

Nikola Sladoje
Ana Bučar

Dr. Amir Pilav
Jovan Šarac

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

Sarajevo, 2006.

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ
- STRUČNA PUBLIKACIJA -

Izdavač:

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
Trg BiH 1, Sarajevo

Autori:

Nikola Sladoje, *Pomoćnik ministra pravde Bosne i Hercegovine*
Ana Bučar, *Rukovodioca Sektora u Ministarstvu pravosuđa Republike Slovenije*

Dr. Amir Pilav, *Rukovodioc Odjeljenja u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine*

Jovan Šarac, *Stručni savjetnik u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine*

Recenzenti:

Slobodan Kovač, *Ministar pravde Bosne i Hercegovine*
Jusuf Halilagić, *Sekretar Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine*

Lektor:

Zlata Ekert

Štampa: G.A.O.

Tiraž: 500

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.2(094.5)

MEĐUNARODNA pravna pomoć / Nikola Sladoje ...
[et al.]. - Sarajevo : Ministarstvo pravde Bosne i
Hercegovine, 2006. - 344 str. ; 24 cm

ISBN 9958-9190-0-1
1. Sladoje, Nikola
COBISS.BH-ID 14693382

Napomena:

Ova publikacija je urađena uz pomoć USAID-a u sklopu Projekta razvoja sektora pravde i pravosuđa.

Nikola Sladoje
Ana Bučar

Dr. Amir Pilav
Jovan Šarac

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

Sarajevo, 2006.

RECENZIJ RUKOPISA POD NASLOVOM ”MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ”

Nakon pažljivog pregleda sadržaja teksta pripremljenog za izdavanje publikacije ”Međunarodna pravna pomoć” priređivača Nikole Sladoje, pomoćnika ministra pravde Bosne i Hercegovine i istovremeno rukovodioca Sektora za međunarodnu i međuentitetsku pravnu pomoć i saradnju, Ane Bučar, rukovodioca Sektora u Ministarstvu pravosuđa Republike Slovenije, dr. Amira Pilava, rukovodioca Odjeljenja za međunarodnu pravnu pomoć i saradnju u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine i Jovana Šarca, stručnog savjetnika za međunarodne ugovore u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, recenzenti preporučuju izdavanje publikacije.

Publikacija po svojoj suštini predstavlja komentare i objašnjenja vezane za postupke traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći, popis međunarodnih ugovora iz oblasti međunarodne pravne pomoći koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, kao i integralne tekstove međunarodnih ugovora koji se najčešće primjenjuju na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Publikacija je podijeljena na dva djela:

I - u prvom dijelu su sadržani komentari i objašnjenja vezani za postupke traženja i pružanja međunarodne pravne pomoći;

Ovaj dio je podijeljen na dvije osnovne teme:

- ”međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima”, kroz koju su posebno obrađene i evropske konvencije iz krivično pravne oblasti kojima je Bosna i Hercegovina pristupila;
- ”međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima”, sa posebno objašnjenim postupkom po UN Konvenciji o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece i UN Konvenciji o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu .

II -U drugom dijelu publikacije je dat pregled međunarodnih ugovora iz oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu uz naznaku službenog glasila u kome su objavljeni, te integralni tekstovi međunarodnih ugovora koji su najčešće u primjeni u Bosni i Hercegovini;

Poseban značaj publikacije je u tome što ista predstavlja prvu zbirku međunarodnih ugovora-konvencija iz oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, ukazuje na nepravilnosti postupanja određenih organa u ovim postupcima, te daje objašnjenja u vezi sa načinom postupanja u postupcima traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći.

Veoma je značajno istaći činjenicu da su priređivači ove knjige direktno uključeni u postupke traženja i pružanja pravne pomoći, direktno učestvuju ili posreduju u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći, te mogu sagledati svu problematiku vezanu za provođenje međunarodnih ugovora, kako od strane organa koji traže međunarodnu pravnu pomoć tako i od strane organa koji pružaju tu pomoć. Istovremeno su im dostupni i svi stavovi kao i reakcije stranih organa na postupanje domaćih organa, pa su u tom kontekstu i ukazali na moguće načine razrješenja određenih problema.

Ovom publikacijom, je na sistematičan način objašnjen način komuniciranja u postupcima sa inostranim elementom, te će ista imati značajnu vrijednost i koristiti u radu sudijama, tužiocima, pravobraniocima, državnim službenicima koji se bave ovom problematikom, posebno u entitetskim ministarstvima pravde, Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvu inostranih poslova Bosne i Hercegovine, entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova, kao i drugim organima, i institucijama, koji na bilo koji način učestvuju u ovim postupcima.

Posebnu važnost predstavljaju i tekstovi određenih međunarodnih ugovora koji nikad nisu objavljeni u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, jer su isti sukcesijom preuzeti od bivše SFRJ, a publikacijom je ukazano na njihovu sadašnju aktuelnost i date smjernice u pravcu primjene.

Iz navedenih razloga recenzenti predlažu da se ovaj rukopis pod nazivom "Međunarodna pravna pomoć" objavi kao stručni priručnik.

Recenzenti:

1. Slobodan Kovač, dipl. pravnik,
Ministar pravde BiH
2. Jusuf Halilagić, dipl. pravnik,
Sekretar ministarstva pravde BiH

SADRŽAJ

I – DIO

- I - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ
 - UVOD
- II - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA
 - UVOD
 - NAČIN KOMUNICIRANJA
 - ZAMOLNICA
 - JEZIK ZAMOLNICE
 - POSTUPAK PO ZAMOLNICI
 - TROŠKOVI IZVRŠENJA ZAMOLNICE
 - POSTUPAK ZA IZRUČENJE (EKSTRADICIJA)
 - EVROPSKA KONVENCIJA O IZRUČENJU (Strazbur, 13.12.1957)
- DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O IZRUČENJU (Strazbur, 15.10.1975)
- DRUGI DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O IZRUČENJU (Strazbur, 17.3.1978)
 - KONVENCIJA O TRANSFERU OSUĐENIH OSOBA (Strazbur, 21.3.1983)
- DODATNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O TRANSFERU OSUĐENIH OSOBA (Strazbur, 18.12.1997)
 - EVROPSKA KONVENCIJA O MEĐUSOBNOM PRUŽANJU PRAVNE POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA (Strazbur, 20.4.1959)
- DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O UZAJAMNOJ PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM PREDMETIMA (Strazbur, 17.3.1978)

- III - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA
 - UVOD
 - IZVORI
 - NAČIN KOMUNIKACIJE
 - ZAMOLNICA
 - POSTUPAK PO ZAMOLNICI
 - PRIZNANJE (LEGALIZACIJA) JAVNIH ISPRAVA

-
- PRISTUP STRANACA SUDOVIMA
 - CAUTIO IUDICATUM SOLVI (obezbjeđenje parničnih troškova)
 - OSLOBOĐENJE STRANACA
OD PLAĆANJA SUDSKIH TROŠKOVA (siromaško pravo)
 - SAZNANJE STRANOG PRAVA
 - PRIZNANJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČ-
KIM STVARIMA
 - STICANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA STRANIH FIZIČ-
KIH I PRAVNIH LICA
 - OSTVARIVANJE ALIMENTACIONIH ZAHTJEVA U INOSTRANSTVU U
SKLADU SA KONVENCIJOM O OSTVARIVANJU ALIMENTACIONIH ZA-
HTJEVA U INOSTRANSTVU (Njujork 20.06.1956.)
 - MEĐUNARODNA OTMICA DJECE

IV – PREGLED MEĐUNARODNIH MULTILATERALNIH UGOVORA O PRAV-
NOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

V - PREGLED MEĐUNARODNIH BILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ
POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

II - DIO

I. EVROPSKA KONVENCIJA O MEĐUSOBNOM PRUŽANJU PRAVNE POMOĆI U
KRIVIČNIM STVARIMA

II. EVROPSKA KONVENCIJA O EKSTRADICIJI

III. DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O EKSTRADICIJI

IV. DRUGI DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O EKSTRADICIJI

V. EVROPSKA KONVENCIJA O PRENOŠENJU POSTUPKA U KRIVIČNIM STVARI-
MA

VI. EVROPSKA KONVENCIJA O TRANSFERU OSUĐENIH LICA

VII. STATUT MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE KRIMINALISTIČKE POLICIJE
(INTERPOL)

VIII. KONVENCIJA O GRAĐANSKOM POSTUPKU

IX. KONVENCIJA O OLAKŠANJU MEĐUNARODNOG PRISTUPA SUDOVIMA

-
- X. KONVENCIJA O UKIDANJU POTREBE LEGALIZACIJE STRANIH JAVNIH ISPRAVA
- XI. KONVENCIJA O GRAĐANSKOPRAVNIM ASPEKTIMA MEĐUNARODNE OTMICE DJECE
- XII. KONVENCIJA O OSTVARIVANJU ALIMENTACIONIH ZAHTJEVA U INO-STRANSTVU
- XIII. KONVENCIJA O IZDAVANJU IZVODA IZ MATIČNIH KNJIGA NA VIŠE JEZI-KA
- XIV. EVROPSKA KONVENCIJA O OBAVJEŠTENJIMA O STRANOM PRAVU
- XV. BEČKA KONVENCIJA O DIPLOMATSKIM ODNOSIMA
- XVI. BEČKA KONVENCIJA O KONZULARNIM ODNOSIMA
- XVII. KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA PROTIV KORUPCIJE
- XVIII. UGOVOR O PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE
- XIX. UGOVOR O IZDAVANJU IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE
- XX. UGOVOR O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJA I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE
- XXI. UGOVOR O UZAJAMNOM PRAVNOM SAOBRAĆAJU IZMEĐU FNR JUGO-SLAVIJE I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 16. DECEMBRA 1954. GODINE
- XXII. SPORAZUM IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOCI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA SA POSEBNIM DODATKOM
- XXIV. SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA
- XXV. SPORAZUM IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
-

O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM
STVARIMA

- XXVI. SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCE-
GOVINE O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE
HRVATSKE, VLADE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE FEDERACIJE BO-
SNE I HERCEGOVINE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA
- XXVII. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O
PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA
- XXVIII. UGOVOR IZMEĐU SRBIJE I CRNE GORE I BOSNE I HERCEGOVINE O
MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVA-
RIMA

I – MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

UVOD

Međunarodna pravna pomoć ima poseban značaj za Bosnu i Hercegovinu, kako po svom obimu, tako i po strukturi tražene i pružane pomoći.

Obim pravne pomoći za Bosnu i Hercegovinu svakako određuje i činjenica da je raspadom bivše SFRJ Jugoslavije došlo do velike migracije stanovništva, kako između novonastalih nezavisnih država, tako i u odnosu na države šireg regiona. Dalji važni razlozi koji utiču na vrstu i obim pravne pomoći su labavi granični režimi, dvojna državljanstva, napredak tehnologija.

Da bi ukazali na značaj međunarodne pravne pomoći cijenimo bitnim istaći i činjenicu da se u toku jedne kalendarske godine putem Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, kao centralnog organa veze za ovu pomoć sa drugim državama, proslijedi oko deset hiljada zamolnica.

Nisu rijetki slučajevi da organi iz Bosne i Hercegovine direktno komuniciraju sa sudovima u inostranstvu i zatraže pravnu pomoć ili direktno, na kućnu adresu, pošalju poziv za saslušanje svjedoku u inostranstvo, pa čak i da izdaju naredbe organima drugih država za izvršenje presude ili provođenja određene radnje.

Kao reakciju na takve radnje, strana država upućuje protestnu notu Bosni i Hercegovini uz upozorenje da ova ponašanja zadiru u suverenitet te države, te istovremeno upućuje na ugovoreni način komuniciranja ili način komuniciranja propisan zakonima te države.

Iz navedenih razloga u ovoj knjizi ćemo izložiti neke od obaveznih ili mogućih načina traženja i pružanja međunarodne pravne pomoći, sa posebnim osvrtom na probleme sa kojim se susrećemo u praksi.

Bosna i Hercegovina je preuzela od bivše SFRJ Zakon o zaključivanju i izvršenju međunarodnih ugovora, kao i zakone koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma pa su, na taj način, sastavni dio pravnog sistema Bosne i Hercegovine postali svi međunarodni ugovori iz oblasti međunarodne pravne pomoći koje je bivša SFRJ zaključila sa drugim državama, a koji su druge države prihvatile.

Međunarodna pravna pomoć po svojoj suštini predstavlja postupanje organa jedne države po molbi za pravnu pomoć organa druge države, po pravilu na način utvrđen međunarodnim ugovorom, koji su zaključile ili kom su pristupile te države. Ova pomoć se može pružati i na bazi faktičkog reciprociteta, ako zakonima države izvršenja nije izričito zabranjena takva vrsta pravne pomoći.

Međunarodna pravna pomoć se, u pravilu ostvaruje kroz pravni saobraćaj između dvije države u kome država kojoj je potrebna pravna pomoć (država moliteljica) traži od druge države (zamoljena država) da joj tu pomoć pruži. Ova pomoć se ostvaruje i na način što jedna država obavještava drugu državu o domaćim propisima ili bez molbe druge države obavještava je o promjenama određenih statusa njenih državljana nastanjenih u toj državi, kao i o drugim pitanjima koja se nameću u praksi.

Ova pomoć se u osnovi definiše kao krivično-pravna i građansko-pravna pomoć, s tim što u praksi ima značaj u svim sferama života, pa se tako i ostvaruje.

Obim međunarodne pravne pomoći je, u pravilu, definisan domaćim zakonodavstvom, međunarodnim bilateralnim ugovorima zaključenim između dvije države, kao i multilateralnim ugovorima-konvencijama, kojima u cilju međunarodne zaštite određenih dobara pristupa više država.

U ovoj knjizi su sadržani propisi i međunarodni bilateralni i multilateralni ugovori, koji se primjenjuju kod najčešćih oblika traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći, uz objašnjenja i sugestije zasnovane na bazi domaće prakse i prakse drugih država.

Knjiga je namijenjena nosiocima pravosudnih funkcija i organima koji su uključeni u postupke pružanja međunarodne pravne pomoći, posebno onima koji se rjeđe susreću sa ovom problematikom, a ima za cilj objediniti propise iz ove oblasti i dati objašnjenja za određena postupanja, gdje je evidentno da domaći organi ne postupaju u skladu sa odredbama međunarodnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.

Želja autora je da knjigu, ukoliko za nju pokažu interes korisnici, dopune objašnjenjima i drugim relevantnim propisima iz ove oblasti.

Iz praktičnih razloga knjiga je podijeljena u dva dijela.

Prvi dio predstavlja kratak praktični pogled kroz postupke traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći, sa komentarima i objašnjenjima, bez ambicija da definiše stav organa koji traži ili ukazuje pravnu pomoć, ali da ukaže na evidentne propuste zbog kojih se tražena pomoć odbija.

Drugi dio knjige sadrži pregled bilateralnih i multilateralnih ugovora iz oblasti pravosuđa, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, tekstove ugovora koji se u Bosni i Hercegovini najčešće primjenjuju u postupcima traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći, kao i tekstove zakona i drugih propisa koji se odnose na ovu oblast.

Zbog iskazanog velikog interesa za pristupanje Bosne i Hercegovine Konvenciji Ujedinjenih nacija protiv korupcije (postupak ratifikacije u toku), na kraju ovog dijela se daje i integralni tekst te konvencije, sa procjenom da će do objavljivanja ove knjige postupak pristupanja Bosne i Hercegovine ovoj konvenciji biti završen.

Prvi dio knjige obrađuje dvije osnovne teme:

- Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima, sa posebnim osvrtom na evropske konvencije iz krivičnopravne oblasti, kojima je pristupila Bosna i Hercegovina
- Međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima, sa posebno objašnjenim postupcima po Konvenciji o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece od 25. oktobra 1980.godine i Konvenciji o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu od 20. juna 1956.godine

II - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

UVOD

Međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima organi u Bosni i Hercegovini ostvaruju i pružaju na osnovu međunarodnih bilateralnih ugovora koje je Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama i koje je preuzela od bivše SFR Jugoslavije, međunarodnim multilateralnim ugovorima-konvencijama iz ove oblasti, kojima je Bosna i Hercegovina pristupila ili u kojima je nastavila članstvo po preuzimanju ovih konvencija od bivše SFR Jugoslavije i zakona Bosne i Hercegovine.

Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima u osnovi predstavlja postupanje organa jedne države po zamolnici organa druge države na način utvrđen međunarodnim ugovorom, kao i obavezu organa jedne države da bez zamolnice, a na osnovu obaveza iz međunarodnog ugovora dostavlja određene podatke drugoj državi (dostava podataka za osuđeno lice državi čije lice ima državljanstvo...).

Sadržaj i obim međunarodne pravne pomoći se uređuje međunarodnim ugovorom, dok se sadržaj i obim tražene pravne pomoći u konkretnom krivičnom postupku određuje zamolnicom.

Najčešći oblici traženja i pružanja pravne pomoći se kreću od najjednostavnijih postupanja, kao što su uručjenja poziva, dostava dokumenata i dokaznih materijala, do obavljanja određenih procesnih radnji (saslušanja svjedoka, uviđaj, vještačenja, saslušanje vještaka i sl.).

Navedena pravna pomoć predstavlja ovu pravnu pomoć u užem smislu, dok međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima u širem smislu, predstavlja i postupak ekstradicija, koji je i po domaćem zakonodavstvu izdvojen kao poseban postupak, kao i i postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih presuda, i postupak ustupanja krivičnih gonjenja, koji su domaćim zakonodavstvom obuhvaćeni kroz postupak pružanja pravne pomoći, s tim što smo mišljenja da postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka u krivičnim stvarima treba posebno izdvojiti i u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, te isti preciznije urediti.

Ova podjela ne bi bila bitna da se prema njoj ne zaključuju određeni međunarodni ugovori, a istu slijede i evropske konvencije iz krivično pravne oblasti, kojima je pristupila Bosna i Hercegovina, a koje su posebno obrađene u nastavku teksta.

NAČIN KOMUNICIRANJA:

Organi Bosne i Hercegovine u traženju pravne pomoći od organa drugih država dužni su se pridržavati domaćih zakona i međunarodnih ugovora.

Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine sadrži odredbe o međunarodnoj pravnoj pomoći, pa je istim u glavi XXX uređen postupak pružanja pravne pomoći i izvršenja međunarodnih ugovora u krivičnim stvarima (slične odredbe imaju i entitetski zakoni), dok je u glavi XXXI uređen postupak izručenja osumnjičenih, odnosno optuženih i osuđenih lica.

U vezi traženja pravne pomoći Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine sadrži samo jednu odredbu, koja je sadržana u članu 408. i ista glasi: "molbe Suda, odnosno tužioca za pravnu pomoć u krivičnim predmetima dostavljaju se inostranim organima diplomatskim putem, tako što Sud, odnosno tužilac molbe dostavlja nadležnom ministarstvu Bosne i Hercegovine."

Definiciju "nadležno ministarstvo" daje član 447. istog zakona, ali veoma neprecizno i ista glasi: "u smislu ovog zakona nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine je ministarstvo kojem je povjereno obavljanje poslova iz oblasti pravosuđa".

Nepreciznost se ogleda u tome što neki sudovi "diplomatski put komuniciranja", shvataju kao osnov za dostavljanje zamolnica Ministarstvu inostranih poslova, kao nadležnom ministarstvu za takve kontakte.

Nejasnoću stvara i odredba člana 446. istog zakona, kojom se propisuje postupak raspisivanja potjernice, tako da stav 2. ovog člana glasi: "Ako je vjerovatno da se osoba za kojom je izdata potjernica nalazi u inostranstvu, nadležno ministarstvo Bosne i Hercegovine može raspisati međunarodnu potjernicu" pa se naredbe za raspisivanje međunarodnih potjernica, slijedom odredbe iz člana 447., nerijetko dostavljaju Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, umjesto Ministarstvu bezbjednosti.

Ove nepreciznosti i nejasnoće treba posmatrati sa vremenske distance pripreme i donošenja Zakona, jer je u to vrijeme Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine bilo tek u fazi konstituisanja, pa Zakonom nije jasno označeno, kao nadležno ministarstvo u smislu člana 408. Zakona.

Ovdje treba istaći i činjenicu da su se prije konstituisanja Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, poslovi međunarodne pravne pomoći odvijali kroz poseban sektor u okviru Ministarstvu civilnih poslova i komunikacija, u čijem sastavu je bio i INTERPOL.

INTERPOL (koji sada organizaciono pripada Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine) je bio u sastavu ministarstva u kom se odvijala međunarodna pravna pomoć, pa je vjerovatno po inerciji odredbom člana 446. Zakona propušteno da se definiše da je za raspisivanje potjernica nadležno Ministarstvo bezbjednosti Bosne i Hercegovine.

U odnosu na navedena rješenja, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine jasno definiše nadležnosti ministarstava, pa dovodeći s tim u vezu Ustavom utvrđene nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine (član III Ustava BiH) proizilazi da se u smislu člana 408. Zakona "nadležno ministarstvo" ima smatrati Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, dok se u smislu člana 446. nadležno ministarstvo ima smatrati Ministarstvo bezbjednosti Bosne i Hercegovine, s tim što bi ove nadležnosti trebalo preciznije odrediti i u Zakonu.

Iz već citirane odredbe člana 408. Zakona, takođe, proizilazi da se zamolnice za pravnu pomoć u krivičnim stvarima dostavljaju inostranim organima diplomatskim putem, te tako, u pravilu, organi koji traže pravnu pomoć i napišu u svom aktu uz koji dostavljaju zamolnicu, što upućuje na zaključak da se ova vrsta pravne pomoći u pravilu ostvaruje diplomatskim putem, što nije slučaj u praksi.

Članom 407. ZKP BiH precizirano je (cit.) "Međunarodna krivičnopravna pomoć pruža se po odredbama ovog zakona, ukoliko zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno", pa ova odredba daje mnogo šire mogućnosti od diplomatskog puta opštenja.

Bosna i Hercegovina ima zaključene bilateralne ugovore (uključujući i ugovore preuzete od bivše SFR Jugoslavije) iz oblasti pružanja pravne pomoći u krivičnim stvarima sa državama sa kojima ostvaruje najveći obim ove pravne pomoći (pregled je dat u drugom dijelu knjige), pa je svim tim ugovorima definisano komuniciranje između dvije države putem ministarstava pravde tih država, kao centralnih organa veze.

Dakle, opšte pravilo u primjeni ovih ugovora je da zamolnice domaćih organa u druge države prosljeđuje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

Sudovi u entitetima, saglasno odredbama entitetskih zakona o krivičnom postupku, imaju obavezu da zamolnice za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima prosljeđuju Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, putem entitetskih ministarstava pravde, a sudovi Brčko Distrikta putem Pravosudne komisije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Većina bilateralnih ugovora o pravnoj pomoći, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu ostavljaju mogućnost odstupanja od navedenih pravila, tako što u hitnim slučajevima u krivičnim stvarima dozvoljavaju traženje pravne pomoći putem INTERPOLA.

Dosadašnja praksa u komuniciranju putem INTERPOLA se u Bosni i Hercegovini svodila na to da se ispoštuje opšte pravilo puta zamolnice, a da Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine zaprimljenu zamolnicu dostavi Interpolu Sarajevo, koji je na brži način prosljeđuje drugoj državi. Cijenimo da je uloga Interpola definisana tako da mu se u hitnim slučajevima, u krivičnim stvarima mogu direktno obraćati domaći organi kada traže pravnu pomoć u inostranstvu i da u takvim situacijama nije neophodno posredovanje drugih organa.

ZAMOLNICA

Međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima se traži zamolnicom, čiji je sadržaj određen međunarodnim ugovorom.

Zamolnica treba da bude sačinjena u pisanoj formi, potpisana od strane ovlaštenog lica i ovjerena službenim pečatom.

Zamolnica treba da sadrži naziv organa koji traži pravnu pomoć, oznaku krivičnog predmeta, kratak opis inkriminisane radnje, mjesto i vrijeme izvršenja, pravnu ocjenu krivičnog djela, što više ličnih podataka o okrivljenom, kao i precizan zahtjev u pogledu zamoljene radnje.

Međunarodnim ugovorima je određeno da se u zamolnici označi i nadležni inostrani organ od kojeg se traži pravna pomoć, s tim što smo mišljenja da je taj organ bolje ne navoditi, nego ga pogrešno navesti.

Ukoliko organ koji traži pravnu pomoć, iz bilo kog razloga ne zna nadležni organ koji će postupati u drugoj državi, dovoljno je da u zamolnici naznači "nadležni organ" i da navede zamoljenu državu, te će se takva zamolnica, uz već navedene elemente, smatrati urednom i istu će Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, kao organ za vezu sa drugim državama, proslijediti drugoj državi.

Uz zamolnicu se dostavljaju prilozi neophodni za izvršenje zamoljene radnje, koji su za pojedine radnje ili postupke taksativno nabrojani u međunarodnom ugovoru.

Posebno ističemo propuste velikog broja sudova koji uopšte ne sastavljaju zamolnicu organu strane države, već jednostavno dostave poziv, rješenje ili drugi akt i zatraže od Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine "da hitno postupi", bez navođenja radnje koja se

traži. Ukazujemo zato na obavezu svakog organa koji traži međunarodnu pravnu pomoć da sastavi zamolnicu na već opisan način i precizira radnju koja se zamolnicom traži.

JEZIK ZAMOLNICE

Jezik zamolnice i priloga uz istu se uređuje bilateralnim ugovorom ili konvencijom, na način što se tačno precizira jezik na kom zamolnica treba biti sastavljena, kao i jezik priloga uz istu.

Većina međunarodnih ugovora u krivičnim stvarima, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu predviđa dostavljanje zamolnice i priloga uz istu na jeziku države molilje, uz prilaganje prevoda na jezik zamoljene države.

Česta je pojava da sudovi ili tužilaštva koji traže pravnu pomoć u inostranstvu, i pored izričite odredbe u ugovoru sa zamoljenom državom o obavezi dostavljanja prevoda, upućuju zamolnice bez prevoda, što za posljedicu ima odbijanje pravne pomoći. U ovakvim slučajevima stav je Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine da vraća zamolnice na dopunu prevodom na jezik zamoljene države, jer su već stečena iskustva da po takvoj zamolnici neće biti postupljeno, a prosljeđivanje iste bi moglo da nanese štetu ugledu države zbog nepoštovanja odredbi međunarodnog ugovora, te bi se i postupak odugovlačio.

Pojavljuje se i problem da određeni sudovi različito tumače odredbe međunarodnog ugovora koje se odnose na jezik, pa često u vezi prevođenja zamolnice i priloga uz istu, suprotstave svoj stav stavu nadležnog ministarstva druge države i odbiju prevesti određena dokumenta ili postupiti po zamolnicama bez prevoda. Cijenimo da bi u ovim slučajevima sud trebao da, na osnovu člana 13. stav 1. tačka 3.a) Zakona o izmjenama i dopunama zakona o sudu Bosne i Hercegovine ("Sl. glasnik BiH" br. 3/03), zatraži stav Suda Bosne i Hercegovine, koji bi po tom pitanju zauzeo pravno obavezujući stav.

POSTUPAK PO ZAMOLNICI

Postupak po zamolnici za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima provodi se u pravilu prema zakonima zamoljene države, s tim što ugovorom može biti predviđena i mogućnost drugačijeg postupanja i izvršenja zamolnice u posebnoj formi kako to traži država moliteljica, pod uslovom da to nije u suprotnosti sa osnovnim načelima pravnog sistema zamoljene države. Kod postupanja domaćih organa po ovakvim zamolnicama treba voditi računa o bezbjednosti i suverenitetu Bosne i Hercegovine.

TROŠKOVI IZVRŠENJA ZAMOLNICE

Uobičajne troškove zamoljene radnje snosi država izvršenja zamolnice, s tim što ta država može od države moliteljice tražiti da ova snosi troškove traženog vještačenja, uviđaja ili drugih radnji koje iziskuju veće troškove, o čemu će je izvijestiti po prijemu zamolnice.

POSTUPAK ZA IZRUČENJE (EKSTRADICIJA)

Postupak izručenja osumnjičenih, optuženih i osuđenih lica se sa razlogom smatra najsloženijim i najkompleksnijim postupkom iz oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći. Razlozi za ovakvo tumačenje mogu se izvesti i iz člana 415. stav 1. Zakona o krivičnom

postupku Bosne i Hercegovine, kojim se utvrđuju pretpostavke za izručenje, uz napomenu da su iste ili slične pretpostavke utvrđene i u svim međunarodnim ugovorima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu.

Pošto u drugom dijelu ove knjige neće biti sadržan integralni tekst ZKP Bosne i Hercegovine, u ovom dijelu ćemo citirati odredbu člana 415. stav 1. navedenog zakona, kako bi približili složenost ovog postupka i ispunjenost velikog broja zahtjeva:

”1. Pretpostavke za izručenje su:

- 1) da lice čije se izručenje traži nije državljanin Bosne i Hercegovine;
 - 2) da lice čije se izručenje traži ne uživa pravo azila u Bosni i Hercegovini, odnosno da nije u postupku traženja azila u Bosni i Hercegovini;
 - 3) da djelo zbog kojeg se traži izručenje nije izvršeno na teritoriju Bosne i Hercegovine, protiv nje ili njenog državljanina;
 - 4) da djelo zbog kojeg se traži izručenje predstavlja krivično djelo i po domaćem zakonu i po zakonu države u kojoj je izvršeno;
 - 5) da djelo za koje se traži izručenje nije političko ili vojno krivično djelo;
 - 6) da po domaćem zakonu nije nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili zastarjelost izvršenja kazne prije nego što je stranac pritvoren ili kao osumnjičeni, odnosno optuženi saslušan, da stranac čije se izručenje traži nije zbog istog djela od domaćeg suda već osuđen ili da za isto djelo nije od domaćeg suda pravomoćno oslobođen, osim ako se stiču uslovi za ponavljanje krivičnog postupka propisani ovim zakonom, ili da protiv stranca nije u Bosni i Hercegovini zbog istog djela pokrenut krivični postupak, a ako je pokrenut postupak zbog djela učinjenog prema državljaninu Bosne i Hercegovine da je položeno osiguranje za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva oštećenog;
 - 7) da je utvrđen identitet lica čije se izručenje traži;
 - 8) da ima dovoljno dokaza za sumnju da je stranac čije se izručenje traži učinio određeno krivično djelo ili da postoji pravosnažna presuda;
 - 9) da se izručenje stranca ne traži radi: krivičnog gonjenja ili kažnjavanja zbog njegove rase, pola, nacionalnog i etničkog porijekla, religijskog uvjerenja i političkih stavova, kao i da se izručenje ne traži za krivično djelo s propisanom smrtnom kaznom prema zakonu države koja traži izručenje, osim ako država koja traži izručenje daje jamstvo da se neće izreći ili izvršiti smrtna kazna.
2. Kao domaći zakon, u smislu stava 1. tačka d. ovog člana smatra se zakon Bosne i Hercegovine, zakon Federacije Bosne i Hercegovine, zakon Republike Srpske i zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
 3. Pod domaćim sudom, u smislu stav 1. tačka f. ovog člana podrazumijevaju se svi sudovi na teritoriji Bosne i Hercegovine nadležni za rješavanje u krivičnim stvarima.”

Prva pretpostavka za izručenje iz Bosne i Hercegovine u drugu državu ”da lice čije se izručenje traži nije državljanin Bosne i Hercegovine” u praksi predstavlja najčešći razlog odbijanja molbi stranih država za izručenje lica koje je u toj državi počinilo krivično djelo, a u momentu podnošenja molbe se zatekne na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Državljanin Bosne i Hercegovine, koji ima državljanstvo još neke države, ne može se izručiti toj državi ni uz uslov da ima stalno prebivalište u toj državi i da je u istoj počinio krivično djelo, pa u takvim slučajevima Sud Bosne i Hercegovine donosi rješenje kojim se utvrđuje da nisu ispunjeni uslovi za izručenje tog lica, te se uz dostavu takvog rješenja

strana država obavještava da može ustupiti krivično gonjenje nadležnom organu Bosne i Hercegovine.

Problem u vezi sa navedenim rješenjem je u tome što većina država u svom zakonodavstvu ima ograničenje za ustupanje krivičnih gonjenja drugoj državi, kako za svoje državljane, tako i u postupcima za teža krivična djela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset ili više godina.

Prethodne pretpostavke upućuju na zaključak da bi lice sa dvojnim državljanstvom, koje počinu teško krivično djelo u jednoj od država državljanstva ostalo nekažnjeno, ako po počinjenom djelu u jednoj državi prebjegne u drugu državu državljanstva.

Navedene pretpostavke u praksi često postaju slučajevi, pa se postavlja pitanje kako ih riješiti.

U jednom od ovakvih slučajeva gdje je teško krivično djelo počinjeno na teritoriji Srbije i Crne Gore, a počinitelj se po izvršenom djelu prijavio nadležnim organima Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina je kroz međunarodnu pravnu pomoć zatražila dokaze od Srbije i Crne Gore, bez formalnog ustupanja krivičnog gonjenja, te je po pribavljenim dokazima osumnjičenom licu određen pritvor od strane suda u Bosni i Hercegovini, a pred tim sudom je pokrenut i krivični postupak protiv osumnjičenog.

Ovo je jedan od riješenih slučajeva u opisanim situacijama, u kojim je osumnjičeni i pored nedostatka odgovarajućih ugovornih normi između dvije države procesuiran, dok su neki slučajevi ostali neriješeni.

Ovo pitanje je djelimično riješeno Evropskom konvencijom o prenosu postupaka u krivičnim stvarima, kao i Konvencijom UN o borbi protiv korupcije, kojoj u skoroj budućnosti treba da pristupi Bosna i Hercegovina (postupak pristupanja u toku).

Problem je riješen na način, što se država koja ne može provesti izručenje obavezuje da preuzme krivično gonjenje lica čije je izručenje zatraženo.

Navedena pitanja su samo otvorena u ovom tekstu kako bi se podstaklo razmišljanje u iznalaženju mogućih rješenja, odnosno kako bi se približili razlozi zbog kojih su potrebne reforme u postupcima ekstradicije, čiji rezultat bi bio zaključivanje novih ili izmjena postojećih međunarodnih ugovora iz ove oblasti sa fleksibilnijim rješenjima.

Pitanje ekstradicije je detaljnije obrađeno u daljem dijelu knjige kroz Evropsku konvenciju o ekstradiciji. U ovom dijelu knjige su određene i ostale evropske konvencije iz krivičnopravne oblasti, kojima je pristupila Bosna i Hercegovina i to:

- Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima,
- Evropska konvencija o transferu osuđenih lica,

EVROPSKA KONVENCIJA O EKSTRADICIJI
(Strazbur, 13.12.1957)

DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU
O EKSTRADICIJI
(Strazbur, 15.10.1975)

DRUGI DODATNI PROTOKOL
UZ EVROPSKU KONVENCIJU O EKSTRADICIJI
(Strazbur, 17.3.1978)

UVOD

Evropska konvencija o ekstradiciji otvorena je za potpis od 13.12.1957. državama članicama Savjeta Evrope. Odbor ministara Savjeta Evrope može pozvati i bilo koju državu, koja nije članica Savjeta Evrope, da pristupi ovoj konvenciji, uz uslov da se države članice Savjeta Evrope koje su ratifikovale konvenciju s tim slože.

Dotadni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji je otvoren za potpis od 15.10.1975. Protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope, koje su potpisale konvenciju. Ove države ne mogu ratifikovati Protokol, ako nisu istovremeno ili prije toga ratifikovale Konvenciju. Nakon stupanja na snagu Protokola svaka država koja je ratifikovala Konvenciju, može pristupiti Protokolu.

Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji je otvoren za potpis od 17.3.1978. državama članicama Savjeta Evrope, koje su potpisale konvenciju. Ove države ne mogu ratifikovati Protokol, ako nisu istovremeno ili prije toga ratifikovale Konvenciju. Nakon stupanja na snagu Protokola svaka država koja je ratifikovala Konvenciju može pristupiti Protokolu.

SADRŽAJ

- Konvencija u članu 1 obavezuje strane da, pod uslovima utvrđenim u Konvenciji, predaju lica protiv kojih nadležni organi stranke moliteljica vode krivični postupak ili ih traže zbog izvršavanja kazne ili mjere bezbjednosti.
- U članu 2 Konvencija određuje krivična djela za koja je dozvoljeno izručenje. Važi načelo identiteta norme ili obostranog kažnjavanja, što znači da države na osnovu navedene konvencije izručuju počiniocima djela, koja su kao krivična utvrđena u unutrašnjem pravu obje države - države moliteljice i zamoljene države. Djela za koja se dozvoljava izručenje su utvrđena obzirom na propisanu kaznu, odnosno u slučajevima kada se izručenje traži zbog izvršenja krivične sankcije obzirom na izrečenu kaznu.
- Prepreke za izručenje:
Konvencija u članovima od 3. do 11. predviđa prepreke za izručenje, koje možemo podijeliti u četiri grupe: prepreke koje se odnose na osobu (*ratione personae*),

na vrstu krivičnog djela (*ratione materiae*), na mjesnu važnost materijalnog krivičnog zakonodavstva i procesne prepreke.

a. Prepreke obzirom na lice:

DRŽAVLJANSTVO

Konvencija u članu 6. daje državama mogućnost (ne obavezu) da odbiju izručenje svojih državljana, pri čemu države mogu sa izjavom, prilikom potpisa, ili ratifikacije konvencije definirati pojam "državljeni". Prilikom pregleda izjava država članica Konvencije uz član 6., možemo utvrditi kako neke države tumače pojam "državljanin". Primjera radi: Norveška u izjavi navodi da pojam "državljanin" uključuje kako državljanine, tako i rezidente Norveške.

Konvencija dakle sadrži fakultativnu zabranu izručenja vlastitih državljana, pri čemu je prepušteno državama članicama Konvencije da uredi unutrašnje uslove i postupak izručenja, odnosno da li dozvoljavaju izručenje ili ne. U vezi sa izručenjem vlastitog državljanina može se pojaviti pitanje kada lice mora imati državljanstvo države koja odlučuje o ekstradiciji, da bi se to moglo smatrati preprekom za izručenje. Konvencija u članu 6., stav 1, tačka c) predviđa da se državljanstvo utvrđuje u periodu odlučivanja o ekstradiciji.

U članu 6., stav dva, Konvencije utvrđena je obaveza države, koja odbija izručenje vlastitog državljanina, da na zahtjev države moliteljice preda predmet svojim nadležnim organima koji, ako je to moguće, pokreću krivično gonjenje predmetnog lica. Konvencija države ugovornice obavezuje na upotrebu načela *aut dedere aut iudicare*.

AZIL

Član 3., stav dva Konvencije predviđa da se izručenje ne dozvoljava, ako zamoljena ugovorna strana ima utemeljen razlog da smatra da je molba za izručenje za krivično djelo iz opšteg prava podnesena s ciljem progona ili kažnjavanja lica zbog njegove rase, vjere, narodnosti ili političnog uvjerenja, ili da je lice zbog bilo kojeg od navedenih razloga u slabijem položaju.

SMRTNA KAZNA

Konvencija državama članicama u članu 11. daje mogućnost odbijanja izručenja za djelo za koje je prema pravu države moliteljice predviđena smrtna kazna, dok ista kazna, prema pravu zamoljene ugovorne strane, za takvu vrstu krivičnog djela nije predviđena ili se obično ne provodi. Zamoljena ugovorna strana, uprkos tome, može i u takvim slučajevima dozvoliti izručenje, ako ugovorna strana moliteljica da zadovoljavajuće garancije da se smrtna kazna uglavnom ne izvršava.

Unutrašnjem uređenju ugovornih strana je prepušteno koji će to organ odbiti izručenje u takvom slučaju. Konvencija isto tako ne predviđa koje su to zadovoljavajuće garancije, prema kojima se smrtna kazna neće izvršiti. Zamoljenoj ugovornoj strani je prepušteno da procijeni da li su garancije, koje daje ugovorna strana moliteljica, dovoljne.

b. Prepreke obzirom na vrstu krivičnog djela:

POLITIČKA KRIVIČNA DJELA

Konvencija u članu 3. predviđa da se izručenje neće dozvoliti, ako zamoljena strana smatra da je djelo, za koje se traži izručenje, političko krivično djelo ili djelo koje je povezano sa takvim krivičnim djelom.

Obzirom na to da ne postoji jedinstveno teorijsko opredjeljenje političkog krivičnog djela, ovaj razlog za odbijanje izručenja je jedan od najvećih neriješenih problema na području ekstradicijskog prava. Problemi zbog nedefiniranosti pojma političkog krivičnog djela su doveli do toga, da se politički krivično djelo definira na negativan način, dakle sa utvrđivanjem djela, koja se ne smiju smatrati političkim krivičnim djelima, odnosno sa utvrđivanjem djela za koja se izručenje ne smije odbiti jer se radi o političkom krivičnom djelu ili djelu povezanom sa političkim krivičnim djelom. Konvencija o ekstradiciji iz 1957. godine u članu 3., stav tri sadrži tzv. "atentatorsku klauzulu" prema kojoj se u politički krivično djelo ne ubraja atentat ili pokušaj atentata na rukovodioca države ili člana njegove porodice.

Dalje, "izuzetke od izuzetaka" uvodi Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, koji dopunjuje član tri konvencije tako da države potpisnice u politička krivična djela ne ubrajaju zločine protiv čovječnosti, predviđene Konvencijom o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida, krivična djela, predviđena u članu 50. Ženevske konvencije o poboljšanju položajem ratnih ranjenika i bolesnika (I. 1949), članu 51. Ženevske konvencije o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika, koji su doživjeli brodolom na moru (1949), članu 130. Ženevske konvencije o postupanju sa ratnim zarobljenicima (1949), članu 137. Ženevske konvencije o zaštiti civila u toku rata (1949) i sva slična kršenja ratnih zakona, koji su važili u vrijeme kada se počeo primjenjivati ovaj protokol, kao i svih ratnih običaja u tom periodu.

Obzirom na politički krivična djela u kontekstu izručenja, važna je i Evropska konvencija o suzbijanju terorizma (Strasbourg, 27.1.1977), koja dalje donosi negativnu definiciju političkog krivičnog djela. Ta konvencija u članu 1. predviđa da se u svrhu izručenja među državama ugovornim stranama u politička krivična djela ne ubrajaju:

- krivična djela po Konvenciji o suzbijanju nezakonitog otimanja vazduhoplova od 16.12.1970,
- krivična djela po Konvenciji o suzbijanju nezakonitih djela protiv sigurnosti civilnog vazduhoplova od 23.9.1971,
- teška krivična djela napada na život, ličnu nedodirljivost ili slobodu međunarodno čuvanih lica, uključujući diplomatske predstavnike,
- krivična djela kidnapovanja, uzimanja talaca ili protupravnog zadržavanja,
- krivična djela upotrebe bombi, granata, raketa, automatskog oružja ili bombi u pismima ili paketima, ako takva upotreba ugrožava ljude, te
- pokušaj izvršenja bilo kojeg od gore navedenih krivičnih djela ili saučesništvo kod izvršenja ili pokušaja izvršenja takvog djela.

RATNA KRIVIČNA DJELA

Član 4 .Evropske konvencije o ekstradiciji isključuje obavezu izručenja za krivična djela povrede vojnih dužnosti koje ne spadaju u krivično djela iz opšteg prava.

FISKALNA KRIVIČNA DJELA

(krivična djela vezana za propisane finansijske obaveze)

Evropska konvencija u članu 5. predviđa da se izručenje za krivična djela u vezi poreza, dažbina, carina i deviznog poslovanja dozvoljava samo ako ugovorne strane tako odluče za takva djela ili za takvu vrstu krivičnih djela. Odredba je bila pisana pod pretpostavkom da razlike u ekonomskim uređenjima država donose i različite inkriminacije krivičnih djela sa ovog područja, zbog čega ne bi bio ispunjen uslov identiteta norme.

Zbog sve većeg interesa država kod smanjivanja utaje poreza i drugih krivičnih djela sa ovog područja, Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji je temeljito promijenio Konvenciju odredbom prema kojoj se izručenje dozvoljava za djela sa područja poreza, dažbina, carina i devizno poslovanje, ako prema zakonu zamoljene ugovorne strane odgovaraju krivičnom djelu iste prirode. Izručenje se ne smije odbiti samo zato jer zakonodavstvo zamoljene ugovorne strane ne bi predviđalo jednake poreze ili dadžbine ili ako zamoljena strana ne bi imala jednako uređenje poreza, dadžbina, carina ili deviznog poslovanja.

c. Prepreke zbog mjesne važnosti materijalnog krivičnog zakonodavstva

MJESTO IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA

Osnovno načelo mjesne važnosti krivičnog zakonodavstva je tzv. teritorijalno načelo, po kojem krivično zakonodavstvo neke države važi za svakog ko izvrši krivično djelo na njenoj teritoriji. Obzirom na važnost načela teritorijalnosti u unutrašnjem pravu država, dosta država ne dozvoljava izručenje za krivična djela koja su bila izvršena na njihovoj teritoriji.

Evropska konvencija o ekstradiciji u članu 7. predviđa da država može odbiti izručenje (fakultativno) za djelo za koje se smatra da je, prema njenom unutrašnjem pravu, u cjelini ili djelomično bilo izvršeno na njenoj teritoriji. Da li će država odbiti izručenje iz tog razloga ili ne to je, dakle - kao i kod drugih razloga za odbijanje izručenja-prepušteno njenom unutrašnjem zakonodavstvu.

A ako je krivično djelo za koje se zahtijeva izručenje bilo izvršeno van teritorije ugovorne strane moliteljice, zamoljena ugovorna strana može (fakultativno) odbiti izručenje na osnovu Evropske konvencije o ekstradiciji, samo ako zakon zamoljene ugovorne strane ne dozvoljava krivični progon za istu vrstu krivičnog djela, ako je isto izvršeno van njene teritorije ili ako to ne dozvoljava izručenje.

d. Procesne prepreke

ZASTARJELOST

Član 10. Konvencije predviđa da se izručenje ne dozvoljava (obligatorno) ako je, prema pravu ugovorne strane moliteljice ili zamoljene ugovorne strane, nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili zastarjelost izvršenja kazne. Zastarjelost se u svakom pojedinom slučaju utvrđuje prema zakonima koji važe u vrijeme primanja molbe za izručenje.

POSTUPAK KOJI TEČE ZA ISTO KRIVIČNO DJELO (*Litispendenza*)

Na osnovu člana 8. Evropske konvencije o ekstradiciji zamoljena ugovorna strana može (fakultativno) odbiti izručenje, ako njeni nadležni organi već vode krivični postupak protiv traženog lica za isto krivično djelo ili krivična djela.

NE BIS IN IDEM

Obligatorni razlog za odbijanje izručenja je, u skladu sa članom 9. Evropske konvencije o ekstradiciji, pravosnažna presuda protiv traženog lica zbog istog krivičnog djela zbog kojeg se traži izručenje. Na osnovu istog člana, zamoljena ugovorna strana može (fakultativno) odbiti izručenje, ako su njeni nadležni organi obustavili postupak protiv traženog lica zbog istog krivičnog djela ili su odlučili da ga ne pokreću.

Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, u članu 2. dopunjuje navedeni član 9. Konvencije, s tim da kao razlog za odbijanje izručenja (obligatorno) pod određenim uslovima predviđa i pravosnažnu presudu u trećoj državi – ugovornoj strani Konvencije, kao i izuzetke od tog pravila.

AMNESTIJA

Amnestija je kao (obligatorni) razlog za odbijanje izručenja, uključena tek sa Drugim dodatnim protokolom. Zamoljena država odbija izručenje za određeno krivično djelo ako je za to djelo u njoj data amnestija, ali samo ako bi zamoljena država, prema unutrašnjem zakonodavstvu, bila nadležna za krivično gonjenje.

SUĐENJE U ODSUTNOSTI

Ovaj razlog za odbijanje izručenja je predviđen u članu 3. Drugog dodatnog protokola uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji. Radi se o fakultativnom razlogu za odbijanje izručenja i to u slučaju kada država moliteljica traži izručenje lica zbog izdržavanja kazne ili zbog mjere bezbjednosti, koja je bila izrečena u odsutnosti osuđene lica, a prema mišljenju zamoljene države, a u postupku nisu bila osigurana minimalna prava koja pripadaju svakom optuženom za krivično djelo.

• Postupak izručenja

a. Privremeni pritvor

Privremeni pritvor traženog lica je institut koji omogućava hvatanje i zadržavanje lica, za koje će se tek tražiti izručenje, do prijema molbe za izručenje. Konvencija o ekstradiciji uređuje ovaj institut u članu 16. i to u stavu 1. navedenog člana i predviđa da u hitnom slučaju, nadležni organi ugovorne strane moliteljice mogu da zatraže privremeni pritvor tražene lica, a nadležni organi zamoljene ugovorne strane o tome odlučuju u skladu sa svojim pravom. Ovaj član dalje predviđa koju dokumentaciju je potrebno priložiti molbi za privremeni pritvor i na koji se način ista šalje. U praksi mnoge države smatraju među-

narodnu potjernicu, raspisanu preko INTERPOLA, molbom za privremen pritvor i pritvor određuju već na toj osnovi.

Vrlo važan je član 16., stav 4. Evropske konvencije o ekstradiciji koji predviđa trajanje privremenog pritvora. Lice može biti u privremenom pritvoru (dakle do prijema molbe za izručenje) od 18 do najviše 40 dana. Odluka o tome koliko će dugo trajati privremeni pritvor u konkretnom slučaju je prepuštena procjeni nadležnog organa. Ako molba za izručenje stigne nakon roka kojeg je odredio nadležni pravosudni organ i lice bude pušteno, to nije prepreka za ponovno određivanje pritvora i izručenje (vidi član 16., stav pet Konvencije).

b. Molba i dokazi

Molba za izručenje mora biti u pisanom obliku. Molbi moraju biti priloženi dokumenti, koji su navedeni u članu 12., stav dva Evropske Konvencije o ekstradiciji.

Na osnovu konvencije, prema odredbi iz stava 1 istog člana, molba za izručenje se šalje diplomatskim putem, dok je Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, kao primarni uveo resorni put komunikacije preko ministarstava za pravosuđe države moliteljice i zamoljene države. Diplomatski put komunikacije inače nije isključen.

Zamoljena ugovorna strana može zatražiti dodatne podatke, ako oni, koje je poslala ugovorna strana moliteljica putem molbe za izručenje, nisu dovoljni za donošenje odluke o ekstradiciji.

Korisno je da su u molbi za izručenje i u molbi za dostavljanje dodatnih podataka, navedeni kontakt podaci organa koji traži izručenje, odnosno dodatni podaci (adresa, telefonski broj, broj faksa i, ako postoji, elektronska pošta).

c. Odluka o ekstradiciji i izručenje

Postupak odlučivanja o ekstradiciji i odluka o privremenom pritvoru je prepuštena unutrašnjem uređenju država ugovornih strana (osim onih pitanja koje Konvencija izričito predviđa i koja su gore navedena). Konvencija se ne bavi ovim područjem, ali predviđa da zamoljena ugovorna strana obavijesti ugovornu stranu moliteljicu o vremenu i mjestu izručenja u slučaju da udovolji molbi za izručenje, te da navede vrijeme koje je lice provelo u ekstradicionom pritvoru. To je važno da bi se uračunalo vrijeme provedeno u pritvoru u zamoljenoj ugovornoj strani, u period oduzimanja slobode u ugovornoj strani moliteljici.

Ako zamoljena ugovorna strana djelomično ili u potpunosti ne udovolji molbi za izručenjem, o razlozima za odbijanje mora obavijestiti ugovornu stranu moliteljicu.

• Načelo specijalnosti

To načelo znači da država moliteljica može izručeno lice krivično progoniti ili protiv njega izreći kaznu, samo za ona krivična djela za koja je zamoljena država dozvolila izručenje. Navedeno načelo je predviđeno u članu 14. Evropske konvencije o ekstradiciji, koji predviđa i dva izuzetka od tog načela.

Kod prvog se radi o izuzetku za saglasnost zamoljene države: zamoljena ugovorna strana na osnovu molbe ugovorne strane moliteljice, kojoj je dostavljena odgovarajuća dokumentacija (član 14., stav 1, tačka a. vezano za član 12. Konvencije), se može složiti

sa krivičnim gonjenjem ili izvršenjem kazne protiv izručenog lica za djela, koja nisu bila obuhvaćena u prvoj molbi za izručenje. Postupak odlučivanja o molbi za saglasnost i uslovi za izdavanje saglasnosti su uređen unutrašnjim pravom ugovornih strana.

U drugom slučaju, ugovorna strana moliteljica može povesti krivični postupak ili izvršiti krivičnu sankciju protiv izručenog lica, i bez saglasnosti zamoljene ugovorne strane, ako izručeno lice nije napustilo teritorij ugovorne strane moliteljice u određenom roku nakon što je imalo mogućnost da to uradi (član 14., stav 1, tačka b. Evropske konvencije o ekstradiciji).

Načelo specijalnosti je povezano i sa pitanjem daljeg izručenja lica trećoj državi. Evropska konvencija o ekstradiciji uređuje to pitanje u članu 15. gdje predviđa da dalje izručenje izručenog lica trećoj državi zbog krivičnih djela, izvršenih prije prvog izručenja, nije dozvoljeno bez saglasnosti zamoljene države. Jedini izuzetak je, ako izručeno lice nije napustilo teritorij ugovorne strane moliteljice u određenom roku nakon što je imalo mogućnost to učiniti ili se vratilo na njen teritorij (jednako kao član 14., stav 1, tačka b. Evropske konvencije o ekstradiciji).

ZAKLJUČAK

Evropska konvencija o ekstradiciji, uz oba dodatna protokola, je jedna od najšire usvojenih konvencija Savjeta Evrope i obavezuje, pored svih država članica SE, i neke druge nečlanice. Predviđa uslove i postupak za izručenje, pri čemu uređenje postupka izručenja i odluku o tome koje će fakultativne uslove države preuzeti, a koje ne prepušta unutrašnjem pravu država članica.

Zbog lakše upotrebe Konvencije i oba protokola korisno ih je čitati zajedno sa izuzecima i izjavama, koje su države ugovorne strane deponirale prilikom ratifikacije (www.conventions.coe.int).

KONVENCIJA O TRANSFERU OSUĐENIH LICA
(Strazbur, 21.3.1983)
DODATNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU
O TRANSFERU OSUĐENIH LICA
(Strazbur, 18.12.1997)

UVOD

Konvencija o transferu osuđenih lica je otvorena za potpis od 21.3.1983. Konvenciju su mogle potpisati države članice Savjeta Evrope i one države koje nisu članice, a sudjelovale su u njenoj izradi. Nakon stupanja na snagu Konvencije, Odbor ministara Savjeta Evrope može, nakon konsultacije sa državama ugovornim stranama, pozvati svaku državu koja nije članica da po određenom postupku (član 19. Konvencije) pristupi Konvenciji.

SADRŽAJ

Ova konvencija Savjeta Evrope je nastala kao posljedica Rezolucije br. 1, koju su ministri usvojili na 11. konferenciji evropskih ministara za pravosuđe u Kopenhagenu 1978. godine, kojom su pozvali Evropski odbor za pitanja kriminaliteta da prouči mogućnost pripreme modela sporazuma za jednostavan i brz postupak prijenosa izvršavanja kazni među državama. Na osnovu navedene rezolucije je nastao poseban odbor, koji je pripremio nacrt konvencije. Njen tekst su evropski ministri potvrdili u septembru 1982.

Cilj Konvencije je olakšati i ubrzati postupak prijenosa izvršavanja kazne stranim licima u države njihovog državljanstva. Obzirom na to da je kod izvršavanja krivičnih sankcija, veći naglasak na socijalnoj rehabilitaciji osuđenika, izvršavanje krivične sankcije u zemlji porijekla za osuđenika ima veliki značaj. Vrlo su važni i humanitarni razlozi. Na primjer, teškoće kod komunikacije u stranoj državi zbog neznanja jezika i nedostatak kontakata sa rođacima, mogu imati vrlo štetne posljedice na osuđenike. Vraćanje osuđenika na odsluženje kazne u zemlju porijekla je zato najkorisnija, kako za osuđenika, tako i za obje države. Prenosom izvršenja krivične sankcije se na državu izvršiteljicu prenose i sve nadležnosti u vezi sa izvršenjem krivičnih sankcija (uslovni otpust, vanredno smanjenje kazne, pomilovanje itd.)

Konvencija obavezuje države ugovorne strane da što bolje sudjeluju u pitanjima transfera osuđenih lica.

Osuđeno lice može izraziti želju da bude premješteno bilo u državu koja je izrekla kaznu ili onu u kojoj kaznu treba da izdrži.

Uslovi za prenos izvršavanja kazne (član 3. Konvencije) su:

- a) osuđeno lice mora biti državljanin države u koju se prenosi izvršavanje kazne,
- b) presuda mora biti pravosnažna,
- c) kazna, koju osuđeno lice mora odležati, mora biti duža od šest mjeseci, računajući od dana kada je uložilo molbu za premještanje,
- d) osuđeno lice se mora složiti sa premještenjem,

-
- e) djela, zbog kojih je lice bilo osuđeno, moraju biti krivična djela i prema pravu države izdržavanja kazne,
 - f) obije države se moraju složiti sa transferom.

Što se tiče saglasnosti osuđenog lica koja je na osnovu Konvencije potrebna za prijenos izvršenja kazne, Dodatni protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih lica (Strazbur, 18.12.1997 koji Bosna i Hercegovina nije ratifikovala) je uveo mogućnost, da se prenos izvršenja kazne u dva slučaja izvrši bez saglasnosti osuđenog lica i to:

- a) u slučaju kada osuđeni pobjegne iz države, gdje je bio osuđen i ako se zatekne u državi svog državljanstva (u takvom slučaju izručenje obično nije moguće);
- b) u slučaju kad je licu izrečena mjera protjerivanja ili deportacije nakon odležane kazne.

Konvencija nalaže državama ugovornim stranama obavezu (4. član.) da kao države izricanja kazni lica, koja su osuđena pred njihovim sudovima i ako se za njih može upotrijebiti ova konvencija, upoznaju sa njihovim sadržajem.

Konvencija dalje uspostavlja okvir za prijenos izvršenja kazni i predviđa koje informacije i dokumente mora poslati država izricanja kazni, ako osuđeno lice nju zamoli za transfer (član 4. i član 6. Konvencije), odnosno država izdržavanja kazne, ako je molba za transfer podnesena kod njenih organa (član 4. i član 6. Konvencije).

Put komuniciranja je predviđen u članu 5. Konvencije. Konvencija uspostavlja resorni put komuniciranja i to preko ministarstava za pravosuđe obije države (član 5., stav dva, Konvencije), ali daje državama mogućnost da izjavom odrede drugačiji put komuniciranja (član 5., stav tri Konvencije).

Konvencija ne obavezuje države da se slože sa prenosom izvršenja kazne. Zbog toga Konvencija ne nabroja razloge za odbijanje zahtjeva za prijenos izvršenja kazne i ne traži da države, u slučaju odbijanja, obrazlože svoju odluku, ali predviđa obavezu da osuđeno lice pismeno obavijeste o svakoj odluci, koju donese jedna ili druga država, obzirom na molbu za transfer (član 4., stav pet Konvencije).

Konvencija u članu 9. navodi dvije mogućnosti, koje može upotrijebiti država izdržavanja kazne:

- prva je, da nadležni organ države izdržavanja kazne odmah nastavi sa izvršavanjem kazne na osnovu sudske ili upravne odluke (tzv. *continued enforcement proceeding*),
- druga je, da država izdržavanja kazne odluku, koja je bila donesena protiv osuđenog lica u državi izricanja kazne, potvrdi vlastitim rješenjem i sankciju, izrečenu u državi izricanja kazne, zamijeni sankcijom, koja je predviđena u njenom unutrašnjem pravu (t.i. *exequatur*).

Uslovi pod kojima država izdržavanja kazne može provesti bilo koji od ta dva postupka su navedeni u članu 10. i 11. Konvencije. Glavna razlika između postupka na osnovu člana 10. Konvencije i postupka prilagođavanja sankcije po članu 11. Konvencije je u tome da u prvom slučaju država izdržavanja kazne nastavlja sa provođenjem krivične sankcije (sa mogućnošću prilagođavanja kako je predviđeno u članu 10., stav dva), dok se u drugom slučaju, krivična sankcija mijenja u krivičnu sankciju prema pravu države izdržavanja kazne. Posljedica toga je da se izvršavanje krivične sankcije ne zasniva više neposredno na sankciji koju je izrekla država izricanja kazne.

Za izdržavanje kazne, u oba slučaja se koristi pravo države izdržavanja kazne (član 9., stav tri Konvencije), što znači da se to pravo koristi i kod utvrđivanja uslova za uslovni otpust. Pomilovanje, amnestiju i smanjenje kazne može dozvoliti svaka ugovorna strana, a o reviziji presude može odlučivati samo država u kojoj je izrečena kazna.

Troškove, koji nastaju primjenom Konvencije, plaća država izdržavanja kazne, osim troškova koji nastaju isključivo na teritoriji države izricanja kazne (član 17. stav pet Konvencije).

**EVROPSKA KONVENCIJA O MEĐUSOBNOM
PRUŽANJU PRAVNE POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA
(Strazbur, 20.4.1959)**

**DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU
O MEĐUSOBNOM PRUŽANJU PRAVNE POMOĆI
U KRIVIČNIM STVARIMA
(Strazbur, 17.3.1978)**

UVOD

Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći je otvorena za potpis od 20.4.1959. Konvenciju mogu potpisati sve države članice Savjeta Evrope, a Odbor ministara Savjeta Evrope može bilo koju državu koja nije članica Savjeta Evrope, uz podršku svih država članica Savjeta Evrope koje su Konvenciju ratifikovale, pozvati da pristupi Konvenciji.

SADRŽAJ

Pojam međunarodne pravne pomoći je širok. Pomoć je namijenjena rješavanju predmeta sa stranim elementom. Konvencije već u uvodnim članovima predviđaju obim i sadržaj pravne pomoći (dakle, navodi se što će države ugovorne strane u konkretnom ugovoru dogovoriti, kakvu pomoć i u kojem obimu će je pružiti jedna drugoj, kako bi rješavanje predmeta sa stranim elementom bilo efikasnije i brže).

U članu 1. stav 1 Konvencije iz 1959. godine, države ugovorne strane se obavezuju da će nuditi širok obim međunarodne pravne pomoći u postupcima zbog djela čije kažnjavanje je u nadležnosti sudskih organa ugovorne strane moliteljice. Konvencija tako važi za prekršaje kao i za krivična djela, a može se koristiti u sudskim postupcima (za razliku od administrativnih). Konvencija se ne koristi za oduzimanje slobode, izvršenja sudskih rješenja i za ratna krivična djela. Dodatni protokol uz Konvenciju iz 1978. godine, koji Bosna i Hercegovina nije ratifikovala, je predvidio da se Konvencija koristi i za uručenja koja se odnose na izvršenje presuda i plaćanja novčane kazne ili troškova postupka, te za mjere u vezi sa odlaganjem izricanja kazne ili njenog izvršenja, uslovnim otpustom, odlaganjem početka izdržavanja kazne ili prekidom izdržavanja kazne.

Konvencija inače posebno uređuje uručenje poziva i sudskih rješenja (član 7. Konvencije), transfer lica, koja su lišena slobode zbog svjedočenja ili suočavanja u ugovornoj strani moliteljici (član 11.), dostavljanje podataka iz krivične evidencije (član 13.), davanje podataka u vezi sa krivičnim postupcima (član 21.) i razmjenu podataka iz krivične evidencije (član 22.).

Konvencija ne uspostavlja načela identitete norme (dvojne krivičnosti) kao uslove za udovoljavanje molbi i kao razloge za odbijanje molbe i ne predviđa nadležnost zamoljene države za djelo koje je predmet molbe. Kad je u pitanju udovoljavanje molbi za pretese

i zapljene, države imaju pravo na određene izuzetke na osnovu člana 5. Konvencije, koje moraju navesti u izjavi prilikom potpisa ili ratifikacije Konvencije.

Na taj način Konvencija daje vrlo široki pravni osnov za provođenje međunarodne pravne pomoći, ne samo za ona djela koja su izričito navedena u Konvenciji, već i za druge oblike međunarodne pravne pomoći.

Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima od 8. novembra 2001, koji je Bosna i Hercegovina potpisala i koji se nalazi u postupku ratifikacije, je dodao nove oblike saradnje uz one koji su tradicionalno predviđeni u konvencijama o uzajamnoj pomoći. To su:

- saslušanje putem video konferencije i saslušanje putem telefonske konferencije;
- informacije bez molbe (*spontaneous information*);
- privremeno premještenje zatvorenika u zamoljenu ugovornu stranu (član 13.)
Ovaj postupak je sličan postupku na osnovu člana 11. Konvencije iz 1959. godine;
- prekogranično praćenje;
- kontrolirane pošiljke.

NADLEŽNI ORGANI ZA MOLBU ZA MEĐUNARODNU PRAVNU POMOĆ

Izraz "pravosudni organi" (dakle organi koji mogu poslati molbe na osnovu Konvencije iz 1959. godine) je potrebno tumačiti zajedno sa članom 24. Konvencije (koji predviđa, da države ugovorne strane prilikom potpisa ili ratifikacije Konvencije navedu koje organe smatraju pravosudnim organima u smislu te konvencije) i odgovarajućim izjavama pojedinih ugovornih strana uz taj član.

Na osnovu člana 4. Konvencije, izvršenju molbi mogu biti prisutni i predstavnici stranih organa i zainteresirana lica, ako se s tim slaže zamoljena ugovorna strana.

3. Sadržaj molbe za međunarodnu pravno pomoć i njeno slanje

Konvencija iz 1959. godine, u članu 14, stav 1, predviđa sadržaj molbe. Da bi strani organ udovoljio molbi, ista mora sadržavati:

- naziv organa koji moli za pomoć,
- predmet molbe i osnov zahtjeva,
- ako je moguće, identitet i državljanstvo tog lica, i
- ako je potrebno, naziv organa kojem se podnosi molba i njegovu adresu.

Stav dva istog člana predviđa dodatni sadržaj molbe u određenim slučajevima.

Ako je u molbi potrebno navesti kratak opis djela, to znači da organ koji sastavlja molbu mora sažeto i tačno opisati ponašanje koje se smatra krivičnim djelom, koje je osnova za molbu. Potrebno je napomenuti da je u molbu korisno uključiti navođenje ili kopiju člana krivičnog zakona, zbog kojeg teče postupak. Pored toga, ako je adresa lica kome se treba uručiti pismo nepoznata, korisno je u molbi zamoliti da se nadležni organ prvo raspita za prebivalište lica kome se treba uručiti pismo ili koje treba saslušati, te nakon toga izvršiti traženu molbu. Ako se radi o molbi za saslušanje, potrebno je u njoj navesti pitanja koja se trebaju postaviti licu (obično navođenje, da "se treba saslušati lice u smislu priloženog optuženog prijedloga", nije dovoljno da bi se udovoljilo molbi).

SLANJE MOLBE ZA MEĐUNARODNU PRAVNU POMOĆ I JEZIK MOLBE

Kada sud želi uručiti pismo licu koje se nalazi u inostranstvu, odnosno poslati molbu za izvođenje dokaza, mora uzeti u obzir pravila koja predviđaju konvencije i to pravila o putu komuniciranja.

Prema Konvenciji iz 1959. godine, molbe i odgovori se šalju preko ministarstava za pravosuđe. Ovdje je bitno naglasiti da je potrebno tumačiti izjave, koje su deponirale države ugovorne strane prilikom potpisivanja ili ratifikacije Konvencije (mogućnost daje član 15., stav šest Konvencije). Neke od njih, iako ih je relativno malo, u tu svrhu izabrale su svoja ministarstva za unutrašnje poslove. Neophodno je takve izjave uzeti u obzir.

Na osnovu Konvencije iz 1959. godine, organi ugovorne strane moliteljice mogu u hitnim slučajevima poslati molbu neposredno pravosudnim organima zamoljene ugovorne strane (član 15., stav 2 Konvencije). U takvom slučaju, odgovor se mora poslati na način predviđen u članu 15. stav 1 (preko ministarstava za pravosuđe), kako bi se sačuvalo komuniciranje preko glavnog organa.

Član 15., stav 7 Konvencije predviđa da odredbe koje se odnose na komuniciranje preko glavnih organa ne zalaze u eventualne bilateralne sporazume među državama ugovornim stranama, ako isti omogućavaju neposredno slanje dokumenata. Na taj način Konvencija daje ugovornim stranama mogućnost da na bilateralnom nivou urede neposredno komuniciranje, ako to žele.

U vezi sa jezikom molbe: iako Konvencija predviđa da prevod nije potreban, član 16. Konvencije predviđa da ugovorne strane prilikom potpisivanja ili ratifikacije Konvencije, mogu deponirati izjave u vezi ovog pitanja. Mnoge države su to već uradile. U takvom slučaju potrebno je čitavu molbu, zajedno sa priložima, poslati na jeziku koji je naveden u izjavi, inače će molba biti vraćena ili će se obrađivati kasnije.

IZVRŠENJE MOLBE

- Zakon koji uređuje izvršenje molbe

Načelo koje je predviđeno u Konvenciji iz 1959. godine je da se molba izvrši prema zakonu zamoljene ugovorne strane (3. član, stav 1).

- Troškovi

Troškove u vezi sa izvršenjem molbe snosi zamoljena država (član 20. Konvencije iz 1959. godine), osim u izričito predviđenim slučajevima i to naknade i putni troškovi svjedocima ili vještacima (članovi 9. i 10. Konvencije) i transfer lica kojima je oduzeta sloboda zbog svjedočenja ili suočenja u ugovornoj strani moliteljici (član 11.).

UZROCI ZA ODBIJANJE UZAJAMNE SUDSKE POMOĆI

Konvencija iz 1959. godine predviđa slučajeve mogućeg odbijanja pomoći od strane ugovornih strana u članu 5., a istovremeno zamoljenoj državi nalaže i obavezu, predviđenu u članu 19. To je obaveza, da državi moliteljici saopšte uzroke za odbijanje molbe.

Postoje dvije skupine razloga zbog kojih zamoljena država može odbiti molbu na osnovu Konvencije iz 1959. godine.

Prva grupa razloga (član 2. tačka a.) se odnosi na krivično djelo: zamoljena ugovorna strana može odbiti da udovolji molbi, ako se radi o političkom krivičnom djelu, odnosno ako se radi o krivičnom djelu u vezi sa političkim krivičnim djelom, ili ako se radi o fiskalnom krivičnom djelu (krivična djela u vezi sa propisanim finansijskim obavezama). Druga grupa razloga se odnosi na suverenost, sigurnost, javni red i druge suštinske interese zamoljene ugovorne strane (član 2., tačka b.).

- Politička krivična djela

Za razliku od izručenja, gdje su se politička krivična djela dugo smatrala (i još uvijek se smatra, ali uz određena ograničenja) kao obavezan razlog za odbijanje izručenja, kod međunarodne pravne pomoći to je samo fakultativni razlog za odbijanje pomoći (vidi član 2, tačka a. 2. Konvencije iz 1959. godine).

U vezi sa političkim krivičnim djelima, član 2. Konvencije iz 1959. godine treba tumačiti vezano za član 8. Evropske konvencije o suzbijanju terorizma od 27. januara 1977, koja predviđa da ugovorne strane pružaju što je moguće veću međusobnu pomoć u krivičnim predmetima vezano za postupke za krivična djela, iz članova 1. ili 2. Konvencije i da se molba ne smije odbiti samo obrazloženjem da se radi o političkom krivičnom djelu, odnosno krivičnom djelu povezanom sa političkim krivičnim djelom.

- Fiskalna krivična djela (krivična djela, povezana sa propisanim finansijskim obavezama)

Prema Konvenciji iz 1959. godine, molba za međunarodnom pravnom pomoći se može odbiti (fakultativni razlog) ako zamoljena ugovorna strana smatra da je krivično djelo, koje je predmet molbe, fiskalno krivično djelo (krivično djelo, povezano sa propisanim finansijskim obavezama). Dodatni protokol uz konvenciju od 17. marta 1959. u članu 1., ograničava pravo ugovornih strana na način, tako što predviđa da države ugovornice ne smiju odbiti molbu za pravnu pomoć samo iz tog razloga.

- Suštinski interesi zamoljene države

Konvencija iz 1959. godine predviđa da zamoljena država odbije pomoć, ako smatra da bi udovoljenje molbi moglo štetiti njenoj suverenosti, sigurnosti, javnom redu ili drugim suštinskim interesima države.

III - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

UVOD

Međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima je pravna pomoć koju pružaju organi jedne države organima druge države u građansko-pravnim odnosima sa inostranim elementom. Pravna pomoć obuhvata dostavljanje pismena i preduzimanje određenih procesnih radnji kao što je: saslušanje stranaka, svjedoka i drugih lica, vještačenje i izvođenje drugih dokaza, davanja obavještenja o propisima, dostava izvoda iz matičnih knjiga, priznanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka i sl.

Veliki broj instituta koje ona obuhvata i sve veći značaj koji ona poprira posljedica je razvoja sudske saradnje između država i međunarodnih organizacija i zasnivanja sve većeg broja pravnih odnosa sa inostranim elementima.

Potreba za unifikacijom ove oblasti javila se relativno rano. Nekoliko evropskih i vanevropskih zemalja je krajem 19.vijeka osnovalo Hašku konferenciju za međunarodno privatno pravo, koja postoji i danas kao međuvladina organizacija. Zemlje Evrope vezuju mnogi međunarodni ugovori multilateralnog karaktera, u okviru Savjeta Evrope, a države članice Evropske unije i u okviru Evropske unije.

S obzirom na kompleksnost problematike, u ovom tekstu će biti riječi o međunarodnoj pravnoj pomoći u najužem smislu. Problemi koji se odnose na sukob zakona, sukob jurisdikcija i pravni položaj stranaca biće izloženi samo u mjeri u kojoj je to neophodno u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći.

IZVORI

Izvore međunarodne pravne pomoći možemo podijeliti na domaće i međunarodne.

Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži odredbu kojom se međunarodnim ugovorima daje primat u odnosu na domaće zakone, izuzimajući Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, sa njenim protokolima koja se direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim ostalim zakonima.

Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 58/2003) i Zakon o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 53/2003) predviđaju da će sudovi ukazivati pravnu pomoć inostranim sudovima u slučajevima predviđenim međunarodnim ugovorom kao i kada postoji uzajamnost u ukazivanju pravne pomoći. Slične odredbe sadrži i Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 36/04) i Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 5/00).

Pravna pomoć se pruža na način predviđen domaćim zakonom ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno. Odredbe zakona Bosne i Hercegovine, koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć su supsidijarnog karaktera i primjenjuju se samo u nedostatku međunarodnog ugovora.

Pored Zakona o parničnom postupku i neki drugi zakoni u Bosni i Hercegovini sadrže odredbe koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć.

Prelaznim aranžmanima, uz Ustav Bosne i Hercegovine, je predviđeno da svi zakoni i propisi koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u vrijeme stupanja na snagu Ustava, ostaju na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije. U skladu sa ovom odredbom, u Bosni i Hercegovine se još uvijek primjenjuje Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ" 43/82 i 72/82, "Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94). Ovaj zakon pored tzv. kolizionih normi sadrži i odredbe koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć i to priznanje stranih sudskih i arbitražnih odluka. Zakon je rezultat zajedničkog rada Instituta za međunarodno pravo Zagreb i Instituta za uporedno pravo Beograd i uz neznatne izmjene primjenjuje se u svim državama nastalim na prostoru bivše SFR Jugoslavije, uključujući i Sloveniju koja je članica Evropske unije.

Na druge domaće izvore ukazaćemo u dijelu teksta koji se odnosi na konkretnu problematiku.

Notifikacijom o sukcesiji Bosna i Hercegovina je preuzela sve međunarodne ugovore koje je zaključila, naslijedila ili čija članica je bila SFR Jugoslavija. S obzirom da je pregled važećih međunarodnih ugovora sadržan u prilogu, ovom prilikom ukazaćemo samo na najvažnije multilateralne ugovore koji su od značaja za pravnu pomoć a koji su usvojeni na Haškim konferencijama za međunarodno privatno pravo. SFR Jugoslavija je pristupila ovoj međuvladinoj organizaciji 1958. i učestvovala u donošenju velikog broja konvencija, a neke je ratifikovala. Kraljevina Jugoslavija je ratifikovala Konvenciju o građanskom sudskom postupku (Hag 17.juli 1905.). Konvencija je objavljena u "Službenim novinama Kraljevine Jugoslavije", br. 100/1930 i primjenjuje se u odnosu na države koje nisu članice kasnijih Haških konvencija u građanskom postupku. Ova Konvencija sadrži odredbe koje se odnose na dostavljanje sudskih i vansudskih akata, oslobođenje od plaćanja "*cautio iudicatum solvi*" priznanje strancima prava na besplatnu pravnu pomoć. Haška konvencija o građanskom postupku od 01.03.1954.godine je preuzela njene odredbe u cjelini i proširila primjenu i na tzv. administrativne postupke. Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima od 25.10.1980. predstavlja neku vrstu modernizacije prethodne dvije konvencije.

Bosna i Hercegovina je pokrenula postupak za pristupanje Konvenciji o dostavljanju u inostranstvu akata u građanskim i trgovačkim stvarima (Hag 15.11.1965) i Konvencije o pribavljanju u inostranstvu dokaza o građanskim i trgovačkim stvarima (Hag, 18.III 1970) Potpisivanje i ratifikacija ovih konvencija očekuje se uskoro.

O drugim multilateralnim konvencijama takođe ćemo ukazati u dijelu teksta koji se odnosi na konkretnu problematiku.

S obzirom da su između Bosne i Hercegovine i velikog broja država na snazi i multilateralne konvencije i bilateralni ugovori u pravilu prema principu "*lex specialis derogat legi generali*" primjenjuju se bilateralni ugovori. Izuzetak je moguć jedino u slučaju da bilateralni ugovor sadrži odredbu koja izričito upućuje na multilateralnu konvenciju.

Pravna pomoć jednim dijelom je uređena i konzularnim konvencijama i to dostavljanje sudskih pismena vlastitim državljanima, staranje o zaostavštini, priznanje diplomatske forme braka i sl., zatim ugovorima o trgovini i plovidbi i nekim drugim ugovorima.

NAČIN KOMUNIKACIJE

Način komunikacije u postupku pružanja međunarodne pomoći može biti neposredan i posredan. Posredan način komunikacije je pravilo i predviđen je u skoro svim bilateralnim i multilateralnim ugovorima. Prema članu 2. Zakona o ratifikaciji Konvencije o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, ("Službeni list SFR Jugoslavije" - međunarodni ugovori 4/88) za centralne otpremne organe su određeni organi uprave republika i pokrajina nadležni za poslove pravosuđa. Poslove Centralnog otpremnog organa u Bosni i Hercegovini je preuzelo Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Slična situacija je i kada su u pitanju bilateralni ugovori. Centralni otpremni organ odnosno organi za vezu, pored poslova otpremanja, mogu da vrše i poslove kontrole zamolnica. Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, kao i svi bilateralni ugovori, predviđa mogućnost komunikacije diplomatskim putem. Prema članu 418. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i članu 418. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, molbe domaćih sudova za pravnu pomoć dostavljaju se inostranim sudovima diplomatskim putem preko organa uprave Bosne i Hercegovine nadležnog za inostrane poslove. Ministarstvo inostranih poslova zamolnicu dostavlja diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u toj zemlji a ono. u pravilu, Ministarstvu inostranih poslova te zemlje. Diplomatski put komunikacije se primjenjuje i kada su u pitanju osobe koje uživaju pravo imuniteta.

Konvencija o građanskom postupku iz 1954. godine predviđa mogućnost komunikacije konzularnim putem. Međutim, s obzirom da Bosna i Hercegovina nema razgranatu konzularnu mrežu ovaj put komunikacije nije posebno interesantan za Bosnu i Hercegovinu.

Direktan put komunikacije je izuzetak u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći. Članom 10. Konvencije između NR Jugoslavije i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960. predviđeno je da u opravdanim slučajevima krajnje hitnosti sudovi mogu opštiti direktno. Član 338. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i isti član Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, daje mogućnost da se državljanima u Bosni i Hercegovini u inostranstvu dostava vrši putem pošte. Prema članu 6. Konvencije o građanskom postupku iz 1954. predviđena je mogućnost upućivanja akata direktno zainteresovanim licima koja se nalaze u inostranstvu, ukoliko to dopuštaju konvencije sklopljene između zainteresovanih država ili ako se u nedostatku konvencije tome ne protivi država na čijoj teritoriji treba izvršiti dostavljanje. Većina država toleriše ovakav način dostave. Međutim ima i suprotnih primjera. Švajcarska smatra da je uručenje pismena na njenoj teritoriji akt koji direktno zadire u njen suverenitet i izričito se protivi direktnoj dostavi. Članom 353. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine je predviđena mogućnost dostave preko punomoćnika i zastupnika za primanje pismena. Naime, tuženog ili njegovog zastupnika koji se nalazi u inostranstvu sud će prilikom dostavljanja prvog pismena pozvati da u primjerenom roku postavi punomoćnika za prijem pismena, uz upozorenje da će u suprotnom sud tuženom na njegov trošak postaviti zastupnika za primanje pismena i preko tog zastupnika obavijestiti tuženog o tom postavljanju.

ZAMOLNICA

Zahtjev za pružanje pravne pomoći podnose se u obliku zamolnice.

Zakoni o parničnom postupku ne sadrže odredbe koje se odnose na formu i sadržaj zamolnice. To je jedan od razloga što sudovi često uopšte ne dostavljaju zamolnicu ili je ne dostavljaju u zadovoljavajućoj formi.

Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima iz 1980. u svom aneksu daje modele formulara koji se podnose u slučaju da se pravna pomoć traži u skladu sa odredbama te Konvencije. Zamolnice po pravilu sačinjava sud ili drugi organ kojem je pomoć potrebna i naslovljava je na nadležni sud ili organ države od koje se traži pravna pomoć. Većina bilateralnih ugovora sadrži identične odredbe koje se odnose na sadržinu zamolnice. Zamolnica u pravilu sadrži:

- 1) Naziv organa koji moli za pravnu pomoć i po mogućnosti organa od kojeg se moli pravna pomoć;
- 2) Oznaku spisa i opis slučaja za koji se traži pravna pomoć;
- 3) Podatke o strankama (ime, prezima, podaci o rođenju, prebivalištu ili boravištu, zanimanje i državljanstvo, a za pravna lica naziv i sjedište);
- 4) Predmet zamolnice i druge podatke koji su potrebni za provođenje postupka po zamolnici;
- 5) Imena i prezimena mogućih pravnih zastupnika;

Zamolnica može da sadrži i druge elemente predviđene ugovorom kao i elemente neophodne za pojedine oblike pravne pomoći.

Prema članu 417. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i istom članu Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, sudovi će uzimati u postupak molbe za pravnu pomoć inostranih sudova samo ako su molbe i prilozi sastavljeni na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Republici Srpskoj odnosno u Federaciji Bosne i Hercegovine ili ako je priložen ovjeren prevod na taj jezik.

Međunarodni ugovori predviđaju različita rješenja u vezi jezika zamolnice, tako da je u svakom zasebnom slučaju neophodno izvršiti uvid u konkretni ugovor. Prema članu 7. Konvencije o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima iz 1980. godine, molbe za sudsku pomoć i dokumenta koja se prilažu moraju biti sačinjena na zvaničnom jeziku ili jednom od zvaničnih jezika zamoljene države ili praćeni prevodom na jedan od ovih jezika. Međutim ako je državi molilji teško da dođe do prevoda na jezik zamoljene države ova država treba da prihvati da dokumenta budu sačinjena na francuskom ili engleskom jeziku ili popraćena prevodom na jedan od ovih jezika. Većina bilateralnih ugovora predviđa da se zamolnica sastavlja na jeziku države molilje i da se prilaže ovjeren prevod na jezik zamoljene države.

POSTUPAK PO ZAMOLNICI

Prema članu 414. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i istom članu Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, sudovi će ukazati pravnu pomoć inostranim sudovima u slučajevima predviđenim međunarodnim ugovorima kao i kada postoji uzajamnost u ukazivanju pravne pomoći. Član 416. navedenih zakona predviđa da sudovi ukazuju pravnu pomoć inostranim sudovima na način predviđen domaćim zakonom.

Radnja koja je predmet molbi inostranog suda može se izvršiti i na način koji zahtijeva inostrani sud ako takav postupak nije protivan javnom poretku Bosne i Hercegovine odnosno Republike Srpske ili Federacije Bosne i Hercegovine.

Svi bilateralni ugovori predviđaju da se dostavljanje vrši po pravu zamoljene države. Na izričitu molbu zamoljene države kod uručenja pismena može se primijeniti pravo države moliteljice pod uslovom da to nije u suprotnosti sa propisima zamoljene države. Uručenje se dokazuje u skladu sa propisima zamoljene države. Član 2. Haške konvencije o građanskom sudskom postupku iz 1954. takođe predviđa da će se dostavljanje pismena vršiti prema zakonima zamoljene države. Član 3. stav 2 ove Konvencije predviđa da će zamoljena država izvršiti dostavljanje po pravu države molilje pod uslovom da to nije protivno njenom zakonodavstvu. Kada je u pitanju postupak po zamolnici za izvođenje procesnih radnji, svi bilateralni ugovori predviđaju da se on vrši po pravu zamoljene države. Izuzetno, moguće je postupanje na način posebno označen u zamolnici ako to nije u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države.

Mogućnost izvršenja zamolnice u naročitoj formi predviđaju i neki bilateralni ugovori kao na primjer Ugovor sa Austrijom. Prema članu 415. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske i istom članu Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, sud će uskratiti pravnu pomoć inostranom sudu ako se traži izvršenje radnje koja je protivna javnom poretku Bosne i Hercegovine odnosno Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine. U takvom slučaju sud nadležan za pružanje pravne pomoći dostaviće po službenoj dužnosti predmet Vrhovnom sudu radi donošenja konačne odluke. Isto tako, sud može uskratiti pravnu pomoć ako ne postoji uzajamnost (reciprocitet u ukazivanju pravne pomoći). Uzajamnost se utvrđuje samo u slučaju kad ne postoji međunarodni ugovor. U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, objašnjenje daje Ministarstvo pravde Republike Srpske odnosno Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine, a posredstvom Ministarstva pravde BiH.

Haška konvencija o građanskom sudskom postupku iz 1954. predviđa da se pravna pomoć može odbiti u slučaju:

- 1) ako nije utvrđena autentičnost dokumenta;
- 2) ako izvršenje takve zamolnice u zamoljenoj državi ne spada u djelokrug sudskih vlasti;
- 3) ako država na čijoj teritoriji se izvršenje ima obaviti smatra da je ono takve prirode da pogađa njen suverenitet ili njenu sigurnost.

U slučajevima kada zamolnici nije udovoljeno zamoljena država će o razlozima neudovoljenja obavijestiti državu molilju kao i vratiti kompletnu dokumentaciju.

PRIZNANJE (LEGALIZACIJA) JAVNIH ISPRAVA

Pitanje legalizacije stranih javnih isprava se postavlja u situaciji kada javnu ispravu koju je izdao nadležni upravni sudski ili drugi organ jedne države treba upotrijebiti na teritoriji druge države. Legalizacija u međunarodnom pravu predstavlja formalnost kojom diplomatski ili konzularni agent one zemlje na čijoj teritoriji isprava treba da se upotrijebi potvrđuje vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kome je potpisnik te isprave postupio i u slučaju potrebe istovjetnosti pečata ili žiga kojim je ta isprava snabdjevena. Prema članu 9. Zakona o važnosti javnih isprava ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 23/2004) javne isprave izdate u državama sa kojima Bosna i Hercegovina nema zaključene među-

narodne ugovore važe ukoliko sadrže sve elemente propisane odgovarajućim međunarodnim konvencijama i pod uslovom reciprociteta čije postojanje utvrđuje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine na osnovu prethodno pribavljenog mišljenja Ministarstva inostranih poslova. Postupak legalizacije je uređen članom 8 istog Zakona. Predviđeno je da sve javne isprave namijenjene za upotrebu u inostranstvu podliježu ovjeri nadležnih organa Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta i nadovjeru nadležne institucije Bosne i Hercegovine saglasno odgovarajućim međunarodnim konvencijama i međunarodnim ugovorima koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu. U praksi se ova odredba tumači da ovjeru vrše osnovni odnosno opštinski sudovi, a nadovjeru Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i Ministarstvo inostranih poslova.

Bosna i Hercegovina je članica Konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava (Hag, 5.10.1961). U odnosu na države članice ove Konvencije primjenjuje se princip tzv. djelimične legalizacije odnosno stavljanja potvrde "Apostille". Stranim javnim ispravama u smislu Konvencije smatraju se sudske isprave, administrativne isprave, isprave koje je izdao ili ovjerio javni bilježnik i službene izjave kao što se navodi o upisu u javne u knjige, ovjera tačnosti i ovjera potpisa kada su stavljeni na privatne isprave.

Jedina formalnost koja može da se traži po ovoj Konvenciji je potvrda vjerodostojnosti potpisa, svojstva u kojem je potpisnik isprave postupio i u slučaju potrebe istovjetnosti pečata ili žiga kojim je ta isprava snadbjevena jeste stavljanje potvrde "Apostille" izdate od strane nadležnog organa države od koje isprava potiče. Potvrda mora biti u skladu sa obrascem koji je dat u prilogu Konvencije i stavlja se na samu ispravu ili njen dodatak. Konvencija daje mogućnost državama članicama da ukinu i ovu formalnost. U Bosni i Hercegovini ovjeru "Apostille" vrše u Federaciji Bosne i Hercegovine općinski sudovi a u Republici Srpskoj osnovni sudovi.

Neki bilateralni ugovori kao naprimjer ugovori sa Republikom Hrvatskom, Austrijom, Mađarskom, Rumunjskom, Ruskom Federacijom, kao i ugovori sa Srbijom i Crnom Gorom i Makedonijom predviđaju potpuno oslobađanje od legalizacije.

Primjera radi član 17. Ugovora sa Republikom Hrvatskom predviđa da isprave koje je izao ili ovjerio u propisanom obliku sud ili drugi nadležni organ, koje su potpisane i na njima otisnut pečat nadležnog organa, nije potrebno dalje ovjeravati za upotrebu na teritoriji druge države ugovornice. Slična situacija je i sa privatnim ispravama koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

Dokazna snaga javnih isprava u postupcima pred sudovima uređena je bilateralnim ugovorima. U pravilu, javne isprave izdane na teritoriji jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice iste dokazne snage i njihova legalizacija nije potrebna. Zakoni o parničnom postupku ne sadrže odredbe koje se odnose na dokaznu snagu javnih isprava.

PRISTUP STRANACA SUDOVIMA

Članom 2. Ustava Bosne i Hercegovine predviđeno je da sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i osnovne slobode. Dakle, kada je u pitanju uživanje ovih prava uključujući i njihovu zaštitu Ustav ne pravi razliku između domaćih državljana i stranaca. Strancem se smatra svako lice koje nema državljanstvo Bosne i Hercegovine, dok se stranim pravnim licem smatra svako pravno lice koje prema mjestu osnivanja odnosno

stvarnog sjedišta ima stranu državnu pripadnost. Pravo stranaca na sudsku zaštitu univerzalno je prihvaćeno kroz takozvani nacionalni tretman stranca. Za razliku od ranijeg jugoslovenskog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini nije moguće uvođenje protumjere prema državljanima država koje onemogućavaju državljanima Bosne i Hercegovine pristup sudu. Ovo pravo je garantovano i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima od 19.12.1966.godine, kao i članom 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda od 4.11.1950. godine. Prema članu 1. Konvencije o olakšanju pristupa sudovima od 25.10.1980.godine, državljani jedne od država ugovornica, kao i lica sa redovnim boravištem u nekoj od država ugovornica imaju pravo korištenja sudske zaštite u građanskim i trgovačkim stvarima u svakoj državi ugovornici, pod istim uslovima kao da su državljani te države ili da u njoj imaju redovno boravište. Ovo pravo je garantovano i svim bilateralnim ugovorima. Primjera radi, prema članu 2. ugovora sa Srbijom i Crnom Gorom o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, državljani jedne države ugovornice imaju jednaku pravnu zaštitu i slobodan pristup sudovima i drugim organima kao i njeni državljani. Prema tome, u postupku pred sudovima u Bosni i Hercegovini stranci se mogu pojaviti u svojstvu tužioca, protiv tužioca, umješača, zakonskog zastupnika na način kao i domaći državljani.

Stranac pred sudovima u Bosni i Hercegovini može istupiti lično ili preko svog zastupnika. Stranac ima pravo slobodnog izbora advokata koji obavlja djelatnost u Bosni i Hercegovini. Zakoni Bosne i Hercegovine daju mogućnost angažovanja i stranih advokata. Član 35. Zakona o advokaturi Republike Srpske predviđa da advokati koji posjeduju dozvolu za vršenje djelatnosti izdatu od strane asocijacije advokata strane države mogu u pojedinačnim slučajevima zastupati i braniti pravne subjekte pred sudovima i državnim organima u Republici Srpskoj, uz prethodnu saglasnost Ministarstva pravde Republike Srpske koje je dužno da pribavi mišljenje advokatske komore. Identična odredba sadržana je i u članu 20. Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine. Mogućnost angažovanja stranih advokata imaju i domaći državljani i stranci. Prilikom davanja saglasnosti entitetska ministarstva pravde, u pravilu, ispituju samo da li sa tom državom postoji reciprocitet.

CAUTIO IUDICATUM SOLVI (obezbjeđenje parničnih troškova)

Obezbjeđenje parničnih troškova predstavlja institut preuzet iz rimskog prava. Njegova prvobitna svrha je bila da obezbijedi tuženog od nepotrebnog uznemiravanja kroz tzv. parničenje. U sporovima sa inostranim elementom objektivno postoji veća opasnost da tužilac koji je strani državljanin i nema prebivalište, boravište ni imovinu na teritoriji države u kojoj je pokrenut postupak, izbjegne plaćanje sudskih troškova i troškova obeštećenja tuženog. S tim u vezi većina pravnih sistema je prihvatila institut obezbjeđenja parničnih troškova. Ovo obezbjeđenje se najčešće polaže u novcu, mada je moguće i u drugom pogodnom obliku.

U Bosni i Hercegovini ovo pitanje je uređeno preuzetim Zakonom o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima. Sud odluku o obezbjeđenju parničnih postupaka donosi samo na zahtjev tuženog. Pored tužioca ova odluka može da se odnosi i na umješača. Tuženi je dužan zahtjev za obezbjeđenje dostaviti najkasnije na pripremnom ročištu a ako pripremno ročište nije održano na prvom ročištu za glavnu raspravu, prije nego što se upusti u raspravu o glavnoj stvari. A u slučaju da tužilac u ostavljenom roku

ne osigura parnične troškove smatra se da je tužba povučena. Prema članu 83. ovog Zakona tuženi nema pravo na osiguranje parničnih troškova u sljedećim slučajevima:

- 1) ako u državi čiji je državljanin tužilac državljani Bosne i Hercegovine nisu dužni davati osiguranje;
- 2) ako tužilac u Bosni i Hercegovini uživa pravo azila;
- 3) ako se tuženi zahtjev odnosi na potraživanje tužioca iz njegovog radnog odnosa u Bosni i Hercegovini;
- 4) ako je riječ o bračnom sporu ili sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva i materinstva te ako je riječ o zakonskom izdržavanju;
- 5) ako je riječ o mjeničnoj ili čekovnoj tužbi, protiv tužbi ili izdavanja naloga.

U slučaju sumnje u postupanje uzajamnosti objašnjenje daje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Prema članu 14. Konvencije o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima od 25.10.1980. godine od fizičkih ili pravnih lica sa redovnim boravištem u nekoj od država ugovornica koja bi se pojavila kao tužioc ili umješac pred sudom druge države ugovornice ne može se zahtijevati polaganje kaucije ili depozita u bilo kom vidu samo zbog toga što su u pitanju stranci ili što ta lica nemaju domicil ili redovno boravište u državi u kojoj je spor pokrenut. Isto pravilo primjenjuje se na plaćanje koje bi se tražilo bilo od tužilaca ili umješaca na ime obezbjeđivanja sudskih troškova.

Ovo predstavlja proširenje kruga lica na koje se oslobođenje odnosi u odnosu na Konvenciju o građanskom sudskom postupku 1.3.1954. Naime, prema članu 17. ove Konvencije oslobođanje se odnosi na državljane jedne od država ugovornica koji imaju domicil u jednoj od tih država.

Ovu odredbu ne treba tumačiti na način da stranac ima pravo na automatsko oslobođenje od polaganja parničnih troškova samim tim što je stranac. Ona predstavlja samo zabranu diskriminacije po osnovu državljanstva i domicila. Obezbuđenje parničnih troškova može se tražiti pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

Većina bilateralnih ugovora o pravnoj pomoći takođe ovo predviđa. Primjera radi članom 16. Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima sa Republikom Hrvatskom je predviđeno da od državljana jedne države ugovornice koji sudjeluju u postupku pred sudom druge države ugovornice kao tužilac ili umješac nije dopušteno zahtijevati osiguranje parničnih troškova, samo zato što je strani državljanin i što na teritoriji te države nema stalno prebivalište. Mogućnost oslobođanja postoji i za fizička i za pravna lica.

S obzirom da postoji opasnost od neplaćanja troškova u slučajevima kada je stranac oslobođen, članom 15. Konvencije o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima iz 1980. godine je predviđeno da odluka o obavezi plaćanja sudskih troškova izrečena u jednoj od država ugovornica licu koje je oslobođeno kaucije depozita ili plaćanja, postaje na zahtjev povjerioca besplatno izvršna u svakoj od država ugovornica. Odluke o sudskim troškovima su u pravilu sudske odluke i one mogu biti izvršene na način kako se izvršavaju strane sudske odluke. Zbog različitih valuta u praksi se pojavljuju veliki problemi u primjeni ove odredbe tako da ona predstavlja samo teoretsku mogućnost.

OSLOBOĐENJE STRANACA OD PLAĆANJA SUDSKIH TROŠKOVA (siromaško pravo)

Članom 85. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima je predviđeno da strani državljani imaju pravo na oslobođanje plaćanja

sudskih troškova uz uslov uzajamnosti. U slučaju postojanja sumnje u postojanje uzajamnosti objašnjenje daje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

Haška konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima iz 1980. daje strancima državljanima članica Konvencije kao i licima koja redovno borave u nekoj od tih država, tzv. nacionalni tretman u pogledu oslobađanja od sudskih troškova. Za razliku od obezbjeđenja parničnih troškova, tzv. siromaško pravo može da se prizna i tužiocu i tuženom u konačnici pada na teret suda i može se priznati samo fizičkom licu. Ovo pravo pored predujma sudskih troškova (troškovi svjedoka, vještaka, uviđaj i sl.) obuhvata i troškove taksi. Teret dokazivanja siromaškog prava je na strani koja to tvrdi i ono se dokazuje u skladu sa pravom države pred kojom se vodi postupak. Svi bilateralni međunarodni ugovori o pravnoj pomoći predviđaju ovaj institut. Primjera radi članom 17. Ugovora o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima sa Srbijom i Crnom Gorom je predviđeno da državljani jedne države ugovornice u postupcima pred sudovima druge države ugovornice imaju pravo na oslobađanje od plaćanja sudskih troškova kao i besplatnu pravnu pomoć u toku postupka, pod istim uslovima i u istom obimu kao i njeni sopstveni državljani.

Uvjerenje o imovnom stanju, u pravilu, izdaje nadležni organ države na čijoj teritoriji dotično lice ima prebivalište ili boravište, mada je moguće da to uvjerenje izda i diplomatsko-konzularno predstavništvo.

Zakonom o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima posebno štiti apatriide. Prema članu 80. ovog Zakona osoba bez državljanstva ima pravo na oslobađanje plaćanja parničnih troškova ako ima prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini.

SAZNANJE STRANOG PRAVA

U postupcima pred sudovima u predmetima sa inostranim elementima kolizione norme često upućuju na neposrednu primjenu stranog prava. Utvrđivanje sadržine stranog prava je prema članu 13. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima, obaveza suda odnosno drugog nadležnog organa koji postupuje u konkretnom predmetu. Kada je u pitanju način saznanja stranog prava Zakon o rješavanju sukoba zakona predviđa da organ može zatražiti obavještenje o stranom pravu od Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine. Takođe je predviđeno da stranke u postupku mogu podnijeti i javnu ispravu o sadržini stranog prava. Teoretski gledano postoji mogućnost da sudija privatno poznaje strano pravo, mada je to rijedak slučaj. U praksi se najčešće primjenjuje metod saznanja stranog prava preko određenog organa. Notifikacijom o sukcesiji, Bosna i Hercegovina je preuzela Evropsku konvenciju o obavještenjima o stranom pravu (London 7.6.1968.). U Bosni i Hercegovini u smislu člana 2. ove Konvencije centralni organ za prijem zahtjeva i centralni otpremni organ je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. U zahtjevu za obavještenje o stranom pravu neophodno je što je preciznije moguće navesti pitanje u pogledu kojih se želi obavještenje u vezi sa pravom zemlje kojoj se zahtjev upućuje, a ako u toj zemlji postoji više pravnih sistema onda i pravni sistem za koji se obavještenje traži, kao i činjenice neophodne za pravilno razumijevanje zahtjeva. Sam odgovor, prema potrebi, može da sadrži relevantne zakonske tekstove i relevantne sudske odluke. Moguće je da odgovor sadrži i odgovarajuće komentare, obrazloženja i izvode iz stručnih radova. Većina bilateralnih ugovora sadrži odredbu da će nadležna ministarstva na molbu jedno

drugo obavijestiti o propisima koji važe ili su važili na njihovoj teritoriji a, po potrebi, će slati tekstove tih propisa.

Saznanje stranog prava putem javne isprave je takođe metoda koja se često primjenjuje. Javnu ispravu o sadržini stranog prava mogu podnijeti stranke u postupku. O važnosti javnih isprava je već bilo riječi. U Bosni i Hercegovini potvrdu o propisima koji važe ili su važili u Bosni i Hercegovini, radi njihove upotrebe pred organima strane države, izdaje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. U potvrdi se navodi naziv propisa, datum kada je donesen odnosno kada je prestao važiti i tekst odgovarajućih odredbi tog propisa. Saznanje stranog prava moguće je i preko stručnog lica ili institucije koja se bavi proučavanjem stranog prava. Ova mogućnost nije predviđena zakonodavstvom Bosne i Hercegovine.

Napominjemo da prema članu 4. i 5. Zakona o rješavanju sukoba zakona nije dopuštena primjena stranog prava ako bi njegov učinak bio protivan Ustavu Bosne i Hercegovine odnosno ako bi cilj njegove primjene bio izbjegavanje primjene prava Bosne i Hercegovine.

PRIZNANJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kao što je već rečeno, Aneksom 2. uz Ustav Bosne i Hercegovine, u Bosni i Hercegovini su preuzeti svi zakoni i drugi propisi koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom, uključujući i Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ 43/82). Prema članu 3 ovog Zakona, njegove odredbe su supsidijarnog karaktera i primjenjuju se samo ukoliko nije drugačije regulisano zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom. Prema tome, sam Zakon je dao primat međunarodnim ugovorima što je u duhu Ustava Bosne i Hercegovine, i ako to u njemu nigdje izričito ne stoji.

Zakon o parničnom postupku Republike Srpske i Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ne sadrže odredbe koje se odnose na priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka. U prelaznim i završnim odredbama se direktno upućuju na primjenu odgovarajućih odredbi Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima.

Kada su u pitanju bilateralni ugovori o pravnoj pomoći odnosno o uzajamnom pravnom saobraćaju, Bosna i Hercegovina je notifikacijom o sukcesiji preuzela sve ugovore čija članica je bila SFRJ. Odredbe o priznanju i izvršenju stranih sudskih odluka sadrže Ugovori sa Alžirom, Bugarskom bivšom Čehoslovačkom, Irakom, Kiprom, Mađarskom, Poljskom, Rumunjskom i bivšim SSSR. Sa Grčkom i Francuskom zaključene su posebne konvencije o priznanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim stvarima.

Bosna i Hercegovina je zaključila sa Republikom Hrvatskom Ugovor o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, kojim je obuhvaćeno i pitanje priznanja i izvršenja sudskih odluka u građanskim stvarima. Skoro identičani ugovori su zaključeni sa Srbijom i Crnom Gorom i Republikom Turskom. Interesantno je napomenuti da su odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima unesene u ove ugovore bez značajnijih izmjena.

Bosna i Hercegovina nije članica Haške konvencije o priznanju i izvršenju stranih sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 01.02.1972. godine. S obzirom da je ovoj Konvenciji pristupio mali broj država, i da član 21 Konvencije predviđa kao uslov

za njenu primjenu zaključenje dopunskog bilateralnog sporazuma, u Bosni i Hercegovini su podijeljena mišljenja da li je uopšte potrebno pristupiti ovoj konvenciji.

Odredbe o priznanju i izvršenju sudskih odluka sadržane su u nekim multilateralnim ugovorima i to:

1. UN konvencija ostvarivanja alimentacionih zahtjeva od 20. juna 1956;
2. Konvencija o međunarodnom prevozu željeznicom;
3. Konvencija o građanskoj odgovornosti za štetu nastalu zagađivanjem naftom.

Prema članu 86. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa stranom sudskom odlukom smatra se i nagodba sklopljena pred stranim sudom (sudska nagodba), kao i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom, odnosno sudskom nagodbom. Ovaj zakon dakle kvalifikaciju sudske odluke, preuzima iz stranog prava. Strana sudska odluka izjednačava se sa odlukom suda u Bosni i Hercegovini samo ako je prizna sud u Bosni i Hercegovini. S obzirom na razliku u propisima, u praksi je moguća situacija da sud u Bosni i Hercegovini u postupku priznanja prizna odluke stranog upravnog organa ili organa vjerske zajednice, posebno kada su u pitanju porodični odnosi.

Prema Zakonu o sudovima Republike Srpske u Republici Srpskoj za priznanje stranih sudskih odluka stvarno nadležni su okružni sudovi. Slično stanje je i u Federaciji Bosne i Hercegovine gdje su, prema Zakonima o sudovima Federacije Bosne i Hercegovine, za priznanje stranih sudskih odluka nadležni kantonalni sudovi. Prema Zakonu o izvršnom postupku Republike Srpske i Zakonu o izvršnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, izvršenje odluke stranog suda može se sprovesti ako odluka ispunjava zakonom propisane pretpostavke za priznanje. Pored toga, strana sudska odluka mora sadržati sve elemente kao i domaće sudske odluke (označenje povjerioca i dužnike, kao i predmeta, vrste obima i vremena ispunjenja obaveze).

Uz zahtjev za priznanje i izvršenje potrebno je podnijeti original ili ovjeren prepis predmetne odluke sa klauzulama pravosnažnosti i prevod na jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini. Ukoliko se traži izvršenje mora se podnijeti i potvrda o izvršnosti, po pravu, države u kojoj je donesena strana sudska odluka. U postupku priznanja nije dozvoljeno utvrđivanje činjeničnog stanja, nema usmene rasprave i nema stranke sa suprotnim interesom.

Sud može odobriti priznanje strane sudske odluke u slučajevima predviđenim Zakonom o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima: zbog određene nepravilnosti postupka usljed čega osoba protiv koje je donesena nije mogla učestvovati u postupku, zbog isključive nadležnost domaćeg suda, postojanja pravosnažne odluke suda u Bosni i Hercegovini, suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine i nepostojanja reciprociteta. S obzirom da je o ovome već bilo riječi, ovom prilikom ukazaćemo samo na nekoliko detalja. U praksi se najčešće susrećemo sa situacijom da strani sudovi, najčešće sudovi sa prostora bivše Jugoslavije, podnose zahtjeve za priznanje sudske odluke iako u toj stvari postoji isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini.

Najčešće je predmet tih odluka nepokretna zaostavština u Bosni i Hercegovini, mada ima slučajeva kada se radi o sporovima u pravu vlasništva i drugih ostvarenih prava na nekretninama. Često se dešava da se predmetne odluke direktno dostavljaju nadležnom sudu samo radi uknjižbe prava vlasništva. Sličn i problemi postoje i sa nekim državama gdje ostavinski postupak sprovode notari. Ovo je posljedica činjenice da je veliki broj državljana Bosne i Hercegovine trajno iselio iz Bosne i Hercegovine, posebno u preokookeanske zemlje.

Određeni problemi postoje i po pitanju usvajanja. Prema Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima za uslove i prestanak usvajanja u slučaju kada su usvojioc i usvojenik državljani različitih država, kumulativno se primjenjuje pravo usvojioca i usvojenika. U praksi se često dešava da se usvajaju punoljetni državljani Bosne i Hercegovine, iako to po Porođičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine i Porođičnom zakonu Republike Srpske nije moguće.

Kada je u pitanju reciprocitet sa državama sa kojima nemamo zaključene međunarodne ugovore, u Bosni i Hercegovini postojanje uzajamnosti se pretpostavlja dok se ne dokaže suprotno. U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, objašnjenje daje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

U dosadašnjoj praksi, posebno sa državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije, s obzirom da se primjenjuju identični zakoni, nije bilo nekih posebnih problema u pogledu priznanja i izvršenja sudskih odluka.

Slična je situacija i sa drugim zemljama kontinentalne pravne tradicije. Kada su u pitanju anglosaksonske zemlje interesantan je primjer Velike Britanije. S obzirom da nismo imali podatke o sudskoj praksi u Velikoj Britaniji, obratili smo se Ministarstvu inostranih poslova Velike Britanije. Prema obavještenju koje smo dobili presude sudova drugih država sa državama koje nisu članice Lugano konvencije o priznanju i izvršenju inostranih presuda ne mogu se direktno primjenjivati i podliježu postupku priznanja u kome im može biti priznati status krunskog dokaza u postupku, te da po ovom pitanju ne postoje odluke sudova u Velikoj Britaniji koje bi bile relevantne za Bosnu i Hercegovinu. Ovo u praksi znači da se pokreće postupak pred engleskim sudom, donosi presuda koja prolazi sve instance kao i domaća presuda. S obzirom na bitne razlike u postupku, Minsitarstvo pravde Bosne i Hercegovine je dalo objašnjenje da između Bosne i Hercegovine i Velike Britanije po ovom pitanju ne postoji reciprocitet. Slična situacija je i kada su u pitanju druge države anglosaksonske pravne tradicije. Primjera radi u Saveznoj Republici Njemačkoj priznanje stranih sudskih odluka je isključeno:

- ako sudovi države kojoj pripada strani sud nisu nadležni prema njemačkim zakonima;
- ako tuženom koji se nije upustio u postupak i koji se na to pozove, nije uredno ili pravovremeno uručen dokument za pokretanje postupka da se mogao braniti;
- ako presuda nije u skladu sa ranijom stranom presudom koja je ovdje donesena ili koja treba biti priznata, ili ako postupak koji joj je osnova nije u skladu sa ranijim postupkom koji je ovdje pokrenut;
- ako priznanje presude vodi ka ishodu koji očito nije u skladu sa bitnim načelima njemačkog prava, a naročito ako priznanje nije u skladu sa osnovnim pravima;
- ako nije zagarantovano uzajamno priznanje;

U literaturi i komentarima se smatra da je između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Nemačke zagarantovana uzajamnost.

Napominjemo da nepostojanje reciprociteta nije smetnja za priznanje strane sudske odluke u bračnom sporu ili se spori radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva i materinstva, te ako priznanje i izvršenje strane sudske odluke traži državljanin Bosne i Hercegovine .

Treba napomenuti da je priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka posebno aktuelno u Bosni i Hercegovini. Raspadom bivše Jugoslavije veliki broj predmeta je dobio inostrani element uključujući i samo priznanje i izvršenje sudskih odluka.

STICANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA STRANIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

Sticanje prava vlasništva i drugih stvarnih prava na nekretninama ne spada u međunarodnu pravnu pomoć u užem smislu. Međutim, s obzirom na aktuelnost problematike opredijelili smo se da damo kratak osvrt i o ovoj temi. Uređenje ove oblasti, posebno u dijelu da li stranci mogu uopšte i u kom obimu sticati pravo vlasništva i druga stvarna prava na nekretninama predstavlja suvereno pravo svake države. Opšti principi međunarodnog prava kojih se moraju držati sve države samo zabranjuju diskriminaciju. Bilateralni ugovori iz oblasti pravne pomoći ne sadrže odredbe koje se odnose na sticanje prava vlasništva i drugih stvarnih prava na nepokretnostima, izuzimajući nasljeđivanje. U Bosni i Hercegovini je ovo pitanje uređeno na entitetskom nivou i to:

- u Federaciji Bosne i Hercegovine Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 6/98);
- u Republici Srpskoj Ustavnim zakonom za sprovođenje Ustava Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 21/92 i 21/02) preuzetim Zakonom o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 6/80).

Oba zakona predviđaju da strana fizička lica mogu biti nosioci prava vlasništva na zemljištu i zgradi koju su stekli nasljeđivanjem kao i državljani Bosne i Hercegovine, ukoliko međunarodnim ugovorom nije drugačije predviđeno. Bosna i Hercegovina nije zaključila ugovor ni sa jednom državom kojim bi se ograničilo pravo sticanja vlasništva na nekretninama nasljeđivanjem.

Federalni zakon predviđa da strano fizičko i pravno lice, koje obavlja djelatnost u Federaciji može biti nosilac prava vlasništva i drugih stvarnih prava na poslovnim zgradama, poslovnim prostorijama, stanovima i stambenim zgradama, te na građevinskom zemljištu u kome su navedeni objekti izgrađeni ili će biti izgrađeni.

Izuzetno, zakonom se može predvidjeti da strano fizičko i pravno lice ne može imati pravo vlasništva na nekretninama koje se nalaze na određenom području Federacije.

Interesantno je napomenuti da ova odredba ne postoji u zakonu Republike Srpske, mada član 57. Ustava Republike Srpske predviđa da strana lica mogu sticati pravo svojine i pravo po osnovu ulaganja kapitala u skladu sa Zakonom. Kada je u pitanju sticanje prava vlasništva pravnim poslom, članom 89. Federalnog zakona je predviđeno da strano fizičko lice koje je stalno nastanjeno u Federaciji Bosne i Hercegovine može biti nosilac prava vlasništva na stanu i stambenoj zgradi kao i na građevinskom zemljištu. Izuzetno, strana lica mogu biti ograničena u sticanju ovog prava pod uslovom reciprociteta. Međutim i u tom slučaju moguće je sticanje uz saglasnost Federalnog ministarstva pravde. Prema tome, u Federaciji Bosne i Hercegovine uslov za sticanje ovog prava je da je to lice stalno nastanjeno u Federaciji. S obzirom da stalno nastanjenje nije zakonska kategorija ova odredba izaziva niz problema u praksi. U Republici Srpskoj stranac uopšte ne može steći pravo vlasništva pravnim poslom i još uvijek su na snazi odredbe o dugoročnom zakupu. Ovako restriktivne odredbe izazivaju niz problema, posebno u situaciji kada državljani Bosne i Hercegovine u inostranstvu kupuju nekretnine. U Republici Hrvatskoj primjenjuje se tz. sistem odobrenja. Naime, strana fizička lica mogu steći ovo pravo uz saglasnost Vlade Republike Hrvatske koja se izdaje po pribavljenom mišljenju Ministarstva inostranih poslova i Ministarstva pravosuđa. U Srbiji i Crnoj Gori strano fizičko lice može pod uslovom reciprociteta steći ovo

pravo na nekretninama. Ovo pravo može biti ograničeno ako se nekretnina nalazi na određenom području.

Kod utvrđivanja reciprociteta neophodno je utvrditi da li dotična država faktički dozvoljava državljanima Bosne i Hercegovine da budu vlasnici nekretnina na njenoj teritoriji. Smatramo da je zakonodavstvo Bosne i Hercegovine u ovoj oblasti, posebno u Republici Srpskoj dosta restriktivno posebno kada se ima u vidu da većina evropskih država daje nacionalni tretman strancima u vezi sticanja prava vlasništva na nekretninama. Primjera radi, strani državljani u Velikoj Britaniji mogu sticati nekretnine pod istim uslovima kao i britanski državljani. Nacionalni tretman strancima takođe daje Savezna Republika Njemačka, Francuska i Holandija, dok je u Švajcarskoj neophodna saglasnost nadležnog kantonalnog organa.

**OSTVARIVANJE ALIMENTACIONIH ZAHTJEVA U INOSTRANSTVU
U SKLADU SA KONVENCIJOM O OSTVARIVANJU ALIMENTACIONIH
ZAHTJEVA U INOSTRANSTVU
(Njujork 20.06.1956.)**

Bosna i Hercegovina je, u smislu člana 2. stav 3. Konvencije, odredila da u odnosu prema inostranstvu, funkcije i otpremnog i posredničkog organa u Bosni i Hercegovini vrši Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, s tim da se tek u narednom periodu može očekivati uspostava posebne organizacione jedinice u okviru Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koja bi imala zadatak da u punom kapacitetu provodi odredbe Konvencije.

Kada je u pitanju područje Federacije Bosne i Hercegovine, neposredne poslove po ovoj Konvenciji vrši Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. To znači da sve zahtjeve lica-povjerilaca sa područja Federacije Bosne i Hercegovine prima i obrađuje Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, u skladu sa odredbama navedene Konvencije.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike po obradi alimentacionih zahtjeva, iste upućuje Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, koje ih kao otpremni organ upućuje nadležnom inostranom posredničkom organu.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine kao posrednički organ, prima takođe sve zahtjeve po ovoj Konvenciji od nadležnih inostranih otpremnih organa, te sve zahtjeve upućene prema licima sa područja Federacije Bosne i Hercegovine dostavlja na dalji postupak Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, koje iste potom dostavlja nadležnom sudu na dalji postupak. Nadležni sud preko Federalnog ministarstva rada i socijalne politike ima obavezu da o preduzetim mjerama u svakom konkretnom slučaju redovno obavještava Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

Kada su u pitanju dužnici odnosno povjerioci sa područja Republike Srpske, aktivnosti, koje u primjeni Konvencije u Federaciji Bosne i Hercegovine vrši Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, u Republici Srpskoj u primjeni Konvencije vrši Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske.

Kada su u pitanju dužnici odnosno povjerioci sa područja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, aktivnosti, koje u primjeni Konvencije u Federaciji Bosne i Hercegovine vrši Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine u primjeni Konvencije vrši Pravosudna komisija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

U cilju lakše i pravilnije primjene ove Konvencije u bivšoj SFRJ, tadašnji Savezni sekretarijat za finansije-Ured za zaštitu jugoslovenske imovine u inostranstvu, donio je i Uputstvo za podnošenje zahtjeva za izdržavanje na osnovu citirane Konvencije.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine do sada nije donijelo neko posebno uputstvo za primjenu ove Konvencije.

Dokumentacija koja je do sada u Bosni i Hercegovini tražena od povjerioca za podnošenje zahtjeva po Konvenciji prema dužniku u inostranstvu, u pravilu treba da sadrži:

- iscrpno činjenično stanje (napr. uslovi pod kojima povjerilac živi, njegovo imovinsko i zdravstveno stanje i ostalo),
- adresu dužnika, po mogućnosti firmu kod koje radi i visinu njegovih prihoda,
- iznos mjesečnog izdržavanja koje se traži i od kog datuma.

Zahtjev za maloljetna lica podnosi njihov zakonski zastupnik, a za lica pod starateljstvom njihov staralac.

Uz zahtjev je potrebno priložiti:

1. punomoć za Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine;
2. punomoć za nadležni inostrani posrednički organ, tj. organ one države kojoj se takav zahtjev dostavlja;
3. izvod iz matične knjige vjenčanih za roditelje ako su djeca rođena u braku i ako brak nije razveden. Poželjno je da izvod bude pribavljen na tzv. međunarodnom formularu. Ukoliko se izvod pribavi na domaćem formularu onda se uz isti mora priložiti i prijevod na odgovarajući strani jezik (u zavisnosti od toga u koju se zemlju šalje zahtjev) izvršen od strane ovlaštenog sudskog tumača;
4. ako je brak sudskom presudom razveden, onda se podnosi ovjereni prepis presude sa prijevodom izvršenim od strane ovlaštenog sudskog tumača;
5. ako se zahtjev podnosi u korist vanbračnog djeteta, potrebno je dostaviti dokument iz koga se vidi očinstvo djeteta, i to u originalu sa prijevodom izvršenim od strane ovlaštenog sudskog tumača;
6. kada zahtjev za izdržavanje podnosi bračni drug za sebe onda, ako je brak razveden, treba podnijeti presudu o razvodu sa prijevodom izvršenim od strane ovlaštenog sudskog tumača. Ako brak nije razveden onda treba podnijeti izvod iz matične knjige vjenčanih. Poželjno je da izvod bude pribavljen na tzv. međunarodnom formularu. Ukoliko se izvod pribavi na domaćem formularu onda se uz isti mora priložiti i prijevod;
7. ako zahtjev podnosi zakonski zastupnik ili staratelj djeteta, dokaz nadležnog organa da je podnosilac zahtjeva zakonski zastupnik odnosno staratelj djeteta;
8. izvod iz matične knjige rođenih i to za roditelje i djecu. Poželjno je da izvodi budu pribavljeni na tzv. međunarodnom formularu. Ukoliko se izvodi pribave na domaćem formularu onda se uz iste mora priložiti i prijevod;
9. tzv. siromaško uvjerenje izdato od strane nadležnog organa,
10. po jednu fotografiju roditelja i djece, ako se istim raspolaže;
11. broj računa podnosioca zahtjeva, otvoren kod neke od poslovnih banaka u Bosni i Hercegovini koje imaju poslovnu saradnju sa inostranim bankama, kako bi se preko banke u slučaju pozitivnog rješenja predmetnog zahtjeva u inostranstvu, mogao obaviti transfer novca iz inostranstva u Bosnu i Hercegovinu.
12. sudsku presudu u originalu ili ovjerenom prijepisu, kojom je dužnik obavezan da daje izdržavanje povjeriocu sa prijevodom;

Mada nije neophodno poželjno je priložiti i rješenje o izvršenju o izvršenju nadležnog suda, kojim je dužnik obavezan da daje izdržavanje povjeriocu sa prijevodom, ukoliko je takvo rješenje doneseno.

(Uz svu dokumentaciju gdje to nije izričito navedeno, poželjno je priložiti njen prijevod na odgovarajući strani jezik izvršen od strane ovlaštenog sudskog tumača).

S obzirom na prilično kompliciranu proceduru sastavljanja zahtjeva i prikupljanja potrebne dokumentacije, podnosioci zahtjeva koji iz različitih razloga nisu u stanju sami sastaviti valjan zahtjev, prikupiti potrebnu dokumentaciju, te osigurati njen prijevod, a nisu iz finansijskih razloga u mogućnosti angažirati advokata ili drugo stručno lice, mogu zamoliti za pomoć službu pravne pomoći, ukoliko je ona organizirana na području gdje žive takve osobe, odnosno centru za socijalni rad svoje općine, radi dobijanja pomoći oko pripreme urednog zahtjeva i potrebnih dokumenata.

Nakon što nadležni organi u Bosni i Hercegovini obave svoj dio posla, tj. utvrde da je zahtjev valjan i snadbjeven potrebnom dokumentacijom, isti otpremaju nadležnom inostranom organu koji ga treba realizirati, ukoliko ocijeni da je isti u potpunosti zasnovan na odredbama citirane Konvencije, odnosno provede u Bosni i Hercegovini ukoliko se radi o zahtjevima nadležnih inostranih otpremnih organa. U tom slučaju u vezi provedbe odredbi Konvencije neophodna je i primjena relevantnih zakona u Bosni i Hercegovini, kao što su odgovarajući porodični zakoni, zakoni o parničnom postupku, zakoni o izvršnom postupku i zakoni o upravnom postupku.

Materija porodičnog zakonodavstva koja, između ostalog uređuje i pravo na izdržavanje (lica koja imaju pravo na izdržavanje, lica koja su dužna davati izdržavanje, visina izdržavanja i slično), dugo vremena je bila uređena Porodičnom zakonom¹, koji je još 1979. godine donijela Skupština tadašnje Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, a koja je 1989. godine izvršila manje izmjene ovog zakona, naročito kada je u pitanju način određivanja visine izdržavanja.

Ovaj zakon je dugo vremena primjenjivan na teritoriji oba entiteta u Bosni i Hercegovini, pošto je preuzet kao entitetski propis. Ovaj zakon je zamijenjen novim Porodičnim zakonom najprije u Republici Srpskoj 2002.godine. Novi zakon² je stupio na snagu 4. septembra 2002.godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 54/02).

U Federaciji Bosne i Hercegovine je novi Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine stupio na snagu 28. juna 2005.godine ("Službene novine Federacije BiH" br. 35/05 i 41/05). Primjena ovog zakona počinje počev od 28. decembra 2005.godine, što znači da se do tog datuma u Federaciji Bosne i Hercegovine i dalje primjenjuje dosadašnji Porodični zakon iz 1979.godine sa izmjenama iz 1989.godine.

Porodični zakon iz 1979. godine sa izmjenama iz 1989.godine je do daljeg u primjeni u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, u kojem do sada nije donesen novi Porodični zakon.

- Izdržavanje u zakonodavstvima pojedinih stranih zemalja

U nekim zemljama došlo je dakle do promjene načina procjene izdržavanja sa široke neograničene osnovice na osnovicu (koja ima dužu istoriju u određenim državama) na kojoj se kalkulacije prava na osnovu manje ili više prerađenih formula, koje imaju za cilj povećati

1 Porodični zakon - donijela je Skupština Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list SRBIH" br. 21/79 od 9.jula 1979.godine i 44/89 od 27.decembra 1989.godine).

2 Porodični zakon

predvidivost i izvjesnost, te skratiti trajanje i koštanje postupka određivanja visine doprinosa za izdržavanje. Uopšteno govoreći, formula za izdržavanje djece, bilo sudski ili zakonski ustanovljena, obuhvata balans potreba djeteta i finansijskih mogućnosti obavezanog roditelja, ali se formula razlikuje od države do države, kao i između država unutar određenih federalnih sistema³.

U nekim zemljama je funkcija određivanja iznosa izdržavanja koja se mora platiti, postala administrativna prije nego sudska funkcija, koja ne mora obuhvatiti saslušanje stranaka, opet s ciljem smanjenja troškova i poboljšanja efikasnosti. Administrativne procedure su nekada ograničene na potraživanja za izdržavanjem na ili ispod nivoa egzistencije.⁴

Mehanizmi za pronalaženje zakonski odgovornih srodnika, putem kojih se utvrđuju njihova sredstva i primjenjuju uredbe o izdržavanju, postali su sofisticiraniji. Na primjer, upotreba uredbi kojima se regulira automatsko oduzimanje od plaća u startu postalo je uo-

3 U Velikoj Britaniji, Zakonom o izdržavanju djece iz 1991. godine, uvedena je komplikovana formula, sadržana u algebarskom obliku u rasporedu zakona, po kojem se od obavezanog roditelja može zahtijevati da plati po stopi od 50% od raspoloživog dohotka koji mu ostane nakon plaćanja poreza i drugih raznih naknada.

Po njemačkom Zakonu o izdržavanju djece (Kindesunterhaltsgesetz), koji je na snazi od 1. jula 1998. godine, izdržavanje se može zahtijevati ili u obliku utvrđenog iznosa (Individualunterhalt), ili procenta određenog standardnog iznosa (Regelbetrag). Utvrđeni iznos se obično potražuje na osnovu jedne od raznih tabela koje su sudovi ustanovili ranije (najpoznatija je Dusseldorfer Tabelle) koja se još uvijek koristi. Standardni iznosi se utvrđuju zakonskim pravnim aktom koji je u obliku aneksa na novi zakon kako bi se omogućile izmjene od strane uprave (vjerovatno na dvogodišnjoj osnovi). Zakonskim pravnim aktom se uočavaju tri različite starosne kategorije kreditora izdržavanja; njima se takođe ustanovljavaju određeni iznosi koji se mogu primijeniti u istočnom dijelu SR Njemačke (bivšoj Demokratskoj Republici Njemačkoj). Standardni iznosi služe kao osnovica procjene za izdavanje takozvanih "dinamičkih prava izdržavanja". Primjer: Pretpostavimo da dužnik izdržavanja ima neto prihod u iznosu od 4500 DEM i dijete staro 15 godina; prema dizeldorfskoj tabeli, utvrđeni iznos izdržavanja bi iznosio 713 DEM, što je jednako 142% određenog standardnog iznosa koji je ustanovljen zakonskim pravnim aktom (tačnije 502 DEM); pošto je ovo ispod granice od 150% utvrđene zakonom, dužnik izdržavanja ima pravo na "dinamičko izdržavanje". Naročita korist od dinamičkog izdržavanja jeste u činjenici da iznos koji dužnik izdržavanja mora platiti postaje automatski usklađen ukoliko se promijeni standardni iznos ili ukoliko kreditor izdržavanja pređe u slijedeću starosnu grupu.

Šta više, dinamičko pravo izdržavanja je trenutno primjenljivo. Standardni iznosi također služe kao presudne oznake za mogućnost pojednostavljene procedure izdržavanja.

Kako bi bile prikladne za federalno finansiranje u sklopu programa za primjenu izdržavanja djece, neke države u SAD moraju usvojiti smjernice za izdržavanje djeteta. (Za više detalja pogledati naslov Program za primjenu izdržavanja djece IV-D u Zakonu o socijalnom osiguranju SAD). Neke države koriste procentualne tabele koje počivaju na neto ili bruto prihodu odgovornog roditelja.

U Švedskoj, pomoć za izdržavanje počiva na procentu godišnjeg prihoda odgovornog roditelja koji je umanjen za osnovne naknade. Procentualna stopa zavisi od broja djece za koje je odgovoran odgovorni roditelj.

U Kanadi, formule ustanovljene sudskim putem nedavno su zamijenjene federalnim smjernicama, koje počivaju na tabelama kojima se na mjesečnoj osnovi utvrđuju iznosi koji se plaćaju za izdržavanje djece u odnosu na prihod odgovornog roditelja, uz procentualno povećanje po broju djece i blagu modifikaciju u zavisnosti od nivoa prihoda. Tabele se razlikuju u svakoj pokrajini u skladu sa različitim poreskim stopama. Smjernice su u obliku pravila koja su izražena prema zakonu kojim je izmijenjen Federalni Zakon o razvodu iz 1985. godine.

U Austriji, gdje sud i dalje procjenjuje naknade za izdržavanje, smjernice koje je sud ustanovio funkcioniraju po principu statistički izračunatih prosječnih potreba za djecu određene dobi i određenog procenta neto prihoda dužnika izdržavanja.

4 Na primjer, po njemačkom zakonu (vidi fusnotu pod br. 3), za potraživanja za izdržavanje koja su ispod određenog nivoa (150% od standardnog iznosa), primjenjuje se pojednostavljena procedura koju izvodi ne-sudski službenik (Rechtspfleger), a koja u najvećem broju slučajeva ne obuhvata zvanično saslušanje, a obuhvata mogućnost tek ograničenog opsega odbrane. Agencija za izdržavanje djece, u Austriji (upravno tijelo) izdaje procjenu za izdržavanje djece kojom se ustanovljava iznos dužnikove obaveze u skladu sa zakonskom formulom. U Velikoj Britaniji, Agencija za izdržavanje djece je odgovorna za procjenu, naplatu i primjenu iznosa za izdržavanje djece. U SAD, države mogu koristiti administrativne procedure ili druge zakonske procese za ustanovljavanje i primjenu uredbi na brži način nego što je to slučaj sa sudskim postupcima.

bičajeno u dosadašnjoj praksi. Baze podataka koje koriste vlade (koje se odnose na primjer na prihode, socijalnu zaštitu ili javno licenciranje) koriste se sve češće kako za prikupljanje relevantnih informacija tako i za potporu u primjeni ovih uredbi.⁵

Angažman države u osiguravanju privatnog izdržavanja, motiviran je djelimično željom da se smanje troškovi po državu po osnovu drugih socijalnih davanja. U nekim državama tako postoji tendencija ka integraciji sistema javnog i privatnog izdržavanja i prihvatanju činjenica da efikasna primjena privatnih obaveza često iziskuje da državna tijela budu inicijator pokretanja i primjene potraživanja protiv dužnika izdržavanja koji ne ispoštuje svoje obaveze. Tako je, naprimjer, u Velikoj Britaniji predloženo da izdržavanje djece postane sastavnim dijelom cjelokupnog sistema socijalne pomoći.

Ponekad se koriste ili su se koristili i tzv. sistemi predujma od države izdržavanja koji su pripisivi kreditoru izdržavanja.⁶

Naprijed prikazani trendovi pokreću istovremeno i određena pitanja koja se tiču primjene postojećih međunarodnih konvencija, koje u većoj ili manjoj mjeri uređuju pružanje međunarodne pravne pomoći u oblasti ostvarivanja alimentacionih zahtjeva u inostranstvu. Neka od takvih pitanja bila bi: da li trend ka pojednostavljivanju procedura i osnovica za procjenu izdržavanja, naročito u pogledu djece, ima kakvih implikacija na postojeći sistem administrativne i sudske saradnje na međunarodnom nivou, te da li postojeći propisi o priznanju i

5 Na primjer, po Kanadskim federalnim zakonskim propisima (vidi fusnotu pod br.3.), određene baze podataka koje su pod federalnom kontrolom, uključujući i bazu koju vodi Služba Prihoda Kanade u svrhu poreza na prihod, biće dostupne kako bi se pomoglo u nalaženju propusta kada se radi o izdržavanju. Da bi se pomoglo u primjeni mjera na federalnom nivou, postoji mogućnost suspenzije korištenja pasoša ili drugih dozvola izdatih na federalnom nivou, kao što je naprimjer dozvola za pećanje. Vlade nekih pokrajina su stavile na snagu slične zakone kojima se, na primjer, dozvoljava suspenzija korištenja vozačke dozvole dužnika izdržavanja koji uredno ne izmiruje svoje obaveze po osnovu izdržavanja.

U SAD, službe za lociranje roditelja u svakoj državi su opremljene tako da pretraže državne i lokalne registre radi nalaženja informacija o odsutnom roditelju, i mogu se osloniti pri tome na pomoć federalne službe koja ima pristup socijalnom osiguranju, unutrašnjim prihodima i drugim izvorima sa informacijama na federalnom nivou. Kako bi bile prikladne za federalno finansiranje programa za izdržavanje djece, federalne države u SAD moraju ustanoviti procedure primjene, kao što su neisplaćivanje plaće, obustava nadoknade poreskih troškova i prijavljivanje tj. izvještavanje o kreditu. Razne države imaju zakone koje im dozvoljavaju primjenu tehnika za provođenje zakona kao što su pravo zaplijene nekretnina i lične imovine koja je vlasništvo dužnika, knjiženje vrijednosnih papira ili obveznica, prijavljivanje kreditnoj agenciji potrošača i obustava rada u državnoj firmi ili profesionalnih dozvola za prekršioca. U Velikoj Britaniji agencije za primjenu izdržavanja osiguravaju takođe direktnu administrativnu primjenu.

Novi njemački propisi, koji su već pominjani, sadrže uredbe koje imaju za cilj da podrže njihovu primjenu, uključujući tu i veća prava pristupa od strane suda ličnim podacima koji se nalaze u registrima poslodavca, osiguravajućih društava i finansijskih vlasti. Ova tijela su u takvim situacijama obavezna da obezbijede tražene informacije.

6 Komitet Ministarskog Vijeća Evrope je 4. februara 1982. godine usvojio Preporuke o plaćanju od strane države predujmova za izdržavanje djece (Br R(82)2), po kojemu "će se plaćanje predujmova za izdržavanje djece vršiti u skladu sa sistemom koji je država uspostavila, po kojem, osoba koja je zakonski obavezna platiti izdržavanje, koje je postalo primjenljivo obaveznim procesom, nije ispunila svoje obaveze". U Austriji, je takav sistem, koji nije vezan za sistem socijalnog osiguranja, uveden ranije, Zakonom iz 1976. godine. Prema podacima Dr. Wenera Schutzsa-Savezno ministarstvo pravosuđa Republike Austrije; Republika Austrija je samo u 1996. godini platila predujmове u iznosu od 935,4 miliona austrijskih šilinga, od čega su dužnici izdržavanja platili 44%.

U Švedskoj, Zakonom koji se odnosi na plaćanje predujmova za naknade za izdržavanje kombiniraju se sistem plaćanja predujmova za izdržavanje djece i minimalna naknada koju garantira država, tako uvezujući sistem za primjenu obaveza privatnog izdržavanja sa javnim sistemom izdržavanja djece. Po ovom sistemu, država je imala pravo tražiti naknadu izdataka za taj element iz naknade za izdržavanje sa sačinjenim predujmom. U 1993/94 državu su predujmovi koštali preko SEK 4,000 miliona, od čega su odgovorne osobe vratile državi dug od oko 25%. Ovaj sistem je napušten stupanjem na snagu Zakona o pomoći za izdržavanje iz 1996. godine, po kojem prava djece na naknadu od izdržavanja ne ovise o određivanju obaveze za pružanje te pomoći u skladu sa građanskim pravom. Nakon isplata naknada, Ured socijalnog osiguranja donosi odluku o odgovarajućem doprinosu odgovorne osobe, na osnovu procenta njegove/njene godišnje zarade, umanjenom za iznos osnovne naknade.

provedbi odluka, kao i oni o saradnji, dovoljno uzimaju u obzir mogućnosti otvorene novim informacionim tehnologijama.

Kako će se ti trendovi dalje razvijati u pravnim sistemima stranih država, nije jednostavno predvidjeti, ali se može pretpostaviti da će (pogotovo kada se uzme u obzirom potreba za sve izraženijom međunarodnom saradnjom u oblasti ostvarivanja alimentacionih zahtjeva u inostranstvu) države biti zainteresirane naročito za pitanja rentabilnosti, kao i za maksimalno iskorištavanje mogućnosti koje u ovoj oblasti pružaju najsavremenije informacione tehnologije.

MEĐUNARODNA OTMICA DJECE

Bivša Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija ratificirala je Konvenciju o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece i to Zakonom o ratifikaciji Konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece ("Službeni list SFRJ" – Posebno izdanje Međunarodni ugovori broj 7/91), koji je stupio na snagu 20. jula 1991. godine.

Članom 3. stav 1. ovog zakona kao centralni izvršni organi u smislu člana 6. Konvencije o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece u bivšoj SFRJ bili su određeni nadležni organi republika: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije. Stavom 2. (člana 3. istog Zakona) bilo je određeno da je centralni izvršni organ kome se mogu upućivati molbe radi prosljeđivanja nadležnom centralnom izvršnom organu iz stava 1. istog člana – savezni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa, tj. tadašnji Savezni sekretarijat za pravosuđe bivše SFRJ.

Bosna i Hercegovina je, u smislu člana 6. stav 1. Konvencije, odredila da funkciju centralnog izvršnog organa u Bosni i Hercegovini vrši Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, s tim da se tek u narednom periodu može očekivati uspostava posebne organizacione jedinice u okviru Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koja bi imala zadatak da u punom kapacitetu provodi odredbe ove Konvencije, što se do sada odvija veoma otežano zbog nedovoljnog broja kvalificiranog osoblja za ove poslove i to posebno u slučajevima u kojima inostrani centralni izvršni organ podnosi zahtjev na osnovu Konvencije koji se odnosi na dijete koje se nalazi u Bosni i Hercegovini.

U Bosni i Hercegovini do sada nije donosen poseban provedbeni propis za primjenu ove Konvencije.

Kada je u pitanju područje Federacije Bosne i Hercegovine, neposredne poslove po ovoj Konvenciji vrše nadležni organi sa područja Federacije Bosne i Hercegovine, tj. Federalno ministarstvo pravde, nadležni sudovi, nadležni centri za socijalni rad i nadležni organi unutrašnjih poslova.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine prima sve zahtjeve po ovoj Konvenciji od nadležnih inostranih centralnih izvršnih organa. U pravilu zahtjeve upućene prema licima sa područja Federacije Bosne i Hercegovine dostavlja na dalji postupak Federalnom ministarstvu pravde, koje iste potom dostavlja nadležnom sudu na dalji postupak. Nadležni sud preko Federalnog ministarstva pravde ima obavezu da o preduzetim mjerama u svakom konkretnom slučaju redovno obavještava Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama obavještava inostrani centralni izvršni organ, te po potrebi preduzima druge potrebne mjere.

Kada je u pitanju područje Republike Srpske, neposredne poslove po ovoj Konvenciji vrše nadležni organi sa područja Republike Srpske, tj. Ministarstvo pravde Republike Srpske, nadležni sudovi, nadležni centri za socijalni rad i nadležni organi unutrašnjih poslova. Nadležni sud preko Ministarstva pravde Republike Srpske ima obavezu da o preduzetim mjerama u svakom konkretnom slučaju redovno obavještava Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama obavještava inostrani centralni izvršni organ, te po potrebi preduzima druge potrebne mjere.

Kada je u pitanju područje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, neposredne poslove po ovoj Konvenciji vrše nadležni organi sa područja Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, tj. Pravosudna komisija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, nadležni sudovi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, nadležni organ za socijalni rad i Policija Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Nadležni sud preko Pravosudne komisije Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ima obavezu da o preduzetim mjerama u svakom konkretnom slučaju redovno obavještava Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama obavještava inostrani centralni izvršni organ, te po potrebi preduzima druge potrebne mjere.

U slučajevima kada neka osoba iz Bosne i Hercegovine traži vraćanje djeteta iz neke strane države u Bosnu i Hercegovinu, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine u saradnji sa tom osobom priprema potrebnu dokumentaciju i istu dostavlja nadležnom inostranom Centralnom izvršnom organu te, po potrebi, preduzima druge potrebne mjere, uključujući izvještavanje podnosioca zahtjeva o primljenim informacijama od strane inostranog centralnog izvršnog organa.

Naprijed navedeno postupanje po zahtjevima za povratak djeteta uglavnom se primjenjuje i u zahtjevima za viđanje koji su daleko rjeđi u praksi u Bosni i Hercegovini, nego što je to slučaj sa zahtjevima za vraćanje.

IV - PREGLED MEĐUNARODNIH MULTILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

1) KONVENCIJE SAVJETA EVROPE:

- Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima, Strazbur 20.04.1959; Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 4/2005;
- Evropska konvencija o ekstradiciji, Pariz, 13.12.1957; Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 4/2005;
- Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, Strazbur 15.10.1975. Protokol je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 4/2005;
- Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, Strazbur 17.03.1978. Protokol je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 4/2005;
- Evropska konvencija o prenosu postupaka u krivičnim stvarima, Strazbur, 15.03.1972; Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 4/2005;
- Evropska konvencija o transferu osuđenih lica, Starzbur, 21.03.1983; Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Dodatak, međunarodni ugovori 3/2005;
- Evropska konvencija o obavještenju o stranom pravu, London, 7.06.1968; Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - međunarodni ugovori, br. 7/91;

2) KONVENCIJE HAŠKE KONFERENCIJE ZA MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

- Konvencija o građanskom sudskom postupku, Hag 01.03.1953. Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 6/62;
- Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, Hag, 25.10.1980. Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - međunarodni ugovori, 4/88;
- Konvencija o građanskom sudskom postupku, Hag 17.07.1905. Konvecija je objavljena u "Službenim novinama Kraljevine Jugoslavije", broj 100/1930;
- Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, Hag 05.10.1961; Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ", - Dodatak, br. 10/62;
- Konvencija o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece, Hag 25.10.1980. Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - međunarodni ugovori, broj 7/1991;

3) OSTALE MULTILATERALNE KONVENCIJE

- Konvencija o izdavanju izvoda iz matičnih knjiga na više jezika, Beč 08.09.1976. Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ", - međunarodni ugovori, broj 8/91;

-
- Konvencija o izdavanju nekih izvoda iz matičnih knjiga namijenjenih inostranstvu, Pariz, 27.09.1956; Konvencija objavljena u "Službenom listu SFRJ", - Dodatak, broj 9/1967;
 - Konvencija o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu, Njujork 20.06.1956. Konvencija objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, broj 2/1960;
 - Bečka konvencija o diplomatskim odnosima, Beč 19.04.1961.; Konvencija objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, broj 2/64;
 - Bečka konvencija o konzularnim odnosima, Beč 24.04.1963; Konvencija objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, broj 5/66;
 - Konvencija o priznanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka, Njujork, 10.06.1958.; Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - međunarodni ugovori, broj 11/81;

NAPOMENA:

Bosna i Hercegovina je pokrenula postupak za pristupanje slijedećim konvencijama:

- Konvencija o dostavljanju u inostranstvu akata u građanskim i trgovačkim stvarima – Hag, 15.11.1965;
- Konvencija o pribavljanju u inostranstvu dokaza u građanskim i trgovačkim stvarima – Hag, 18.03.1970;
- Konvencija o UN protiv korupcije;
- Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima – Strazbur, 08.11.2001.;
- Evropska konvencija o kibernetičkom kriminalu – Budimpešta 23.11.2001.;

V - PREGLED MEĐUNARODNIH BILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

1. UGOVORI KOJE JE NOTIFIKACIJOM O SUKCESIJI PREUZELA BOSNA I HERCEGOVINA:

- Konvencija o izdavanju krivaca između Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Ar-banske Republike (Albanija) od 22.06.1926.godine (Konvencija je objavljena 1929.godine "Službene novine", broj 117/29, a stupila je na snagu 17.05.1929.godine);
- Ugovor o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima između SFRJ i De-mokratske Narodne Republike Alžir od 31.marta 1982.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori broj 2/83, a stupio je na snagu 20.12.1984.godine);
- Ugovor između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom pravnom saobraćaju od 16.12.1954.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak br. 8/55, a stupio je na snagu 13.12.1955.godine);
- Sporazum između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom priznavanju i izvršenju odluka izabranih sudova i poravnanja zaključenih pred izabranim sudovima u trgo-vačkim stvarima od 18.03.1960.godine (Sporazum objavljen je u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak broj 5/61, a stupio je na snagu 17.05.1960.godine);
- Sporazum između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom priznavanju i izvršavanju odluka o izdržavanju od 10.10.1961.godine (Sporazum je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak br. 2/63, a stupio je na snagu 25.12.1962.godine);
- Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 01.02.1982.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 2/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o izdavanju od 01.02.1982.godine (Ugo-vor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 2/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o međusobnom izvršavanju sudskih odlu-ka u krivičnim stvarima od 01.02.1982.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom li-stu SFRJ" - Međunarodni ugovori br. 6/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- Konvencija o ekstradiciji i pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između SFRJ i Kra-ljevine Belgije od 04.06.1971.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak br. 9/73, a stupila je na snagu 01.11.1972.godine);
- Konvencija između SFRJ i Kraljevine Belgije o izdavanju izvoda iz matičnih knjiga i oslobađanju od legalizacije od 24.09.1971.godine (Konvencija je objavljena u "Služ-benom listu SFRJ", broj 55/72, a stupila je na snagu 01.12.1972.godine);
- Sporazum između SFRJ i Kraljevine Belgije o pravnoj pomoći u građanskim i trago-vačkim stvarima od 24.09.1971.godine (Sporazum je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak – br 7/74, a stupio je na snagu 01.06.1972.godine);

-
- Konvencija između SFRJ i Kraljevine Belgije o priznanju i izvršenju sudskih odluka o izdržavanju od 12.12.1973.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 45/76, a stupila je na snagu 08.03.1976.godine);
 - Ugovor između FNRJ i Narodne Republike Bugarske o uzajamnoj pravnoj pomoći od 23.03.1956.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 1/57, a stupio je na snagu 17.01.1957.godine);
 - Ugovor između SFRJ i Čehoslovačke Socijalističke Republike o regulisanju pravnih odnosa u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 20.01.1964.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ", - Dodatak, br. 13/64, a stupio je na snagu 02.08.1964.godine). Napominjemo da su raspadom Čehoslovačke Socijalističke Republike nastale dvije nove države Država Republika Češka i Republika Slovačka, te se ovaj Ugovor sada odnosi i na ove dvije države;
 - Ugovor o međusobnoj predaji osuđenih lica radi izdržavanja kazne zatvora između SFRJ i Kraljevine Danske od 28.10.1988. (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ – Međunarodni ugovori br. 5/89);
 - Sporazum između SFRJ i Francuske Republike o olakšanju primjene Haške konvencije o građanskom postupku od 01.03.1954.godine, potpisan 29.10.1969.godine ("Sporazum je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak br. 21/71, a stupio je na snagu 01.01.1971.godine);
 - Konvencija između SFRJ i Francuske Republike o izdavanju isprava o ličnom stanju i oslobođenju od legalizacije od 29.10.1969.godine – dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak br 3/71, a stupila je na snagu 01.11.1970.godine);
 - Konvencija između SFRJ i Francuske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 29.10.1969.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ – Dodatak, br. 16/71, a stupila je na snagu 01.11.1970.godine);
 - Konvencija o izdavanju između Vlade SFRJ i Vlade Francuske Republike od 23.09.1970.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 43/71, a stupila je na snagu 01.08.1971.godine);
 - Konvencija između Vlade SFRJ i Vlade Republike Francuske o nadležnosti i o zakonu koji se primjenjuje u oblasti ličnog i porodičnog prava od 18.05.1971.godine – dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ", broj 55/72, a stupila je na snagu 01.12.1972.godine),
 - Konvencija između Vlade SFRJ i Vlade Francuske Republike o priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 18.05.1971.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak br. 7/72, a stupila je na snagu 01.02.1972.godine),
 - Konvencija između FNRJ i Kraljevine Grčke o uzajamnim pravnim odnosima od 18.06.1959.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak br. 7/60, a stupila je na snagu 31.03.1960.godine);
 - Sporazum između FNRJ i Kraljevine Grčke o uzajamnom priznavanju i izvršenju sudskih odluka od 18.06.1959.godine ("Sporazum je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 6/60, a stupio je na snagu 31.03.1960.godine);
 - Ugovor o izdavanju krivaca između Srbije i Holandije od 28.02 (11.03) 1896.godine (Ugovor je objavljen 1896.godine "Srpske novine", br. 275/1896, a stupio je na snagu
-

šest nedjelja po razmjeni ratifikacionih instrumenata što je izvršeno 5/17.12.1896. godine);

- Sporazum između Jugoslavije i Irana o uzajamnom oslobađanju od davanja "CA-UTIO IUDICATUM SOLVI" pred jugoslovenskim i iranskim sudovima od 09. i 14.05.1956.godine – dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Sporazum je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak br. 2/57, a stupio je na snagu 14.05.1956.godine);
- Konvencija između Kraljevine SHS i Italije o izdavanju krivaca od 06.03.1922.godine (Konvencija je objavljena u "Službenim novinama", br. 42/31, a stupila je na snagu 06.02.1931.godine. Zadržana je na snazi i poslije II svjetskog rata na osnovu izjave Jugoslavije u smislu člana 4. Ugovora o miru sa Italijom – (objavljen u "Službenom listu FNRJ", br. 74/49);
- Konvencija između Kraljevine SHS i Italije o pravnoj i sudskoj zaštiti odnosnih državljana od 06.03.1922.godine – dio koji se odnosi na pravnu pomoć. (Konvencija je objavljena u "Službenim novinama", br. 42/31. Na snazi su ostali samo članovi 13-16 koji su ostali na snazi shodno članu 26. Konvencije između FNRJ i Italije u uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960.godine),
- Konvencija između FNRJ i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak br. 5/63, a stupila je na snagu 20.01.1967.godine);
- Ugovor između SFRJ i Republike Kipar o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima od 19.09.1984.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 2/86) stupio na snagu 15.02.1980.godine.
- Ruska Federacija je kao pravni nasljednik SSSR preuzela ovaj Ugovor. Ukrajina i Bjelorusija su izričito potvrdile da preuzimaju ovaj Ugovor, dok su druge države koje su nastale na prostoru bivšeg SSSR to učinile prećutno. Upitna je primjena ovog ugovora o odnosu na Estoniju, Letoniju i Litvaniju.
- Ugovor između SFRJ i Narodne Republike Mađarske od 07.03.1968.godine o uzajamnom pravnom saobraćaju. (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 3/68, a stupio je na snagu 18.01.1969.godine);
- Ugovor između SFRJ i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 08.06.1981.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ", Međunarodni ugovori br. 7/82, a stupio je na snagu 27.03.1983.godine);
- Sporazum između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o izdavanju od 26.11.1970.godine (Sporazum je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 17/76, a stupio je na snagu 14.11.1975.godine);
- Ugovor između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 01.10.1971.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ", broj 33/72, a stupio je na snagu 08.01.1975.godine);
- Sporazum između Jugoslavije i Norveške o recipročnom priznavanju diplomatsko-konzularne forme braka postignut razmjennom nota od 10.04. i 31.08.1957.godine – dio koji se odnosi na pravnu pomoć. (Sporazum je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 6/58, a stupio je na snagu 31.08.1957.godine);

-
- Ugovor između FNRJ i Narodne Republike Poljske o pravnom saobraćaju u građanskim i krivičnim stvarima od 06.02.1960.godine. (Ugovor je objavljen u "Sužbenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 5/63, a stupio je na snagu 05.06.1963.godine);
 - Ugovor između FNRJ i Rumunske Narodne Republike o pravnoj pomoći od 18.10.1960.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 8/61, a stupio je na snagu 01.10.1961.godine). Uz ovaj ugovor zaključen je i dodatni Protokol sastavljen 21.01.1972.godine, a dodatni Protokol objavljen je u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 4/73.;
 - Ugovor između FNRJ i SSSR-a o pravnoj pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 24.02.1962.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 5/63, a stupio je na snagu 26.05.1963.godine). Ruska Federacija je kao pravni nasljednik SSSR preuzela ovaj Ugovor. Ukrajina i Bjelorusija su izričito potvrdile preuzimanje ovog Ugovora dok su druge države koje su nastale na prostoru bivšeg SSSR to učinile prećutno. Upitna je primjena ovog Ugovora o odnosu na Estoniju, Letoniju i Litvaniju.
 - Ugovor između SFRJ i Španije o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i izdavanjima od 08.07.1980.godine (Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 3/81, a stupio je na snagu 26.05.1982.godine);
 - Konvencija o izdavanju krivaca zaključena između Kraljevine Srbije i Ujedinjenih Američkih Država 12/25.10.1901.godine (Konvencija je objavljena u "Srpskim novinama", br. 33/1902, a stupila na snagu 12.06.1902.godine);
 - Konvencija o izdavanju krivaca između Srbije i Švajcarske od 16/28.11.1887.godine (Konvencija je objavljena 1888.godine ("Službene novine", br. 83/1888, a stupila je na snagu 05.07.1888.godine);
 - Konvencija između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske o uzajamnim odnosima po predmetima sudskim, građanskim i trgovačkim od 03.07.1934.godine (Konvencija je objavljena 1936.godine "Službene novine", br. 263/36, a stupila je na snagu 27.07.1937.godine);
 - Konvencija o sudskoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između SFRJ i Republike Turske od 08.10.1973.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 12/76, a stupila je na snagu 03.05.1975.godine);
 - Konvencija o izdavanju između SFRJ i Republike Turske od 17.11.1973.godine (Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 47/75, a stupila je na snagu 03.05.1975.godine);
 - Ugovor o uzajamnom izdavanju krivaca između Srbije i Velike Britanije od 06.12.1900.godine (Ugovor je objavljen u "Srpskim novinama", br. 35/1901, a stupio je na snagu 23.02.1901.godine);
 - Konvencija između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije o uređenju međusobne pomoći u vođenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima od 27.02.1936.godine (Konvencija je objavljena u "službenim novinama", br. 116/37, a stupila je na snagu 18.08.1937.godine).

NAPOMENA:

Odredbe koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć sadrže i konzularne konvencije, ugovori o trgovini i plovidbi i neki drugi ugovori.

2. UGOVORI KOJE JE ZAKLJUČILA BOSNA I HERCEGOVINA:

- Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima (Sporazum je objavljen u "Službenom listu R BiH" - Međunarodni ugovori 1/96)
- Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o međusobnom izvršenju sudskih odluka u kaznenim stvarima (Sporazum je objavljen u "Službenom listu R BiH", - Međunarodni ugovori 1/96);
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 12/2005);
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o izručenju; (Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 12/2005);
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 11/2005);
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 11/2005);
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Turske o pravnoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima (Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 12/2005);
- Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjeni sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacija Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima (Sporazum je objavljen u "Službenom glasniku BiH", dodatak međunarodni ugovori 11/2005);

3. UGOVORI KOJI SE NALAZE U POSTUPKU RATIFIKACIJE:

- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima;
- Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima;
- Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjeni sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacija Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima; Ratifikacija i objavljivanje ovih ugovora očekuje se u najskorije vrijeme.

EVROPSKA KONVENCIJA O MEĐUSOBNOM PRUŽANJU PRAVNE POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA*

- Strazbur, 20. aprila 1959. -

Vlade potpisnice, članice Savjeta,
Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da ostvari tješnje povezivanje između svojih članova;

Uvjerene da usvajanjem zajedničkih propisa u oblasti pravne pomoći u krivičnim stvarima može da se postigne ovaj cilj;

Smatrajući da je problem pravne pomoći povezan sa pitanjem ekstradicije koje je već bilo predmet Konvencije donijete 13. decembra 1957;

Dogovorile su se o sljedećem:

DIO I: Opšte odredbe

Član 1.

1. Strane ugovornice se obavezuju da, shodno odredbama ove Konvencije, pružaju jedna drugoj najširu moguću pravnu pomoć u svakom postupku koji se odnosi na krivična djela čije krivično gonjenje, u trenutku kada je zatražena pomoć, spada u nadležnost sudskih organa strane moliteljke.

2. Ova Konvencija se ne primjenjuje ni na izvršenje odluka i presuda o hapšenju, niti na vojna krivična djela koja ne predstavljaju krivična djela opšteg prava.

Član 2.

Pravna pomoć može da se odbije:

(a) ako se zahtjev odnosi na krivična djela koja su, shodno ocjeni zamoljene strane, politička krivična djela ili djela povezana sa političkim djelima ili fiskalna krivična djela;

(b) ako zamoljena strana smatra da bi udovoljavanje zahtjevu moglo da povrijedi njen suverenitet, bezbjednost, javni poredak ili interese od suštinskog značaja za zemlju.

DIO II: Molbe

Član 3.

1. Zamoljena strana će, u skladu sa načinima koje predviđa njeno zakonodavstvo, izvršiti molbe koje se odnose na krivični predmet koji joj budu uputili sudski organi strane moliteljke, a koje se odnose na obavljanje istražnih radnji ili dostavljanje dokaznog materijala, dosijea ili dokumenata.

2. Ako strana moliteljka želi da svjedoči ili vještaci da daju iskaz pod zakletvom, ona će to izričito da zatraži, a zamoljena strana će tome udovoljiti ako to nije u suprotnosti sa njenim zakonodavstvom.

* Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" – Međunarodni ugovori broj 4/2005;

3. Zamoljena strana može da dostavi samo ovjerene prepise ili fotokopije zatraženih dosijea ili dokumenata. Međutim, ako strana moliteljka izričito zatraži dostavljanje originala, zahtjevu će se udovoljiti u granicama u kojima je to moguće.

Član 4.

Ako strana moliteljka to izričito zatraži, zamoljena strana će je obavijestiti o vremenu izvršenja molbe. Dotični organi i lica mogu da prisustvuju ovom izvršenju ako na to pristane zamoljena strana.

Član 5.

1. Svaka strana ugovornica će moći u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili predaje svog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta pristupanja da, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru, zadrži sebi pravo da izvršenje molbi radi pretresa ili zaplijene predmeta mora da ispunjava jedan ili više sljedećih uslova:

- a) krivično djelo na koje se odnosi molba treba da bude kažnjivo prema zakonu strane moliteljke i zamoljene strane;
- b) krivično djelo na koje se odnosi molba treba da bude predmet izdavanja u zamoljenoj državi;
- c) izvršenje molbe treba da bude u skladu sa zakonom zamoljene strane.

2. Kada je strana ugovornica dala izjavu u skladu sa paragrafom 1 ovog člana, svaka druga strana može da primijeni odredbu o reciprocitetu.

Član 6.

1. Zamoljena strana može da odloži predaju predmeta, dosijea ili dokumenta čije je dostavljanje zatraženo, ako su joj oni potrebni za krivični postupak koji je u toku.

2. Predmete, kao i originale dosijea i isprava koji budu dostavljeni radi izvršenja molbe strana moliteljka će, što je moguće prije, vratiti zamoljenoj strani, sem ako ih se ona ne odrekne.

DIO III: Dostavljanje procesnih akata i sudskih odluka, dolazak pred sud svjedoka, vještaka i lica protiv kojih se vodi krivični postupak

Član 7.

1. Zamoljena strana će pristupiti predaji procesnih akata i sudskih odluka koje joj pošalje u tom cilju strana moliteljka.

Dostavljanje će moći da se izvrši jednostavnim slanjem akta ili odluke primaocu. Ako strana moliteljka to izričito zatraži, zamoljena strana izvršiće dostavljanje na neki od načina koje predviđa njeno zakonodavstvo za slična dostavljanja ili na poseban način koji je u skladu sa ovim zakonodavstvom.

2. Dostavljanje se dokazuje potvrdom koja sadrži datum i potpis primaoca ili izjavom zamoljene strane kojom se dokazuje djelo, način i datum dostavljanja. Jedan ili drugi od ovih dokumenata biće odmah vraćen strani moliteljki. Na zahtjev strane moliteljke, zamoljena strana će tačno naznačiti da li je dostavljanje izvršeno u skladu sa njenim zakonom.

Ako do dostavljanja nije moglo da dođe, zamoljena strana će o tome odmah obavijestiti stranu moliteljku uz navođenje razloga.

3. Svaka strana ugovornica će moći, u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili predaje svog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta pristupanja, da zatraži, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da poziv za dolazak pred sud, koji se odnosi na lice protiv kog se vodi krivični postupak na njenoj teritoriji, bude predat njenim organima u određenom roku prije datuma utvrđenog za dolazak pred sud. Ovaj rok će biti tačno naznačen u spomenutoj izjavi i ne može da bude duži od 50 dana.

O ovom roku vodiće se računa radi utvrđivanja datuma za dolazak pred sud i prilikom predaje poziva.

Član 8.

Svjedok ili vještak koji se nije odazvao na poziv da dođe pred sud, a čija je predaja bila zatražena, neće moći, čak i ako bi ovaj poziv sadržavao sudsku naredbu, da bude podvrgnut bilo kakvoj mjeri prinude, sem ako svojevóljno ne ode kasnije na teritoriju strane moliteljke ili ga ona ponovo pozove da dođe pred sud.

Član 9.

Novčana naknada, kao i troškovi boravka i putni troškovi koje strana moliteljka nadoknađuje svjedoku ili vještaku, obračunavaju se od mjesta boravka svjedoka ili vještaka i biće odobreni u iznosu koji je bar jednak iznosu predviđenom u tarifama i propisima koji važe u državi u kojoj treba da dođe do saslušanja.

Član 10.

Ako strana moliteljka smatra da svjedok ili vještak treba lično da se pojavi pred njenim sudskim organima, ona će to navesti u zahtjevu za dostavljanje poziva, a zamoljena strana će pozvati tog svjedoka ili vještaka da dođe pred sud.

Zamoljena strana dostaviće odgovor svjedoka ili vještaka strani moliteljki.

2. U slučaju predviđenom u paragrafu 1 ovog člana, u zahtjevu ili pozivu treba da bude naznačen približan iznos novčane naknade, kao i troškovi boravka i putnih troškova koji treba da se nadoknade.

3. Ako se zamoljenoj strani podnese zahtjev u tom smislu, ona može da odobri avans svjedoku ili vještaku. Avans će biti naveden u sudskom pozivu i nadoknadiće ga moliteljka.

Član 11.

1. Ako strana moliteljka zahtijeva da se lice lišeno slobode pojavi lično kao svjedok ili radi suočenja, ono će biti privremeno predato na teritoriju na kojoj treba da dođe do saslušanja, pod uslovom da bude vraćeno u roku koji odredi zamoljena strana i u skladu sa odredbama člana 12 u mjeri u kojoj one mogu da se primijene.

Predaja može da se odbije:

(a) ako se lice lišeno slobode s tim ne saglasi,

-
- (b) ako je njegovo prisustvo potrebno u krivičnom postupku koji je u toku na teritoriji zamoljene strane,
 - (c) ako bi usljed predaje moglo da dođe do produženja njegovog lišavanja slobode, ili
 - (d) ako postoje drugi važni razlozi protiv njegovog provođenja na teritoriju strane moliteljke.

2. U slučaju predviđenom u prethodnom paragrafu, i pridržavajući se odredaba člana 2, provođenje lica lišenog slobode preko teritorije neke treće države, strane u ovoj Konvenciji, odobriće se na zahtjev uz koji su priložena sva korisna dokumenta, a koji ministarstvo pravde strane moliteljke upućuje ministarstvu pravde strane zamoljene za tranzit.

Svaka strana ugovornica će moći da odbije da odobri tranzit svojih državljana.

3. Predato lice treba i dalje da bude lišeno slobode na teritoriji strane moliteljke i, u slučaju potrebe, na teritoriji strane zamoljene za tranzit, sem ako strana zamoljena za predaju ne zatraži njegovo puštanje na slobodu.

Član 12.

1. Svjedok ili vještak, bez obzira na njegovo državljanstvo, koji se pojavljuje pred sudskim organima strane moliteljke na osnovu poziva koji mu je dostavljen, ne smije da bude sudski gonjen, ni pritvoren, niti podvrgnut nekom drugom ograničenju lične slobode na njenoj teritoriji za djela, ili osude za djela, koja je počinio prije napuštanja teritorije zamoljene strane.

2. Bilo koje lice, bez obzira na svoje državljanstvo, koje na poziv pristupi pred sudske organe strane moliteljke da bi pred njima odgovaralo za djela za koja se krivično goni, ne može da bude sudski gonjeno, niti pritvoreno, niti podvrgnuto bilo kakvom ograničenju lične slobode za djela, ili osude za djela, koja je počinilo prije svog napuštanja teritorije zamoljene strane, a koja nisu navedena u sudskom pozivu.

3. Svjedok, vještak ili lice protiv kog se vodi krivični postupak gubi zaštitu koja mu je data na osnovu ovog člana ako nije napustio, iako je za to imao mogućnosti, teritoriju strane moliteljke u roku od petnaest dana pošto su mu sudski organi saopštili da njegovo prisustvo više nije potrebo, ili se na nju vratio pošto ju je napustio.

DIO IV: Krivična evidencija

Član 13.

1. Zamoljena strana dostaviće, u mjeri u kojoj bi njeni sudski organi sami mogli da ih dobiju u sličnoj prilici, izvode iz krivične evidencije i sva obavještenja iz nje koja će joj zatražiti sudski organi jedne strane ugovornice radi potreba u vezi sa krivičnim predmetom.

2. U slučajevima koji nisu predviđeni u paragrafu 1 ovog člana udovoljiće se sličnom zahtjevu u uslovima koje predviđaju zakonodavstvo, propisi ili praksa u zamoljenoj državi.

DIO V: Postupak

Član 14.

1. Zahtjevi za pravnu pomoć treba da sadrže sljedeće podatke:

-
- (a) naziv organa od kog potiče zahtjev,
 - (b) predmet i osnova zahtjeva,
 - (c) ako je moguće, identitet i državljanstvo datog lica, i
 - (d) ime i adresu primaoca, ako je potrebno.

2. U molbama predviđenim u članovima 3, 4 i 5 će se, sem toga, navesti optužba i kratak opis djela.

Član 15.

1. Molbe predviđene u članovima 3, 4 i 5, kao i zahtjevi predviđeni u članu 11, ministarstvo pravde strane moliteljke uputiće ministarstvu pravde zamoljene države i vratiće ih istim putem.

2. U hitnim slučajevima, spomenute molbe će neposredno moći da upute sudski organi strane moliteljke sudskim organima zamoljene strane. One će biti vraćene zajedno sa spisima koji se odnose na način predviđen u paragrafu 1 ovog člana.

3. Zahtjeve, predviđene u paragrafu 1 člana 13, sudski organi će neposredno moći da upute nadležnoj službi zamoljene države, a odgovori će se moći neposredno vratiti preko ove službe. Zahtjeve predviđene u paragrafu 2 člana 13 ministarstvo pravde strane moliteljke uputiće ministarstvu pravde zamoljene strane.

4. Zahtjevi za pružanje pravne pomoći, koji nisu predviđeni u paragrafima 1 i 3 ovog člana, a prije svega zahtjevi za vođenje istrage koja prethodi krivičnom gonjenju, moći će da budu predmet direktnog obraćanja između sudskih organa.

5. U slučajevima kada je direktno dostavljanje dopušteno ovom Konvencijom, ono će moći da se obavlja posredstvom Međunarodne organizacije krivične policije (Interpol).

6. Svaka strana ugovornica će moći, u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili predaje ratifikacionog instrumenta ili instrumenta pristupanja, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Savjeta Evrope, da saopšti ako svi ili neki zahtjevi za pružanje pravne pomoći treba da joj se upute drugačije nego na način koji predviđa paragraf 2 ovog člana, ili da zatraži da se, u slučaju predviđenom u paragrafu 2 ovog člana, prepis molbe dostavi istovremeno njenom ministarstvu pravde.

7. Ovaj član ne dira u odredbe bilateralnih ugovora ili aranžmana koji su na snazi između strana ugovornica, prema kojima se predviđa direktno dostavljanje zahtjeva za pružanje pravne pomoći između organa dvije strane.

Član 16.

1. Sem odredaba paragrafa 2 ovog člana, prevod zahtjeva i priloga se neće tražiti.

2. Svaka strana ugovornica, u trenutku potpisivanja ili predaje svog ratifikacionog instrumenta pristupanja, moći će u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Savjeta Evrope da zadrži pravo da zahtjeva da joj se molbe i prilozi upućuju zajedno sa prevodom na njen jezik ili prevodom na bilo koji od zvaničnih jezika Savjeta Evrope, odnosno na jezik koji će ona navesti. Druge strane će moći da primijene odredbu o reciprocitetu.

3. Ovaj član ne dira u odredbe koje se odnose na prevođenje zahtjeva i priloga sadržanih u ugovorima ili aranžmanima koja su na snazi ili do kojih će doći između dvije ili više strana ugovornica.

Član 17.

Spisi i dokumenta koji su dostavljeni u skladu sa primjenom ove Konvencije biće oslobođeni svih formalnosti legalizacije.

Član 18.

Ako organ koji je zamoljen da pruži pravnu pomoć nije nadležan da postupi prema zahtjevu, službeno će ga uputiti nadležnom organu svoje zemlje i, u slučaju da je zahtjev upućen direktno, o tome će na isti način obavijestiti stranu moliteljku.

Član 19.

Svako odbijanje pravne pomoći će se obrazložiti.

Član 20.

Sem odredaba člana 19, izvršenje zahtjeva za pružanje pravne pomoći ne podrazumijeva naknadu bilo kojih troškova, sem onih koji su nastali povodom vještačenja na teritoriji zamoljene strane i predajom lica lišenih slobode obavljenom u skladu sa primjenom člana 11.

DIO VI: Dostavljanje radi krivičnog gonjenja

Član 21.

1. Svako dostavljanje koje uputi jedna strana ugovornica radi vođenja krivičnog postupka pred sudovima druge strane biće predmet obraćanja između ministarstava pravde. Međutim, strane ugovornice će moći da koriste mogućnost predviđenu u paragrafu 6 člana 15.

2. Zamoljena strana obavijestiće o daljnjem postupku nakon dostavljanja i, ako je potrebno, dostaviće prepis donijete odluke.

3. Odredbe člana 16 će se primijeniti na dostavljanja predviđena u paragrafu 1 ovog člana.

DIO VII: Razmjena izvještaja o presudama

Član 22.

Svaka od strana ugovornica daće zainteresovanoj strani izvještaj o krivičnim presudama i kasnijim mjerama koje se tiču državljana te strane, a koje su upisane u krivičnu evidenciju. Ministarstva pravde dostavljajuće jedno drugom ove izvještaje bar jedanput godišnje. Ako se dotično lice smatra državljaninom dvije ili više strana ugovornica, izvještaji će se dostavljati svakoj od zainteresovanih strana, sem ako to lice nema državljanstvo strane na čijoj je teritoriji osuđeno.

DIO VIII: Završne odredbe

Član 23.

1. Svaka strana ugovornica će moći, u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili predaje svog ratifikacionog instrumenta pristupanja, da izrazi rezervu u pogledu jedne ili više određenih odredaba Konvencije.

2. Svaka strana ugovornica, koja je izrazila rezervu, odmah će je povući kada to prilike budu dozvoljavale. Rezerve se povlače notifikacijom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

3. Strana ugovornica koja je izrazila rezervu u pogledu jedne odredbe Konvencije može da zahtijeva primjenu ove odredbe od druge strane samo ako ju je i ona sama prihvatila.

Član 24.

Svaka strana ugovornica će moći, u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili predaje svog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, da navese u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Savjeta Evrope koje će organe smatrati sudskim organima u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 25.

1. Ova Konvencija će se primjenjivati na matične teritorije strana ugovornica.

2. Ona će se primjenjivati, u pogledu Francuske, i na Alžir i prekomorske departmane, a, u pogledu Italije, na teritoriju Somalije pod italijanskom upravom.

3. Savezna Republika Njemačka će moći da proširi primjenu ove Konvencije na područje Berlina uz izjavu upućenu generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

4. U pogledu Kraljevine Holandije, ova Konvencija će se primjenjivati na njenu evropsku teritoriju. Kraljevina će moći da proširi primjenu Konvencije na Holandske Antile, Surinam i Holandsku Novu Gvineju, uz izjavu upućenu generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

5. Neposrednim dogovorom između dvije ili više strana ugovornica, polje primjene ove Konvencije će moći da se proširi na uslove koji budu propisani u tom sporazumu na svaku teritoriju jedne od ovih strana koja nije navedena u paragrafima 1, 2, 3 i 4 ovog člana, a čije međunarodne odnose obezbjeđuje jedna od strana.

Član 26.

1. Sem odredaba paragrafa 7 člana 15 i paragrafa 3 člana 16, ova Konvencija ukida, u pogledu teritorija na koje se primjenjuje, one odredbe iz ugovora, konvencija ili bilateralnih sporazuma kojima se, između dvije strane ugovornice, reguliše pravna pomoć u krivičnim stvarima.

2. Međutim, ova Konvencija neće dirati u obaveze sadržane u odredbama svake druge međunarodne konvencije bilateralnog ili multilateralnog karaktera, čije izvjesne klauzule regulišu ili će regulisati, u određenoj oblasti, pravnu pomoć u posebnim pitanjima.

3. Strane ugovornice će moći da zaključe između sebe bilateralne ili multilateralne sporazume o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima samo radi dopune odredaba ove Konvencije ili radi lakše primjene načela koje ona sadrži.

4. Kada se, između dvije ili više strana ugovornica, pravna pomoć u krivičnim stvarima pruža na osnovu jedinstvenog zakonodavstva ili posebnog režima koji predviđa međusobnu primjenu mjera pravne pomoći na njihovim teritorijama, ove strane će moći da regulišu svoje međusobne odnose u toj oblasti, polazeći isključivo od ovih sistema, bez obzira na odredbe ove Konvencije. Strane ugovornice koje isključe ili bi isključile iz svojih međusobnih odnosa primjenu ove Konvencije, u skladu sa odredbama ovog paragrafa, moraće da upute, u tom cilju, notifikaciju generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

Član 27.

1. Ova Konvencija ostaće otvorena za potpisivanje članovima Savjeta Evrope. Ona će se ratifikovati, a ratifikacioni instrumenti će se deponovati kod generalnog sekretara Savjeta.

2. Konvencija će stupiti na snagu po isteku 90 dana od predaje trećeg ratifikacionog instrumenta.

3. Ona će stupiti na snagu u pogledu svakog potpisnika koji je bude kasnije ratifikovao po isteku od 90 dana od predaje njegovog ratifikacionog instrumenta.

Član 28.

1. Ministarski savjet Savjeta Evrope može da pozove svaku državu koja nije članica Savjeta Evrope da pristupi ovoj Konvenciji. Odluku koja se tiče ovog poziva treba jednoglasno da prihvate članovi Savjeta koji su ratifikovali Konvenciju.

2. Pristupanje će se obaviti predajom, kod generalnog sekretara Savjeta, instrumenta o pristupanju koji će stupiti na snagu po isteku od 90 dana od predaje.

Član 29.

Svaka strana ugovornica može, sama za sebe, da otkáže ovu Konvenciju upućivanjem notifikacije generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Ovo otkazivanje stupa na snagu po isteku šest mjeseci od dana kada je generalni sekretar Savjeta primio njenu notifikaciju.

Član 30.

Generalni sekretar Savjeta Evrope saopštice članovima Savjeta i vladi svake države koja je pristupila ovoj Konvenciji:

- a) imena potpisnika i predaju svakog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju;
- b) dan stupanja na snagu;
- c) prijem svake notifikacije u skladu s primjenom odredaba paragrafa 1 člana 5, paragrafa 3 člana 7, paragrafa 6 člana 15, paragrafa 2 člana 16, člana 24, paragrafa 3 i 4 člana 25 i paragrafa 4 člana 26;
- d) svaku rezervu izraženu u skladu sa primjenom odredaba paragrafa 1 člana 23;
- e) povlačenje svake rezerve u skladu sa odredbama paragrafa 2 člana 23;

f) svaku notifikaciju o otkazivanju koja je dobijena u skladu sa primjenom odredaba člana 29 i datuma njegovog stupanja na snagu.

U ime čega su, dole potpisani, propisno za to ovlašćeni, potpisali ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Strazburu, 20. aprila 1959. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku, koji će biti položen u arhiv Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta poslaće njegovu ovjerenu kopiju vladama koje su potpisale Konvenciju ili su joj pristupile.

Ova Konvencija je usvojena 20.4.1959.godine a stupila je na snagu 12.06.1962.godine. Depozitar ove Konvencije je Generalni sekretar Savjeta Evrope. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu, stupila je na snagu 24.07.2005.godine. Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Albanija, Andora, Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Island, Italija, Irska, Jermenija, Kipar, Letonija, Litvanija, Lihtenštajn, Luksemburg, Mađarska, Makedonija, Malta, Moldavija, Njemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švajcarska, Švedska, Turska, Ukrajina i Velika Britanija. Od država koje nisu članice Savjeta Evrope ovu Konvenciju je ratifikova Izrael.

EVROPSKA KONVENCIJA O EKSTRADICIJI*

- Pariz, 13. decembar 1957. -

Vlade potpisnice, članice Savjeta Evrope,
Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da ostvari tješnje povezivanje svojih članova;
Smatrajući da taj cilj može da se postigne zaključivanjem ugovora ili zajedničkom
akcijom u pravnoj oblasti;

Uvjerene da prihvatanje jedinstvenih propisa u oblasti ekstradicije može da unapri-
jedi ovo ujedinjavanje;

Dogovorile su se o sljedećem:

Član 1. Obaveza izručenja

Strane ugovornice se obavezuju da će, prema propisima i uslovima koji su navedeni
u narednim članovima, izručivati jedne drugima lica koja se gone zbog počinjenog krivič-
nog djela ili ih traže radi izvršenja kazne ili mjere bezbjednosti pravosudni organi strane
moliteljke.

Član 2. Djela za koja se vrši izručenje

1. Izručenje lica će se vršiti za djela za koja je prema zakonima strane moliteljke i
zamoljene strane kao najveća kazna propisana kazna lišavanja slobode ili mjere bezbjednosti
lišavanja slobode od najmanje godinu dana ili strožija kazna. Kada dođe do kazne ili se izrekne
mjera bezbjednosti na teritoriji strane moliteljke, trajanje izrečene kazne mora da bude najmanje
četiri mjeseca.

2. Ako se zahtjev za izručenje odnosi na više različitih djela za koja je, prema zakonu
strane moliteljke i zamoljene strane, propisana kazna lišavanja slobode ili mjera bezbjedno-
sti lišavanja slobode, ali od kojih neka ne ispunjavaju uslov koji se odnosi na visinu kazne,
zamoljena strana će i za ova djela moći da odobri izručenje.

3. Svaka strana čije zakonodavstvo ne odobrava izručenje za neka od krivičnih djela
koja su navedena u paragrafu 1 ovog člana, može ova krivična djela da isključi iz oblasti
primjene Konvencije.

4. Svaka strana ugovornica, koja želi da iskoristi mogućnost predviđenu u paragrafu
3 ovog člana, prijaviće generalnom sekretaru Savjeta Evrope, u trenutku polaganja ratifi-
kacionog instrumenta ili instrumenata o pristupanju, bilo listu krivičnih djela za koja se
odobrava izručenje ili listu krivičnih djela za koja se izručenje ne odobrava, uz naznaku za-
konskih odredaba na osnovu kojih se odobrava ili ne odobrava izručenje. Generalni sekretar
Savjeta dostaviće ove liste ostalim potpisnicama.

5. U slučaju da se kasnije i za druga krivična djela ne odobrava izručenje prema
zakonodavstvu jedne strane ugovornice, ona će ovo neodobranje prijaviti generalnom

* Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" – Međunarodni ugovori, 4/2005

sekretaru Savjeta koji će o tome obavijestiti ostale potpisnice. Ova prijava stupa na snagu tek poslije isteka roka od tri mjeseca od dana kada je primi generalni sekretar.

6. Svaka strana koja iskoristi mogućnost predviđenu u paragrafima 4 i 5 ovog člana može uvijek da u djelokrug primjene ove Konvencije prenese krivična djela koja su iz nje bila isključena. Ove izmjene prijaviće generalnom sekretaru Savjeta koji će ih dostaviti ostalim potpisnicama.

7. Svaka strana može da primijeni odredbu o reciprocitetu u pogledu krivičnih djela koja su isključena iz polja primjene Konvencije na osnovu ovog člana.

Član 3.

Politička krivična djela

1. Izručenje neće biti odobreno za djela koja su, prema ocjeni zamoljene strane, politička krivična djela ili djela povezana sa takvim krivičnim djelom.

2. Izručenje takođe neće biti odobreno ako je u zamoljenoj državi s razlogom zasnovano mišljenje da je izručenje zatražena zbog krivičnog djela iz opšteg prava radi gonjenja ili kažnjavanja lica zbog rasne pripadnosti, vjere, nacionalnosti ili političkih ubjeđenja ili ako se smatra da bi položaj tog lica bio pogoršan iz ovih razloga.

3. Radi primjene ove Konvencije, atentat na šefa države ili nekog člana njegove porodice neće se smatrati političkim krivičnim djelom.

4. Primjena ovog člana ne zadire u obaveze koje su strane preuzele ili će preuzeti na osnovu svake druge međunarodne konvencije multilateralnog karaktera.

Član 4.

Vojna krivična djela

Izručenje zbog povrede vojnih dužnosti koje ne spadaju u krivična djela iz opšteg prava isključuje se iz primjene ove Konvencije.

Član 5.

Fiskalna krivična djela

Za fiskalna krivična djela koja se odnose na takse, poreske, carinske i devizne prekršaje izručenje će, uz uslove predviđene u ovoj Konvenciji, biti odobreno samo za krivična djela ili kategoriju krivičnih djela o kojima se budu dogovorile strane ugovornice.

Član 6.

Izručenje državljana

1. (a) Svaka strana ugovornica može da odbije da izruči svoje državljane.
- (b) Svaka strana ugovornica može, u izjavi datoj prilikom potpisivanja ili polaganja svog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o pristupanju, da odredi šta za nju znači pojam "državljeni" u smislu ove Konvencije.
- (c) Svojestvo državljana biće ocijenjeno prilikom odlučivanja o izručenju. Međutim, u slučaju da se ovo svojestvo prizna samo u vremenu između donošenja odluke i

datuma predviđenog za izručenje, zamoljena strana će takođe moći da se pozove na odredbu stava (a) ovog paragrafa.

2. U slučaju da zamoljena strana ne izruči lice koje ima njeno državljanstvo, ona bi trebala, na zahtjev strane moliteljke, da s tim upozna nadležne organe ukoliko treba da se pokrene sudsko gonjenje. U tom cilju, dosjei, informacije i predmeti vezani za krivično djelo besplatno će se dostaviti na način predviđen u paragrafu 1 člana 12. Strana moliteljka biće obaviještena o odluci koja je donesena povodom njenog zahtjeva.

Član 7.

Mjesto izvršenja

1. Zamoljena može da odbije da izruči lice koje se traži zbog krivičnog djela koje je, prema njenom zakonodavstvu, u cjelini ili djelimično izvršeno na njenoj teritoriji ili na mjestu koje je izjednačeno sa njenom teritorijom.

2. U slučaju da je krivično djelo zbog kog je podnesen zahtjev za izručenje izvršeno van teritorije strane moliteljke, izručenje može da se odbije samo ako zakonodavstvo zamoljene strane ne dozvoljava krivično gonjenje zbog istog djela koje je počinjeno van njene teritorije ili ne odobrava izručenje za krivično djelo koje je predmet zahtjeva.

Član 8.

Krivično gonjenje zbog istih djela

Zamoljena strana može da odbije da izruči lice koje se traži ako se ovo lice krivično goni za djelo ili djela zbog kojih se traži izručenje.

Član 9.

Non bis in idem

Izručenje neće biti odobreno ako su nadležni organi zamoljene strane već pravosnažno osudili lice za djelo ili djela zbog kojih se traži izručenje. Izručenje može da se odbije ako su nadležni organi zamoljene strane odlučili da ne povedu ili prekinu krivično gonjenje koje su vršili zbog istog ili istih djela.

Član 10.

Zastarjelost

Izručenje neće biti odobreno ako je nastupila zastarjelost radnje ili kazne prema zakonodavstvu strane moliteljke ili zamoljene strane.

Član 11.

Smrtna kazna

Ukoliko je prema zakonu strane moliteljke za djelo za koje se traži izručenje propisana smrtna kazna i kada, u tom slučaju, zakon zamoljene strane ne propisuje ovu kaznu, ili se ona u njoj uglavnom ne izvršava, izručenje može da se odobri samo ako strana moliteljka pruži garancije koje su, prema ocjeni zamoljene strane, dovoljne da smrtna kazna neće biti izvršena.

Član 12. **Molba i dokazi**

1. Molba će biti formulisana u pismenom obliku i podnesena diplomatskim putem. Neposrednim dogovorom dvije ili više strana može da se dozvoli drugi način.

2. Molbi se prilaže:

- (a) original i autentična kopija bilo odluke o izvršenju kazne, ili rješenje o hapšenju, ili bilo koji drugi akt istog pravnog dejstva koji se izdaje na način propisan zakonom strane moliteljke;
- (b) iznošenje činjenica zbog kojih se traži izručenje. Vrijeme i mjesto izvršenja djela, pravna kvalifikacija kao i tekst zakonskih odredaba koje se na njih odnose moraju se što preciznije navesti;
- (c) prepis zakonskih odredaba koje se primjenjuju na djela ili, u slučaju da to nije moguće, izjavu o pravu koje se primjenjuje, kao i što precizniji opis lica koje se traži i svako drugo obavještenje pogodno za utvrđivanje njegovog identiteta i državljanstva.

Član 13. **Dodatne informacije**

Ukoliko su informacije koje je dostavila strana moliteljka nedovoljne da bi zamoljena strana mogla da donese odluku u skladu sa primjenom ove Konvencije, ona će zatražiti neophodne dodatne informacije i može da odredi rok u kom bi trebalo da joj se dostave ove informacije.

Član 14. **Odredba o specijalnim slučajevima**

1. Izručeno lice neće biti gonjeno, suđeno ili lišeno slobode radi izvršenja kazne ili mjere bezbjednosti, niti podvrgnuto bilo kakvom drugom obliku ograničenja lične slobode za bilo koje djelo učinjeno prije izručenja, a koje nije predmet izručenja, sem u sljedećim slučajevima:

- (a) ako strana koja ga je izručila na to pristane. U tu svrhu biće podnesen zahtjev sa priložima predviđenim u članu 12 i sudski zapisnik sa izjavama izručenog lica. Ovaj pristanak će se dati u slučaju da krivično djelo za koje je lice traženo povlači za sobom obavezu izručenja na osnovu ove Konvencije;
- (b) ako izručeno lice, iako je za to imalo mogućnosti, nije napustilo teritoriju strane ugovornice kojoj je bilo izručeno u roku od 45 dana od njegovog konačnog puštanja iz zatvora ili se na nju ponovo vratilo.

2. Strana moliteljka, međutim, može da preduzme sve neophodne mjere radi, s jedne strane, eventualnog vraćanja sa teritorije i, s druge strane, prekida zastarjelosti u skladu sa svojim zakonodavstvom, uključujući i suđenje u odsustvu.

3. Ako se za vrijeme postupka izmijeni pravna kvalifikacija djela, izručeno lice može da bude gonjeno ili osuđeno samo u mjeri u kojoj sastavni elementi nove pravne kvalifikacije krivičnog djela dozvoljavaju izručenje.

Član 15.

Izručenje u korist treće države

Sem u slučaju predviđenom u paragrafu 1, stav (b) člana 14, samo uz pristanak zamoljene strane biće odobrena strani moliteljki daljnja izručenje, nekoj drugoj strani ili u korist treće države, lica koje joj je izručeno i koje traži neka druga strana ili treća država zbog krivičnih djela koja su počinjena prije njegove izručenja. Zamoljena strana može da zatraži da joj se dostave dokumenta predviđena u paragrafu 2 člana 12.

Član 16.

Privremeno hapšenje

1. U hitnim slučajevima nadležni organi strane moliteljke mogu da zatraže privremeno hapšenje traženog lica; nadležni organi zamoljene strane odlučivaće o ovom zahtjevu u skladu sa zakonom ove strane.

2. Molba za privremeno hapšenje naznačiće postojanje jedne od isprava predviđenih u paragrafu 2, stav (a) člana 12 i upoznaće o namjeri da se pošalje zahtjev za izručenje. U njoj će se navesti krivično djelo za koje se traži izručenje, vrijeme i mjesto izvršenja kao i, u mjeri u kojoj je to moguće, opis traženog lica.

3. Molba za privremeno hapšenje biće poslana nadležnim organima zamoljene strane bilo diplomatskim putem ili direktno poštom ili telegramom, bilo preko Međunarodne organizacije za kriminalističku policiju (Interpol), ili na drugi način koji ostavlja pismeni trag ili je prihvatljiv za zamoljenu stranu. Strana moliteljka odmah će biti obaviještena o odluci koja je donesena povodom njenog zahtjeva.

4. Privremeno hapšenje može da se ukine ako zahtjev za izručenje i isprave navedene u članu 12 ne budu dostavljene zamoljenoj strani u roku od 18 dana od hapšenja. Rok ni u kom slučaju ne može da pređe 40 dana od hapšenja. Međutim, privremeno puštanje na slobodu uvijek je moguće ako je zamoljena strana preduzela sve mjere koje smatra nužnim za sprečavanje bjekstva traženog lica.

5. Puštanje na slobodu neće ometati novo hapšenje i izručenje ako zahtjev za izručenje stigne kasnije.

Član 17.

Sticaj više zahtjeva

Ako izručenje traži istovremeno više država bilo zbog istog ili različitih djela, zamoljena strana će odlučivati, uzimajući u obzir sve okolnosti, a prije svega relativnu težinu krivičnih djela, mjesto izvršenja, redoslijed podnošenja zahtjeva, državljanstvo traženog lica i mogućnost daljnjeg izručenja u drugu državu.

Član 18.

Izručenje traženog lica

1. Zamoljena strana upoznaće stranu moliteljku, na način predviđen u paragrafu 1 član 12, o svojoj odluci o izručenju.

2. Svako potpuno ili djelimično odbijanje zahtjeva mora da bude obrazloženo.

3. Ako se odobri izručenje, strana moliteljka biće obaviještena o mjestu i vremenu izručenja, kao i o dužini pritvora u kom se nalazilo traženo lice radi izručenja.

4. Sem u slučaju predviđenom u paragrafu 5 ovog člana, ako traženo lice nije preuzeto utvrđenog dana, može da bude pušteno na slobodu kada istekne 15 dana računajući od tog datuma, a u svakom slučaju biće pušteno na slobodu nakon isteka roka od 30 dana; zamoljena strana može da odbije izručenje zbog istog djela.

5. U slučaju više sile zbog čega je onemogućeno izručenje ili preuzimanje lica koje treba da bude izručeno, zainteresovane strane će o tome obavijestiti drugu stranu; dvije strane će se dogovoriti o novom datumu izručenja i tada će se primijeniti odredbe iz paragrafa 4 ovog člana.

Član 19.

Odloženo ili uslovno izručenje

1. Zamoljena strana može, pošto je donijela odluku o izručenju, da preda lice koje se u toj državi goni ili je već osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela, a ne onog zbog kog je zatraženo izručenje, ili da izručenje odloži dok protiv tog lica ne povede krivični postupak ili dok ono ne izdrži kaznu koja mu je izrečena na njenoj teritoriji.

2. Umjesto da odloži izručenje, zamoljena strana može privremeno da izruči strani moliteljki traženo lice pod uslovima o kojima zajednički treba da se dogovore dvije strane.

Član 20.

Predaja predmeta

1. Na zahtjev strane moliteljke zamoljena strana će zaplijeniti i predati, u mjeri u kojoj to dozvoljava njeno zakonodavstvo, predmete koji bi mogli da:

(a) posluže kao dokazni materijal, ili

(b) potiču od krivičnog djela, a koji se u času hapšenja nađu kod traženog lica ili budu naknadno otkriveni.

2. Predaja predmeta navedenih u paragrafu 1 ovog člana biće obavljena ako već odobreno izručenje ne može da se ostvari zbog smrti ili bjekstva traženog lica.

3. Ako spomenuti predmeti podliježu zapljeni ili oduzimanju na teritoriji zamoljene strane, ona može, u vezi s krivičnim postupkom koji je u toku, privremeno da ih zadrži ili da ih preda uz uslov da budu vraćeni.

4. Postoje prava zamoljene strane ili trećih lica na predmete. Ako postoje takva prava, predmeti će, nakon završenog pretresa, biti vraćeni zamoljenoj strani što je moguće prije i besplatno.

Član 21.

Tranzit

1. Tranzit preko teritorije jedne od strana ugovornica odobriće se na zahtjev koji je upućen na način predviđen u paragrafu 1 član 12 pod uslovom da se ne radi o krivičnom djelu za koje strana, koja je zamoljena za tranzit, smatra da je političke prirode ili čisto vojno imajući u vidu članove 3 i 4 ove Konvencije.

2. Tranzit državljanina, u smislu člana 6, država zamoljena za tranzit može da odbije.

3. Sem odredaba paragrafa 4 ovog člana, biće neophodna izručenje dokumenata predviđenih u paragrafu 2 člana 12.

4. U slučaju da se koristi vazdušni put, primjenjivaće se sljedeće odredbe:

a) kada nije predviđeno slijetanje strana moliteljka će obavijestiti stranu čija se teritorija prelijeće i potvrdiće postojanje jedne od isprava koje su predviđene u paragrafu 2 stav (a) člana 12. U slučaju nepredviđenog slijetanja, ova prijava imaće dejstvo zahtjeva za privremeno hapšenje naznačeno u članu 16 i strana moliteljka uputiće redovan zahtjev za tranzit;

b) kada se predviđa slijetanje, strana moliteljka uputiće redovan zahtjev za tranzit.

5. Jedna strana, međutim, može da izjavi, prilikom potpisivanja ove Konvencije ili polaganja ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o pristupanju, da će odobriti tranzit nekog lica samo pod istim uslovima koji važe za izručenje ili pod nekim od ovih uslova. U ovim slučajevima može da se primijeni odredba o reciprocitetu.

6. Tranzit izručenog lica neće se obaviti preko teritorije za koju se može vjerovati da bi na njoj mogao da bude ugrožen njegov život ili sloboda zbog rasne pripadnosti, vjere, državljanstva ili političkih ubjeđenja.

Član 22. Postupak

Ako ovom Konvencijom nije drugačije određeno, na postupak izručenja i privremenog hapšenja primijenit će se samo zakon zamoljene strane.

Član 23. Jezici u upotrebi

Isprave koje treba da se podnesu biće sastavljene na jeziku strane moliteljke ili na jeziku zamoljene strane. Zamoljena strana može da zatraži prevod na jedan od zvaničnih jezika Savjeta Evrope koji odabere.

Član 24. Troškovi

1. Troškove koji nastanu izručenjem na teritoriji zamoljene strane snosiće ova strana.

2. Troškove koji nastanu tranzitom preko teritorije zamoljene strane snosiće strana moliteljka.

3. U slučaju izručenja sa teritorije koja nije matična teritorija zamoljene strane, troškove nastale prevozom između ove teritorije i matične teritorije strane moliteljke snosi ova posljednja. Isto važi i za troškove nastale prevozom između teritorije koja nije matična teritorija zamoljene strane i njene matične teritorije.

Član 25. Definicija "Naredba o pritvoru"

U smislu ove Konvencije izraz "Naredba o pritvoru" (*detention order*) označava sve mjere lišavanja slobode koje su izrečene kao dopuna ili zamjena za jednu kaznu odlukom krivičnog suda.

Član 26.

Rezerve

1. Svaka strana ugovornica može u trenutku potpisivanja ove Konvencije ili polaganja ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o pristupanju da izrazi rezerve u vezi sa jednom ili više odredaba utvrđenih u Konvenciji.

2. Svaka strana ugovornica, koja je izrazila rezervu, povući će je odmah čim to prilike budu dozvoljavale. Povlačenje rezervi vršit će se prijavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

3. Strana ugovornica, koja je izrazila rezervu u vezi sa nekom odredbom Konvencije, može da očekuje da druga država primijeni ovu odredbu samo u mjeri u kojoj je i ona sama prihvatila.

Član 27.

Teritorijalna primjena

1. Ova Konvencija primjenjivaće se na matične teritorije strana ugovornica.

2. Primjenjivaće se, isto tako, kada je riječ o Francuskoj na Alžir i prekookeanske departmane, a kada je riječ o Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije na Anglonormanska ostrva i na Ostrvo Man.

3. Savezna Republika Njemačka može da proširi dejstvo ove Konvencije na područje Berlina izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope. On će sa ovom izjavom upoznati ostale strane.

4. Neposrednim dogovorom između dvije ili više strana ugovornica polje primjene ove Konvencije može da se proširi pod uslovima ugovorenim ovim Sporazumom na svaku teritoriju jedne od ovih strana koja nije navedena u paragrafima 1, 2 i 3 ovog člana za koju jedna od strana vodi međunarodne odnose.

Član 28.

Odnosi između ove Konvencije i bilateralnih ugovora

1. U pogledu teritorija na koje se primjenjuje, ova Konvencija stavlja van snage one odredbe iz bilateralnih ugovora, konvencija ili sporazuma koje između dvije strane ugovornice regulišu oblast ekstradicije.

2. Strane ugovornice mogu između sebe da zaključuju bilateralne ili multilateralne ugovore samo da bi dopunile odredbe ove Konvencije ili olakšale primjenu principa koje ona sadrži.

3. Kada se između dvije ili više strana praktikuje izručenje na osnovu jedinstvenog zakonodavstva, strane mogu da regulišu svoje međusobne odnose u pogledu izručenja oslanjajući se isključivo na ovaj sistem, bez obzira na odredbe iz ove Konvencije. Isti princip primjenjuje se između dvije ili više strana ugovornica od kojih svaka ima na snazi zakon kojim se predviđa izvršenje na njenoj teritoriji rješenja o hapšenju koja su izdana na teritoriji druge ili drugih strana. Strane ugovornice, koje izostavljaju ili bi izostavile iz svojih međusobnih odnosa primjenu ove Konvencije, u skladu sa odredbama ovog paragrafa, treba

da u tom smislu upute saopštenje generalnom sekretaru Savjeta Evrope. On će obavijestiti sve ostale ugovornice o svakom saopštenju koje je primio u skladu sa ovim paragrafom.

Član 29.

Potpis, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija otvorena je za potpisivanje članicama Savjeta Evrope. Podliježe ratifikaciji, a ratifikacioni instrumenti biće položeni kod generalnog sekretara Savjeta.

2. Konvencija će stupiti na snagu 90 dana od polaganja trećeg ratifikacionog instrumenta.

3. Za svakog potpisnika koji naknadno ratifikuje Konvenciju ona će stupiti na snagu 90 dana od polaganja njegovog ratifikacionog instrumenta

Član 30

Pristupanje

1. Komitet ministara Savjeta Evrope može da pozove svaku državu koja nije članica Savjeta da pristupi ovoj Konvenciji. Odluku vezanu za ovaj poziv treba jednoglasno da prihvate članovi Savjeta koji su ratifikovali Konvenciju.

2. Pristupanje će se obaviti polaganjem kod generalnog sekretara Savjeta instrumenta o pristupanju koji će stupiti na snagu 90 dana od datuma polaganja.

Član 31

Otkazivanje

Svaka strana ugovornica može da otkáže ovu Konvenciju upućujući saopštenje generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Otkazivanje stupa na snagu 6 mjeseci od dana kada je generalni sekretar Savjeta primio saopštenje.

Član 32

Saopštenja

Generalni sekretar Savjeta Evrope upoznaće članove Savjeta i vlade svih država koje su pristupile ovoj Konvenciji o:

- a) polaganju svakog ratifikacionog instrumenta ili instrumenta o pristupanju;
- b) datumu stupanja na snagu;
- c) svakoj izjavi datoju u skladu sa primjenom odredaba iz paragrafa 1 člana 6 i paragrafa 5 člana 21;
- d) svakoj rezervi koja je izražena u skladu s primjenom odredaba iz paragrafa 1 člana 26;

-
- e) povlačenju svake rezerve izražene u skladu s primjenom odredaba iz paragrafa 2 člana 26;
 - f) svakom saopštenju o otkazivanju koje je primljeno u skladu sa primjenom odredaba iz člana 31 ove Konvencije i datumu njenog stupanja na snagu.

Sačinjeno u Parizu, 13. decembra 1957. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji će biti deponovan u arhivi Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta poslaće njen ovjereni prepis vladama potpisnicama.

Ova Konvencija je usvojena 13.12.1957.godine a stupila je na snagu 18.4.1960.godine. Depozitar ove Konvencije je Generalni sekretar Savjeta Evrope. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu, stupila je na snagu 24.07.2005.godine. Novelirana je sa dva Protokola iz 1975. i 1978.

Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Albanija, Andora, Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Island, Italija, Irska, Jermenija, Kipar, Letonija, Litvanija, Lihtenštajn, Luksemburg, Mađarska, Makedonija, Malta, Moldavija, Njemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švajcarska, Švedska, Turska, Ukrajina i Velika Britanija. Od država koje nisu članice Savjeta Evrope ovu Konvenciju su ratifikovali Izrael i Južnoafrička Republika.

DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O EKSTRADICIJI*

- Strazbur, 15. oktobar 1975. -

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog Protokola,
S obzirom na odredbe Evropske konvencije o ekstradiciji koja je otvorena za potpis 13. decembra 1957. u Parizu (u daljnjem tekstu: Konvencija), prije svega njene članove 3 i 9;
Smatrajući da je cjelishodno da se ovi članovi dopune radi jačanja zaštite čovječnosti i pojedinaca;

Dogovorile su se o sljedećem:

DIO I

Član 1.

Radi primjene člana 3 Konvencije neće se smatrati političkim krivičnim djelima:

- a) zločini protiv čovječnosti koje predviđa Konvencija radi sprečavanja i suzbijanja zločina genocida, koju je 9. decembra 1948. usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija;
- b) krivična djela predviđena u članu 50 Ženevske konvencije iz 1949. o poboljšanju položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu, član 51 Ženevske konvencije iz 1949. o poboljšanju položaja ranjenika, bolesnika i brodolomnika oružanih snaga na moru, član 130 Ženevske konvencije iz 1949. o postupanju prema ratnim zarobljenicima, član 137 Ženevske konvencije iz 1949. o zaštiti civila u vrijeme rata;
- c) sva slična kršenja ratnih zakona koji su na snazi u vrijeme kada počinje primjena ovog Protokola i ratnih običaja koji postoje u tom trenutku, koji već nisu predviđeni gore navedenim odredbama Ženevskih konvencija.

DIO II

Član 2.

Član 9 Konvencije se dopunjava sljedećim tekstom, originalni član 9 Konvencije koji čini paragraf 1 i dole navedene odredbe paragrafa 2, 3 i 4;

”2) Izručenje lica protiv kog je donesena pravosnažna presuda u trećoj državi, strani ugovornici Konvencije, za djelo ili djela zbog kojih se podnosi zahtjev, neće se odobriti:

- a) kada se spomenutom presudom oslobađa krivice;
- b) kada je izrečena kazna lišavanja slobode ili druga mjera:
 1. u potpunosti i izdržana;
 2. bila predmet pomilovanja ili amnestije u cjelini ili u njenom neizvršenom dijelu;
- c) kada je sudija konstatovao krivicu počinioca krivičnog djela a da nije izrekao sankciju.

3) Međutim, u slučajevima koji su predviđeni u paragrafu 2, izručenje može da se odbije:

* Protokol je objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori 4/2005

-
- a) ako je djelo zbog kog je donesena presuda izvršeno protiv lica, institucije ili bilo čega što ima javni karakter u državi moliteljki;
 - b) ako lice protiv kog je donesena presuda i samo ima javni položaj u državi moliteljki;
 - c) ako je djelo zbog kog je donesena presuda u cjelini ili djelimično izvršeno na teritoriji države moliteljke ili mjestu izjednačenom sa njenom teritorijom.
 - 4) Odredbe paragrafa 2 i 3 ne sprečavaju primjenu širih nacionalnih propisa koji se odnose na dejstvo *ne bis in idem* vezano za sudske odluke izrečene u inostranstvu”.

DIO III

Član 3.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje državama članicama Savjeta Evrope koje su potpisale Konvenciju. Biće ratifikovan, prihvaćen ili odobren. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju biće položeni kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2. Protokol će stupiti na snagu poslije isteka 90 dana od dana polaganja trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

3. Protokol će stupiti na snagu u pogledu svake države potpisnice koja ga bude kasnije ratifikovala, potpisala ili odobrila po isteku 90 dana od dana polaganja njenog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

4. Nijedna država članica Savjeta Evrope neće moći ratifikovati, prihvatiti ili odobriti ovaj Protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratifikovala Konvenciju.

Član 4.

1. Svaka država koja je pristupila Konvenciji može da pristupi ovom Protokolu poslije njegovog stupanja na snagu.

2. Pristupanje će se izvršiti polaganjem kod generalnog sekretara Savjeta Evrope instrumenta o pristupanju koji će početi da važi po isteku 90 dana od dana njegovog polaganja.

Član 5.

1. Svaka država može da, u trenutku potpisivanja ili polaganja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, odredi teritoriju ili teritorije na koje će se primjenjivati ovaj Protokol.

2. Svaka država može, u trenutku polaganja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, ili u svakom drugom trenutku kasnije, da proširi primjenu ovog Protokola, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Savjeta Evrope, na svaku drugu teritoriju naznačenu u izjavi za čije je međunarodne odnose odgovorna ili za koju je ovlašćena da ugovara.

3. Svaka izjava data na osnovu prethodnog paragrafa može da se povuče, u pogledu svake teritorije naznačene u ovoj izjavi, pod uslovima koji su predviđeni u članu 8 ovog Protokola.

Član 6.

1. Svaka država može da, u trenutku potpisivanja ili polaganja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, izjavi da ne prihvata Dio I ili II.

2. Svaka strana ugovornica može da povuče izjavu koju je dala na osnovu prethodnog paragrafa izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope koja će važiti od dana njenog prijema.

3. Nijedna se rezerva ne prihvata na odredbe ovog Protokola.

Član 7.

Evropski komitet za krivična pitanja Savjeta Evrope pratiće provođenje ovog Protokola i pomoći, ako je potrebno, sporazumno rješavanje svake teškoće koja bi se javila u provođenju Protokola.

Član 8.

1. Svaka strana ugovornica može, ako hoće, da otkáže ovaj Protokol saopštenjem generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

2. Otkazivanje će stupiti na snagu po isteku šest mjeseci od dana kada generalni sekretar primi saopštenje.

3. Otkazivanje Konvencije automatski povlači za sobom otkazivanje ovog Protokola.

Član 9.

Generalni sekretar Savjeta Evrope saopštiće državama članicama Savjeta i svakoj državi koja je pristupila Konvenciji:

- a) svako potpisivanje;
- b) polaganje instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju;
- c) svaki datum stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa njegovim članom 3;
- d) svaku izjavu koja je primljena u skladu sa primjenom odredaba iz člana 5 i svako povlačenje takve izjave;
- e) svaku izjavu koja je data u skladu sa primjenom odredaba paragrafa 1 člana 6;
- f) povlačenje svake izjave do koje je došlo u skladu sa primjenom odredaba paragrafa 2 člana 6;
- g) svako saopštenje koje je primljeno u skladu sa primjenom odredaba člana 8, i datum kada otkazivanje stiče dejstvo.

Sačinjeno u Strazburu, 15 oktobra 1975. godine, na francuskom i engleskom jeziku, s tim da su oba teksta vjerodostojna, u samo jednom primjerku koji će biti položen u arhivi Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope dostaviće njegov ovjereni prepis svakoj državi potpisnici i državi koja je pristupila Konvenciji.

Protokol je usvojen 15.10.1975.godine a stupio na snagu 20.08.1979.godine. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu, stupio je na snagu 24.07.2005.godine.

Države članice ovog Protokola na dan 01.12.2005.godine su: Albanija, Andora, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Island, Jermenija, Kipar, Letonija, Litvanija, Lihtenštajn, Luksemburg, Mađarska, Makedonija, Malta, Moldavija, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švajcarska, Švedska i Ukrajina.

Od država koje nisu članice Savjeta Evrope Protokol je ratifikovala Južnoafrička Republika.

**DRUGI DODATNI PROTOKOL UZ EVROPSKU
KONVENCIJU O EKSTRADICIJI***
- Strazbur, 17. marta 1978. -

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog Protokola,

U želji da u oblasti fiskalnih krivičnih djela olakšaju primjenu Evropske konvencije o ekstradiciji koja je otvorena za potpisivanje u Parizu, 13. decembra 1957. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija);

Smatrajući takođe cjelishodnim da se Konvencija dopuni i u nekim drugim aspektima;

Saglasile su se o sljedećem:

DIO I

Član 1.

Tačka 2 člana 2 Konvencije dopunjava se sljedećom odredbom:

”Ova mogućnost može takođe da se primjenjuje na djela koja podliježu samo novčanoj kazni”.

DIO II

Član 2.

Član 5 Konvencije se zamjenjuje sljedećim odredbama:

”Fiskalna krivična djela

1. U oblasti taksa i poreza, carina i deviznog poslovanja ekstradicija se odobrava između strana ugovornica, shodno odredbama Konvencije, za djela koja, prema zakonu zamoljene strane, odgovaraju krivičnom djelu iste prirode.

2. Ekstradicija ne može da se odbije zato što zakonodavstvo zamoljene strane ne propisuje isti tip taksa ili poreza ili ne sadrži isti način regulisanja u oblasti taksa i poreza, carina i deviznog poslovanja kao zakonodavstvo strane moliteljke”.

DIO III

Član 3.

Konvencija se dopunjava sljedećim odredbama:

”Suđenje u odsustvu

1. Ako jedna strana ugovornica zatraži od druge strane ugovornice ekstradiciju jednog lica u cilju izvršenja neke kazne ili mjere bezbjednosti izrečene odlukom donesenom protiv njega u njegovom odsustvu, zamoljena strana može da odbije ekstradiciju u tom cilju ako, prema njenom mišljenju, postupak suđenja nije zadovoljio minimalna prava odbrane priznate svakom licu optuženom za krivično djelo. Međutim, ekstradicija će biti odobrena ako strana moliteljka pruži uvjerenja koja se smatraju dovoljnim da garantuju licu čija se

* Protokol je objavljen u ”Službenom glasniku BiH” - Međunarodni ugovori 4/2005

ekstradicija traži pravo na pokretanje novog sudskog postupka kojim se zadržava pravo na odbranu. Tom odlukom se strana moliteljka ovlašćava bilo da izvrši presudu o kojoj je riječ, ukoliko se osuđeni nije suprotstavio, bilo da, u suprotnom, goni izručeno lice.

2. Ako licu čije se izručenje traži zamoljena strana saopšti odluku donesenu protiv njega u njegovom odsustvu, strana moliteljka neće smatrati to saopštenje kao notifikaciju koja povlači posljedice u pogledu krivičnog postupka u toj državi”.

DIO IV

Član 4.

Konvencija se dopunjava sljedećim odredbama:

”Amnestija

Ekstradicija neće biti odobrena za krivično djelo za koje je izrečena amnestija u zamoljenoj državi i ako je u nadležnosti te države da goni za to krivično djelo shodno sopstvenom krivičnom zakonu”.

DIO V

Član 5.

Tačka 1 član 12 Konvencije se zamjenjuje sljedećim odredbama:

”Zahtjev će sačiniti i u pismenom obliku uputiti ministarstvo pravde strane moliteljke ministarstvu pravde zamoljene strane; međutim, ne isključuje se dostavljanje diplomatskim putem. Drugi način dostavljanja može da se dogovori neposrednim dogovorom između dvije ili više strana”.

DIO VI

Član 6.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje državama članicama Savjeta Evrope koje su potpisale Konvenciju. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju deponuju se kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2. Protokol stupa na snagu 90 dana nakon datuma deponovanja trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

3. On stupa na snagu u odnosu na svaku državu potpisnicu koja ga ratifikuje, prihvati ili odobri naknadno, 90 dana nakon datuma deponovanja njenog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

4. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj Protokol a da istovremeno ili prethodno ne ratifikuje Konvenciju.

Član 7.

1. Svaka država koja je pristupila Konvenciji može da pristupi ovom Protokolu nakon njegovog stupanja na snagu.

2. Pristupanje se vrši deponovanjem kod generalnog sekretara Savjeta Evrope instrumenta o pristupanju koji počinje da dejstvuje 90 dana nakon datuma njegovog deponovanja.

Član 8.

1. Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili u trenutku deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, da označi jednu ili više teritorija na koje se primjenjuje ovaj Protokol.

2. Svaka država može u trenutku deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju ili u svakom kasnijem trenutku, da proširi primjenu ovog Protokola izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope na svaku drugu teritoriju označenu u izjavi i čije međunarodne odnose ona obezbjeđuje ili za koju je ovlašćena da zaključuje sporazume.

3. Svaka izjava data u skladu sa prethodnom tačkom može da bude povučena, u pogledu svake teritorije navedene u toj izjavi, notifikacijom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope. Povlačenje počinje da djeluje šest mjeseci nakon datuma prijema notifikacije od generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 9.

1. Rezerve koje izrazi država u vezi sa nekom odredbom Konvencije primjenjivaće se takođe na ovaj Protokol, sem ako ta država ne izrazi suprotnu namjeru u trenutku potpisivanja ili u trenutku deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju.

2. Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili u trenutku deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju izjaviti da zadržava pravo da:

- a) ne prihvati Dio I;
- b) ne prihvati Dio II ili ga prihvati samo u pogledu nekih krivičnih djela ili kategorija krivičnih djela spomenutih u članu 2;
- c) ne prihvati Dio III ili prihvati samo tačku 1 člana 3;
- d) ne prihvati Dio IV;
- e) ne prihvati Dio V.

3. Svaka strana ugovornica, koja je izrazila rezervu na osnovu prethodne tačke, može da je povuče izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope koja počinje da djeluje na dan prijema.

4. Strana ugovornica, koja je primijenila na ovaj Protokol rezervu izraženu u vezi sa nekom odredbom ovog Protokola, ne može da zahtijeva od neke druge strane ugovornice primjenu te odredbe; međutim, ona može, ukoliko je rezerva djelimična ili uslovna, da zahtijeva primjenu te odredbe u onoj mjeri u kojoj ju je ona prihvatila.

5. Nikakva druga rezerva se ne prihvata na odredbe ovog Protokola.

Član 10.

Evropski komitet za krivična pitanja Savjeta Evrope pratiće izvršenje ovog Protokola i u potrebnoj mjeri olakšavati rješavanje na prijateljski način svake teškoće koju bi izazvalo izvršenje Protokola.

Član 11.

1. Svaka strana ugovornica može, što se nje tiče, da otkáže ovaj Protokol upućivanjem notifikacije generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

2. Otkazivanje počinje da djeluje šest mjeseci nakon datuma kada je primio notifikaciju generalni sekretar.

a) Otkazivanje Konvencije povlači automatski otkazivanje ovog Protokola.

Član 12.

Generalni sekretar Savjeta Evrope saopštiće državama članicama Savjeta i svakoj državi koja je pristupila Konvenciji:

- a) svako potpisivanje ovog Protokola;
- b) deponovanje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju;
- c) svaki datum stupanja na snagu ovog Protokola prema njegovim članovima 6 i 7;
- d) svaku izjavu dobijenu u skladu sa odredbama tački 2 i 3 člana 8;
- e) svaku izjavu dobijenu u skladu sa odredbama tačke 1 člana 9;
- f) svaku rezervu izraženu u skladu sa odredbama tačke 2 člana 9;
- g) povlačenje svake rezerve izražene u skladu s odredbama tačke 3 člana 9;
- h) svaku notifikaciju dobijenu u skladu s odredbama člana 11 i datuma kada otkazivanje počinje da djeluje.

Protokol je usvojen 17.03.1978. godine a stupio na snagu 05.06.1983. godine. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu, stupio je na snagu 01.12.2005. godine.

Države članice ovog Protokola na dan 01.12.2005. godine su: Albanija, Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Island, Italija, Jermenija, Kipar, Letonija, Litvanija, Mađarska, Makedonija, Malta, Moldavija, Njemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švajcarska, Švedska, Turska, Ukrajina i Velika Britanija.

Od država koje nisu članice Savjeta Evrope Protokol je ratifikovala Južnoafrička Republika.

EVROPSKA KONVENCIJA O PRENOŠENJU POSTUPKA U KRIVIČNIM STVARIMA*

-Strasbourg, 15. mart 1972. -

Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ove Konvencije,
Smatrajući da Vijeće Evrope ima za cilj ostvarivanje većeg jedinstva među svojim članicama,

U želji da dopuni već ostvareno u oblasti krivičnog zakonodavstva i u cilju iznalaženja pravednijih i efikasnijih sankcija,

Smatrajući da je korisno da se u tom cilju, u duhu međusobnog povjerenja, obezbijedi organizacija krivičnog postupka na međunarodnom nivou, posebno izbjegavanje nedostataka koji proističu iz sukoba nadležnosti,

Dogovorile su se o slijedećem:

DIO I: Definicije

Član 1

Za svrhe ove Konvencije:

- a) pojam "krivično djelo" podrazumijeva one radnje kojima se bavi krivično zakonodavstvo kao i pravne odredbe nabrojane u Prilogu III uz ovu Konvenciju, pod uslovom da tamo gdje krivično djelo spada u nadležnost administrativnog organa lica u pitanju mora biti omogućeno suđenje u sudu;
- b) pojam "sankcija" označava kaznu ili drugu mjeru koja je izložena ili izrečena u odnosu na krivično djelo kršenja pravnih odredbi ili u odnosu na pravne odredbe navedene u Prilogu III.

DIO II: Nadležnost

Član 2.

1. U cilju primjene ove Konvencije svaka strana ugovornica nadležna je za krivično gonjenje prema svom krivičnom zakonu kad je riječ o krivičnom djelu na koje se primjenjuje i zakon druge ugovorne strane.

2. Nadležnost data isključivo jednoj državi ugovornici na osnovu stava 1. ovog člana može, kad je riječ o postupku, da se vrši u skladu sa zahtjevom druge ugovorne strane.

Član 3.

Svaka ugovorna strana koja je prema sopstvenom zakonodavstvu nadležna za krivično gonjenje, u cilju primjene ove Konvencije, može da se odrekne ili uzdrži od gonjenja osumnjičenog lica koje je ili će biti gonjeno za isto krivično djelo u drugoj državi ugovornici. Imajući u vidu član 21. stav 2., svaka takva odluka o odricanju ili uzdržavanju od gonjenja je privremena do donošenja konačne odluke druge strane ugovornice.

* Konvencija je objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori broj 3/2005.

Član 4.

Zamoljena država obustavlja postupak isključivo na osnovu člana 2., kada prema njenom saznanju po zakonu države moliteljice prestaje pravo na kažnjavanje iz razloga koji nisu razlozi zastarijevanja na šta se posebno odnose članovi 10. ©, 11. (f) i (g), 22., 23. i 26.

Član 5.

Odredbe Dijela III ove Konvencije ne ograničavaju nadležnost u pogledu gonjenja date zamoljenoj državi koje ona ima prema nacionalnom zakonu.

DIO III: Prenošnje postupka

ODJELJAK 1.

Zahtjev u pogledu postupka

Član 6.

1. Kada je neko lice po zakonu jedne ugovorne strane osumnjičeno da je učinilo krivično djelo, ta država može da zatraži od druge ugovorne strane da pokrene postupak u slučaju i pod uslovima predviđenim ovom Konvencijom.

2. Ukoliko, prema odredbama ove Konvencije, jedna ugovorna strana može od druge strane ugovornice da zatraži pokretanje postupka, nadležni organi prve države tu mogućnost uzimaju u razmatranje.

Član 7.

1. Postupak ne može biti pokrenut u zamoljenoj državi izuzev ukoliko krivično djelo za koje se pokretanje postupka traži ne bi predstavljalo krivično djelo da je učinjeno na njevanoj teritoriji i kada bi, pod tim uslovima, učinilac krivičnog djela mogao da bude kažnjen i prema njenim sopstvenim zakonima.

2. Ukoliko je učinilac krivičnog djela lice na javnom položaju ili ukoliko je krivično djelo bilo upereno protiv lica na javnom položaju, institucije ili bilo čega što uživa javno priznanje u zamoljenoj državi, smatrat će se kao da je djelo učinilo lice na javnom položaju ili da je ono učinjeno protiv njega, institucije ili bilo čega što uživa javno priznanje u toj državi, odnosno protiv onoga protiv kojeg je u stvari i bilo učinjeno.

Član 8.

1. Države ugovornice mogu jedna od druge da zatraže preuzimanje postupka u bilo kojem od slijedećih slučajeva:

- a) ako se sumnja da lice u pitanju ima stalni boravak u zamoljenoj državi,
- b) ukoliko je osumnjičeno lice državljanin zamoljene države ili je ona njegova država porijekla,
- c) ukoliko osumnjičeno lice u zamoljenoj državi izdržava ili treba da izdržava kaznu koja podrazumijeva lišavanje slobode,
- d) ukoliko se postupak za isto ili druga krivična djela pokreće protiv osumnjičenog lica u zamoljenoj državi,

-
- e) ukoliko se smatra da je prenošenje postupka poželjan u interesu istine a posebno ukoliko se glavni dokazni materijal nalazi u zamoljenoj državi,
 - f) ukoliko se smatra da bi izvršenje presude u zamoljenoj državi, ako bi ona bila izrečena, vjerovatno poboljšalo izgleda za društvenu rehabilitaciju osuđenog lica,
 - g) ukoliko se smatra da se ne može obezbijediti prisustvo osumnjičenog lica za saslušanje u toku postupka u državi moliteljici dok njegovo lično prisustvo na saslušanjima u toku postupka u zamoljenoj državi može da bude obezbijeđeno,
 - h) ukoliko se smatra da država u pitanju ne bi mogla da izvrši presudu ukoliko bi ista bila donijeta, čak i kada bi mogla da pribjegne ekstradiciji, dok bi zamoljena država to mogla.

2. Kada je protiv osumnjičenog lica donijeta konačna presuda u jednoj državi ugovornici, ona može da zatraži prenošenje postupka u jednom ili više slučajeva iz stava 1. ovog člana, samo ukoliko ona sama ne bi mogla da obavi izvršenje presude, čak i ako bi mogla da pribjegne ekstradiciji, i ako druga država ugovornica u principu ne prihvata izvršenje kazne izrečene od strane suda druge zemlje, ili pak odbija izvršenje takve presude.

Član 9.

1. Nadležni organi zamoljene države razmatraju zahtjev u vezi sa postupkom podnjetim u skladu s prethodnim članom. Oni prema sopstvenom zakonu donose odluke o načinu postupanja.

2. Tamo gdje zakon zamoljene države predviđa nadležnost administrativnog organa za kažnjavanje krivičnog djela, ta država, što je moguće prije, obavještava zamoljenu državu, izuzev ukoliko je zamoljena država dala izjavu u skladu sa stavom 3. ovog člana.

3. Svaka država ugovornica može u vrijeme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, ili bilo kojeg kasnijeg datuma da, putem izjave upućene generalnom sekretaru Vijeća Evrope, navede uslove pod kojima njen zakon predviđa nadležnost administrativnog organa za kažnjavanje određenih krivičnih djela. Takva izjava zamjenjuje notifikaciju predviđenu u stavu 2. ovog člana.

Član 10.

Zamoljena država po prijemu zahtjeva neće preduzimati akcije ukoliko:

- a) zahtjev nije sačinjen u skladu sa odredbama člana 6. stava 1. člana 7. stava 1.;
- b) je pokretanje postupka suprotno odredbama iz člana 35;
- c) je onog datuma na zahtjev vremenski rok za krivični postupak već istekao u državi moliteljici prema propisima te države.

Član 11.

Izuzev u slučajevima predviđenim u članu 10., zamoljena država ne može da odbije prihvatanje zahtjeva u cjelini ili djelimično, izuzev u bilo kojem pojedinačnom ili većem broju slijedećih slučajeva, naime, ukoliko:

- a) smatra neopravdanim osnov na kome se zasniva zahtjev iz člana 8.,
- b) osumnjičeno lice nema stalni boravak u zamoljenoj državi,

-
- c) osumnjičeno lice nije državljanin zamoljene države i nije imalo stalni boravak na teritoriji te države u vrijeme kad je krivično djelo učinjeno,
 - d) je djelo za koje se postupak traži krivično djelo političke prirode ili čisto vojne ili fiskalne prirode,
 - e) smatra da postoje značajni osnov i da se vjeruje da je zahtjev motivisan razlozima rase, vjeroispovjesti, nacionalnosti ili političkog ubjeđenja,
 - f) po njenom zakonu u vrijeme prijema zahtjeva postupak već nije bio moguć zbog zastarijevanja, član 26. stav 2. se neće primjenjivati,
 - g) se njegova nadležnost isključivo bazira na članu 2., i ako u vrijeme prijema zahtjeva postupak ne bi bio moguć zbog zastarijevanja na osnovu njenog zakona, produžavanje vremenskog roka za šest mjeseci prema uslovima iz člana 23. bi se uzeli u obzir,
 - h) je krivično djelo učinjeno izvan teritorije države moliteljice,
 - i) bi postupak bio suprotan osnovnim međunarodnim obavezama zamoljene države,
 - j) bi postupak bio suprotan osnovnim principima pravnog sistema zamoljene države,
 - k) je država moliteljica prekršila proceduru predviđenu ovom Konvencijom.

Član 12.

1. Zamoljena država će povući svoj pristanak na zahtjev ukoliko se, nakon njenog prihvatanja, pojavi neki od osnova iz člana 10. ove Konvencije za nepreuzimanje akcije.

2. Zamoljena država može da povuče svoj pristanak:

- a) ukoliko postane očigledno da se prisustvo osumnjičenog lica ne može obezbijediti za saslušanje u toku postupka u toj državi, ili da bilo kakva presuda, koja može biti donijeta, ne bi mogla biti izvršena u toj državi,
- b) ukoliko osnov za odbijanje iz člana 1. postane očigledan prije donošenja slučaja sudu, ili
- c) u drugim slučajevima ukoliko je s tim saglasna zamoljena država.

ODJELJAK 2.

Prenošenje postupka

Član 13.

1. Svi zahtjevi iz ove Konvencije sačinjavaju se u pismenoj formi. Oni, kao i sve potrebe komunikacije za primjenu ove Konvencije dostavljaju se preko ministarstva pravde države moliteljice ministarstvu pravde zamoljene države ili putem posebnog međusobnog aranžmana, direktno preko nadležnih organa države moliteljice organima zamoljene države, i na njih se odgovara istim kanalima.

2. U hitnim slučajevima, zahtjevi i komunikacije mogu se dostavljati i preko Međunarodne organizacije za krivičnu policiju (INTERPOL).

3. Svaka država ugovornica može izjavom generalnom sekretaru Vijeća Evrope da obavijesti o svojoj namjeri da usvoji, kad je ona u pitanju, i druga pravila o prenošenju pored onih koja su predviđena u stavu 1. ovog člana.

Član 14.

Ukoliko država ugovornica smatra da informacije koje dostavlja druga država ugovornica nisu odgovarajuće da bi omogućila primjenu ove Konvencije, ona će zatražiti potrebne dodatne informacije. Ona može da odredi rok za prijem takvih informacija.

Član 15.

1. Uz zahtjev za postupak potrebno je priložiti original ili ovjereni prijepis krivičnog dosijea i drugih potrebnih dokumenata. Međutim, ukoliko osumnjičeno lice, u skladu s odredbama odjeljka 5, ostane u pritvoru i ukoliko država moliteljica nije u mogućnosti da ta dokumenta dostavi istovremeno sa zahtjevom za postupak, dokumenta mogu biti dostavljena i naknadno.

2. Država moliteljica također obavještava zamoljenu državu pismenim putem o svakom proceduralnom aktu obavljenom ili preduzetom u državi moliteljici nakon prenošenja zahtjeva a što ima uticaja na postupak. Uz to saopštenje se dostavljaju sva relevantna dokumenta.

Član 16.

1. Zamoljena država u najkraćem roku obavještava državu moliteljicu o svojoj odluci u vezi sa zahtjevom za postupak.

2. Zamoljena država također obavještava državu moliteljicu o odustajanju od postupka ili odluci koja je donijeta na osnovu postupka. Ovjereni prijepis svake pismene odluke dostavlja se državi moliteljici.

Član 17.

Ukoliko se nadležnost zamoljene države zasniva isključivo na članu 2., ona obavještava osumnjičeno lice o zahtjevu u pogledu postupka kako bi mu omogućila da izloži svoje mišljenje o predmetu u pitanju prije nego što ona donese odluku u pogledu zahtjeva.

Član 18.

1. Pod uslovima iz stava 2. ovog člana, nije potreban prijevod dokumenata koji se odnose na primjenu ove Konvencije.

2. Svaka država ugovornica može u vrijeme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, izjavom upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope da rezerviše pravo na zahtjev da se, uz izuzetak kopije odluke u pisanoj formi navedeno u članu 16. stav 2., uz navedeni dokument, dostavi i prijevod. Ostale države ugovornice će dostavljati prijevod ili na jezik države prijema ili na zvanični jezik Vijeća Evrope, već prema tome kako naznači država prijema. Međutim, takvo naznačavanje nije obavezno. Ostale države ugovornice mogu da zahtijevaju reciprocitet.

3. Ovaj član će biti bez štete po bilo koju odredbu u vezi s prijevodom zahtjeva i priloženih dokumenata koji mogu biti sadržani u dogovorima ili aranžmanima na snazi ili onima koji mogu da budu zaključeni između dvije ili više država ugovornica.

Član 19.

Dokumenti koji se dostavljaju u vezi sa primjenom ove Konvencije ne moraju biti ovjereni.

Član 20.

Strane ugovornice jedna od druge neće tražiti refundiranje bilo kojih troškova koji proističu iz primjene ove Konvencije.

ODJELJAK 3.

Efekti u državi moliteljici koji proističu iz zahtjeva u pogledu postupka

Član 21.

1. Kada država moliteljica zatraži postupak ona ne može više da goni osumnjičeno lice za krivično djelo u vezi s kojim je postupak zatražen niti da izvrši presudu koja je pret hodno datom licu za učinjeno krivično djelo izrečena u toj državi. Dok se ne primi odluka zamoljene države u vezi sa zatraženim postupkom, država moliteljica, međutim, zadržava pravo da preduzima sve mjere u odnosu na gonjenje, osim pokretanje sudskog postupka, ili dozvoljava administrativnom organu da donese odluku, već prema slučaju.

2. Pravo na gonjenje i izvršenje presude se vraća državi moliteljici ukoliko:

- a) zamoljena država obavijesti o svojoj odluci, u skladu sa članom 10., da u vezi sa zahtjevom neće preduzeti akciju,
- b) zamoljena država obavijesti o svojoj odluci da, u skladu sa članom 11., odbija prihvatanje zahtjeva,
- c) zamoljena država obavijesti o svojoj odluci da, u skladu sa članom 12., povlači prihvatanje zahtjeva,
- d) zamoljena država obavijesti o svojoj odluci da ne pokreće postupak ili pak da ga obustavlja,
- e) ona povuče svoj zahtjev prije nego što zamoljena država, u vezi sa zahtjevom, obavijesti o svojoj odluci o preduzimanju akcije.

Član 22.

Zahtjev za pokretanje postupka, u skladu sa odredbama ovog djela Konvencije, će u državi moliteljici imati efekat produžavanja vremenskog roka za postupak na šest mjeseci.

ODJELJAK 4.

Efekti u zamoljenoj državi u vezi sa zahtjevom koji se odnosi na postupak

Član 23.

Ukoliko je nadležnost zamoljene države isključivo zasnovana na članu 2., vremenski rok za pokretanje postupka u toj državi će biti produžen za šest mjeseci.

Član 24.

1. Ukoliko postupak zavisi od žalbe u objema državama, žalba podnijeta u državi moliteljici ima jednaku važnost kao i ona koja se podnosi u zamoljenoj državi.

2. Ukoliko je žalba potrebna samo u zamoljenoj državi, ona može da preuzme postupak čak i u odsustvu žalbe, ukoliko lice koje ima pravo na žalbu nije uložilo istu u roku od mjesec dana od dana prijema obavještenja nadležnog organa u kojem ga isti obavještava o pravu na žalbu.

Član 25.

3. U zamoljenoj državi se, kad je riječ o krivičnom djelu, primjenjuje kazna propisana u njenom zakonodavstvu, izuzev ukoliko zakon ne predviđa drugačije. Tamo gdje se nadležnost zamoljene države zasniva isključivo na članu 2., kazna izrečena u toj državi neće biti stroža od kazne predviđene u zakonu države moliteljice.

Član 26.

1. Svaki akt koji se u pogledu postupka preuzima u državi moliteljici u skladu sa njenim zakonima i propisima ima jednaku važnost u zamoljenoj državi ukoliko ga je preuzeo nadležni organ te države pod uslovom da asimilacija tom dijelu ne daje veću dokaznu težinu od one koju ima u državi moliteljici.

2. Svaki akt kojim se prekidaju vremenski rokovi i koji je valjano obavljen u državi moliteljici imat će jednaki efekat u zamoljenoj državi i *vice versa*

ODJELJAK 5.

Privremene mjere u zamoljenoj državi

Član 27.

1. Kada država moliteljica objavi namjeru u pogledu dostavljanja zahtjeva za postupak i ukoliko bi se nadležnost zamoljene države zasnivale isključivo na članu 2., zamoljena država može, po prijemu zahtjeva države moliteljice i na osnovu ove Konvencije, privremeno da liši slobode osumnjičeno lice:

- a) ukoliko zakon zamoljene države odobrava vraćanje u pritvor za krivično djelo, i
- b) ukoliko ima razloga za vjerovanje da bi se osumnjičeno lice sakrilo ili da bi prozrokovalo prikrivanje dokaza.

2. U zahtjevu za privremeno lišenje slobode navodi se da postoji zahtjev za hapšenje ili drugi nalog sa istom snagom, izdat u skladu sa procedurom predviđenom zakonom države moliteljice; također se navodi za koja krivična djela se traži postupak i gdje i kada je krivično djelo učinjeno kao i, ukoliko je moguće, tačan opis osumnjičenog lica. On također sadrži kratku izjavu o okolnostima u slučaju o kojem je riječ.

3. Zahtjev za privremeno lišenje slobode dostavljaju direktno nadležni organi države moliteljice iz člana 13. nadležnim organima zamoljene države, dopisom ili telegramom ili na bilo koji drugi način koji omogućava dostavljanje dokaza pismenim putem ili na način koji je prihvaćen od strane zamoljene države. Država moliteljica se o ishodu zahtjeva obavještava bez odlaganja.

Član 28.

Po prijemu zahtjeva kojim se traži postupak kao i priloženih dokumenata iz člana 15. stav 1., zamoljena država ima nadležnost da primi takve privremene mjere, uključujući

lišenje slobode osumnjičenog lica i oduzimanje stvari, što može da se primjeni u skladu s njenim zakonom ukoliko je krivično djelo za koje se postupak traži učinjeno na njenoj teritoriji.

Član 29.

1. Privremene mjere predviđene u članovima 27. i 28. regulišu odredbe ove Konvencije i zakon zamoljene države. Zakon te države ili Konvencija također određuju i uslove prema kojima te mjere ističu.

2. Ovim mjerama prestaje važnost u slučajevima navedenim u članu 21. stav 2.

3. Pritvoreno lice će u svakom slučaju biti pušteno na slobodu ukoliko je lišeno slobode prema članu 27. i ukoliko zamoljena država ne dobije zahtjev za pokretanje postupka u roku od 18 dana od dana lišavanja slobode.

4. Pritvoreno lice će u svakom slučaju biti pušteno ukoliko je lišeno slobode prema članu 27., a dokumenta koja treba da budu priložena uz zahtjev za pokretanje postupka zamoljena država nije primila u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za pokretanje postupka.

5. Period pritvora koji se primjenjuje isključivo na osnovu člana 27. ni u kom slučaju ne može da bude duži od 40 dana.

DIO IV: Pluralitet krivičnog postupka

Član 30.

1. Svaka država ugovornica koja, prije ili u toku krivičnog postupka za krivično djelo koje se ne smatra ni krivičnim djelom političke, ni čisto vojne prirode, dođu do saznanja da se postupak koji predstoji u drugoj državi odnosi na isto krivično djelo protiv istog lica, razmotrit će da li može odustati ili obustaviti sopstveni postupak, ili ga prenijeti na drugu državu.

2. Ukoliko smatra poželjnim da u datim okolnostima ne odustane ili obustavi sopstveni postupak o istom će obavijestiti drugu državu pravovremeno i u svakom slučaju prije donošenja presude.

Član 31.

1. U slučaju iz člana 30. stav 2. države u pitanju će nastojati, koliko je to moguće, da utvrde, nakon ocjene okolnosti navedenih u članu 8., koja od njih će sama da nastavi sa postupkom. U toku ove konsultativne procedure država u pitanju će odložiti donošenje presude pri čemu nisu obavezne da tu obustavu odlažu duže od 30 dana od dana dostavljanja obavijesti predviđene u članu 30. stav 2.

2. Odredbe iz stava 1. nisu obavezne.

a) za državu koja dostavlja obavještenje predviđeno u članu 3. stav 2; ukoliko je glavni pretres proglašen otvorenim u njoj u prisustvu optuženog prije dostavljanja obavještenja;

b) za državu kojoj je obavještenje upućeno, ukoliko je glavni pretres proglašen otvorenim u toj državi u prisustvu optuženog lica prije prijema obavještenja.

Član 32.

U interesu utvrđivanja istine i u cilju primjene odgovarajuće sankcije, zainteresovane države će ispitati da li je ekspeditivno da jedna od njih sama sprovede postupak i, ukoliko je to slučaj, nastojat će da utvrdi koja će to od njih biti:

- a) kada se radi o nekoliko krivičnih djela materijalno različitih koja spadaju u krivično zakonodavstvo obje države i kada se ona propisuje istom licu ili više lica koja su djelovala zajedno;
- b) kada se radi o krivičnom djelu iz oblasti krivičnog zakonodavstva svake od tih država i kada se ista pripisuje nekolicini lica koja su djelovala zajedno.

Član 33.

Sve odluke donijete u skladu sa članom 31. stav 1. i članom 32. povlače za sobom, kao i između država u pitanju, sve posljedice transfera prenošenja postupka, kako je predviđeno ovom Konvencijom. Smatrat će se da je ona država koja odustane od sopstvenog postupka isti prenijela na drugu državu.

Član 34.

Prenošenje postupka, kako je predviđeno u odjeljku 2., Dijelu III, primjenjivat će se u onoj mjeri u kojoj su odredbe kompatibilne sa onima koje su sadržane u ovom djelu.

DIO V. *Ne bis in idem*

Član 35.

1. Lice u odnosu na koje je konačna i izvršna krivična presuda donijeta, ne može biti gonjeno, kažnjavano, niti podvrgnuto izvršenju sankcija u drugoj ugovornici:

- a) ukoliko je oslobođeno,
- b) ukoliko je izrečena sankcija,
 1. u potpunosti izvršena ili u toku, ili
 2. u potpunosti, ili neizvršeni dio podliježe oslobađanju ili amnestiji, ili
 3. ne može više da bude izvršen zbog zastarijevanja,
- c) ukoliko je sud osudio učinioca krivičnog djela ali nije izrekao sankcije.

2. Bez obzira na to, država ugovornica neće, izuzev ukoliko sama nije zatražila postupak, biti obavezna da poštuje efekat *ne bis in idem* ukoliko djelo koje je prouzrokovalo donošenje presude direktno protiv lica ili institucije bilo koje vrste koja ima javno status u toj državi, ili ukoliko je lice protiv kojeg je presuda donijeta imalo lično javni status u toj državi.

3. Dalje, država ugovornica u kojoj je krivično djelo učinjeno ili se takvim smatra prema zakonu te države, neće biti obavezna da poštuju efekte *ne bis in idem*, izuzev ako ona sama nije zatražila postupak.

Član 36.

Ukoliko se protiv lica koje je u drugoj državi ugovornici osuđeno za isto krivično djelo pokrene novi postupak, tada se svaki period lišenja slobode koji proističe iz presude koja je izvršena odbija od sankcije koja može biti izrečena.

Član 37.

Ovaj Dio ne sprječava da se uz inostrane krivične presude primjene i šire nacionalne odredbe koje se odnose na efekte *ne bis in idem*.

DIO VI: Završne odredbe

Član 38.

1. Ova Konvencija je otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope. Ona podliježe ratifikaciji ili prihvatanju. Instrumenti o ratifikaciji ili prihvatanju se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana nakon deponovanja trećeg instrumenta o ratifikaciji ili prihvatanju.

3. U odnosu na državu potpisnicu koja kasnije ratifikuje ili prihvati ovu Konvenciju, ona stupa na snagu tri mjeseca od datuma njene ratifikacije ili prihvatanja.

Član 39.

1. Po stupanju na snagu ove Konvencije Komitet ministara Vijeća Evrope može da pozove države nečlanice da pristupe, pod uslovom da odluka koja sadrži takav poziv naiđe na jednoglasnu saglasnost članica Vijeća koje su ratifikovale Konvenciju.

2. Takvo pristupanje se vrši deponovanjem kod generalnog sekretara Vijeća Evrope instrumenata o pristupanju koji stupaju na snagu tri mjeseca od njihovog deponovanja.

Član 40.

1. Svaka država ugovornica može u vrijeme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju da navede teritoriju ili teritorije na koje se ova Konvencija primjenjuje.

2. Svaka država ugovornica može prilikom deponovanja svojih instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, ili pak kasnije, izjavom upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope, da proširi obuhvat ove Konvencije na bilo koju drugu teritoriju ili teritorije navedene u izjavi, za čije je međunarodne odnose ona odgovorna ili u čije je ime ovlaštena da preuzima takve obaveze.

3. Sve izjave date u skladu sa prethodnim stavom mogu, u odnosu na bilo koju teritoriju navedenu u izjavi, da budu povučene u skladu sa procedurom predviđenom u članu 45. ove Konvencije.

Član 41.

1. Svaka država ugovornica može, u vrijeme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, da izjavi da se koristi jednom ili većim brojem rezervi predviđenih u Prilogu I ili može da da izjavu predviđenu u Prilogu II uz ovu Konvenciju.

2. Svaka država ugovornica može u cjelini ili djelimično da povuče rezervu ili izjavu datu u skladu sa prethodnim stavom putem izjave u tom smislu koju upućuje generalnom sekretaru Vijeća Evrope, a koja stupa na snagu danom prijema.

3. Država ugovornica koja je stavila rezervu u odnosu na bilo koju odredbu ove Konvencije ne može zahtijevati primjenu te odredbe od bilo koje druge države ugovornice; ona može, međutim, ukoliko je njena rezerva djelimična ili uslovna, da zahtijeva njenu primjenu onako kako ju je sama prihvatila.

Član 42.

1. Svaka država ugovornica može, u bilo koje vrijeme, izjavom koju upućuje generalnom sekretaru Vijeća Evrope, da izloži zakonske odredbe koje treba uključiti u Prilog III uz ovu Konvenciju.

2. O svakoj izmjeni nacionalnih propisa navedenih u Prilogu III obavještava se generalni sekretar Vijeća Evrope ukoliko takva promjena informaciju iz priloga III čini netačnom.

3. Sve promjene izvršene u Prilogu III koje utiču na primjenu prethodnih stavova stupaju na snagu u svakoj državi ugovornici mjesec dana od dana obavještenja generalnog sekretara Vijeća Evrope o istom.

Član 43.

1. Ova Konvencija ne utiče na prava i djela koja proističu iz ugovora o izručenju i posebnih međunarodnih multilateralnih konvencija između država ugovornica o pitanjima kojima se bavi ona Konvencija.

2. Države ugovornice ne mogu jedan s drugom zaključivati bilateralne ili multilateralne sporazume o stvarima koje su predmet ove Konvencije, izuzev u cilju dopune njenih odredaba ili olakšavanja primjene principa koji su u njoj sadržani.

3. Ukoliko su dvije ili više ugovornica, međutim, već uspostavile odnose u ovoj oblasti na osnovu jedinstvenog zakonodavstva, ili su uspostavile poseban sopstveni sistem, ili bi to ubuduće učinile, one imaju pravo da te odnose regulišu shodno tome, bez obzira na uslove iz ove Konvencije.

4. Države ugovornice koje prestanu da primjenjuju uslove iz ove Konvencije na svoje međusobne odnose u ovoj oblasti u skladu s odredbama iz prethodnih stavova, obavijestit će o tome generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 44.

Evropski komitet Vijeća Evrope za krivična pitanja redovno će biti obavještavan o primjeni ove Konvencije i učinit će sve što je potrebno da bi se olakšalo iznalaženje prijateljskog rješenja bilo kakvoj poteškoći koja može da proistekne iz njene primjene.

Član 45.

1. Ova Konvencija ostaje na snazi neograničeno.

2. Svaka država ugovornica može, kad je ona u pitanju, da se odrekne ove Konvencije na taj način što će notu u tom smislu poslati generalnom sekretaru Vijeća Evrope.

3. Takvo odricanje stupa na snagu šest mjeseci od datuma prijema odgovarajućeg obavještenja od strane generalnog sekretara.

Član 46.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava o slijedećem države članice Vijeća i sve države koje su pristupile ovoj Konvenciji:

- a) svakom potpisivanju,
- b) svakom deponovanju instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju,
- c) svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije, u skladu sa članom 38.,
- d) svakoj izjavi primljenoj u skladu s odredbama iz člana 9. stav 3.,
- e) svakoj izjavi primljenoj u skladu s odredbama iz člana 13. stav 3.,
- f) svakoj izjavi primljenoj u skladu s odredbama iz člana 18. stav 2.,
- g) svakoj izjavi primljenoj u skladu s odredbama iz člana 40. st. 2. i 3.,
- h) svakoj rezervi ili izjavi datoj u skladu s odredbama člana 41. stav 1.,
- i) povlačenju svake rezerve ili izjave izvršenom u skladu s odredbama člana 41. stav 2.,
- j) svakoj izjavi primljenoj u skladu s članom 42. stav 1., i svakoj naknadnoj izjavi primljenoj u skladu sa stavom 2. istog člana,
- k) svakoj obavijesti primljenoj u skladu sa odredbama člana 43. stav 4.,
- l) svakoj obavijesti primljenoj u skladu s odredbama iz člana 45., i datuma kada otkazivanje stupa na snagu za državu ugovornicu u pitanju.

Član 47.

Ova Konvencija, kao i obavještenja i izjave koje su autorizovane u skladu s njom, primjenjuju se samo na krivična djela učinjena nakon stupanja na snagu Konvencije za države ugovornice u pitanju.

U potvrdu čega su, dole potpisani, za to pravovaljano ovlašteni predstavnici, potpisali ovu Konvenciju.

Sačinjeno u Strasbourgu, 15. marta 1972. godine i to na jednom primjerku na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna i ostaju deponovana u arhivama Vijeća Evrope. Generalni sekretar svakoj potpisnici i vladi koja pristupa Konvenciji dostavlja ovjerenu kopiju.

Ova Konvencija je usvojena 15.05.1972. godine a stupila na snagu 30.03.1978. godine.

Konvencija je stupila na snagu za Bosnu i Hercegovinu 26.07.2005. godine.

Države članice ove Konvencije na dan 01.12.2005. godine su: Albanija, Armenija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Holandija, Kipar, Letonija, Litvanija, Lihtenštajn, Makedonija, Norveška, Rumunija, Srbija i Crna Gora, Slovačka, Španija, Švedska, Turska i Ukrajina.

EVROPSKA KONVENCIJA O TRANSFERU OSUĐENIH LICA*

- Strasbourg, 21.03.1983. -

Države članice Vijeća Evrope i države potpisnice ove Konvencije, smatrajući da Vijeće Evrope ima za cilj da ostvari tješnju saradnju između svojih članova, u želji da se još više razvije međunarodna saradnja u oblasti krivičnog zakonodavstva, smatrajući da ova saradnja treba biti u službi efikasnijeg pravosuđa i omogućiti resocijalizaciju osuđenih lica, smatrajući da ovi ciljevi sadrže zahtjev da se stranim licima, koja su lišena slobode zbog izvršenog krivičnog djela, omogući izdržavanje kazne u sredini iz koje potiču, smatrajući da se to može najbolje postići njihovim transferom u zemlju porijekla, dogovorile su se o slijedećem:

Član 1. Definicije

Prema ovoj Konvenciji, izraz:

- a. "kazna" označava kaznu ili mjeru lišavanja slobode zbog izvršenog krivičnog djela u ograničenom ili neograničenom trajanju, koju je izrekao sudija,
- b. "presuda" označava sudsku odluku kojom se izriče kazna,
- c. "država izricanja kazne" označava državu u kojoj je lice, koje može biti prebačeno ili to već jeste, kažnjeno,
- d. "država izdržavanja kazne" označava državu u koju osuđeno lice može biti prebačeno, ili to već jeste, da bi izdržalo kaznu.

Član 2. Opći principi

1. Strane se obavezuju da će, pod uvjetima koje sadrži ova Konvencija, maksimalno saradivati između sebe na pitanjima vezanim za transfer osuđenih lica.

2. Lice osuđeno na teritoriji jedne strane može se, u skladu s odredbama ove Konvencije, prebaciti na teritoriju neke druge strane radi izdržavanja kazne. U tom cilju, ono može, bilo kod države koja je izrekla kaznu ili one u kojoj kazna treba da se izdrži, izraziti želju da bude prebačeno na osnovu ove Konvencije.

3. Transfer može tražiti bilo država izricanja kazne ili država izdržavanja kazne.

Član 3. Uvjeti transfera

1. Na osnovu ove Konvencije, do transfera može doći samo pod slijedećim uvjetima:
- a) osuđeno lice mora biti državljanin zemlje u kojoj kazna treba da bude izdržana,
 - b) presuda mora biti pravosnažna,
 - c) preostali dio kazne koju osuđeno lice treba izdržati mora biti u trajanju od najmanje šest mjeseci od dana kada je primljen zahtjev za njegov transfer ili u neograničenom trajanju,

* Konvencija objavljena u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori, broj 3/2005.

-
- d) kada zbog godina starosti, mentalnog ili fizičkog stanja jedna od država smatra neophodnim, osuđeno lice ili njegov predstavnik moraju dati saglasnost za transfer,
 - e) djela ili propusti zbog kojih je došlo do kažnjavanja moraju se, po pravu države izdržavanja kazne, smatrati krivičnim djelima ili bi to bili u slučaju da se dogode na njenoj teritoriji,
 - f) država izricanja kazne i država izdržavanja kazne moraju se dogovoriti oko transfera.

2. U izuzetnim slučajevima, strane se mogu dogovoriti o transferu i u slučaju kada je kazna, koju osuđeno lice treba izdržati, manja od one predviđene stavom 1.c.

3. Svaka država može prilikom potpisivanja ili polaganja ratifikacijskih instrumenata o prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, uputiti izjavu generalnom sekretaru Vijeća Evrope i naznačiti svoju namjeru da u odnosima sa drugim državama isključi primjenu jednog od postupka iz stava 9.1 a i b.

4. Svaka država može uvijek, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Vijeća Evrope, sama odrediti termin "državljanin" prema ovoj Konvenciji.

Član 4.

Obaveza dostavljanja informacija

1. Svako osuđeno lice, na koje se može primijeniti ova Konvencija, država izricanja kazne mora upoznati sa njenim sadržajem.

2. U slučaju da je osuđeno lice kod države izricanja kazne izrazilo želju da bude prebačeno na osnovu ove Konvencije, ona o tome mora obavijestiti državu izdržavanja kazne odmah po pravosnažnosti presude.

3. Informacije moraju sadržavati:

- a) ime, datum i mjesto rođenja osuđenog lica,
- b) u slučaju potrebe, njegovu adresu u državi izdržavanja kazne,
- c) navedene činjenice koje su dovele do kažnjavanja,
- d) prirodu, trajanje i vrijeme početka kazne.

4. U slučaju da je osuđeno lice kod države izdržavanja kazne izrazilo želju da bude prebačeno na osnovu ove Konvencije, država izricanja kazne će joj dostaviti, na njen zahtjev, sve informacije sadržane u gore navedenom stavu 3.

5. Osuđeno lice mora biti pismeno obaviješteno o svemu što, na osnovu primjene prethodnih stavova, preduzima država izricanja kazne ili država izdržavanja kazne, kao i o svakoj odluci koju donese jedna ili druga država a odnosi se na zahtjev za transfer.

Član 5.

Zahtjevi i odgovori

1. Zahtjevi i odgovori u vezi sa transferom moraju se dostaviti u pismenom obliku.

2. Ove zahtjeve mora uputiti ministarstvo pravde države moliteljice ministarstvu pravde zamoljene države. Odgovori se moraju dostaviti na isti način.

3. Svaka strana može, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Vijeća Evrope, naznačiti svoju namjeru da će koristiti druge veze.

4. Zamoljena država mora, što prije, obavijestiti državu moliteljicu o svojoj odluci prihvata li ili odbija zahtjev za transfer.

Član 6. **Dokazni materijal**

1. Država izdržavanja kazne, na zahtjev države izricanja kazne, mora joj dostaviti:

- a) dokument ili izjavu iz koje se vidi da je osuđeno lice njen državljanin,
- b) prijepis zakonskih odredbi države izdržavanja kazne iz kojih proizlazi da, djela ili propusti koji su doveli do kažnjavanja u državi izricanja kazne, na osnovu njenog prava, znače krivično djelo ili bi to bili u slučaju da su se dogodila na njenoj teritoriji,
- c) izjavu sa informacijama iz člana 9.2.

2. Ukoliko je zatražen transfer, država izricanja kazne treba dostaviti državi izdržavanja kazne dokumenta koja slijede, osim u slučaju da je jedna ili druga država već naznačila da neće pristati na transfer:

- d) ovjeren prijepis presude kao i zakonske odredbe koje su primijenjene,
- e) naznaku o dužini već izdržane kazne, uključujući i obavještenja o privremenom pritvoru, oprostaju kazne, kao i svaki drugi dokument u vezi sa izdržavanjem kazne,
- f) potvrdu o saglasnosti za transfer, kao što je sadržano u članu 3.1.d, i
- g) uvijek kada je to potrebno, izvještaj ljekara ili socijalnog radnika o osuđenom licu, informaciju o njegovom tretmanu u državi izricanja kazne i preporuku za daljnji postupak u državi izdržavanja kazne.

3. Država izricanja kazne, kao i država izdržavanja kazne, mogu i jedna i druga zatražiti da dobiju bilo koji od dokumenata ili izjava iz gore navedenih stavova 1. i 2. prije podnošenja zahtjeva za transfer ili odluke o prihvatanju ili odbijanju transfera.

Član 7. **Saglasnost i provjera**

1. Država izricanja kazne postupit će tako da lice koje treba dati svoju saglasnost za transfer na osnovu člana 3.1.d to učini dobrovoljno, u potpunosti svjesno zakonskih posljedica koje iz toga proizlaze. Daljnji postupak, u vezi sa tim pitanjem, vodit će se u skladu sa zakonom države izricanja kazne.

2. Država izricanja kazne mora omogućiti da država izdržavanja kazne, posredstvom konzula ili nekog drugog funkcionera koji je određen u dogovoru s njom, provjeri da je saglasnost data pod uvjetima navedenim u prethodnom stavu.

Član 8. **Posljedice transfera za državu izricanja kazne**

1. Preuzimanje osuđenog lica od države izdržavanja kazne podrazumijeva obustavu izdržavanja kazne u državi koja je kaznu izrekla.

2. U državi izricanja kazne, kazna se više ne može izdržavati kada država u kojoj se kazna izdržava smatra da je ona okončana.

Član 9. **Posljedice transfera za državu izdržavanja kazne**

1. Nadležni organi države izdržavanja kazne moraju:

-
- a) odmah nastaviti sa izdržavanjem kazne na osnovu sudske ili administrativne odluke, pod uvjetima navedenim u članu 10,
 - b) preko sudske ili administrativnog postupka kaznu pretočiti u odluku ove države, zamjenjujući tako sankciju izrečenu u državi izricanja kazne sankcijom koju za to djelo predviđa zakonodavstvo države izdržavanja kazne, pod uvjetima navedenim u članu 11.

2. Država izdržavanja kazne mora, ukoliko se to od nje zahtijeva, državi izricanja kazne prije transfera osuđenog lica, naznačiti postupak koji će ona slijediti.

3. Izdržavanje kazne podliježe zakonu države izdržavanja kazne i samo je ona mjero-davna za preuzimanje svih odgovarajućih mjera.

4. Svaka država, čije unutrašnje pravo onemogućava korištenje neke od procedura iz stava 1. radi izvršavanja mjera izrečenih na teritoriji neke druge strane nad licima koja su, s obzirom na njihovo mentalno stanje, proglašena krivično neodgovornim za počinjeno krivično djelo, a spremna je da na sebe preuzme ta lica radi daljnjeg postupka, u izjavi upućenoj generalnom sekretaru Vijeća Evrope može naznačiti postupak koji će slijediti u ovim slučajevima.

Član 10. Daljnje izdržavanje kazne

U slučaju daljnjeg izdržavanja kazne, državu izdržavanja kazne obavezuje pravna priroda i dužina sankcije izrečene kazne. Međutim, ukoliko su priroda ili dužina ove sankcije nespojivi sa zakonodavstvom države izdržavanja kazne, ili ukoliko zakonodavstvo ove države to zahtijeva, država izdržavanja kazne može da, preko sudske ili administrativne odluke, prilagodi ovu sankciju kazni ili mjeri koje za ista krivična djela predviđa njen vlastiti zakon. Ova kazna ili mjera, po svojoj prirodi, maksimalno odgovara onoj koja je izrečena kaznom koja treba da se izdrži. Po svojoj suštini ili trajanju ne može biti stroža od kazne izrečene u državi izricanja kazne niti preći maksimum koji predviđa zakon države izdržavanja kazne.

Član 11. Izmjena kazne

1. U slučaju izmjene kazne primjenjuje se postupak predviđen zakonodavstvom države izdržavanja kazne. Prilikom izmjene, nadležni organ će se:

- a) rukovoditi utvrđenim činjenicama u mjeri u kojoj su one izričito ili prešutno sadržane u presudi koju donosi država izricanja kazne,
- b) ne može zamijeniti kaznu lišavanja slobode novčanom kaznom,
- c) u potpunosti će odbiti ono vrijeme koje je osuđeno lice provelo u zatvoru, i
- d) neće pooštriti krivičnu odgovornost osuđenog lica i neće ga obavezivati minimalna sankcija koju za to ili više počinjenih krivičnih djela, eventualno predviđa država izdržavanja kazne.

2. Kada do izmjene dođe nakon transfera osuđenog lica, država izdržavanja kazne zadržat će ovo lice u pritvoru ili preduzeti neke druge mjere kako bi se osiguralo njihovo prisustvo u državi izdržavanja kazne sve do isteka sudske postupka.

Član 12.
Pomilovanje, amnestija, ublažavanje kazne

Svaka strana može odobriti pomilovanje, amnestiju ili ublažavanje kazne u skladu s ustavom ili drugim zakonskim regulativama.

Član 13.
Revizija presude

Samo država izricanja kazne ima pravo odlučiti o reviziji presude.

Član 14.
Prestanak izdržavanja kazne

Država izdržavanja kazne mora obustaviti njeno izdržavanje čim je država izricanja kazne obavijesti o odluci ili mjeri kojom kazna prestaje biti izvršavajuća.

Član 15.
Obavještenja koja se tiču izdržavanja kazne

Država izdržavanja kazne dostavit će državi izricanja sve informacije koje se tiču izdržavanja kazne:

- a) kada smatra da je izdržavanje kazne isteklo,
- b) ako osuđeno lice pobjegne prije isteka kazne, ili
- c) ako država izricanja kazne bude od nje zatražila specijalni izvještaj.

Član 16.
Tranzit

1. Jedna strana treba, u skladu sa svojim zakonodavstvom, odobriti tranzit osuđenog lica preko svoje teritorije, ukoliko to zatraži neka druga strana koja se i sama dogovorila sa nekom drugom stranom ili trećom zemljom o transferu osuđenog lica ka ili sa njene teritorije.

2. Jedna strana može odbiti da odobri tranzit:

- a) ako je osuđeno lice njen državljanin ili,
- b) ako djelo, koje je predmet kažnjavanja, nije kažnjivo po njenom zakonodavstvu.

3. Zahtjevi za tranzit, kao i odgovori, moraju biti dostavljeni na način naveden u odredbama člana 5. stavovi 2. i 3.

4. Strana može odobriti tranzit osuđenog lica preko svoje teritorije, koji je uputila neka treća zemlja, ukoliko se ona dogovorila sa nekom drugom stranom o transferu ka ili sa njene teritorije.

5. Strana od koje je zatražen tranzit može zadržati osuđeno lice u pritvoru samo onoliko koliko je potrebno da se obavi tranzit preko njene teritorije.

Član 17.
Jezici i troškovi

1. Informacije iz člana 4. stavovi od 2. do 4. moraju se redigirati na jeziku strane kojoj se dostavljaju ili na jednom od zvaničnih jezika Vijeća Evrope.

2. Osim u slučaju dole navedenog stava 3., prijevod zahtjeva za transfer ili drugog dokaznog materijala nije potreban.

3. Svaka država, u trenutku potpisivanja ili polaganja ratifikacijskih instrumenata o prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, može, u notifikaciji upućenoj generalnom sekretaru Vijeća Evrope, zatražiti da zahtjevi za transfer i dokazni materijal budu prevedeni na njen jezik, na jedan od zvaničnih jezika Vijeća Evrope ili na jezik koji će navesti. Tom prilikom, može izraziti spremnost da prihvati prijevode na svaki drugi jezik pored zvaničnog ili zvaničnih jezika Vijeća Evrope.

4. S izuzetkom člana 6.2.a, dokumenta koja se šalju u skladu sa primjenom ove Konvencije ne moraju biti ovjerena.

5. Troškove koji nastaju primjenom ove Konvencije snosi država izdržavanja kazne, osim troškova koji su isključivo nastali na teritoriji države izricanja kazne.

Član 18.

Potpisivanje i stupanje na snagu

1. Ova Konvencija spremna je za potpis državama članicama Vijeća Evrope i državama koje to nisu a sudjelovale su u njenoj izradi. Podliježe ratificiranju o prihvatanju ili odobravanju. Ratifikacijski instrumenti o prihvatanju ili odobravanju bit će deponirani kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana kada tri države članice Vijeća Evrope daju svoju saglasnost o pristupanju Konvenciji u skladu s odredbama iz stava 1.

3. Za svaku državu potpisnicu, koja bi naknadno dala svoju saglasnost da pristupi Konvenciji, ona stupa na snagu tri mjeseca od dana polaganja ratifikacijskog instrumenta o prihvatanju ili odobravanju.

Član 19.

Pristupanje država koje nisu članice Vijeća Evrope

1. Poslije stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Evrope može, poslije konsultiranja sa zemljama ugovornicama, pozvati svaku državu koja nije članica Vijeća a ne navodi se u članu 18.1, da pristupi Konvenciji odlukom većine predviđene članom 20.d. Statuta Vijeća Evrope i jednoglasno od predstavnika zemalja ugovornica koje imaju pravo da zasjedaju u Odboru.

2. Za svaku državu koja pristupa Konvenciji, ona stupa na snagu tri mjeseca od dana polaganja instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 20.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili polaganja ratifikacijskog instrumenta o prihvatanju ili pristupanju, odrediti teritoriju ili teritorije na koje će se primjenjivati ova Konvencija.

2. U daljnjem postupku, svaka država može uvijek u notifikaciji upućenoj generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije na svaku teritoriju navedenu u notifikaciji. U slučaju date teritorije Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana kada je generalni sekretar primio izjavu.

3. Svaka izjava, data u skladu sa dva prethodna stava, može se povući, kada se radi o teritoriji navedenoj u ovoj izjavi, notifikacijom upućenom generalnom sekretaru. Povlačenje stupa na snagu tri mjeseca od dana kada je generalni sekretar primio notifikaciju.

Član 21. Vremenska primjena

Ova Konvencija će se primjenjivati na izvršavanje svih kazni koje su izrečene bilo prije ili poslije njenog stupanja na snagu.

Član 22. Veze sa drugim konvencijama i sporazumima

1. Ova Konvencija nije u suprotnosti sa pravima i obavezama koje proizlaze iz ugovora o ekstradiciji i drugim međunarodnim ugovorima o saradnji u oblasti krivičnog zakonodavstva koji predviđaju transfer uhapšenih lica radi suočavanja ili svjedočenja.

2. Kada su dvije ili više strana već sklopile ili će sklopiti sporazum ili ugovor o transferu osuđenih lica, ili kada su već uspostavile ili će uspostaviti, na neki drugi način, odnose na tom planu, moći će primijeniti navedeni sporazum, ugovor ili aranžman umjesto ove Konvencije.

3. Ova Konvencija nije u suprotnosti sa pravom država koje su strane Evropske konvencije o međunarodnoj vrijednosti krivičnih presuda, da između sebe potpišu bilateralne ili multilateralne sporazume koji se odnose na pitanja regulirana ovom Konvencijom, kako bi dopunila njene odredbe ili olakšala primjenu principa od kojih polazi.

4. Ukoliko zahtjev za transfer spada u djelokrug primjene ove Konvencije i Evropske konvencije o međunarodnoj vrijednosti krivičnih presuda ili nekog drugog sporazuma ili ugovora o transferu osuđenih lica, država moliteljica, prilikom podnošenja zahtjeva, mora precizno navesti na osnovu kojeg instrumenta je formilirala zahtjev.

Član 23. Sporazumno rješenje

Evropski komitet za krivična pitanja pratit će primjenu ove Konvencije i, kada je to potrebno, omogućit će sporazumno rješavanje svake teškoće koja se javi prilikom njene primjene.

Član 24. Otkazivanje

1. Svaka strana može, u svakom trenutku, otkazati ovu Konvenciju notifikacijom upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope.

2. Otkazivanje stupa na snagu tri mjeseca od dana kada je generalni sekretar primio notifikaciju.

3. Ipak, ova Konvencija i dalje će se primjenjivati na izvršavanje kazni nad licima čiji je transfer obavljen u skladu sa spomenutom Konvencijom, a prije nego što otkazivanje stupa na snagu.

Član 25. Notifikacije

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavijestit će države članice Vijeća Evrope, države koje to nisu ali su sudjelovale u izradi ove Konvencije, kao i svaku državu koja joj je pristupila o:

- a) svakom potpisivanju,
- b) polaganju ratifikacijskog instrumenta o prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, svakom datumu stupanja na snagu ove Konvencije u skladu s članom 18.2. i 3, 19.2 i 20.2 i 3, svakom drugom dokumentu, izjavi, notifikaciji ili poruci vezanoj za ovu Konvenciju.

U tom smislu, opunomoćenici potpisuju ovu Konvenciju.

Rađeno u Strasbourgu, 21. marta 1983. godine, u jednom jedinom primjerku, istovjetne važnosti na francuskom i engleskom jeziku, koji će biti deponiran u arhivu Vijeća Evrope. Generalni sekretar dostavit će njegov ovjeren prijepis svakoj od država članica Vijeća Evrope, državama koje nisu članice, a sudjelovale su u izradi ove Konvencije, kao i svakoj državi pozvanoj da joj pristupi.

Ova Konvencija je usvojena 21.03.1983.godine a stupila je na snagu 01.07.1985.godine. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu primjenjuje se od 01.08.2005.godine.

Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Albanija, Andora, Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Island, Italija, Irska, Jermenija, Kipar, Letonija, Litvanija, Lihtenštajn, Luksemburg, Mađarska, Makedonija, Malta, Moldavija, Njemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švajcarska, Švedska, Turska, Ukrajina i Velika Britanija.

Od država koje nisu članice Savjeta Evrope ovu Konvenciju su ratifikovali Izrael, Australija, Bahami, Bolivija, Čile, Ekvador, Izrael, Japan, Kanada, Koreja, Kostarika, Maauricijus, Panama, Sjedinjene Američke Države, Trinidad i Tobago, Tonga i Venecuela.

STATUT MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE KRIMINALISTIČKE POLICIJE (INTERPOL)

Ovaj prijevod obuhvata izmene i dopune koje su, poslije usvajanja Statuta 1956. godine vršene na generalnim skupštinama 1962, 1964, 1967, 1968, 1974, 1975, 1977. godine.

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Organizacija koja se zvala "Međunarodna komisija kriminalističke policije" ubuduće će se zvati: "Međunarodna organizacija kriminalističke policije (Interpol)". Njeno sjedište biće u Parizu.

Član 2.

Ona ima za cilj:

- a) da osigura i razvija najširu recipročnu pomoć svih organa kriminalističke policije, u okviru postojećih zakona u raznim zemljama i u duhu Opće deklaracije o pravima čovjeka;
- b) da ustanovi i razvije sve institucije koje mogu da efikasno doprinesu prevenciji i represiji zločina i krivičnih djela iz općeg prava.

Član 3.

U Organizaciji je strogo zabranjena bilo kakva aktivnost ili intervencija u pitanjima ili slučajevima koji imaju politički, vojni, religiozni ili rasni karakter.

Član 4.

Svaka zemlja može odrediti kao člana Organizacije bilo koje zvanično policijsko tijelo čije funkcije ulaze u djelokrug rada Organizacije.

Molbu za pristupanje treba da podnese generalnom sekretaru nadležni organ vlade. Prijem će biti definitivna tek poslije odobrenja od strane Generalne skupštine dvotrećinskom većinom.

STRUKTURA I FUNKCIONISANJE

Član 5.

Međunarodna organizacija kriminalističke policije (Interpol) obuhvata:

- Generalnu skupštinu,
- Izvršni komitet,
- Generalni sekretarijat,
- Centralne nacionalne biroe,
- Savjetnike;

GENERALNA SKUPŠTINA

Član 6.

Generalna skupština je najviša institucija Organizacije. Ona je sastavljena od delegata članova Organizacije.

Član 7.

Svaki član može da bude predstavljen preko jednog ili više delegata. Međutim može da bude samo jedan šef delegacije za svaku zemlju. Njega će određivati nadležni vladin državni organ te zemlje.

Zbog tehničkog karaktera Organizacije, članovi treba da nastoje da u svoje delegacije uključe:

- a) visoke funkcionere iz organa koji izvršavaju funkcije policije,
- b) funkcionere čiji je zadatak na nacionalnom planu vezan sa aktivnošću Organizacije,
- c) stručnjake po pitanjima koja su uvrštena u dnevni red.

Član 8.

Funkcije Generalne skupštine su sljedeće:

- a) da izvršava zadatke predviđene ovim Statutom;
- b) da utvrđuje principe i propisuje opšte mjere podobne za ostvarivanje ciljeva Organizacije koji su izloženi u čl. 2;
- c) da razmatra i odobrava program rada za narednu godinu, koji predlaže generalni sekretar;
- d) da utvrđuje odredbe pravilnika čije se donošenje ocijeni neophodnim,
- e) da bira ličnosti na funkcije predviđene Statutom;
- f) da donosi rezolucije i upućuje preporuke članovima po pitanjima iz nadležnosti Organizacije;
- g) da utvrđuje finansijsku politiku Organizacije;
- h) da razmatra i odobrava ugovore sa drugim organizacijama.

Član 9.

Članovi treba da ulažu sve napore, koji su u skladu sa sopstvenim potrebama, u cilju sprovođenja odluka Generalne skupštine.

Član 10.

Redovno zasijedanje Generalne skupštine Organizacije održava se svake godine. Vanredno zasijedanje može se održati: na traženje Izvršnog komiteta o zahtijevu većine članova.

Član 11.

Generalna skupština može za vrijeme zasijedanja formirati specijalizovane korisnije radi izučavanja ovog ili onog pitanja.

Član 12.

Na kraju svakog zasijedanja Generalna skupština određuje mjesto gde će se održati naredno zasijedanje. Datum svakog zasijedanja se utvrđuje dogovorom između zemlje - domaćina i predsjednika, poslije konsultovanja generalnog sekretara.

Član 13.

Samo po jedan delegat iz svake zemlje ima pravo glasa na Generalnoj skupštini.

Član 14.

Odluke se donose prostom većinom, sem onih za koje se Statutom traži dvotrećinska većina.

IZVRŠNI KOMITET

Član 15.

Izvršni komitet se sastoji od predsjednika Organizacije, tri potpredsjednika i 9 delegata.

Trinaest članova Izvršnog komiteta treba da potiču iz raznih zemalja, vodeći računa o geografskoj podjeli.

Član 16.

Generalna skupština bira među delegatima, predsjednika i tri potpredsjednika Organizacije.

Predsjednik se bira dvotrećinskom većinom. Ukoliko i poslije dva ponovljena glasanja nema rezultata, biće dovoljna prosta većina.

Predsjednik i potpredsjednici treba da potiču sa raznih kontinenata.

Član 17.

Predsjednik se bira na 4 godine. Potpredsjednici se biraju na 3 godine. Oni ne mogu biti uzastopno dva puta birani na istu funkciju, niti na funkciju Delegata pri Izvršnom komitetu.

Ako bi se poslije izbora Predsjednika, pokazalo da se odredbe člana 15 (stav 2) i člana 16 (stav 3) ne mogu primjeniti ili da su inkompatibilne, pristupiće se izboru četvrtog potpredsjednika i to tako da u predsjedništvu budu predstavljeni svi kontinenti.

U tom slučaju Izvršni komitet može imati 14 članova. Ovakva izuzetna situacija biće okončana čim okolnosti omoguće povratak na primjenu odredbi člana 15 i člana 16.

Član 18.

Predsjednik organizacije:

- a) predsjedava i rukovodi debatom na zasjedanjima Generalne skupštine Izvršnog Komiteta;

-
- b) obezbjeđuje da aktivnosti Organizacije budu u skladu sa odlukama Generalne skupštine i Izvršnog komiteta;
 - c) u mjeri u kojoj je to moguće, održava direktan i stalan kontakt sa generalnim sekretarom Organizacije.

Član 19.

Devet delegata pri Izvršnom komitetu biraju se od strane Generalne skupštine na period od tri godine. Oni ne mogu biti uzastopno ponovo birani na ovu funkciju.

Član 20.

Izvršni komitet se sastaje najmanje jednom godišnje, po sazivu predsjednika Organizacije.

Član 21.

U vršenju svojih dužnosti, sva lica koja čine Izvršni komitet smatraju se kao predstavnici Organizacije, a ne kao predstavnici svojih zemalja.

Član 22.

Izvršni komitet:

- a) nadgleda izvršavanje odluka Generalne skupštine;
- b) priprema dnevni red zasijedanja Generalne skupštine;
- c) podnosi Generalnoj skupštini svaki program rada i svaki prijedlog koji on smatra korisnim;
- d) kontroliše rad generalnog sekretara;
- e) vrši sva ovlašćenja koja bi mu dala Skupština.

Član 23.

U slučaju smrti ili ostavke jednog od lica koja čine Izvršni komitet, Generalna skupština bira zamjenika mandata ističe istog datuma kad i njegovog prethodnika. Mandat se automatski prekida čim lice izabrano u Izvršni komitet nije više delegirano pri Organizaciji.

Član 24.

Lica koja sačinjavaju Izvršni komitet zadržavaju svoje funkcije do kraja zasijedanja Generalne skupštine koja se sastaju u godini u toku koje ističe njihov mandat.

GENERALNI SEKRETARIJAT

Član 25.

Stalne službe Organizacije čine Generalni sekretarijat.

Član 26.

Generalni sekretarijat:

- a) sprovodi odluke Generalne skupštine i Izvršnog komiteta;
- b) funkcionise kao međunarodni centar u borbi protiv kriminaliteta iz opšteg prava;
- c) funkcionise kao tehnički i informacioni centar;
- d) obezbeđuje opštu administraciju Organizacije;
- e) obezbeđuje veze sa nacionalnim i međunarodnim vlastima, s tim što se kriminalističke istrage tretiraju posredstvom centralnih nacionalnih biroa;
- f) priprema i izdaje publikacije koje smatra potrebnim;
- g) organizuje i izvršava administrativno-tehničke zadatke prilikom zasjedanja Generalne skupštine, Izvršnog komiteta i eventualno svih drugih organa Organizacije;
- h) utvrđuje plan rada za iduću godinu radi podnošenja Izvršnom komitetu i Generalnoj skupštini na razmatranje i odobrenje;
- i) u mjeri u kojoj je to moguće, održava direktni i stalni kontakt sa predsjednikom Organizacije;

Član 27.

Generalni sekretarijat se sastoji od: generalnog sekretara i tehničkog administrativnog osoblja zaduženog za izvršavanje zadataka Organizacije.

Član 28.

Generalnog sekretara imenuje Generalna skupština za period. od 5 godina, na prijedlog Izvršnog komiteta. On može biti ponovo biran, ali ne može ostati na ovoj funkciji poslije navršenih 65 godina starosti. Ipak, može na funkciji ostati do kraja mandata, ako 65 godina starosti navršši tokom trajanja mandata.

On treba da bude izabran između lica koja imaju veliku praksu u policijskim poslovima.

U izuzetnim prilikama, Izvršni komitet može predložiti Generalnoj skupštini okončanje mandata generalnog sekretara.

Član 29.

Generalni sekretar prima osoblje i njime rukovodi, obezbeđuje finansijsko poslovanje, organizuje, daje smjernice i rukovodi stalnim službama prema uputstvima Izvršnog komiteta Generalne skupštine.

Izvršnom komitetu i Generalnoj skupštini, podnosi prijedloge i projekte koji se odnose na rad Organizacije.

On je odgovoran pred Izvršnim komitetom i Generalnom skupštinom. Punopravno učestvuje u debatama Generalne skupštine Izvršnog komiteta i svih ostalih organa koji od njih zavise.

U izvršavanju svojih zadataka on predstavlja Organizaciju, a ne jednu određenu zemlju.

Član 30.

U izvršavanju svojih zadataka, generalni sekretar i osoblje neće tražiti niti primati instrukcije od bilo koje vlade ili vlasti van Organizacije. Oni će se uzdržati od svake radnje koja može da naškodi njihovoj međunarodnoj misiji.

Sa svoje strane, svaki član Organizacije obavezuje se da će poštovati isključivo međunarodni karakter misije generalnog sekretara i osoblja i da na njih neće uticati u izvršavanju njihovih zadataka.

Svaki Član Organizacije će takođe učiniti sve što može da bi generalnom sekretaru i osoblju pružio sve olakšice u izvršavanju njihovih zadataka.

CENTRALNI NACIONALNI BIROI

Član 31.

Da bi ostvarila svoje ciljeve, Organizaciji je potrebna stalna i aktivna saradnja njenih članova, koji treba da ulože sve napore u saglasnosti sa zakonodavstvima svojih zemalja da bi učestvovali u njenim aktivnostima.

Član 32.

Da bi se obezbijedila ova saradnja, svaka zemlja će naznačiti jedan organ koji će u zemlji funkcionisati kao centralni nacionalni biro. On će osigurati veze:

- a) sa raznim službama u zemlji;
- b) sa organima drugih zemalja koji funkcionišu kao centralni nacionalni biro;
- c) sa Generalnom sekretarijatom Organizacije.

Član 33.

Za zemlje u kojima bi odredbe čl. 32 bile neprimjenljive nepodesne za efikasnu i centralizovanu saradnju, Generalni sekretarijat će u saglasnosti sa ovim zemljama, odrediti odgovarajuće puteve za saradnju.

SAVJETNICI

Član 34.

Radi proučavanja naučnih pitanja, Organizacija se može obratiti "savjetnicima"

Član 35.

Uloga savjetnika je isključivo savetodavna.

Član 36.

Savjetnike imenuje Izvršni komitet na 3 godine. Njihovo naimenovanje je definitivno tek poslije prihvatanja od Generalne skupštine.

Savjetnici se biraju među licima koja su u jednoj od oblasti od interesa za Organizaciju, stekla međunarodnu reputaciju i ugled.

Član 37.

Svojestvo savjetnika može da bude povučeno odlukom Generalne skupštine.

BUDŽET I PRIHODI

Član 38.

Organizacija raspolaže prihodima. Oni proističu:

- a) od finansijskog uloga članova,
- b) od poklona, legata, subvencija i drugih prihoda, pošto ih prihvati ili odobri komitet.

Član 39.

Generalna skupština reguliše osnove finansijskog učešća članova i gornju granicu rashoda, prema predlogu Generalnog sekretara.

Član 40.

Projekat budžeta Organizacije priprema Generalni sekretar, a odobrava izvršni komitet. On stupa na snagu pošto ga usvoji Generalna skupština.

U slučaju da Generalna skupština nije mogla odobriti budžet, Izvršni komitet će preduzeti odgovarajuće mjere, u opštim okvirima prethodnog budžeta.

ODNOSI SA DRUGIM ORGANIZACIJAMA

Član 41.

Kad god bude smatrala poželjnim, a vodeći računa o ciljevima i zadacima preciziranim u statutu, Organizacije će uspostavljati odnose i saradivati sa drugim međunarodnim organizacijama, međuvladinim ili nevladinim.

Tekst koji predviđa stalne veze sa međunarodnim organizacijama, međuvladinim nevladinim, obavezivaće organizaciju tek poslije odobrenja od strane Generalne skupštine.

U svakom pitanju iz svoje nadležnosti, organizacija može tražiti mišljenje međunarodnih nevladinih Organizacija ili nacionalnih vladinih nevladinih organizacija.

Izvršni komitet, u hitnom slučaju Generalni sekretar, mogu da u okviru svojih aktivnosti i nadležnosti prihvataju zadatke ili radnje bilo od drugih međunarodnih institucija ili tjela, bilo u primjeni međunarodnih konvencija, s tim što ovo podliježe odobrenju Generalne skupštine.

PRIMJENA, IZMENE I TUMAČENJE STATUTA

Član 42.

Ovaj Statut može se mijenjati na prijedlog jednog člana na prijedlog Izvršnog komiteta.

Generalni sekretar dostavlja članovima Organizacije prijedlog amandmana na Statut najmanje tri mjeseca prije podnošenja Generalnoj skupštini radi razmatranja. Svaka promjena u Statutu mora biti prihvaćena od Generalne skupštine, sa dvotrećinskom većinom Članova Organizacije.

Član 43.

Francuski, engleski i španski tekstovi ovog Statuta smatraju se kao autentični.

Član 44.

Sprovođenje Statuta utvrđuje Generalna skupština u Opštem pravilniku i njegovim prilogima, čije će se odredbe usvojiti dvotrećinskom većinom.

PRELAZNE ODREDBE

Član 45.

Svi organ koji su predstavljali zemlje navedene u Aneksu I, smatraju se Članovima Organizacije, ukoliko u roku od 6 mjeseci, od stupanja na snagu Statuta, ne izjave preko nadležne vladine vlasti da ne mogu prihvatiti ovaj Statut.

Član 46.

Prilikom prvih izbora, mandat jednog od dvojice izabranih potpredsjednika prestaće nakon godinu dana, s tim što će se kockom odrediti kojem potpredsjedniku.

Prilikom prvih izbora, kockom će biti određena dva delegata pri Izvrsnom komitetu će mandat isteći poslije godinu dana i 2 delegata čiji će mandat isteći poslije 2 godine.

Član 47.

Licima koja su u redovima Međunarodne komisije kriminalističke policije pružila eminentne i dugotrajne usluge, Generalna skupština može dodijeliti počasnu titulu u odgovarajućem rangu u Organizaciji.

Član 48.

Sva imovina Međunarodne komisije kriminalističke policije pripada Organizaciji.

Član 49.

U ovom Statutu:

- red Organizacija označava "Međunarodnu organizaciju kriminalističke policije",
- red Statut označava Statut Međunarodne organizacije kriminalističke policije,
- termin Generalni sekretar označava Generalnog sekretara Međunarodne organizacije kriminalističke policije,
- red Komitet označava Izvršni komitet Organizacije,
- termin Skupština Generalna skupština označava Generalnu skupštinu Organizacije,
- red Član ili Članovi označava člana članove organizacije Međunarodne kriminalističke policije
- kako je definisano u članu 4,
- red delegat delegati označava lice ili lica koja pripadaju delegaciji delegacijama u smislu člana 7,

-
- red Delegat Delegati (sa velikim slovom) označava lice ili lira izabrana u Izvršni komitet u uslovima predviđenim u članu 19.

Član 50.

Ovaj Statut stupiće na snagu 13. juna 1956. godine.

II KONVENCIJA O GRAĐANSKOM POSTUPKU*

(Hag, 1. mart 1954. godine)

Države potpisnice ove konvencije, želeći da u Konvenciju od 17. jula 1905. godine koja se odnosi na građanski sudski postupak, unesu ispravke na temelju iskustava, rješile su radi toga, da zaključe novu konvenciju i ugovorile slijedeće odredbe:

I. Dostavljanje sudskih i vansudskih akata

Član 1.

U građanskim ili trgovačkim stvarima dostavljanje pismena namijenjenih licima koja se nalaze u inostranstvu, vršiće se u državama ugovornicama na zahtjev konzula države molilje upućen vlasti koju će naznačiti zamoljena država. Zahtjev u kome je naznačena vlast od koje potiče dostavljeni akt, ime i svojstvo stranaka, adresa primaoca, priroda akta o kome se radi, mora biti sastavljen na jeziku zamoljene vlasti. Ta vlast će poslati konzulu akt, kojim dokazuje dostavljanje ili navodi činjenicu koja ga je spriječila.

Sve teškoće koje bi nastale prilikom konzulovog zahtjeva biće uređene diplomatskim putem.

Svaka država ugovornica može izjaviti, saopštenjem upućenim ostalim državama ugovornicama, da očekuje da joj zahtjev o dostavljanju koje se ima izvršiti na njenoj teritoriji, a koji sadrži napomene naznačene u prvom stavu, bude upućen diplomatskim putem.

Prednje odredbe se ne protive tome da se dve države ugovornice sporazumiju i prihvate direktno opštenje između svojih odnosnih vlasti.

Član 2.

Dostavljanje pismena će se vršiti staranjem nadležne vlasti prema zakonima zamoljene države. Ta vlast, osim slučaja predviđenog u članu 3, moći će se ograničiti da dostavljanje izvrši predajom akta primaocu, koji ga prima dobrovoljno.

Član 3.

Zahtjev će biti propraćen aktom za dostavu u dva primjerka.

Ako je pismo koje se ima dostaviti sastavljeno bilo na jeziku zamoljene vlasti, bilo na jeziku dogovorenom između dvije zainteresovane države, ako je propraćeno prevodom na jednom od tih jezika, zamoljena vlast će, u slučaju da joj je izražena takva želja u zahtevu, izvršiti dostavljanje pismena onako kako je njenim unutrašnjim zakonodavstvom propisano izvršenje sličnih dostavljanja u naročitoj formi, pod uslovom da ona nije protivna tom zakonodavstvu. Ako slična želja nije izražena, zamoljena vlast će nastojati najprije da predaju izvrši prema odredbama člana 2.

Izuzev suprotnog sporazuma, prijevod, predviđen prednjim stavom, ovjeriće diplomatski ili konzularni predstavnik države molilje zakleti prevodilac zamoljene države.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak broj 6/1962.

Član 4.

Izvršenje dostavljanja predviđeno članovima 1, 2. i 3. moći će se odbiti samo onda ako država, na čijoj bi se teritoriji ono imalo izvršiti, nalazi da je takve prirode da pogađa njen suverenitet i njenu sigurnost.

Član 5.

Izvršenje dostavljanja će se dokazivati potvrdom prijema datiranom i ovjerenom od strane primaoca, potvrdom vlasti zamoljene države, kojom se konstatuje činjenica, način i datum saopštenja.

Potvrda prijema potvrda vlasti mora se nalaziti na jednom od primjeraka akata ili mu mora biti priložena.

Član 6.

Odredbe prednjih članova ne protive se:

1. mogućnosti upućivanja akata poštom, direktno zainteresovanim licima koja se nalaze u inostranstvu;
2. mogućnosti za zainteresovana lica da daju da se dostavljanje vrši direktno staranjem izvršitelja nadležnih službenika zemlje opredjeljenja;
3. mogućnosti za svaku državu, da daje da se dostavljanje pismena licima u inostranstvu vrši direktno staranjem njenih diplomatskih konzularnih predstavnika.

U svakom od ovih slučajeva predviđena mogućnost postoji samo ako to dopuštaju konvencije sklopljene između zainteresovanih država ako se, u nedostatku konvencija, tome ne protivi država na čijoj teritoriji treba da se izvrši dostavljanje. Ta država se tome neće moći protiviti kada, u slučajevima iz stava 1. pod 3, akt treba da se saopšti, bez prinude, državljaninu države molilje.

Član 7.

Dostavljanje pismena neće moći dati povoda za naknadu takse troškova ma kakve prirode ona bila.

Međutim, ako nije suprotno ugovoreno, zamoljena država imaće pravo da traži naknadu troškova nastalih intervencijom izvršitelja primjenom neke naročite forme iz člana 3.

II. Zamolnica

Član 8.

U građanskim trgovačkim stvarima, sudska vlast države ugovornice moći će se, saglasno odredbama ovog zakonodavstva, obraćati zamolnicom nadležnoj vlasti druge države ugovornice i zatražiti od nje, da u svom djelokrugu izvrši bilo akt isljeđenja, bilo druge sudske akte.

Član 9.

Zamolnice će dostavljati konzul države molilje onoj vlasti koju naznači zamoljena država. Ta vlast će poslati konzulu akt kojim se konstatuje postupanje po zamolnici ili se u njemu naznačuje činjenica koja je to postupanje spriječila.

Sve teškoće koje bi nastale prilikom tog dostavljanja biće uređene diplomatskim putem.

Svaka država ugovornica može izjaviti, saopštenjem upućenim ostalim državama ugovornicama, da očekuje da joj se zamolnice koje treba da se izvrše na njenoj teritoriji, dostave diplomatskim putem.

Prednje odredbe se ne protive tome da se dvije države ugovornice sporazumiju da dopuste direktno upućivanje zamolnica između svojih odnosnih vlasti.

Član 10.

Ako ne postoji suprotan sporazum, zamolnica mora biti sastavljena bilo na jeziku zamoljene vlasti, bilo na jeziku ugovorenom između dvije zainteresovane države, mora da je prati prijevod na jednom od tih jezika, ovjeren od diplomatskog konzularnog predstavnika države molilje zakletog prevodioca zamoljene države.

Član 11.

Sudska vlast, kojoj je upućena zamolnica, biće dužna da joj udovolji, upotrebljavajući ista sredstva prinude kao i za izvršenje neke zamolnice vlasti zamoljene države zahtjeva postavljenog u tom cilju od zainteresovane strane. Upotreba tih sredstava prinude nije potrebna ako se sporne strane pojave pred sudom.

Vlast koja podnosi zamolnicu biće obaviještena, ako to traži, o danu i o mjestu gde će se pristupiti izvršenju tražene mjere, kako bi zainteresovana strana mogla tome prisustvovati.

Izvršenje zamolnice moći će se odbiti samo:

1. ako nije utvrđena autentičnost dokumenata;
2. ako izvršenje takve zamolnice u zamoljenoj državi ne spada u djelokrug rada sudske vlasti;
3. ako država, na čijoj bi se teritoriji izvršenje moralo obaviti, smatra da je ono takve prirode da pogađa njen suverenitet i njenu sigurnost.

Član 12.

U slučaju nenadležnosti zamoljene vlasti, zamolnica će se dostaviti službenoj nadležnoj sudskoj vlasti iste države, prema utvrđenim propisima njenog zakonodavstva.

Član 13.

U svim slučajevima gdje zamolnici nije udovoljeno od strane zamoljene vlasti, ova će o tome bez odlaganja obavijestiti vlast koja je podnijela zamolnicu, navodeći, u slučaju iz člana 11, razloge zbog kojih je izvršenje po toj zamolnici dobiveno i, u slučaju iz člana 12, vlast kojoj je to zamolnica dostavljena.

Član 14.

Sudska vlast koja pristupa izvršenju zamolnice primjenice, u pogledu forme postupanja, zakone svoje zemlje.

Međutim, biće dopušteno, na traženje vlasti koja je podnijela zamolnicu, da se postupa na poseban način, pod uslovom da taj način nije u suprotnosti sa zakonodavstvom zamoljene države.

Član 15.

Odredbe prethodnih članova ne isključuju mogućnost za svaku državu da izvrši direktno, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavnika, zamolnice ako to dopuštaju konvencije sklopljene između zainteresovanih država ako se tome ne protivi država na čijoj teritoriji se postupa po zamolnici.

Član 16.

Postupanje po zamolnicama neće biti predmet naplaćivanja taksa troškova bilo kakve prirode.

Međutim, ako ne postoji suprotan sporazum, zamoljena država imaće pravo da traži od države koja podnosi zamolnicu naknadu za plaćanje odštete svjedocima vještacima, kao i izdatke nastale intervencijom izvršitelja, koja je bila potrebna, jer se svjedoci nisu pojavljivali dobrovoljno, troškove koji potiču od eventualne primjene člana 14, stav 2.

III. Kaucija "iudicatum solvi"

Član 17.

Državljanima jedne od država ugovornica, koji imaju svoj domicil u jednoj od tih država, a koji se pojave kao tužioci ili kao intervenijenti pred sudovima neke druge od tih država, nikakva kaucija ni deponovanje, ma pod kojim nazivom to bilo, ne može se nametnuti, bilo stoga što su stranci, bilo usljed toga što nemaju domicila mjesta prebivanja u toj zemlji.

Isto pravilo će se primjeniti na plaćanje koje bi se tražilo od tužilaca ili intervenijenata radi obezbjeđenja sudskih troškova.

Konvencije, kojima su države ugovornice bile ugovorile za svoje državljane oslobođenje od kaucije "iudicatum solvi" od uplate sudskih troškova bez uslova u pogledu domicila, primjenjivaće se i dalje.

Član 18.

Osude na plaćanje parničnih troškova i izdataka, izrečene u jednoj od država ugovornica protiv tužioca intervenijenta, koji su oslobođeni od kaucije, deponovanja plaćanja, bilo na osnovu člana 17. st. 1. i 2, bilo na osnovu zakona države u kojoj je postupak pokrenut, biće, na zahtjev postavljen diplomatskim putem, besplatno oglašene za izvršne od strane nadležne vlasti u svakoj od država ugovornica.

Isto pravilo se primjenjuje na sudske odluke kojima je iznos parničnih troškova utvrđen kasnije.

Prednje odredbe se ne protive tome da se dvije države ugovornice sporazumiju i dopuste da zahtjev za klauzulu izvršnosti može postaviti i direktno zainteresovana strana.

Član 19.

Odluke, koje se odnose na troškove i izdatke, oglašavaće se izvršnim bez saslušavanja stranaka, ali s tim da osuđena strana može naknadno izjaviti žalbu, prema zakonima zemlje u kojoj se zahtijeva izvršenje.

Vlast, nadležna da rješava po zahtjevu za stavljanje klauzule izvršnosti, ograničiće se na ispitivanje:

1. da prema zakonu zemlje gde je presuda izrečena, prepis odluke sadrži potrebne uslove za njenu autentičnost;
2. da li je, prema istom zakonu, odluka postala izvršna;
3. da li je dispozitiv odluke sastavljen bilo na jeziku zamoljene vlasti bilo na jeziku ugovorenom između dvije zainteresovane države da li je praćen prijevodom sačinjenim na jednom od tih jezika i, ako ne postoji suprotan sporazum, ovjerenim od strane diplomatskog konzularnog predstavnika države molilje zakletog prevodioca zamoljene države.

Da bi bilo udovoljeno uslovima propisanim stavom 2. pod 1 i 2, biće dovoljna izjava nadležne vlasti države koja podnosi zamolnicu, kojom se utvrđuje da je odluka postala izvršna podnošenjem uredno ovjerenih dokumenata, iz kojih je moguće ustanoviti da je odluka postala izvršna. Nadležnost vlasti, pomenute naprijed, biće potvrđena ako ne postoji suprotan sporazum od strane najvišeg funkcionera pravosuđa u državi molilji. Izjava i potvrda o kojima je riječ, treba da su sastavljene prevedene prema pravilu sadržanom u stavu 2. pod 3.

Vlast nadležna da rješava po zahtjevu za stavljanje klauzule izvršnosti, odrediće, pod uslovom da to stranka istovremeno traži, iznos troškova potvrde, prijevoda i ovjere, o kojima govori stav 2. pod 3. Ovi troškovi smatraće se parničnim troškovima i izdacima.

IV. Besplatna sudska pomoć

Član 20.

U građanskim i trgovačkim predmetima, državljanima svake od država ugovornica, biće pružena besplatna sudska pomoć kao i vlastitim građanima, saobrazno zakonima države u kojoj se traži besplatna sudska pomoć.

U državama gdje postoji sudska pomoć za administrativne predmete, odredbe propisane u prednjem stavu, primjenjivaće se i na predmete koji se nalaze pred sudovima nadležnim za tu materiju.

Član 21.

U svim slučajevima, uvjerenje izjavu o siromaštvu treba da izdaju primaju vlasti mjesta uobičajenog boravišta inostranca, a u nedostatku tih, vlasti njegovog stvarnog mjesta stanovanja. U slučaju da ove posljednje vlasti ne bi pripadale jednoj od država ugovornica i ne bi primale ni izdavale uvjerenja ni izjave takve prirode, biće dovoljno uverenje izjava izdata-primljena od diplomatskog konzularnog predstavnika one zemlje kojoj taj inostranac pripada.

Ako molilac ne stanuje u zemlji gde je postavljen zahtjev, uvjerenje izjavu o siromaštvu ovjeriće besplatno diplomatski ili konzularni predstavnik zemlje u kojoj dokumenat treba da se podnese.

Član 22.

Vlast nadležna da izda uvjerenje da primi izjavu o siromaštvu, moći će da se obavijesti o imovnom stanju molioca kod vlasti ostalih država ugovornica.

Vlast, određena da rješava o zahtjevu za besplatnu sudsku pomoć, zadržava u granicama svoje nadležnosti, pravo da kontroliše uvjerenja, izjave i obavještenja, koja joj se daju i da, u cilju dovoljnog razjašnjenja, traži da joj se daju i dopunske informacije.

Član 23.

Kada se siromašno lice nalazi u zemlji gdje ne može da traži besplatnu sudsku pomoć, njegovu molbu za dobivanje sudske pomoći, praćenu uvjerenjima i izjavama o siromaštvu, a ponekad i drugim dokaznim sredstvima korisnim za ispitivanje molbe, moći će konzul njegove zemlje predati vlasti nadležnoj za rješavanje iste vlasti koju označi država gdje molba treba da se ispita.

Odredbe koje sadrži član 9. stavovi 2, 3. i 4. i članovi 10. i 12, koji se odnose na zamolnice, mogu se primjenjivati na dostavljanje molbi sa priložima za dobivanje besplatne sudske pomoći.

Član 24.

Ako je uživanje sudske pomoći odobreno građaninu jedne od država ugovornica, dostavljanje pismena u bilo kom obliku u vezi sa njegovim sporom, koje bi trebalo učiniti u nekoj drugoj od tih država, neće biti predmet nikakve naknade troškova od strane države molilje zamoljenoj državi.

Isto tako će se postupiti i sa zamolnicama, sa izuzetkom naknada plaćenih vještaci-ma.

V. Besplatno davanje izvoda iz akata o građanskom stanju

Član 25.

Siromašni državljani jedne od država ugovornica, moći će pod istim uslovima kao i domoroci, dobiti besplatno izvod iz akata o građanskom stanju. Isprave koje su im potrebne za ženidbu ovjeriće, bez troškova, diplomatski ili konzularni predstavnici država ugovornica.

VI. Lišavanje slobode

Član 26.

Lišavanje slobode, bilo kao sredstvo izvršenja, prosto kao mjera predohrane, neće se, u građanskim i trgovačkim stvarima, moći primijeniti na strance državljane jedne od država ugovornica u slučajevima kada se takva mjera ne bi mogla primijeniti na domoroce. Činjenica na koju se može pozivati državljanin nastanjen u zemlji, da bi se oslobodio od pritvora,

treba da djeluje i u korist državljanina države ugovornice, iako je to činjenica nastala u inostranstvu.

VII. Završne odredbe

Član 27.

Ova konvencija daje se na potpis državama predstavljenim na sedmom zasjedanju Konferencije za međunarodno privatno pravo.

Ona će se ratifikovati i ratifikacioni instrumenti biće deponovani kod Ministarstva inostranih poslova Holandije.

O svakom deponovanju ratifikacionog instrumenta biće sačinjen zapisnik, čiji će se ovjeren prijepis dostaviti diplomatskim putem svakoj od država potpisnica.

Član 28.

Ova konvencija stupa na snagu šezdeseti dan od deponovanja četvrtog ratifikacionog instrumenta, predviđenog članom 27. stav 2.

Za svaku državu potpisnicu, koja je kasnije ratifikuje, Konvencija stupa na snagu šezdeseti dan od dana deponovanja njenog ratifikacionog instrumenta.

Član 29.

Ova konvencija će zamijeniti, u odnosima između država koje je budu ratifikovale, Konvenciju o građanskom postupku, potpisanu u Hagu 17. jula 1905. godine.

Član 30.

Ova konvencija primjenjuje se punovažno na matičnim teritorijama države ugovornice.

Ako neka država ugovornica želi da ova konvencija bude na snazi na svim ostalim teritorijama ili na onim za čije međunarodne odnose se ona stara, notifikovaće svoju namjeru u tom smislu aktom koji će predati Ministarstvu inostranih poslova Holandije. Ono će diplomatskim putem dostaviti po jedan ovjeren prijepis svakoj od država ugovornica.

Konvencija će stupiti na snagu u odnosima između onih država koje ne stave prigovor u roku od šest mjeseci od ovog saopštenja i za teritoriju, teritorije o čijim se međunarodnim odnosima stara dotična država i za koju, odnosno za koje, bude data notifikacija.

Član 31.

Svaka država, koja nije predstavljena na sedmom zasjedanju Konferencije, može pristupiti ovoj konvenciji, ukoliko se tome, u roku od šest meseci od tog saopštenja, ne usprotivi jedna više država, koje su ovu konvenciju ratifikovale. Pristupanje će se vršiti na način predviđen članom 27. stav 2.

Razumije se da će pristupanja biti mogućna tek po stupanju na snagu ove konvencije na osnovu člana 28. stav 1.

Član 32.

Svaka država ugovornica, potpisujući ili ratifikujući ovu konvenciju, pristupajući joj može staviti rezervu u pogledu ograničenja primjene člana 17. na građane države ugovornice, koji imaju uobičajeno boravište na njenoj teritoriji.

Država, koja bude koristila mogućnost predviđenu prednjim stavom moći će tražiti od drugih država ugovornica primjenu člana 17. samo u korist svojih građana sa uobičajenim boravištem na teritoriji države ugovornice pred čijim sudovima se oni pojavljuju kao podnosioci zahtjeva intervenijenti.

Član 33.

Rok trajanja ove konvencije je pet godina od dana naznačenog u članu 28. stav 1. Konvencije.

Ovaj rok će početi da teče od tog dana i za države koje je budu ratifikovale ili joj budu pristupile kasnije.

Konvencija će se obnavljati prećutno na petogodišnje periode, izuzevši otkaz. Otkaz mora biti notifikovan najmanje šest mjeseci prije isticanja roka Ministarstvu inostranih poslova Holandije, koje će o tome obavijestiti sve države ugovornice.

Otkaz može da se ograniči na teritorije na izvjesne od teritorija označenih u notifikaciji, izvršenoj prema članu 30. stav 2.

Otkaz će imati dejstva samo u pogledu one države koja ga bude notifikovala. Konvencija će ostati na snazi za druge države ugovornice.

U potvrdu prednjeg, potpisani, uredno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali su ovu konvenciju.

Rađeno u Hagu, 1. marta 1954. godine, u jednom primjerku, koji će biti deponovan u arhivama Vlade Holandije i čiji će jedan ovjereni prijepis biti dostavljen, diplomatskim putem, svakoj od država predstavljenoj na VII zasjedanju haške Konferencije za međunarodno privatno pravo.

Konvencija je stupila na snagu 12.03.1957.godine, a u odnosu na bivšu SFRJ 11.05.1962.godine.

Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Kipar, Francuska, Japan, Poljska, Rumunija, Ruska Federacija, Srbija i Crna Gora, Slovenija i Ukrajina.

I KONVENCIJA O OLAKŠANJU MEĐUNARODNOG PRISTUPA SUDOVIMA*

(Hag, 25. oktobar 1980. godine)

Državne potpisnice ove konvencije, u želji da olakšaju međunarodni pristup sudovima, odlučile su da u tom cilju zaključe ovu konvenciju i dogovorile se o sljedećem:

POGLAVLJE I SUDSKA POMOĆ

Član 1.

Državljeni jedne od država ugovornica, kao i lica sa redovnim boravištem u nekoj od država ugovornica imaju pravo korišćenja sudske pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima u svakoj državi ugovornici, pod istim uslovima kao da su i sami državljani te države kao da u njoj imaju redovno boravište.

Lica na koja se odredbe iz prethodnog stava ne primjenjuju, ali čije je redovno boravište bilo u jednoj od država ugovornica u kojoj je sudski postupak pokrenut ili će biti pokrenut, ipak će imati pravo korišćenja sudske pomoći pod uslovima predviđenim u prethodnom stavu ako je predmet spora vezan za to ranije redovno boravište.

U državama u kojima sudska pomoć postoji u upravnim, socijalnim ili poreskim stvarima, odredbe ovog člana primjenjivaće se i na postupak u tim oblastima, pokrenut pred nadležnim sudovima.

Član 2.

Odredbe člana 1: primjenjuju se i na pravni savjet, pod uslovom da molilac bude prisutan u državi u kojoj se traži savjet.

Član 3.

Svaka država ugovornica imenovaće jedan centralni organ vlasti koji će biti zadužen za prijem molbi za sudska pomoć, koje mu se podnose u skladu sa ovom konvencijom, i da postupi po njima.

Savezne države i države u kojima je na snazi više pravnih sistema mogu imenovati više centralnih organa. Ako je centralni organ kome je molba podnesena nenadležan on će je proslijediti nadležnom centralnom organu te države ugovornice.

Član 4.

Svaka država ugovornica imenovaće jedan ili više otpremnih organa, čiji je zadatak da molbe za sudska pomoć prosljeđuju nadležnom centralnom organu zamoljene države. Molbe za sudska pomoć prosljeđuju se, bez intervencije bilo kog drugog organa, prema obrascu koji je dat u priloge ove konvencije.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, broj 4/1988.

Svaka država ugovornica ima pravo da u istom cilju koristi diplomatski put.

Član 5.

Kad se ne nalazi u zamoljenoj državi, molilac za sudsku pomoć može, bez štete po bilo koji drugi način na koji bi mogao svoju molbu podnijeti nadležnom organu te države, podnijeti molbu nekom otpremnom organu države ugovornice u kojoj je njegovo redovno boravište.

Molba treba da bude sačinjena u skladu sa obrascem koji je priložen ovoj konvenciji. Uz molbu se podnose i sva potrebna dokumenta, uz rezervu da zamoljena država ima pravo da zatraži dopunske podatke dokumenta u vezi sa datim slučajem.

Svaka država ugovornica ima pravo da saopšti da se njenom centralnom organu, zaduženom za prijem molbi, molbe mogu dostavljati na bilo koji drugi način ili bilo kojim drugim putem.

Član 6.

Otpremni organ pomoći će molioocu kako bi uz molbu mogla biti predata i sva dokumenta ili podaci koji su, po saznanju tog organa, neophodni da se o molbi donese odluka. Isti organ izvršiće provjeru formalne ispravnosti ovih dokumenata i podataka.

Ovaj organ može odbiti da prosledi molbu ako ocijeni da je molba očigledno neosnovana.

Po potrebi, ovaj organ će pomoći molioocu da besplatno dobije prevod dokumenata.

On odgovara na zahtjeve za dopunskim podacima koje zatraži centralni organ zadužen za prijem molbi u zamoljenoj državi.

Član 7.

Molba za sudsku pomoć, dokumenta koja je potkrepljuju, kao i sva saopštenja kao odgovor na traženje dopunskih podataka moraju biti sačinjeni na jednom od zvaničnih jezika zamoljene države proračeni prijevodom na jednom od ovih jezika.

Međutim, ako je u državi molilji teško doći do prijevoda na jezik zamoljene države, ova država treba da prihvati to da dokumenta budu sačinjena na francuskom, engleskom jeziku, proračena prijevodom na jedan od ova dva jezika.

Saopštenja centralnog organa zaduženog za prijem molbi mogu biti sačinjena na jednom od zvaničnih jezika to države, na engleskom, na francuskom jeziku. Međutim, ako je molba koju je dostavio otpremni organ sačinjena na francuskom, engleskom jeziku ili je uz molbu priložen prevod na jednom od ovih jezika, saopštenja centralnog organa zaduženog za prijem takođe će biti sačinjena na jednom od ovih jezika.

Troškovi prevođenja do kojih bi došlo primjenom prethodnih stavova padaju na teret države molilje. Međutim, ako bi, u slučaju potrebe, zamoljena država obezbijedila prijevod, ovi troškovi bi išli na njen teret.

Član 8.

Centralni organ zadužen za prijem molbi donosi odluku u vezi sa molbom za sudsku pomoć preduzima potrebne mere kako bi odluku donio nadležni organ zamoljene države.

Centralni organ prosljeđuje zahtjeve za davanje dopunskih podataka otpremnom organu i obavještava ga kako o svakoj eventualnoj teškoći u vezi sa razmatranjem molbe tako i o donesenoj odluci.

Član 9.

Ako ne boravi u nekoj od država ugovornica, lice koje traži sudsku pomoć može uputiti svoju molbu konzularnim putem, bez štete po bilo koji drugi način na koji bi ovu molbu mogao podnijeti nadležnom organu zamoljene države.

Svaka država ugovornica ima pravo da ukaže na ostale moguće načine podnošenja molbe njenom centralnom organu zaduženom za prijem.

Član 10.

Dokumenta podnesena primjenom ovog poglavlja oslobođena su svake legalizacije i bilo koje druge odgovarajuće formalnosti.

Član 11.

Intervencije nadležnih organa oko prosljeđivanja, prijema donošenja odluke u vezi sa molbama za sudsku pomoć, u skladu sa ovim poglavljem, besplatne su.

Član 12.

Molbe za sudsku pomoć razmatraju se po hitnom postupku.

Član 13.

Kada je u skladu sa članom 1. odobrena sudska pomoć, obavještenje i dostava, u bilo kojoj formi, u vezi sa sudskim postupkom korisnika pomoći, koje bi trebalo izvršiti u nekoj drugoj državi ugovornici, ne povlači nikakvu naknadu. To važi i za sudske zamolnice i prikupljanje obavještenja o socijalnom stanju, sa izuzetkom naknada koje se plaćaju vještacima i prevodiocima.

Kada je, u skladu sa članom 1, nekom licu odobreno korišćenje sudske pomoći u jednoj zemlji ugovornici, a u vezi sa postupkom koji je okončan donošenjem odluke, to lice će uživati, bez ponovnog razmatranja, sudsku pomoć u svakoj drugoj državi ugovornici u kojoj zatraži priznanje ili izvršenje ove odluke.

POGLAVLJE II

KAUCIJA ” IUDICATUM SOLVI” I NAPLATA SUDSKIH TROŠKOVA

Član 14.

Od fizičkih pravnih lica sa redovnim boravištem u nekoj od država ugovornica koja bi se pojavila kao tužioc ili umješaci pred sudom druge države ugovornice ne može se zahtijevati polaganje kaucije ili depozita u bilo kom vidu samo zbog toga što su u pitanju stranci ili što ta lica nemaju domicil ili redovno boravište u državi u kojoj je spor pokrenut.

Isto pravilo primjenjuje se na plaćanje koje bi se tražilo bilo od tužilaca umješaka na ime obezbjeđivanja sudskih troškova.

Član 15.

Odluka o obavezi plaćanja sudskih troškova, izrečena u jednoj od država ugovornica licu koje je oslobođeno kaucije, depozita plaćanja prema članu 14. ili u skladu sa zakonom države u kojoj je postupak pokrenut, postaje, na zahtjev povjerioca, besplatno izvršna u svakoj drugoj državi ugovornici.

Član 16.

Svaka država ugovornica odrediće jedan više otpremnih organa koji će biti zaduženi da centralnom nadležnom organu zamoljene države dostave zahtjeve za izvršenje predviđene članom 15.

Svaka država ugovornica određuje centralni nadležni organ koji će primati molbe i preduzimati odgovarajuće mere kako bi se u tom pogledu donijela definitivna odluka.

Savezne države i države u kojima postoji više važećih pravnih sistema imaju pravo da odrede više centralnih organa. Ako centralni organ kome je molba dostavljena nije nadležan, on će zahtjev prosljediti nadležnom centralnom organu u zamoljenoj državi.

Molbe se prosljeđuju bez posredovanja bilo kog drugog organa. Međutim, svaka država ugovornica ima pravo da u tom cilju koristi diplomatski put.

Naznačene odredbe ne isključuju mogućnost da povjerilac podnese direktno zahtjev za izvršenje, osim u slučaju izričitog protivljenja zamoljene države.

Član 17.

Uz zahtev za izvršenje treba da bude priloženo i sljedeće:

- a) otpравak dijela odluke u kome su naznačena imena i svojstvo stranaka, kao i dispozitiv koji se odnosi na troškove;
- b) bilo koji dokument kojim se može dokazati da je odluka pravnosnažna i izvršna u državi porijekla;
- c) ovjereni prijevod koji odgovara originalu ovih dokumenata, na jeziku zamoljene države, ako ti dokumenti nisu već sastavljeni na tom jeziku.

Nadležni organ zamoljene države donosi odluku u vezi sa zahtjevom za izvršenje bez saslušanja zainteresovanih stranaka. On se ograničava na provjeru da su dokumenti podneseni.

Na zahtjev podnosioca molbe, isti organ procjenjuje visinu troškova za uvjerenje, prijevod i potvrdu, koji se uključuju u sudske troškove. Ne može se zahtijevati nikakva legalizacija ili slična formalnost.

Protiv odluke koju je donio nadležni organ, zainteresovane stranke mogu podnijeti samo one žalbe koje dozvoljava zakonodavstvo zamoljene države.

POGLAVLJE III

KOPIJE SUDSKIH DOKUMENATA I ODLUKA

Član 18.

U građanskim i trgovačkim stvarima, državljani jedne države ugovornice, kao i lica sa redovnim boravištem u nekoj od država ugovornica mogu, pod istim uslovima kao i državljani te države, dobiti i, ako je potrebno, ovjeriti prepise izvode iz javnih knjiga sudskih odluka donesenih u nekoj drugoj državi ugovornici.

POGLAVLJE IV LIŠAVANJE SLOBODE I ZAŠTITNE MJERE

Član 19.

Lišavanje slobode, bilo kao način izvršenja bilo kao zaštitna mjera, ne može se u građanskim i trgovačkim stvarima primjenjivati na državljane jedne države ugovornice na lica sa redovnim boravištem u toj državi ugovornici ako se ne bi mogao primijeniti ni na državljane te države. Svaka činjenica na koju bi se državljanin sa redovnim boravištem u toj državi mogao pozvati da bi izdejstvovao obustavljanje lišavanja slobode mora imati isto dejstvo i za državljanina neke države ugovornice za lica sa redovnim boravištem u nekoj državi ugovornici, čak i onda kada je reč o djelu koje je izvršeno u inostranstvu.

Član 20.

Kada je svjedok vještak, državljanin jedne države ugovornice ima redovno boravište u nekoj državi ugovornici, poimenice pozvan od strane suda neke stranke sa ovlašćenjem suda da se pojavi pred sudom neke druge države ugovornice, ne može biti gonjen, zatvaran predmet bilo kakvog ograničavanja lične slobode na teritoriji te države ugovornice na osnovu kazne djela nastalih prije njegovog dolaska na teritoriju države molilje.

Imunitet predviđen u prethodnom stavu počinje sedam dana prije dana utvrđenog za saslušanje svjedoka vještaka, a prestaje onda kada je svjedok vještak, koji je imao mogućnost da napusti teritoriju u toku sedam uzastopnih dana nakon što su ga sudske vlasti obavijestile da njegovo prisustvo više nije potrebno, ostao na istoj teritoriji ili je napustio pa se po svojoj volji vratio.

POGLAVLJE V OPŠTE ODREDBE

Član 21.

Ni jedna odredba ove konvencije, osim odredaba člana 22. ne može se tumačiti kao da ograničava prava koja se odnose na područja regulisana Konvencijom, a koja bi se mogla priznati nekom licu u skladu sa zakonima neke države ugovornice u skladu sa svakom drugom konvencijom u kojoj ta država jeste ili će biti strana ugovornica.

Član 22.

U odnosima između država koje je budu ratifikovale ova konvencija zamenjuje čl. 17. do 24. Konvencije o građanskom postupku, potpisane 17. jula 1905. godine u Hagu čl. 17. do 26. Konvencije o građanskom postupku, potpisane 1. marta 1954. godine u Hagu, za

države koje su strane ugovornice jedne druge konvencije, čak i pod rezervom drugog stava člana 28. pod c).

Član 23.

Dopunski sporazumi konvencijama iz 1905. i 1954. godine, koje su zaključile države ugovornice, primjenjivaće se i na ovu konvenciju ako nisu u suprotnosti s njom, osim ako se zainteresovane države ne dogovore drukčije.

Član 24.

Svaka država ugovornica može izjavom naznačiti jezik, jezike koji nisu predviđeni čl. 7. i 17, a na kojima mogu biti sačinjeni ili prevedeni dokumenti koji će se upućivati centralnom organu.

Član 25.

Svaka država ugovornica sa više zvaničnih jezika i koja iz razlog vezanih za interno pravo, ne može za čitavu svoju teritoriju prihvatiti izradu dokumenata iz čl. 7. i 17. o sudskoj pomoći na jednom od tih jezika, mora izjavom naznačiti jezik na kome ovi dokumenti treba da budu sačinjeni ili prevedeni, kako bi mogli biti prezentirani na određenim dijelovima njene teritorije.

Član 26.

Država ugovornica koja obuhvata dvije ili više teritorijalnih jedinica u kojima se, u oblastima koje reguliše ova konvencija, primjenjuju različiti pravni sistemi može, prilikom potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobravanja pristupanja, izjaviti da će se ova konvencija primjenjivati na sve njene teritorijalne jedinice na samo jednu više njih i može u svako vrijeme ovu izjavu zamijeniti drugom.

Ove izjave biće upućene Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije sa izričitim navođenjem teritorijalnih jedinica na koje se Konvencija primjenjuje.

Član 27.

Kod država ugovornica sa sistemom u kome su izvršna, sudska i zakonodavna vlast podijeljene između centralnih organa i drugih državnih organa, potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, odobravanje pristupanje Konvenciji ili izjava u smislu člana 26. ne povlači nikakve posljedice u vezi sa internom podjelom vlasti u dotičnim državama.

Član 28.

Svaka država ugovornica može, prilikom potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobravanja pristupanja Konvenciji, zadržati pravo da iz primjene člana 1. izuzme lica koja nisu državljani neke države ugovornice već imaju redovno boravište u nekoj od država ugovornica, ali ne u onoj koja je učinila rezervu, odnosno lica koja su u državi koja je učinila rezervu

imala redovno boravište, ako između ove posljednje i države čiji je molilac sudske pomoći državljanin nije uspostavljen odnos reciprociteta.

Prilikom potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobravanja pristupanja Konvenciji svaka država ugovornica može da zadrži pravo isključenja:

- a) upotrebe engleskog, francuskog ili oba jezika, predviđene članom 7. stav 2;
- b) primjene odredaba člana 13. stav 2;
- c) primjene odredaba Poglavlja II;
- d) primjene člana 20.

Ako jedna država:

- a. izuzme upotrebu engleskog ili francuskog jezika primjenom rezerve predviđene u prethodnom stavu pod a), svaka druga država na koju bi se ova rezerva odnosila može da primijeni isto pravilo u odnosu na državu koja je tu rezervu učinila;
- b. primijeni rezervu predviđenu prethodnim stavom pod b), svaka druga država može odbiti da primijeni član 13. stav 2. na državljane države koja je rezervu učinila, kao i na lica sa redovnim boravištem u toj državi;
- c. primijeni rezervu predviđenu u prethodnom stavu pod c), svaka druga država može odbiti da primijeni odredbe iz Poglavlja II na državljane države koja je rezervu učinila i lica sa redovnim boravištem u toj državi.
- d. Nikakve druge rezerve nisu dozvoljene.
- e. Svaka država ugovornica može, u svako doba, da povuče rezervu koju je učinila, s tim da o tome obavijesti Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Holandije. Dejstvo rezerve prestaje prvog dana trećeg mjeseca nakon pomenutog saopštenja.

Član 29.

Svaka država ugovornica naznačiće Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije organe predviđene čl. 3, 4. i 16, bilo prilikom predaje instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobravanja pristupanja, bilo naknadno.

Po potrebi, ona će na isti način naznačiti:

- a) izjave predviđene čl. 5, 9, 16, 24, 25, 26. i 33;
- b) svako povlačenje i primjenu u vezi sa pomenutim izjavama i imenovanjem organa;
- c) povlačenje svake rezerve.

Član 30.

Formulari koji su priloženi ovoj konvenciji mogu se mijenjati odlukom posebne komisije, u koju će biti pozvane sve države ugovornice i sve države, a koju će sazvati generalni sekretar Haške konferencije. Prijedlog za izmjenu formulara mora se uključiti u dnevni red koji će biti priložen uz poziv. Specijalna komisija usvaja izmjene većinom glasova država ugovornica koje prisustvuju i učestvuju u glasanju, a izmjene stupaju na snagu za sve države ugovornice prvog dana sedmog meseca pošto ih generalni sekretar dostavi svim državama ugovornicama.

U toku perioda predviđenog prethodnim stavom, svaka država ugovornica može pismeno obavijestiti Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Holandije o namjeri da učini

rezervu na tu izmjenu. Država koja bude stavila ovakvu rezervu u odnosu na izmjenu, neće se smatrati stranom ove konvencije sve dok ne povuče rezervu.

POGLAVLJE VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31.

Konvencija je otvorena za potpisivanje državama koje su bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu na njenom XIV zasjedanju, kao i državama nečlanicama koje su bile pozvane da učestvuju u izradi Konvencije.

Konvencija se ratifikuje, prihvata odobrava, a instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju odobravanju dostavljaju se Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije.

Član 32.

Svaka druga država može takođe pristupiti Konvenciji.

Instrument o pristupanju podnosi se Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije.

Pristupanje će imati dejstvo samo u odnosima između države koja pristupa i država ugovornica koje ne budu uložile prigovor u roku od dvanaest mjeseci po prijemu saopštenja predviđenog u članu 36. pod 2. Ovakav prigovor može uložiti i svaka druga država članica prilikom ratifikacije, prihvatanja odobravanja Konvencije koje bi uslijedilo nakon pristupanja. Ovi prigovori se dostavljaju Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije.

Član 33.

Svaka država, prilikom potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobravanja pristupanja, može izjaviti da će se Konvencija odnositi na sve teritorije koje ona predstavlja na međunarodnom planu ili na jednu odnosno više njih. Ova izjava proizvodiće dejstvo od trenutka stupanja na snagu u toj državi.

Izjava, kao i svako naknadno proširenje saopštavaju se Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije.

Član 34.

Konvencija stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca nakon uručenja trećeg instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju pristupanju, kako je predviđeno čl. 31. i 32.

Zatim, Konvencija stupa na snagu:

- a) za svaku državu koja kasnije ratifikuje, prihvata, odobri ili pristupi Konvenciji – prvog dana trećeg mjeseca nakon uručenja svog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju;
- b) za teritorije teritorijalne jedinice na koje se Konvencija odnosi shodno čl. 26. i 33 - prvog dana trećeg mjeseca nakon saopštenja predviđenog pomenutim članovima.

Član 35.

Konvencija će važiti pet godina, računajući od datuma stupanja na snagu u skladu sa članom 34. stav 1, čak i za države koje je naknadno budu ratifikovale, prihvatile, odobrile ili joj pristupile.

Konvencija se automatski produžava za sljedećih pet godina, osim ako se ne otkáže. Otkazivanje Konvencije saopštava se najmanje šest mjeseci prije isteka roka od pet godina Ministarstvu inostranih poslova Kraljevine Holandije. Otkazivanje se može ograničiti na pojedine teritorije teritorijalne jedinice na koje se Konvencija primenjuje.

Otkazivanje važi samo za državu koja to bude saopštila. Konvencija ostaje na snazi za sve ostaje države ugovornice.

Član 36.

Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Holandije obavijestiće države članice Konvencije, kao i države koje budu pristupile Konvenciji shodno odredbama člana 32. o:

- 1) potpisivanju, ratifikaciji, prihvatanju i odobravanju obavljenom prema članu 31;
- 2) pristupanju i prigovorima u vezi sa prestupanjem, predviđenim članom 32;
- 3) datumu stupanja Konvencije na snagu shodno odredbama člana 34;
- 4) izjavama navedenim u čl. 26. i 33;
- 5) rezervama i povlačenju rezervi, kao što je predviđeno čl. 28. i 30;
- 6) saopštenjima dostavljenim prema članu 29;
- 7) otkazivanju shodno članu 35.

Potvrđujući navedeno, dole potpisani opunomoćenici potpisali su ovu konvenciju.

Sačinjeno u Hagu, 25. oktobra 1980. godine, na francuskom i engleskom jeziku, oba teksta jednake su vjerodostojnosti, u samo jednom primjerku koji će biti deponovan u arhivu Vlade Kraljevine Holandije, a čija će ovjerena kopija biti dostavljena diplomatskim putem svakoj od država članica Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu na njenom XIV zasijedanju, kao i svakoj drugoj državi koja je učestvovala u izradi ove konvencije prilikom tog zasijedanja.

ANEKSI
KONVENCIJE O OLAKŠANJU MEĐUNARODNOG
PRISTUPA SUDOVIMA
MODELI FORMULARA

Aneksi Konvencije

FORMULAR ZA PROSLJEĐIVANJE MOLBE
ZA DOBIJANJE SUDSKE POMOĆI

Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, potpisana u Hagu,
25. oktobra 1980. godine

*Identitet i adresa organa zaduženog da
proslijedi molbu*

Adresa organa zaduženog za prijem

Dole potpisani organ zadužen da proslijedi molbu ima čast da ovim dostavi Centralnom organu zaduženom za prijem molbu za dobijanje sudske pomoći, kao i njen aneks (izjavu koja se odnosi na ekonomsku situaciju podnosioca molbe), shodno poglavlju I navedene konvencije.

Eventualno primjedbe koje se odnose na molbu i izjavu: Druge primjedbe:

Sačinjeno u _____, dana _____

Potpis i pečat

**FORMULAR KOJI SE ODNOSI NA MOLBU
ZA DOBIJANJE SUDSKE POMOĆI**

**Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, potpisana u Hagu,
25. oktobra 1980. godine**

1. Ime i adresa podnosioca molbe za dobijanje sudske pomoći

2. Sud u kome je pokrenut treba da se pokrene spor (ako je poznat)

3.

a) predmet(i) spora; iznos spora, ako je potrebno;

b) u slučaju potrebe, broj dokumenata koji služe kao argumentacija i koji se odnose na pokrenuti spor na spor koji se namjerava pokrenuti;^{1*}

c) ime i adresa protivne strane.*

4. rokovi i datumi u vezi sa sporom koji povlače pravne posljedice za podnosioca molbe i kojima se dokazuje posebna hitnost u razmatranju molbe.*

5. Svaka druga korisna informacija*

6. Sačinjeno u _____, dana _____

7. Potpis podnosioca molbe

* Precrtati nepotrebno

**IZJAVA KOJA SE ODNOSI NA EKONOMSKU
SITUACIJU PODNOSIOCA MOLBE**

I. Lična situacija

1. Prezime (djevojačko prezime, ako je potrebno)
2. Ime (a)
3. Datum i mjesto rođenja
4. Državljanstvo
5. a) stalno prebivalište (datum početka stanovanja);
b) pređašnje stalno prebivalište (datum početka i prestanka stanovanja)
6. Lični podaci (neoženjen/neudata, oženjen/udata, udovac/udovica, razveden/razvedena, razdvojen/razdvojena)
7. Ime i prezime supruga(e)
8. Ime, prezime i datum rođenja djece koju izdržava zainteresovano lice
9. Druge osobe koje izdržava zainteresovano lice
10. Dodatna obavještenja o porodičnoj situaciji

II. Finansijska situacija

11. Profesionalna delatnost
12. Ime i adresa poslodavca mjesto vršenja profesionalne djelatnosti
- 13.

	Prihodi	zainteresovanog lica	supruga(e)	osobe koje zain- teresovano lice izdržava
a)	plata, nadnica (uključujući primanja u naturi)	_____	_____	_____
b)	penzije, invalidske penzije, izdržavanja, rente, doživotne rente	_____	_____	_____
c)	dodatak za nezapo- slenost	_____	_____	_____
d)	prihodi od profesija koje nisu pod stalnom platom	_____	_____	_____
e)	prihodi od vrednosnih papira i pokretne imovine	_____	_____	_____
f)	prihodi od zemljišta i nekretnine	_____	_____	_____
g)	drugi izvori prihoda	_____	_____	_____

14.

Nepokretna imovina	zainteresovanog lica	supruga(e)	osobe koje zainteresovano lice izdržava
a) (navesti vrijednost(i) i izdatak(ke))	_____	_____	_____

15.

Druga imovina	zainteresovanog lica	supruga(e)	osobe koje zainteresovano lice izdržava
a) (hartije od vrijednosti, učešća, potraživanja, bankovni računi, komercijalni fondovi itd.)	_____	_____	_____

16.

Dugovanja i drugi finansijski izdaci	zainteresovanog lica	supruga(e)	osobe koje zainteresovano lice izdržava
a) pozajmice (navesti prirodu, iznos koji je ostao da se plati i godišnja/mjesečna plaćanja)	_____	_____	_____
b) obaveze izdržavanja (navesti mjesečne iznose)	_____	_____	_____
c) stanarina (uključujući troškove grijanja, struje, gasa i vode)	_____	_____	_____
d) drugi periodični izdaci	_____	_____	_____

17. Porezi na dodatak i doprinosi za socijalno osiguranje iz prethodne godine

18. Primjedbe zainteresovanog lica

19. U slučaju potrebe, broj dokumenata koji služe kao argumentacija

20. Ja dole potpisan(a), obaviješten(a) o krivičnim posljedicama u slučaju lažne izjave, potvrđujem čašću da je ova izjava potpuna i tačna.

21. Sačinjeno u _____ (mesto)

22. Dana _____

23. (potpis zainteresovanog lica)

Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Kipar, Češka Republika, Finska, Francuska, Makedonija, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Holandija, Poljska, Rumunija, Srbija i Crna Gora, Slovačka, Španija, Švedska i Švajcarska.

**IV KONVENCIJA
O UKIDANJU POTREBE LEGALIZACIJE
STRANIH JAVNIH ISPRAVA***
(Hag, 5. oktobar 1961. godine)

Države potpisnice ove konvencije,
želeći da ukinu potrebu diplomatske ili konzularne legalizacije stranih javnih isprava,
odlučile su da zaključe radi toga konvenciju i saglasile se u sljedećem:

Član 1.

Ova konvencija primjenjuje se na javne isprave koje su sačinjene na teritoriji jedne države ugovornice, a treba da se upotrebe na teritoriji druge države ugovornice.

Stranim javnim ispravama, u smislu ove konvencije, smatraju se:

- a. isprave koje je izdao organ ili službenik državnog pravosuđa, uključujući i one koje je izdalo javno tužilaštvo, šef sudske pisarnice (greffier) ili sudski izvršitelj (huissier de justice);
- b. administrativne isprave;
- c. isprave koje je izdao ili ovjerio javni bilježnik;
- d. službene izjave, kao što su navodi o upisu u javne knjige, ovjera tačnosti datuma, ovjera potpisa kad su stavljene na privatne isprave.
- e. Međutim, ova konvencija se ne primjenjuje:
- f. na isprave koje su izdali diplomatski ili konzularni agenti;
- g. na administrativne isprave koje se neposredno odnose na neki trgovinski carinski posao.

Član 2.

Svaka država ugovornica oslobađa od legalizacije one isprave na koje se primjenjuje ova konvencija i koje treba da se upotrebe na njenoj teritoriji. Legalizacija u smislu ove konvencije predstavlja formalnost kojom diplomatski ili konzularni agenti one zemlje na čijoj teritoriji isprava treba da se upotrebi potvrđuju vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kojem je potpisnik te isprave postupio i, u slučaju potrebe, istovjetnost pečata ili žiga kojim je ta isprava snabdjevena.

Član 3.

Jedina formalnost koja može da se zahtjeva za potvrdu vjerodostojnosti potpisa, svojstva u kojem je potpisnik isprave postupio i, u slučaju potrebe, istovjetnosti pečata ili žiga kojim je ta isprava snabdjevena, jeste stavljanje potvrde navedene u čl. 4, i izdate od strane nadležnog organa one države od koje isprava potiče.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, broj 10/1962.

Međutim, ni formalnost navedena u prethodnom stavu ne može se zahtijevati ako je ona zakonima, propisima ili običajima koji su na snazi u državi gdje se isprava upotrebljava ili sporazumom između dvije ili više država ugovornica, ukinuta, uprošćena ili je takva isprava oslobođena legalizacije.

Član 4.

Potvrda predviđena u članu 3, stav prvi, stavlja se na samu ispravu ili na njen dodatak; ona mora biti saobražena obrascu priloženom ovoj konvenciji.

Ona, međutim, može biti sastavljena na službenom jeziku one vlasti koja je izdaje. I navodi koje ona sadrži mogu biti stavljeni na nekom drugom jeziku. Ali naslov "Apostille (Convention de la Haye du 5 octobre 1961)" mora da glasi na francuskom jeziku.

Član 5.

Potvrda se izdaje na molbu potpisnika ili svakog drugog imaoca isprave.

Propisno ispunjena, ona potvrđuje vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kojem je potpisnik isprave postupio i, u slučaju potrebe, istinitost pečata ili žiga kojim je isprava snabdjevena.

Potpis, pečat ili žig na potvrdu oslobođeni su ovjere.

Član 6.

Svaka država ugovornica odrediće odgovarajuće organe vlasti nadležne za izdavanje potvrde predviđene u članu 3. stav prvi.

O tom određivanju ona će izvijestiti Ministarstvo inostranih poslova Holandije, prilikom deponovanja svog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, ili svoje izjave o proširenju. Ona će to Ministarstvo izvijestiti i o svakoj promjeni nastaloj u određivanju tih organa vlasti.

Član 7.

Svaki organ vlasti označen shodno 61 članu 6. mora imati knjigu ili kartoteku u kojoj vodi izdate potvrde i to:

- a. redni broj i datum potvrde;
- b. ime potpisnika javne isprave i svojstvo u kojem je on postupio, ili za isprave na kojima nema potpisa, označenje one vlasti koja je stavila pečat ili žig.

Na traženje svakog zainteresovanog lica, vlast koja je izdala potvrdu dužna je da provjeri da li se podaci upisani u potvrdu slažu s podacima u knjizi ili kartoteci.

Član 8.

Ako između dvije ili više država ugovornica postoji ugovor, konvencija ili sporazum, koji sadrži odredbe na osnovu kojih ovjera potpisa, pečata ili žiga podliježe izvjesnim formalnostima, ova konvencija to ukida samo ako su navedene formalnosti strožije od one koja je predviđena u članovima 3. i 4.

Član 9.

Svaka država ugovornica preduzeće potrebne mjere kako bi se izbjeglo da njeni diplomatski i konzularni agenti pristupaju legalizaciji u slučajevima za koje ova konvencija propisuje oslobođenje od toga.

Član 10.

Ova konvencija otvorena je za potpis onih država koje su bile predstavljene na IX zasjedanju Haške konferencije za međunarodno privatno pravo, kao i za potpis Irske, Islanda, Lihtenštajna i Turske.

Ona će biti ratifikovana, ratifikacioni instrumenti predati na čuvanje Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Član 11.

Ova konvencija stupa na snagu šezdesetog dana od deponovanja trećeg ratifikacionog instrumenta predviđenog u članu 10. stav 2.

Za svaku državu potpisnicu koja je bude ratifikovala naknadno, konvencija će stupiti na snagu šezdesetog dana od deponovanja njenog ratifikacionog instrumenta.

Član 12.

Svaka država koja nije pomenuta u članu 10. može da pristupi ovoj konvenciji poslije njenog stupanja na snagu, u smislu člana 11. stav prvi. Instrument o pristupanju predaje se na čuvanje Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Pristupanje će imati dejstvo samo u odnosima između države koja pristupa i onih država ugovornica koje ne budu stavile prigovor na to u roku od šest mjeseci po prijemu saopštenja predviđenog u članu 15. pod d). Takav prigovor saopštava se Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Između države koja pristupa i onih država koje ne stave prigovor na to pristupanje, konvencija stupa na snagu šezdesetog dana po isteku roka od šest mjeseci pomenutog u prethodnom stavu.

Član 13.

Prilikom potpisivanja, ratifikovanja ili pristupanja svaka država može da izjavi da ovu konvenciju proteže na sve teritorije koje ona predstavlja u međunarodnim odnosima ili na jednu ili više njih. Ta izjava počinje da proizvodi dejstvo u času kad konvencija stupi na snagu za tu državu.

Poslije toga, svako proširenje takve vrste saopštiće se Ministarstvu inostranih poslova Holandije.

Kad se izjava o proširenju daje prilikom potpisivanja ili ratifikovanja, Konvencija stupa na snagu za teritorije predviđene shodno odredbama člana 11. Kad se izjava o proširenju daje prilikom pristupanja, konvencija stupa na snagu za teritorije predviđene shodno odredbama člana 12.

Član 14.

Važnost ove konvencije traje pet godina računajući od dana njenog stupanja na snagu shodno članu 11 stav prvi, što važi i za one države koje je naknadno ratifikuju ili joj pristupe.

Konvencija će se obnavljati prećutno po isteku svakih pet godina, izuzev u slučaju otkaza.

Otkaz se dostavlja Ministarstvu inostranih poslova Holandije, najmanje šest mjeseci prije isteka roka od pet godina.

On može da se ograniči samo na izvjesne od onih teritorija na koje se Konvencija primjenjuje.

Otkaz važi samo za državu koja ga je dala. Konvencija ostaje na snazi za ostale države ugovornice.

Član 15.

Ministarstvo inostranih poslova Holandije obavijestiće države predviđene u članu 10, kao i one države koje joj budu pristupile shodno odredbama člana 12:

- a. saopštenjima predviđenim u članu 6, stav 2;
- b. potpisima i ratifikacijama predviđenim u članu 10;
- c. datumu stupanja na snagu ove konvencije, shodno odredbama člana 11. stav prvi;
- d. pristupanjima i prigovorima predviđenim u članu 12, kao i o datumu stupanja u dejstvo tih pristupanja;
- e. proširenjima predviđenim u članu 13. i o datumu njihovog stupanja u dejstvo;
- f. otkazima predviđenim u članu 14. stav 3.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašćeni, stavili svoj potpis na ovu konvenciju.

Sačinjeno u Hagu, 5.oktobra 1961.godine na francuskom i engleskom, s tim da je francuski tekst vjerodostojan u slučaju razlike u tekstovima, u jednom primjerku koji će biti predat na čuvanje Arhivi Vlade Holandije, i čiji će po jedan ovjeren prijepis, vjeran originalu, diplomatskim putem biti dostavljen svakoj državi koja je bila predstavljena na IX zasjedanju Haške konferencije za međunarodno privatno pravo, kao i Irskoj, Islandu, Lihtenštajnu i Turskoj.

OBRAZAC POTVRDE
Potvrda će imati oblik kvadrata,

Sa stranom od 9 santimetara najmanje

APOSTILLE
(Convention de la Haye du 5 octobre 1961)

1. Zemlja: _____
Da je ova jedna isprava
2. potpisana od strane _____
3. u svojstvu _____
4. snabdjevena pečatom, žigom _____
_____ tvrdi _____
5. u _____
6. na dan _____
7. (naziv organa vlasti) _____
8. pod br. _____

9. Pečat (žig): _____
10. Potpis: _____

*Konvencija je stupila na snagu 24.01.1965.godine a u odnosu na bivšu SFRJ 24.01.1965.godine.
Države članice Konvencije sa danom 01.12.2005.godine su:*

Andora , Albanija, Antigva i Barbuda, Argentina, Armenija, Australija, Azerbedžan, Austrija, Bahami, Barbados, Bjelorusija, Belgija, Belise, Bosna i Hercegovina, Bocvana, Brunej Daruslam, Bugarska, Kina, Kolumbija, Kipar, Kazahstan, Češka, Dominikanska Republika, Ekvador, El Salvador, Estonija, Fiđi, Finska, Francuska, Grčka, Granada, Hrvatska, Honduras, Holandija, Island, Indija, Irska, Izrael, Italija, Južna Afrika, Japan, Letonija, Lesoto, Liberija, Lihteštajn, Litvanija, Luksemburg, Malaji, Malta, Maršalska Ostrva, Mauricijus, Meksiko, Monako, Makedonija, Mađarska, Namibija, Novi Zeland, Norveška, Njemačka, Panama, Poljska, Portugal, Rumunija, Ruska Federacija, Sv. Kitts i Nevis, Svaziland, Surinam, Samoa, Sjedinjene Američke Države, San Marino, Srbija i Crna Gora, Sejšeli, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Švajcarska, Tonga, Turska, Ukraina, Velika Britanija i Venecuela.

K O N V E N C I J A
O GRAĐANSKOPRAVNIM ASPEKTIMA
MEĐUNARODNE OTMICE DJECE*
(Hag, 25. oktobar 1980.godine)

POGLAVLJE I
OBLAST PRIMJENE KONVENCIJE

Član 1.

Ciljevi ove konvencije su:

- a) da obezbijedi što hitniji povratak djece nezakonito odvedene ili zadržane u nekoj državi ugovornici;
- b) da obezbijedi da se prava na staranje i viđenje sa djetetom po zakonu jedne od država ugovornica stvarno poštuju u drugoj državi ugovornici.

Član 2.

Države ugovornice će preduzeti sve odgovarajuće mjere da obezbijede na svojoj teritoriji sprovođenje ciljeva Konvencije. U ovu svrhu koristiće najefikasnije raspoložive postupke.

Član 3.

Odvođenje ili zadržavanje djeteta će se smatrati nezakonitim:

- a. ako predstavlja povredu prava na staranje koje je dobilo lice, institucija ili bilo koje drugo tijelo, kolektivno ili pojedinačno, po zakonu države u kojoj je dijete bilo stalno nastanjeno prije odvođenja ili zadržavanja;
- b. ako su se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja ta prava ostvarivala, kolektivno ili pojedinačno, ili bi se ostvarivala da nije došlo do odvođenja ili zadržavanja.

Prava na staranje pomenuta u tački a) stava 1. mogu se steći prije svega sprovođenjem zakona, ili na osnovu sudske ili upravne odluke, ili na osnovu sporazuma koji ima pravno dejstvo po zakonu odnosne države.

Član 4.

Konvencija će se primjenjivati na dijete koje je živjelo u državi ugovornici neposredno prije bilo kakve povrede prava na staranje ili na viđenje. Konvencija će prestati da se primjenjuje kada dijete napuni 16 godina.

Član 5.

U smislu ove konvencije izraz:

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" – Međunarodni ugovori, br. 7/91

-
- a. "pravo na staranje" uključuje prava koja se odnose na staranje o ličnosti djeteta, a posebno pravo na određivanje mjesta boravka djeteta;
 - b. "pravo na viđenje" uključuje pravo da se dijete za određeni period vremena odvede van mjesta stalnog boravka.

POGLAVLJE II CENTRALNI IZVRŠNI ORGAN Član 6.

Država ugovornica će odrediti centralni izvršni organ koji će izvršavati obaveze koje Konvencija predviđa za takav organ.

Savezne države, države sa više od jednog pravnog sistema ili države koje imaju autonomne teritorijalne jedinice moći će da postavljaju više od jednog centralnog izvršnog organa i naznače teritorijalnu nadležnost tih organa. Ako je država odredila više od jednog centralnog izvršnog organa, određiće centralni izvršni organ kome će moći upućivati molbe za dalje prosljeđivanje odgovarajućem centralnom izvršnom organu u toj državi.

Član 7.

Centralni izvršni organi će međusobno saradivati i unapređivati saradnju među nadležnim organima u zemljama ugovornicama kako bi se obezbijedilo što hitnije vraćanje djeteta i postigli ostali ciljevi ove konvencije.

Prije svega, centralni izvršni organi će, neposredno ili preko posrednika, poduzeti sve potrebne mjere:

- a. za otkrivanje mjesta gdje se nalazi dijete koje je nezakonito odvedeno ili zadržano;
- b. za sprječavanje daljih eventualnih opasnosti po dijete ili pristrasnosti u odnosu na jednu od zainteresiranih strana preduzimanjem ili iniciranjem preduzimanja privremene mjere;
- c. za obezbjeđenje dobrovoljnog povratka djeteta ili postizanje sporazumnog rješavanja tog pitanja;
- d. za razmjenu, gdje je to potrebno, informacija u vezi sa socijalnim porijeklom djeteta;
- e. za pružanje opštih informacija o važećem pravu odnosne države u vezi sa primjenom ove konvencije;
- f. za pokretanje ili olakšavanje pokretanja sudskog ili upravnog postupka radi obezbjeđivanja povratka djeteta i gdje je to moguće za sklapanje odgovarajućih sporazuma o organizovanju ili obezbjeđivanju efikasnog ostvarivanja prava na viđenje;
- g. za obezbjeđivanje ili olakšavanje obezbjeđivanja, gdje okolnosti to zahtijevaju, pravne pomoći i savjeta, uključujući i učešće branilaca i pravnih savjetnika;
- h. za sklapanje upravnih sporazuma koji su potrebni i adekvatni za obezbjeđivanje bezbjednog povratka djeteta;
- i. za obezbjeđivanje uzajamne razmjene informacija koje se odnose na primjenu ove konvencije i, ako je to moguće, eliminisanje svih prepreka u njenoj primjeni.

POGLAVLJE III POVRATAK DJETETA

Član 8.

Bilo koje lice, institucija ili drugo tijelo koje tvrdi da je odvođenjem ili zadržavanjem djeteta povrijeđeno pravo na staranje može se obratiti centralnom izvršnom organu države u kojoj se nalazi mjesto stalnog boravka djeteta ili centralnom izvršnom organu koje druge države ugovornice za pomoć u obezbjeđenju povratka djeteta.

Takva molba će sadržavati:

- a. podatke o identitetu podnosioca molbe, djeteta i lica za koje se tvrdi da je odvelo ili zadržalo dijete;
 - b. gdje je to moguće, datum rođenja djeteta;
 - c. činjenice na kojima se zasniva molba podnosioca za povratak djeteta;
 - d. sve raspoložive informacije u vezi sa mjestom gdje se dijete nalazi i identitetom lica sa kojim se pretpostavlja da je dijete.
- Uz molbu mogu biti priloženi slijedeći dokumenti:
- e. ovjerena kopija bilo koje važne odluke ili sporazuma;
 - f. uvjerenje ili garantno pismo koje je izdao centralni izvršni organ, ili drugi nadležni organ države u kojoj se nalazi mjesto stalnog boravka djeteta ili zvanično lice, u vezi sa relevantnim pravom te države;
 - g. bilo koji drugi relevantni dokument.

Član 9.

Ako centralni izvršni organ koji primi molbu iz člana 8. ima razloga da vjeruje da se dijete nalazi u nekoj drugoj državi ugovornici, bez odlaganja će direktno dostaviti molbu centralnom izvršnom organu te države ugovornice i obavijestiti o tome centralni organ koji upućuje molbu ili podnosioca molbe, zavisno od slučaja.

Član 10.

Centralni izvršni organ države u kojoj se nalazi dijete preduzeće ili naložiti da se preduzmu sve odgovarajuće mjere radi obezbjeđivanja dobrovoljnog povratka djeteta.

Član 11.

Sudski ili upravni organi država ugovornica će hitno sprovesti postupak za povratak djeteta.

Ako odgovarajući sudski ili upravni organi ne donesu odluku u roku od šest nedelja od dana pokretanja postupka, podnosilac molbe ili centralni izvršni organ države kojoj je upućen zahtjev, na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev centralnog izvršnog organa države koja upućuje zahtjev, ima pravo da traži obrazloženje zbog odlaganja. Ako odgovor dobije centralni izvršni organ države kojoj je upućen zahtjev, taj izvršni organ će dostaviti odgovor centralnom izvršnom organu države koja upućuje zahtjev ili podnosiocu molbe, zavisno od slučaja.

Član 12.

Ako je dijete nezakonito odvedeno ili zadržano u smislu člana 3, a na dan početka postupka pred sudskim ili upravni organom države ugovornice u kojoj se dijete nalazi proteklo je manje od godinu dana od dana nezakonitog odvođenja ili zadržavanja, odnosni nadležni organ će naložiti hitan povratak djeteta.

Sudski ili upravni organ, čak i ako je pravni postupak pokrenut nakon isteka roka od godinu dana pomenutog u prethodnom stavu, takođe će naložiti povratak djeteta ako se ne dokaže da se je dijete prilagodilo novoj sredini.

Ako sudski ili upravni organ u državi kojoj je upućen zahtjev ima razloga da vjeruje da je dijete odvedeno u neku drugu državu, može obustaviti postupak ili odbaciti molbu za povratak djeteta.

Član 13.

Bez obzira na odredbe prethodnog člana, sudski ili upravni organ države kojoj se upućuje zahtjev nije dužan da naloži povratak djeteta ako lice, institucija ili drugo tijelo koje se suprotstavlja njegovom povratku dokaže:

- a. da lice, institucija ili drugo tijelo koje se stara o ličnosti djeteta nije stvarno ostvarivalo pravo na staranje u vrijeme odvođenja ili zadržavanja ili da se bilo saglasilo ili naknadno pristalo na odvođenje ili zadržavanje;
- b. da postoji ozbiljna opasnost da bi povratak izložio dijete fizičkoj opasnosti ili psihičkoj traumi ili ga na drugi način doveo u nepovoljan položaj.

Sudski ili upravni organ može, takođe, da odbije da naloži povratak djeteta ako utvrdi da se dijete suprotstavlja povratku i da je napunilo one godine i steklo stepen zrelosti pri kome je potrebno uzeti u obzir njegovo mišljenje.

Prilikom razmatranja okolnosti pomenutih u ovom članu, sudski i upravni organ će uzeti u obzir podatke koji se odnose na socijalno porijeklo djeteta dobijene od centralnog izvršnog organa ili nekog drugog nadležnog organa države u kojoj se nalazi mjesto stalnog boravka djeteta.

Član 14.

Prilikom utvrđivanja da li je došlo do nezakonitog odvođenja ili zadržavanja u smislu člana 3, sudski i upravni organi države kojoj je upućen zahtjev mogu direktno primijeniti pravo, kao i sudske ili upravne odluke, bez obzira da li se zvanično priznaju ili ne u državi u kojoj se nalazi stalno mjesto boravka djeteta bez sprovođenja posebnih postupaka za dokazivanje tog prava ili priznavanje stranih odluka koji bi inače bili sprovedeni.

Član 15.

Sudski ili upravni organi države ugovornice mogu, prije izdavanja naloga o povratku djeteta, tražiti da podnosilac molbe pribavi od organa države u kojoj se nalazi mjesto stalnog boravka djeteta odluku ili druge dokaze da je odvođenje ili zadržavanje djeteta bilo nezakonito na osnovu člana 3. Konvencije ako se takva odluka ili dokazi mogu dobiti u toj

državi. Centralni izvršni organi država ugovornica, u mjeri u kojoj je to moguće, pomoći će podnosiocima molbe da dobiju takvu odluku ili dokaze.

Član 16.

Nakon dobijanja obavještenja o nezakonitom odvođenju ili zadržavanju djeteta u smislu člana 3, sudski ili upravni organi države ugovornice u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano neće donositi meritornu odluku o pravu na staranje sve dok se ne utvrdi da se dijete neće vratiti na osnovu ove konvencije ili, ako nije podnesena molba na osnovu ove konvencije, u razumnom periodu poslije prispjeća obavještenja.

Član 17.

Sama činjenica da je odluka koja se odnosi na staranje izdata ili da je treba priznati u državi kojoj je upućen zahtjev neće predstavljati osnovu za odbijanje povratka djeteta na osnovu ove konvencije, ali sudski i upravni organi države kojoj je upućen zahtjev mogu uzeti u obzir razloge za donošenje te odluke prilikom primjene ove konvencije.

Član 18.

Odredbe ovog poglavlja ne ograničavaju ovlašćenja sudskog ili upravnog organa da naloži povratak djeteta u bilo koje vrijeme.

Član 19.

Odluka na osnovu ove konvencije u vezi sa povratkom djeteta neće se smatrati meritornom u bilo kom pitanju u vezi sa pravom na staranje.

Član 20.

Povratak djeteta na osnovu odredaba član 12. može se odbiti ako bi to predstavljalo kršenje osnovnih principa zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda države kojoj je upućen zahtjev.

POGLAVLJE IV PRAVO NA VIĐENJE

Član 21.

Molba za sklapanje sporazuma za organizovanje ili obezbjeđivanje efikasnog ostvarivanja prava na viđenje može se podnijeti centralnim izvršnim organima država ugovornica na isti način kao i molba za povratak djeteta.

Centralni izvršni organi moraju poštovati obaveze o saradnji koje su utvrđene u članu 7. radi unapređivanja neometenog uživanja prava na viđenje i ispunjenja svih uslova od kojih može zavisiti ostvarivanje ovih prava. Centralni izvršni organi će preduzeti korake za otklanjanje, onoliko koliko je to moguće, svih prepreka u ostvarivanju tih prava, onoliko koliko je to moguće.

Centralni izvršni organi, neposredno ili preko posrednika, mogu inicirati ili pomoći pri pokretanju postupka radi organiziranja ili zaštite ovih prava i obezbjeđivanju uslova od kojih može zavisiti ostvarivanje ovih prava.

POGLAVLJE V OPŠTE ODREDBE

Član 22.

Nikakvo jemstvo, u vidu kaucije ili depozita, ma kako opisano, neće se tražiti kao garancija za pokrivanje troškova i rashoda sudskih ili upravnih postupaka iz oblasti primjene ove konvencije.

Član 23.

Neće se zahtijevati nikakva legalizacija ili slična formalnost u kontekstu ove konvencije.

Član 24.

Sve molbe, dopisi ili druga dokumentacija koja se upućuje centralnim izvršnim organima zamoljene države biće sačinjeni na originalnom jeziku sa priloženim prijevodom na zvanični jezik ili jedan od zvaničnih jezika države kojoj se upućuje zahtjev ili, gdje to nije moguće, sa prijevodom na francuski ili engleski jezik.

Međutim, država ugovornica se može, izražavajući rezervu u skladu sa članom 42, suprotstaviti korišćenju francuskog ili engleskog jezika, ali ne i jednog i drugog jezika, kod svih molbi, dopisa ili druge dokumentacije koja se upućuje njenim centralnim izvršnim organima.

Član 25.

Državljeni država ugovornica i lica koja su nastanjena u tim državama imaće pravo na pravnu pomoć i savjetodavne usluge po pitanjima u vezi sa primjenom ove konvencije u bilo kojoj državi ugovornici pod istim uslovima kao i domaći državljani i lica stalno nastanjena u toj državi.

Član 26.

Svaki centralni izvršni organ će snositi svoje troškove kod primjene ove konvencije.

Centralni izvršni organi i druge javne službe država ugovornica neće nametati nikakve dažbine u odnosu na molbe podnesene na osnovu ove konvencije. Naročito, oni ne mogu zahtijevati bilo kakve naknade od podnosioca molbe na ime troškova i rashoda postupaka ili, gdje to odgovara, na ime troškova koji proističu iz učešća pravne odbrane ili savjetnika. Međutim, oni mogu tražiti plaćanje troškova koji su proistekli ili koji će proisteći iz sprovođenja povratka djeteta.

Međutim, država ugovornica može, stavljanjem rezerve u skladu sa članom 42, izjaviti da neće primiti na sebe nikakve troškove koji se pominju u prethodnom stavu, a koji

proističu iz učešća pravne odbrane ili savjetnika ili iz sudskog postupka, osim u slučaju da se ti troškovi pokrivaju na osnovu njenog sistema pravne pomoći i savjetodavnih usluga.

Po izdavanju naloga za povratak djeteta ili izdavanju naloga u vezi sa pravom na viđenje u skladu sa ovom konvencijom, sudski ili upravni organi mogu, gdje to odgovara, naložiti licu koje je odvelo ili zadržalo dijete ili koje je spriječilo ostvarivanje prava na viđenje da plati potrebne troškove koje je imao podnosioc molbe ili neko drugo lice u njegovo ime, uključujući putne troškove, sve troškove traganja za djetetom i troškove pronalaženja djeteta, troškove pravnog predstavljanja podnosioca molbe i troškove povratka djeteta.

Član 27.

Kada je očigledno da zahtjevi iz ove konvencije nisu zadovoljeni ili da molba inače nema valjane pravne osnove, centralni izvršni organ nije dužan da prihvati molbu. U tom slučaju, centralni izvršni organ će odmah obavijestiti o svojim razlozima podnosioca molbe ili centralni izvršni organ preko koga je dostavljena molba, zavisno od slučaja.

Član 28.

Centralni izvršni organ može zahtijevati da uz molbu bude priloženo pismeno ovlašćenje koje mu daje pravo da zastupa podnosioca molbe ili da imenuje predstavnika koji će djelovati umjesto njega.

Član 29.

Ova konvencija neće sprječavati bilo koje lice, instituciju ili tijelo koje tvrdi da je došlo do povrede prava na staranje ili viđenje u smislu čl. 3. ili 21. da se neposredno obrati molbom sudskim ili upravnim organima države ugovornice, bez obzira da li je to predviđeno odredbama ove konvencije ili ne.

Član 30.

Sve molbe upućene centralnim izvršnim organima ili neposredno sudskim ili upravnim organima države ugovornice u skladu sa uslovima ove konvencije, zajedno sa dokumentima i svim ostalim priloženim podacima ili podacima podacima koje daje centralni izvršni organ prihvaćće se u sudovima ili administrativnim organima država ugovornica.

Član 31.

U odnosu na državu koja po pitanjima prava na staranje o djetetu ili viđenje djeteta ima dva ili više pravnih sistema koji se primjenjuju u različitim teritorijalnim jedinicama:

- a. bilo kakvo pozivanje na mjesto stalnog boravka u toj državi smatraće se kao pozivanje na mjesto stalnog boravka u jednoj od teritorijalnih jedinica te države;
- b. bilo kakvo pozivanje na zakon države mjesta stalnog boravka smatraće se kao pozivanje na zakon teritorijalne jedinice države u kojoj se nalazi mjesto stalnog boravka djeteta.

Član 32.

U odnosu na državu koja po pitanjima staranja o djeci ima dva ili više pravnih sistema koji se primjenjuju na različite kategorije lica, bilo kakvo pozivanje na zakon te države smatraće se kao pozivanje na pravni sistem koji utvrdi zakon te države.

Član 33.

Država u kojoj razne teritorijalne jedinice imaju sopstvene pravne propise o starateljstvu o djeci neće biti dužna da primjenjuje ovu konvenciju tamo gdje država sa jedinstvenim pravnim sistemom nije dužna da to učini.

Član 34.

Ova konvencija će imati prioritet u pitanjima iz oblasti njene primjene nad Konvencijom od 5. oktobra 1961.godine o ovlašćenjima odgovornih organa i pravu koje će se primjenjivati u odnosu na zaštitu maloljetnika, među potpisnicima obje konvencije. Inače, ova konvencija neće ograničiti primjenu međunarodnog instrumenta na snazi između države porijekla i države kojoj se upućuje molba ili drugog zakona države kojoj se upućuje molba radi realizovanja povratka djeteta koje je nezakonito odvedeno ili zadržano ili radi ostvarivanja prava na viđenje.

Član 35.

Ova konvencija će se primjenjivati među državama ugovornicama samo u odnosu na nezakonita odvođenja ili zadržavanja do kojih je došlo nakon njenog stupanja na snagu u tim državama.

U slučaju izjave na osnovu čl. 39. Ili 40, pozivanje iz prethodnog stava na državu ugovornicu će se smatrati pozivanjem na teritorijalnu ili jedinice na koje se primjenjuje ova konvencija.

Član 36.

Ništa iz ove konvencije neće spriječiti dvije ili više država ugovornica da se, radi ograničavanja restrikcija kojima može podlijegati povratak djeteta, međusobno dogovore o odstupanju od bilo koje odredbe ove konvencije koja može predstavljati takvo ograničenje.

POGLAVLJE VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

Ova konvencija će biti otvorena za potpisivanje državama koje su bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu za vrijeme njenog XIV zasjedanja.

Konvencija se može ratifikovati, može joj se pristupiti ili se može prihvatiti, a instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja će biti položeni kod Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.

Član 38.

Bilo koja druga država može pristupiti Konvenciji.

Instrumenti pristupanja će biti položeni kod Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.

Konvencija će stupiti na snagu za državu koja joj pristupi prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca od polaganja instrumenta pristupanja.

Pristupanje će biti punovažno samo u odnosima između države pristupnice i onih država ugovornica koje budu izjavile da prihvataju pristupanje. Takvu izjavu će takođe, morati da da bilo koja država članica koja ratifikuje, prihvata ili odobrava Konvenciju nakon pristupanja. Takva izjava će biti položena kod Ministarstva vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske, ovo Ministarstvo će uputiti, diplomatskim putem, ovjerenu kopiju izjave svakoj od država ugovornica.

Konvencija će stupiti na snagu između države koja pristupa i države koja je izjavila da prihvata pristupanje prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca nakon polaganja izjave o prihvatanju.

Član 39.

Bilo koja država može u vrijeme potpisivanja, ratifikovanja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja izjaviti da će se Konvencija primjenjivati na svim teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna ili na jednu ili više njih. Takva izjava će postati punovažna u vrijeme stupanja Konvencije na snagu za tu državu.

Takva izjava, kao i svako dalje proširivanje primjene će se proslijediti Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.

Član 40.

Ako država ugovornica ima dvije ili više teritorijalnih jedinica u kojima se primjenjuju različiti pravni sistemi u odnosu na pitanja iz djelokruga ove konvencije, može u vrijeme potpisivanja, ratifikovanja, prihvatanja, odobrovanja ili pristupanja izjaviti da će se ova konvencija primjenjivati na sve njene teritorijalne jedinice ili samo na jednu ili više njih i može izmijeniti ovu izjavu podnošenjem druge izjave u bilo koje vrijeme. O svim izjavama ove vrste biće obaviješteno Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske i u njima će se eksplicitno odrediti teritorijalne jedinice u kojima će se primijenjivati Konvencija.

Član 41.

U slučaju da država ugovornica ima politički sistem po kome su izvršna, sudska i zakonodavna ovlašćenja podijeljena između centralne i drugih vlasti u okviru te države, njeno potpisivanje ili ratifikovanje, prihvatanje ili odobravanje ili pristupanje ovoj konvenciji ili njene izjave u smislu člana 40. neće imati nikakve implikacije na unutrašnju podjelu ovlašćenja u okviru te države.

Član 42.

Svaka država može, najkasnije u vrijeme ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ili u vrijeme davanja izjave u smislu čl. 39. ili 40, izraziti jednu ili obje rezerve predviđene u članu 24. i članu 26. stav 3. Neće biti dopuštene druge rezerve.

Svaka država može u bilo koje vrijeme povući rezervu koju je dala. Povlačenje će se proslijediti Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.

Rezerva će prestati da bude punovažna prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca od obavještenja pomenutog u prethodnom stavu.

Član 43.

Konvencija će stupiti na snagu prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca od polaganja trećeg instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja pomenutih u čl. 37. i 38.

Poslije toga, Konvencija će stupiti na snagu:

- 1) za svaku državu koja ratifikuje, prihvata, odobrava ili pristupa Konvenciji prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca od polaganja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja;
- 2) za svaku teritoriju ili teritorijalnu jedinicu na koju je proširena primjena Konvencije u skladu sa čl. 39. ili 40, prvog dana trećeg kalendarskog mjeseca poslije obavještenja pomenutog u tom članu.

Član 44.

Konvencija će biti na snazi pet godina od dana stupanja na snagu u skladu sa članom 43. stav 1. čak i za države koje su naknadno ratifikovale, prihvatile, odobrile ili pristupile Konvenciji.

Ako nema pismenih izjava o protivnom, Konvencija će se automatski obnavljati svakih pet godina.

Sve izjave ove vrste će se dostavljati Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske najmanje šest mjeseci prije isteka petogodišnjeg perioda. One mogu biti ograničene na određene teritorije ili teritorijalne jedinice na koje se primjenjuje Konvencija.

Ovakve izjave će biti punovažne samo u odnosu na državu koja je o tome dostavila obavještenja. Konvencija će ostati na snazi za druge države ugovornice.

Član 45.

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske će obavijestiti države članice Konferencije i države koje su pristupile u skladu sa članom 38. o sljedećem:

- 1) potpisima i ratifikacijama, prihvatanjima i odobrenjima navedenim u članu 37;
- 2) pristupanjima navedenim u članu 38;
- 3) datumu stupanja Konvencije na snagu u skladu sa članom 43;
- 4) proširivanju primjene navedenom u članu 39;
- 5) izjavama navedenim u čl. 38. i 40;

6) rezervama navedenim u članu 24, članu 26. stav 3. i povlačenjima navedenim u članu 42;

7) izjavama navedenim u članu 44.

Potvrđujući navedeno, potpisnici za to propisno ovlašćeni, potpisali su Konvenciju.

Sačinjeno u Hagu 25. oktobra 1980.godine, na engleskom i francuskom jeziku, od čega su oba teksta podjednako autentična u jednom primjerku koji će biti položen u arhivu Vlade Kraljevine Nizozemske i čiji će primjerak biti dostavljen, diplomatskim putem, svakoj državi članici Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu koja je učestvovala na XIV zasjedanju.

Članice Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Argentina, Australija, Austrija, Bahami, Bjelorusija, Belgija, Belize, Bosna i Hercegovina, Brazil, Bugarska, Burkina Faso, Kanada, Čile, Kina (Hong Kong), Kina (Makao), Kolumbija, Kostarika, Hrvatska, Kipar, Češka Republika, Danska, Dominikanska Republika, Ekvador, El Salvador, Estonija, Fiđi, Finska, Francuska, Gruzija, SR Njemačka, Grčka, Gvatemala, Honduras, Mađarska, Island, Irska, Izrael, Italija, Latvija, Litvanija, Luxsemburg, Malta, Mauricius, Meksiko, Moldavija, Monako, Nizozemska, Novi Zeland, Nikaragva, Norveška, Panama, Paragvaj, Peru, Poljska, Portugal, Rumunija, Sent Kristofer i Nevis, Srbija i Crna Gora, Slovačka, Slovenija, Južna Afrika, Španija, Šri Lanka, Švedska, Švicarska, Tajland, Trinidad i Tobago, Turska, Turkmenistan, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Urugvaj, Sjedinjene Američke Države, Uzbekistan, Venecuela i Zimbabve.

**KONVENCIJA
O OSTVARIVANJU ALIMENTACIONIH ZAHTJEVA
U INOSTRANSTVU***
(Njujork, 20. juni 1956.godine)

Uvod

Smatrajući da treba hitno riješiti humanitarni problem koji se postavlja za lica koja su u nuždi a čiji se zakonski hranilac nalazi u inostranstvu, smatrajući da pokretanje alimentacionog postupka ili izvršenja odluka u inostranstvu dovodi do ozbiljnih pravnih i praktičnih teškoća, riješene da predvide sredstva koja bi omogućila da se ti problemi riješe i prebrode te teškoće

Strane ugovornice su se složile u slijedećem:

Član 1.

Predmet konvencije

- 1) Cilj ove konvencije je da olakša ostvarivanje izdržavanja na koje neko lice, dalje u tekstu nazvano povjerilac, koje se nalazi na teritoriji jedne od strana ugovornica, polaže pravo na potraživanje od nekog drugog lica, dalje u tekstu nazvano dužnik, koje potpada pod jurisdikciju druge strane ugovornice. Organi koji će biti uporijebljeni u tu svrhu nazivani su dalje u tekstu otpremni i posrednički organ.
- 2) Pravna sredstva predviđena ovom konvencijom dopunjuju, ali ne zamjenjuju sva druga pravna sredstva koja postoje po domaćem ili međunarodnom pravu.

Član 2.

Naimenovanje organa

1. Svaka strana ugovornica će, u momentu polaganja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju imenovati jednu ili više sudskih ili upravnih vlasti koje će na njenoj teritoriji vršiti vlast otpremnog organa.
2. Svaka strana ugovornica će, u momentu polaganja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju imenovati jedno javno ili privatno tijelo koje će na njenoj teritoriji vršiti funkcije posredničkog organa.
3. Svaka strana ugovornica će bez odlaganja saopštiti generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija naimenovanja učinjena po paragrafima 1 i 2 i svaku promjenu koja bi u tom nastupila.
4. Otpremni i posrednički organi mogu stupiti direktno sa otpremničkim ili posredničkim organima ostalih strana ugovornica.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu FNRJ" – Dodatak – br.2/60

Član 3.

Podnošenje zahtjeva otpremnom organu

1. Kada se povjerilac nalazi na teritoriji jedne strane ugovornice, dalje u tekstu država povjerioca, a dužnik je pod jurisdikcijom neke druge strane ugovornice, dalje u tekstu nazvanom država dužnika, povjerilac može uputiti zahtjev otpremnom organu države povjerioca za ostvarenje izdržavanja od dužnika.
2. Svaka strana ugovornica će izvijestiti generalnog sekretara o dokazima koji se normalno zahtijevaju po zakonu države posredničkog organa za utvrđivanje alimentacionih potraživanja o uslovima pod kojima ti dokazi treba da budu podnijeti da bi bili prihvaćeni i o ostalim uslovima utvrđenim tim zakonom.
3. Zahtjev treba da bude dostavljen sa svim odnosnim dokumentima, uključiv, gdje je to potrebno, ovlašćenje punomoćnika kojim se otpremnički organ ovlašćuje da djeluje ili da odredi neko drugo lice da djeluje po ovlašćenju povjerioca. Zahtjevu takođe treba da bude priložena fotografija povjerioca i, ako je moguće, fotografija dužnika.
4. Otpremnički organ će preduzeti sve moguće mjere da se osigura da zakonski uslovi države posredničkog organa budu ispunjeni, pod rezervom uslova tog zakona, zahtjev sadrži slijedeće
 - a) ime i prezime, adresu, datum rođenja, državljanstvo i zanimanje povjerioca i, ako je to potrebno, ime i adresu zakonskog zastupnika;
 - b) ime i prezime dužnika, i ukoliko povjerilac to zna, njegove adrese za proteklih pet godina, datum rođenja, državljanstvo i zanimanje;
 - c) detaljno izložene osnove na kojim se zahtjev zasniva, predmet zahtjeva i svaku drugu relevantnu informaciju koja se naročito tiče prihoda porodičnog stanja povjerioca i dužnika.

Član 4.

Dostavljanje dokumenata

1. Otpremnički organ će poslati dokumenta posredničkom organu koji odredi država dužnika, ukoliko ne nađe da je zahtjev nesavjestan.
2. Prije nego što pošalje takva dokumenta otpremni organ će se uvjeriti da su ona u propisanoj formi prema zakonu države povjerioca.
3. Otpremni organ može dostaviti posredničkom organu svoje mišljenje o opravdanosti zahtjeva i može preporučiti da se povjeriocu ukaže besplatna pravna pomoć i oslobođenje od troškova.

Član 5.

Dostavljanje presuda i drugih sudskih akata

1. Otpremni organ će, na zahtjev povjerioca, dostaviti, po odredbama člana 4. svaku odluku, privremenu ili konačnu, ili svaki drug akt o alimentaciji donijet u korist

-
- povjerioca u jednom od nadležnih sudova jedne od strana ugovornica, i kada je potrebno i moguće, zapisnik postupka u kome je ta odluka donijeta.
2. Odluke i sudska akta o kojima je riječ u prethodnom paragrafu mogu zamijeniti ili dopuniti dokumente navedene u članu 3.
 3. Postupak po članu 6 može biti, saglasno zakonu države dužnika, egzekvatura ili postupak registracije ili neka nova radnja bazirana na odluci dostavljenoj po paragrafu 1.

Član 6.

Funkcije posredničkog organa

1. Posrednički organa će djelujući u granicama ovlaštenja datog od strane povjerioca, preduzeti, u ime povjerioca sve potrebne mjere za ostvarenje izdržavanja, uključiv poravnanje o potraživanju, i gdje je potrebno postavljanje i pokretanje postupka za izdržavanje i izvršenje svake odluke ili drugog sudskog akta za plaćanje izdržavanja.
2. Posrednički organ će se starati da otpremnički organ bude stalno dobro informisan. Ako on ne može da djeluje on će izvesti za to razloge i vratiti dokumenta otpremnom organu.
3. Bez obzira na odredbe ove konvencije, zakon koji reguliše pomenute postupke i sva pitanja u vezi s tim biće zakon države dužnika, naročito njeno međunarodno privatno pravo.

Član 7.

Zamolnice

U slučaju kada zakoni dviju zainteresovanih Strana ugovornica predviđaju zamolnice primjenjivaće se slijedeće odredbe:

- a) Sud koji vodi postupak za izdržavanje može uputiti zamolbu za pribavljanje dokumenata ili drugih dokaza bilo nadležnom sudu druge strane ugovornice bilo ma kojoj drugoj vlasti ili instituciji imenovanoj od druge strane ugovornice na čijoj teritoriji zamolnica treba da se izvrši.
- b) Da bi stranke mogle prisustvati ili biti predstavljene, zamoljena vlast je obavezna da obavijesti zainteresovani otpremni i posrednički organ, kao i dužnika o datumu i mjestu gdje će se pristupiti zahtijevanoj mjeri.
- c) Zamolba treba da bude izvršena brzo; u slučaju da zamolba ne bude izvršena u roku od četiri mjeseca od prijema zamolnice kod zamoljene vlasti, razlozi za to neizvršenje ili zadoćenje biće saopšteni organu koji je postavio zamolbu.
- d) Izvršenje zamolbe neće povlačiti plaćanje takse ili troškova ma koje vrste.
- e) Izvršenje zamolnice može biti odbijeno:
 1. ako autentičnost isprava nije utvrđena;
 2. ako strana ugovornica na čijoj se teritoriji izvršenje ima sprovesti smatra da bi njen suverenitet ili bezbjednost, bili time kompromitovani.

Član 8.

Modifikacija sudskih odluka

Odredbe ove konvencije primjenjuju se takođe na zahtjeve o modifikaciji sudskih odluka koje su donijete u pogledu alimentacionih obaveza.

Član 9.

Oslobođenja i olakšice

1. U postupku po ovoj konvenciji povjerioci će imati isti tretman i ista oslobođenja pri plaćanju troškova i taksa kao što je to priznato rezidentima ili državljanima države gdje se postupak vodi.
2. Od povjerilaca koji su stranci ili nerezidenti ne može se zahtijevati da polažu kauciju za obezbjeđenje troškova niti da vrše ma kakvu drugu uplatu ili depozit.
3. Otpremni ili posrednički organi neće zaduživati ni za kakve naknade za usluge koje čine po ovoj konvenciji.

Član 10.

Transfer fondova

Ugovorne strane čiji zakoni ograničavaju transfer fondova u inostranstvu daće najveći prioritet transferu fondova određениh za plaćanje izdržavanja ili za pokriće troškova postupka po ovoj konvenciji.

Član 11.

Federalna klauzula

U slučaju federativne ili neunitarne države primjenjivaće se slijedeće odredbe:

- a. U pogledu članove ove konvencije čija primjena zahtjeva preduzimanje mjera federalnih vlasti, obaveze federalne vlade biće u tom pogledu iste kao obaveze članica koje nisu federativne države.
- b. U pogledu članica ove konvencije čija primjena zahtjeva preduzimanje mjera svake ustavne države, provincija ili kantona, koji nisu, po ustavnom sistemu federacije, obavezne da preduzimaju zakonodavne mjere savezna vlada će saopštiti, što je moguće prije, te članove sa blagonaklonom preporukom odgovarajućim vlastima države, provincije ili kantona.
- c. Federativna država članica ove konvencije će, na zahtjev ma koje druge strane ugovornice dostavljene preko generalnog sekretara, dostaviti izvještaj o zakonima i praksi federacije i njenih ustavnih jedinica u odnosu na ma koju odredbu ove konvencije označujući mjeru u kojoj je priznat efekat te odredbe zakonodavnom ili drugom mjerom

Član 12.

Teritorijalna primjena

Odredbe ove konvencije odnose se ili se primjenjuju pod istim uslovima na sve nesamoupravne teritorije, teritorije pod starateljstvom ili ostale teritorije za koje je strana ugovornica međusobno odgovorna, ukoliko ova, pri ratifikaciji ili pristupanju ovoj konvenciji, nije izjavila da se Konvencija neće primjenjivati na jednu ili više takvih teritorija. Svaka strana ugovornica koja učini takvu izjavu može, u svako vrijeme poslije toga, notifikacijom generalnom sekretaru, proširiti primjenu Konvencije na tako isključene teritorije ili ma koju od njih.

Član 13.

Potpisivanje, ratifikacija i pristupanje

1. Ova konvencija će biti otvorena za potpisivanje do 31. decembra 1956 svakoj članici Ujedinjenih nacija, svakoj državi nečlanici koja je prihvatila Statut Međunarodnog suda pravde, ili je član neke od specijalizovanih agencija, i svakoj drugoj državi nečlanici koju Ekonomski socijalni savjet pozove da postane članica ove konvencije.
2. Ova konvencija podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti biće deponovani kod generalnog sekretara.
3. Ovoj konvenciji može pristupiti u svako vrijeme svaka država pomenuta u paragrafu 1 ovog člana. Instrumenti o pristupanju biće deponovani kod generalnog sekretara.

Član 14.

Stupanje na snagu

1. Ova konvencija će stupiti na snagu tridesetog dana od datuma deponovanja trećeg instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju izvršenog u saglasnosti sa članom 13.
2. Za svaku državu koja ratifikuje Konvenciju ili joj pristupi poslije polaganja trećeg instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, Konvencija će stupiti na snagu tridesetog dana od datuma polaganja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju od strane države.

Član 15.

Otkazivanje

1. Svaka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju notifikacijom generalnom sekretaru. Otkazivanje se može takođe primijeniti na jednu ili na sve teritorije pomenute u članu 12.
2. Otkaz će početi da dejstvuje godinu dana od datuma prijema notifikacije kod generalnog sekretara s tim što se on ne može primijeniti na slučajeve koji budu u toku u vremenu stupanja otkaza u dejstvo.

Član 16.

Rješavanje sporova

Ako bi nastao spor između strana ugovornica o tumačenju ili primjeni ove konvencije, a taj spor ne bi bio riješen drugim sredstvima on će biti iznijet pred Međunarodni sud pravde. Spor će biti iznijet pred sud bilo notifikacijom jednog specijalnog sporazuma bilo jednostranim podneskom jedne od strana u sporu.

Član 17.

Rezerve

1. U slučaju da jedna država podnese rezervu na neki od članova ove konvencije u vrijeme potpisivanja ratifikacije ili pristupanja, generalni sekretar će saopštiti tekst rezerve svim državama koje su članice ove konvencije i drugim državama pomenutim u članu 13. Svaka strana ugovornica koja prigovori rezervi može, u periodu od 90 dana od datuma saopštenja, notifikovati generalnom sekretaru da je ona ne prima i Konvencija tada neće stupiti na snagu između države koja je stavila primjedbu i države koja je učinila rezervu. Svaka država koja poslije toga pristupa može učiniti takvu notifikaciju u vrijeme svog pristupanja.
2. Strana ugovornica može u svako vrijeme povući rezervu koju je ranije stavila i treba da to povlačenje notificira generalnom sekretaru.

Član 18.

Reciprocitet

Strana ugovornica ne može se pozivati na odredbe ove konvencije protiv drugih strana ugovornica sem do te mjere u kojoj je sama sebe vezala Konvencijom.

Član 19.

Notifikacije generalnog sekretara

1. Generalni sekretar će izvijestiti sve članice Ujedinjenih nacija i države nečlanice pomenute u članu 13:
 - a) o saopštenjima po paragrafu 3 člana 2;
 - b) o informacijama primljenim po paragrafu 2 člana 3;
 - c) o izjavama i notifikacijama učinjenim po članu 12;
 - d) o potpisivanjima, ratifikacijama i pristupanjima po članu 13;
 - e) o datumu kada je konvencija stupila na snagu po paragrafu 1 člana 14;
 - f) o otkazima učinjenim po paragrafu 1 člana 15;
 - g) o rezervama i notifikacijama učinjenim po članu 17.
2. Generalni sekretar će takođe izvijestiti sve strane ugovornice o zahtjevima za reviziju i odgovorima na to po članu 20.

Član 20.

Revizija

1. Svaka strana ugovornica može zatražiti reviziju ove konvencije u svako vrijeme notifikacijom upućenom generalnom sekretaru.
2. Generalni sekretar će dostaviti notifikaciju svakoj strani ugovornici s molbom da ta strana ugovornica odgovori u roku od četiri mjeseca da li ona želi sazivanje jedne konferencije koja bi razmotrila predloženu reviziju. Ako većina strana ugovornica odgovori potvrdno nju će sazvati generalni sekretar.

Član 21.

Deponovanje konvencije i jezici

Original ove konvencije, čiji su kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekstovi podjednako autentični, biće deponovan kod generalnog sekretara, koji će dostaviti njene ovjerene kopije svim državama pomenutim u članu 13.

Ova Konvencija je stupila na snagu 25.05.1957.godine a u odnosu na bivšu FNRJ 28.06.1959. godine

Članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Alžir, Argentina, Australija, Austrija, Barbados, Belgija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bolivija, Brazil, Burkina Faso, Kambodža, Kapo Verde, Centralnoafrička Republika, Češka, Čile, Kolumbija, Hrvatska, Kuba, Kipar, Kirgistan, Kazahstan, Danska, Dominikanska Republika, Ekvador, Estonija, El Salvador, Finska, Francuska, Filipini, Grčka, Gvatemala, Haiti, Zelenortska ostrva (Holy See), Irska, Italija, Izrael, Srbija i Crna Gora, Luksemburg, Liberija Mađarska, Makedonija, Maroko, Meksiko, Monako, SR Njemačka, Niger, Nizozemska, Norveška, Novi Zeland, Pakistan, Poljska, Portugal, Rumunija, Sejšeli, Slovačka, Slovenija, Surinam, Španija, Šri Lanka, Švajcarska, Švedska, Tunis, Turska, Urugvaj, Vatikan, Velika Britanija i Sjeverna Irska.

**V KONVENCIJA
O IZDAVANJU IZVODA IZ MATIČNIH KNJIGA
NA VIŠE JEZIKA***

(Beč, 8. septembar 1976. godine)

Države potpisnice ove konvencije, u želji da poboljšaju pravila o izdavanju izvoda iz pojedinih matičnih knjiga na više jezika, posebno kada su namijenjeni za korišćenje u inostranstvu, sporazumjele su se o slijedećim odredbama:

Član 1.

Izvodi iz matičnih knjiga kojima se konstatuje rođenje, zaključenje braka, smrt, izdaju se, kada zainteresovana strana to zahtijeva kada je za korišćenje tih izvoda potreban prijevod, prema obrascima A, B i C priloženim uz ovu konvenciju.

U svakoj državi ugovornici ti izvodi se izdaju samo licima koja ispunjavaju uslove za dobijanje doslovnih prepisa.

Član 2.

Izvodi se sastavljaju na osnovu prvobitnih podataka i naknadnih napomena iz izvornih dokumenata.

Član 3.

Svaka država ugovornica ima mogućnost da obrasce priložene uz ovu konvenciju dopuni rubrikama i znacima koji sadrže druge podatke napomene iz matičnih knjiga, pod uslovom da je njihova formulacija prethodno odobrena od strane Generalne skupštine Međunarodne komisije za matične podatke.

Međutim, svaka država ugovornica može da doda rubriku u koju će se upisivati neki broj za identifikaciju.

Član 4.

Svi podaci koji se unose u formulare pišu se latinicom štampanim slovima; oni pored toga mogu biti napisani pismom jezika koji je korišćen za sastavljanje izvoda na koji se ti podaci odnose.

Član 5.

Datumi se upisuju arapskim ciframa koji označavaju redom, pod znacima Jo, Mo i An, dan, mjesec i godinu. Dan i mjesec se označavaju sa dvije cifre, godina sa četiri. Prvih devet dana u mjesecu i prvih devet mjeseci u godini označavaju se brojevima od 01 do 09.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, broj 8/1991,

Pored imena svakog mesta navedenog u izvodu, navodi se ime države u kojoj se to mjesto nalazi, ukoliko izvod nije izdat u toj državi.

Broj za identifikaciju se nalazi iza imena države koja ga je odredila.

Za obilježavanje pola koriste se isključivo slijedeći znaci: M = muški pol, F = ženski pol.

Za obilježavanje zaključenja braka, fizičke rastave, razvoda, poništenja braka, smrti nosioca izvoda iz matične knjige rođenih, kao i smrti supruga supruge, koriste se isključivo slijedeći znaci: Mar = brak, Sc = fizička rastava, Div = razvod, A = poništenje, D = smrt, Dm = smrt supruga, Df = smrt supruge. Iza ovih oznaka navode se datum i mjesto događaja. Pored znaka "Mar" navodi se prezime i imena supružnika.

Član 6.

Na prednjoj strani svakog izvoda nepromjenljivi izrazi, sa izuzetkom znakova predviđenih u članu 5. koji se odnose na datume, štampaju se na bar dva jezika od kojih je jedan službeni jezik jedan od službenih jezika države u kojoj je izvod izdat, a drugi francuski jezik.

Smisao znakova tu mora da bude iskazan najmanje na jeziku ili jednom od službenih jezika svake od država koje su, u trenutku potpisivanja ove konvencije, članice Međunarodne komisije za matične podatke, odnosno koje obavezuje Pariška konvencija od 27. septembra 1956. o izdavanju pojedinih izvoda iz matičnih knjiga namijenjenih inostranstvu, kao i na engleskom jeziku.

Na poleđini svakog izvoda treba da se označi:

- pozivanje na Konvenciju na jezicima naznačenim u drugom stavu ovog člana,
- prevod nepromenljivih izraza na jezike naznačene u drugom stavu ovog člana, ukoliko ti jezici nisu korišćeni na prednjoj strani,
- rezime čl. 3, 4, 5. i 7. Konvencije, bar na jeziku organa koji izdaje izvod.

Svaka država koja pristupi ovoj konvenciji dostavlja švajcarskoj Vladi, prilikom deponovanja svakog akta o pristupanju, prevod na svoj, odnosno na svoje službene jezike nepromenljivih izraza i smisla znakova.

Švajcarska Vlada dostavlja taj prevod državama ugovornicama i generalnom sekretaru Međunarodne komisije za matične podatke.

Svaka će država ugovornica moći da taj prevod priloži izvodima koje budu izdavali njeni organi.

Član 7.

Ako zbog formulacije izvoznog dokumenta ne može da se ispunji neka rubrika dio rubrike izvoda, crticama će se označiti neupotrebljivost te rubrike, odnosno jednog njenog dijela.

Član 8.

Izvodi nose datum svog izdavanja na kojima se nalazi potpis i pečat organa koji ih je izdao. Oni imaju istu vrijednost kao i izvodi izdati u skladu sa propisima domaćeg prava koje je na snazi u državi iz koje potiču.

One se prihvataju bez ovjeravanja odgovarajuće formalnosti na teritoriji svake od država koje obavezuje ova konvencija.

Član 9.

Uz poštovanje međunarodnih ugovora koji se odnose na besplatno izdavanje prepisa izvoda iz matičnih knjiga, izvodi koji se izdaju shodno odredbama ove konvencije ne mogu podleći plaćanju većih taksa od izvoda koji se izdaju na osnovu zakonskih propisa na snazi u državi iz koje potiču.

Član 10.

Ova konvencija ne isključuje dobijanje doslovnih prepisa originalnih matičnih dokumenata koji se sastavljaju u skladu sa propisom domaćeg prava zemlje u kojoj su ti izvodi sastavljeni ili prepisani.

Član 11.

Svaka država ugovornica može, prilikom potpisivanja notifikacije predviđene članom 12. ili pristupanja, izjaviti da zadržava mogućnost da ne primjenjuje ovu konvenciju na izvode iz matičnih knjiga rođenih koji se odnose na usvojenu djecu.

Član 12.

Države ugovornice saopštiće švajcarskoj Vladi da su obavljani postupci koje nalaže njihov ustav kako bi na njihovoj teritoriji ova konvencija postala primjenljiva.

Švajcarska Vlada će obavijestiti države ugovornice i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke o svim notifikacijama u smislu prethodne alineje.

Član 13.

Ova konvencija stupa na snagu tridesetog dana od dana deponovanja pete notifikacije i od tog dana ima dejstvo između pet država koje su obavile te formalnosti.

Za svaku državu ugovornicu koja naknadno obavi formalnost predviđenu prethodnim članom, ova konvencija će imati dejstvo tridesetog dana od dana deponovanja njene notifikacije.

Odmah po stupanju na snagu ove konvencije, vlada depozitar će dostaviti tekst Konvencije Sekretarijatu Ujedinjenih nacija u cilju registrovanja i objavljivanja, u skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija.

Član 14.

Konvencija o izdavanju pojedinih izvoda iz matičnih knjiga namijenjenih inostranstvu, potpisana 27. septembra 1956. godine u Parizu, prestaje da se primjenjuje između država u odnosu na koje je ova konvencija stupila na snagu.

Član 15.

Ograda predviđena u članu 11. može se povući potpuno ili delimično u svakom trenutku. Povlačenje će biti notifikovano švajcarskoj Vladi.

Švajcarska Vlada će obavijestiti države ugovornice i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke o svakoj notifikaciji u smislu prethodne alineje.

Član 16.

Ova konvencija se primenjuje punopravno na celokupnoj matičnoj teritoriji svake države ugovornice.

Svaka država će moći, prilikom potpisivanja, prilikom notifikacije, prilikom pristupanja naknadno, da izjavi notifikacijom upućenoj švajcarskoj Vladi da će se odredbe ove konvencije primjenjivati na jednu i više njenih vanmatičnih teritorija, na države teritorije za koje snosi međunarodnu odgovornost. Švajcarska Vlada će o toj posljednjoj notifikaciji obavijestiti svaku od država ugovornica i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke. Odredbe ove konvencije biće primjenljive na teritoriji ili na teritorijama naznačenim u notifikaciji, šezdesetog dana od dana kada švajcarska Vlada primi gore spomenutu notifikaciju.

Svaka država koja je dala izjavu u skladu s odredbama alineje 2. ovog člana, moći će naknadno izjaviti u svako doba, putem saopštenja upućenog švajcarskoj Vladi, da će ova konvencija prestati da se primjenjuje u jednoj ili više država teritorija naznačenih u izjavi.

Švajcarska Vlada će obavijestiti o novoj notifikaciji svaku od država ugovornica i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke.

Konvencija će prestati da bude primjenljiva na naznačenoj teritoriji šezdesetog dana od dana kada švajcarska Vlada bude primila gore spomenutu notifikaciju.

Član 17.

Svaka država će moći pristupiti ovoj konvenciji poslije njenog stupanja na snagu. Akt o pristupanju se deponuje kod švajcarske Vlade. Ona će obavijestiti svaku državu ugovornicu i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke o svakom deponovanju akta o pristupanju. Konvencija stupa na snagu, za državu koja pristupa, tridesetog dana od dana deponovanja akta o pristupanju.

Član 18.

Ostajanje na snazi ove konvencije nije vremenski ograničeno. Međutim, svaka država ugovornica ima pravo da je otkáže u svakom trenutku notifikacijom pismenim putem upućenom švajcarskoj Vladi, koja će o tome obavijestiti druge države ugovornice i generalnog sekretara Međunarodne komisije za matične podatke.

Država koja želi da iskoristi mogućnost otkazivanja neće to moći da učini prije nego što istekne godina dana od dana kada je Konvencija za tu državu stupila na snagu.

Otkazivanje će imati dejstvo po isteku roka od šest mjeseci od datuma kada švajcarska Vlada bude primila notifikaciju predviđenu u alineji 1. ovog člana.

U potvrdu čega su dolepotpisani predstavnici, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno 8. septembra 1976. godine u Beču, u samo jednom primjerku koji će biti deponovan u arhivu švajcarske Vlade i čija se po jedna ovjerena kopija predaje diplomatskim putem svakoj od država ugovornica i generalnom sekretaru Međunarodne komisije za matične podatke.

** Države-članice ove Konvencije: na dan 01.12.2005.godine su: Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Francuska, Grčka, Holandija, Italija, Luksemburg, Makedonija, Portugal, Srbija i Crna Gora, Slovenija, Španija, Švajcarska i Turska.*

**EVROPSKA KONVENCIJA
O OBAVJEŠTENJIMA O STRANOM PRAVU***
(London, 7. juni 1968. godine)

**Član 1.
Obim Konvencije**

1. Strane ugovornice obavezuju se da jedna drugoj obezbjeđuju, u skladu sa odredbama ove konvencije, obavještenja o svom materijalnom i procesnom pravu u građansko-pravnoj i privredno-pravnoj oblasti, kao i o organizaciji pravosuđa.

2. Međutim, dvije ili više strana ugovornica mogu da odluče da između sebe prošire obim ove konvencije i na druga polja osim onih koja su pomenuta u prethodnom stavu. Tekst takvih sporazuma biće proslijeđen generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

**Član 2.
Nacionalni organi za vezu**

1. Radi ostvarivanja odredaba ove konvencije, svaka strana ugovornica osnovaće ili imenovati jedno tijelo (u daljem tekstu: "agencija za prijem"):

(a) da prima zahtjeve za obavještenja koja se pominju u članu 1. stavu 1. ove konvencije od neke druge strane ugovornice;

(b) da postupa po tim zahtjevima u skladu sa članom 6.

Agencija za prijem mora da bude ministarski resor ili neki drugi državni organ.

2. Svaka strana ugovornica može da osnuje ili imenuje jedno tijelo ili više tijela (u daljem tekstu: "agencija za prenose") za prijem zahteva za obavještenja o stranom pravu od svojih pravosudnih organa i da ih prenosi nadležnoj stranoj agenciji za prijem. Agencija za prijem može da bude imenovana za agenciju za prenos.

3. Svaka strana ugovornica prenijeće generalnom sekretaru Savjeta Evrope ime i adresu svoje agencije za prijem i, prema potrebi, svoje agencije ili agencije za prenos.

**Član 3.
Organi koji imaju pravo da upute zahtev za obavještenje**

1. Zahtjev za obavještenje uvijek će poticati od nekog pravosudnog organa, čak i kad ga nije sačinio taj organ. Zahtjev se može postaviti samo u slučajevima kada je postupak zaista pokrenut.

2. Svaka strana ugovornica može, ako nije osnovala ili imenovala agenciju za prenos, da naznači, izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji će od svojih organa smatrati pravosudnim organom, u smislu prethodnog stava.

3. Tri strane ili više strana ugovornica mogu da odluče da u odnosu na sebe prošire ovu konvenciju, pored pravosudnih, i na zahtjeve drugih organa. Tekst takvih sporazuma prosljediće se generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" – Međunarodni ugovori, broj 7/1991.

Član 4.

Sadržina zahtjeva za obavještenje

1. U zahtjevu za obavještenje navešće se pravosudni organ od koga zahtjev potiče, kao i priroda slučaja. U njemu će se, što je preciznije moguće, navesti pitanja u pogledu kojih se žele obavještenja u vezi sa pravom zemlje kojoj se zahtjev upućuje, a ako u toj zemlji postoji više od jednog pravnog sistema, onda i sistem prava za koji se obavještenje traži.

2. U zahtjevu će se, takođe, navesti činjenice potrebne kako za njegovo pravilno razumijevanje tako i za formulisanje tačnog i preciznog odgovora. Po potrebi, mogu se priložiti kopije dokumenata da bi se razjasnio cilj zahtjeva.

3. Zahtjev može obuhvatiti i pitanja iz drugih oblasti pored onih koja su pomenuta u članu 1. stav 1, ako se ona odnose na glavna pitanja precizirana u zahtjevu.

4. Ako zahtjev nije sačinio neki pravosudni organ, biće proučen odlukom tog organa kojom se zahtjev odobrava.

Član 5.

Prenošenje zahtjeva za obavještenje

Zahtjev za obavještenje prenijeće direktno agenciji za prijem zamoljene države agencija za prenos ili, u njenom odsustvu, pravosudni organ iz koga je zahtjev potekao.

Član 6.

Organi ovlašteni za odgovore

1. Agencija za prijem zamoljene države može sama da sačini odgovor ili da zahtjev prenese nekom drugom zvaničnom državnom organu koji će da sačini odgovor.

2. Agencija za prijem može, u odgovarajućim slučajevima ili zbog potreba administrativne organizacije, da zahtjev prenese privatnom tijelu ili ovlašćenom advokatu koji će da sačini odgovor.

3. Kad je vjerovatno da će primjena stava 2. podrazumijevati troškove, agencija za prijem će, prije nego što izvrši prijenos pomenut u tom stavu, naznačiti organu od koga zahtjev potiče privatno tijelo ili advokata kome će zahtjev biti prenešen, obavijestiti pomenuti organ što je moguće preciznije o vjerovatnim troškovima i tražiti njegovu saglasnost.

Član 7.

Sadržina odgovora

Cilj odgovora biće davanje obavještenja, na objektivian i nepristrasan način, o pravu zamoljene države pravosudnom organu od koga zahtjev potiče. Odgovor će sadržati, prema potrebi, relevantne zakonske tekstove i relevantne sudske odluke. Biće proučen, onoliko koliko se smatra potrebnim za pravilno obavještanje organa koji to traži, dopunskim dokumentima kao što su izvodi iz stručnih radova i pripremljenih materijala. Takođe, može biti proučen komentarima i obrazloženjima.

Član 8.

Efekti odgovora

Obavještenja data u odgovoru neće obavezivati pravosudni organ iz koga je zahtjev potekao.

Član 9.

Prenošenje odgovora

Agencija za prijem uputiće odgovor agenciji za prijenos ako je zahtjev bio proslijeđen preko te agencije ili pravosudnom organu ako je on direktno poslao zahtjev.

Član 10.

Dužnost da se odgovori

1. Agencija za prijem kojoj je poslat zahtjev za obavještenje, shodno odredbi člana 11, preduzeće mjere na osnovu zahtjeva u skladu sa članom 6.

2. Ako odgovor ne sačinjava agencija za prijem, ona će biti obavezna da osigura upućivanje odgovora shodno uslovima iz člana 12.

Član 11.

Izuzeci od obaveze da se odgovori

Zamoljena država može da odbije da postupi po zahtjevu za obavještenje ako slučaj u vezi sa kojim se zahtjev šalje utiče na njene interese ili ako smatra da bi odgovor mogao da ugrozi njen suverenitet ili bezbjednost.

Član 12.

Rok za odgovor

Odgovor na zahtjev za obavještenje biće upućen što je moguće brže. Međutim, ako priprema odgovora zahtjeva dugo vrijeme, agencija za prijem će o tome obavijestiti strani organ koji šalje zahtjev i, ako je moguće, istovremeno će naznačiti vjerovatnim datum do kog će odgovor biti proslijeđen.

Član 13.

Dodatna obavještenja

1. Agencija za prijem, kao i organ ili lice kome je naloženo da odgovori, u skladu sa članom 6, mogu da traže od organa od koga zahtjev potiče da obezbijedi eventualna dopunska obavještenja koja smatraju potrebnim za sačinjavanje odgovora.

2. Zahtjev za dopunska obaveštenja prosljediće agencija za prijem na isti način kao što je predviđeno članom 9. za prosleđivanje odgovora.

Član 14.

Jezici

1. Zahtjev za obavještenje i aneksi biće sastavljeni na jeziku ili na jednom od zvaničnih jezika zamoljene države i biće proupraćeni prijevodom na taj jezik. Odgovor će biti sastavljen na jeziku zamoljene države.

2. Međutim, dvije strane ili više strana ugovornica mogu da odluče da u odnosu na sebe odstupe od odredbe prethodnog stava.

Član 15. Troškovi

1. Odgovor neće podrazumijevati plaćanje bilo kakvih naknada ili troškova, osim onih koji su pomenuti u članu 6. stavu 3, koje će snositi država od koje zahtjev potiče.

2. Međutim, dvije strane ili više strana ugovornica mogu da odluče da u odnosu na sebe odstupe od odredbe prethodnog stava.

Član 16. Federativne države

U federativnim državama funkcije agencije za prijem, osim onih koje ostvaruju prema članu 2. stavu 1. tačka (a), mogu iz ustavnih razloga da se prenesu na druga državna tijela.

Član 17. Stupanje Konvencije na snagu

1. Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje država članica Savjeta Evrope. Ona podliježe ratifikaciji ili prihvatanju. Instrumenti ratifikacije ili prihvatanja biće deponovani kod generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2. Ova konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca poslije datuma deponovanja trećeg instrumenta ratifikacije ili prihvatanja.

3. U odnosu na državu potpisnicu koja je naknadno ratifikuje ili potpiše, Konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca poslije datuma deponovanja njenog instrumenta ratifikacije ili prihvatanja.

Član 18. Pristupanje države koja nije članica Savjeta Evrope

1. Poslije stupanja ove konvencije na snagu, Komitet ministara Savjeta Evrope može da pozove bilo koju državu koja nije članica da pristupi Konvenciji.

2. Takvo pristupanje izvršiće se deponovanjem kod generalnog sekretara Savjeta Evrope instrumenta pristupanja, koji će stupiti na snagu tri mjeseca poslije datuma njegovog deponovanja.

Član 19. Teritorijalni obuhvat Konvencije

1. Svaka strana ugovornica može, u vreme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja, da precizira teritoriju teritorije na koje će se primenjivati ova konvencija.

2. Svaka strana ugovornica može, prilikom deponovanja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja ili bilo kada poslije toga, izjavom upućenom generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi ovu konvenciju na bilo koju drugu teritoriju ili teritorije precizirane u izjavi, a za čije je međunarodne odnose ona nadležna ili u čije ime je ovlaštena da preuzima obaveze.

3. Svaka izjava data u skladu sa prethodnim stavom može, u odnosu na svaku teritoriju pomenutu u takvoj izjavi, da bude povučena u skladu sa postupkom izloženim u članu 20. ove konvencije.

Član 20.

Trajanje Konvencije i otkazivanje

1. Ova konvencija će ostati na snazi neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica može, u odnosu na sebe, da otkáže ovu konvenciju obavještenjem upućenim generalnom sekretaru Savjeta Evrope.

3. Takvo otkazivanje stupiće na snagu šest mjeseci pošto generalni sekretar primi takvo obavještenje.

Član 21.

Funkcije generalnog sekretara Savjeta Evrope

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavijestit će države članice Savjeta i svaku državu koja je pristupila ovoj konvenciji o:

a) svakom potpisivanju;

b) svakom deponovanju instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja; c) datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa njenim članom 17;

c) svakoj izjavi primljenoj u skladu sa odredbama člana 1. stav 2, člana 2. stav 3, člana 3. stav 2. i člana 19. st. 2. i 3;

d) svakom obavještenju primljenom u skladu sa odredbama člana 20. i datumu kada otkazivanje stupa na snagu.

Potvrđujući navedeno, potpisnici koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovu konvenciju.

Sačinjeno u Londonu 7. juna 1968. na francuskom i engleskom jeziku pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će ostati deponovan u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar Savjeta Evrope uputiće otvorene kopije svakoj državi potpisnici i pristupnici.

Države članice ove Konvencije na dan 01.12.2005.godine su: Albanija, Austrija, Azerbedžan, Belgija, Bosna i Hercegovina, Bugarka, Kipar, Češka Danska, Estonija, Finska, Francuska, Gruzija, Grčka, Holandija, Island, Italija, Kipar, Lihtenštajn, Litvanija, Letonija, Luksemburg, Makedonija, Malta, Mađarska, SR Nemačka, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Ruska Federacija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Crna Gora, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Ukrajina, Velika Britanija.

BEČKA KONVENCIJA O DIPLOMATSKIM ODNOSIMA*

(Beč, 18. aprila 1961. godine)

Države ugovornice ove konvencije, *podsjecajući da*, od najstarijih vremena narodi svih zemalja priznaju status diplomatskih agenata, *svjesne ciljeva* i načela Povelje Ujedinjenih nacija u pogledu suverene jednakosti država, održanja međunarodnog mira i bezbjednosti i razvoja prijateljskih odnosa među narodima, *uvjerene da* bi međunarodna konvencija o diplomatskim odnosima, privilegijama i imunitetima doprinijela unapređenju prijateljskih odnosa među zemljama, ma kakva bila razlika između njihovih ustavnih i društvenih sistema, *ubijedene da* je cilj navedenih privilegija i imuniteta ne da se daje prednost pojedincima već da se obezbijedi uspješno izvršenje funkcije diplomatskih misija kao predstavnika država, *potvrđujući da* se u pitanjima koja nisu bila izričito regulisana odredbama ove konvencije treba i dalje upravljati prema pravilima običajnog međunarodnog prava, *složile su se* u sljedećem:

Član 1.

U smislu ove konvencije, sljedeći izrazi označavaju kao što je niže utvrđeno:

- a) izraz "šef misije" označava lice koje je država koja akredituje ovlastila da radi u tom svojstvu;
- b) izraz "član misije" označava šefa misije i članove osoblja misije;
- c) izraz "članovi osoblja misije" označava članove diplomatskog osoblja, administrativnog i tehničkog osoblja i članove poslužnog osoblja misije;
- d) izraz "član diplomatskog osoblja" označava člana osoblja misije koji ima diplomatsko svojstvo;
- e) izraz "diplomatski agent" označava šefa misije, člana diplomatskog osoblja misije;
- f) izraz "član administrativnog i tehničkog osoblja" označava člana osoblja misije koji je zaposlen u administrativnoj i tehničkoj službi misije;
- g) izraz "član poslužnog osoblja" označava člana osoblja misije koji je zaposlen na poslužnim dužnostima u misiji;
- h) izraz "privatna posluga" označava lica u privatnoj službi nekog člana misije, koja nisu službenici države koja akredituje;
- i) izraz "prostorije misije" označava zgrade, dijelove zgrada i okolno zemljište koji se, bez obzira ko je njihov vlasnik, koriste za potrebe misije, uključujući i rezidenciju šefa misije.

Član 2.

Uspostavljanje diplomatskih odnosa između država i odašiljanje stalnih diplomatskih misija vrše se na osnovu obostrane saglasnosti.

* Konvencija objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, broj 2/1964.

Član 3.

1. Funkcije diplomatske misije se sastoje naročito u:

- a) predstavljanju države koja akredituje kod države kod koje se akredituje;
- b) zaštiti u državi kod koje se akredituje interesa države koja akredituje i njenih državljana, u granicama koje dozvoljava međunarodno pravo;
- c) pregovaranju s vladom države kod koje se akredituje;
- d) obavještanju, svim dozvoljenim sredstvima, o uslovima i razvoju događaja u državi kod koje se akredituje i podnošenju izvještaja o tome vladi države koja akredituje;
- e) unapređivanju prijateljskih odnosa i razvijanju privrednih, kulturnih i naučnih odnosa između države koja akredituje i države kod koje se akredituje.

2. Nijedna odredba ove konvencije ne može se tumačiti kao zabrana za neku diplomatsku misiju da vrši konzularne funkcije.

Član 4.

1. Država koja akredituje treba da se uvjeri da je lice koje namjerava akreditovati kao šefa misije u državi kod koje se akredituje dobilo agreman te države.

2. Država kod koje se akredituje nije dužna da državi koja akredituje iznese razloge odbijanja agremana.

Član 5.

1. Država koja akredituje može, poslije notifikacije koju je dužna dati zainteresovanim državama kod kojih se akredituje, akreditovati šefa misije, imenovati nekog člana diplomatskog osoblja, prema slučaju, kod više država, osim ako se tome izričito ne suprostavi neka od država kod kojih se akredituje.

2. Ako država koja akredituje, šefa misije akredituje kod jedne i više drugih država, ona može otvoriti diplomatsku misiju pod rukovodstvom otpravnika poslova ad interim u svakoj od država u kojoj šef misije nema stalno prebivalište.

3. Šef misije, član diplomatskog osoblja misije može predstavljati državu koja akredituje kod svake međunarodne organizacije.

Član 6.

Više država mogu akreditovati isto lice u svojstvu šefa misije u nekoj drugoj državi, osim ako se tome ne protivi država kod koje se akredituje.

Član 7.

Pod rezervom odredaba članova 5, 8, 9. i 11, država koja akredituje imenuje po svom izboru članove osoblja misije. Što se tiče vojnih, pomorskih, vazduhoplovnih atašea, država kod koje se akredituje može zahtijevati da joj se njihova imena unaprijed saopšte radi saglasnosti.

Član 8.

1. Članovi diplomatskog osoblja misije moraju imati u načelu državljanstvo države koja akredituje.

2. Članovi diplomatskog osoblja misije mogu se birati među državljanima države kod kojih se akredituje samo uz saglasnost te države, koja može u svako doba povući svoju saglasnost.

3. Država kod koje se akredituje može sebi pridržati isto pravo i u pogledu državljana neke treće države koji nisu državljani i države koja akredituje.

Član 9.

1. Država kod koje se akredituje može u svako doba, i bez obaveze da obrazloži svoju odluku, obavijestiti državu koja akredituje da je šef ili ma koji član diplomatskog osoblja misije persona non grata ili da ma koji drugi član osoblja misije nije prihvatljiv. Država koja akredituje će tada opozvati to lice ili će okončati njegove funkcije u toj misiji, prema slučaju. Neko lice može biti oglašeno kao persona non grata ili kao neprihvatljivo prije nego što dođe na teritoriju države kod koje se akredituje.

2. Ako država koja akredituje odbije da izvrši ili ne izvrši u razumnom roku obaveze koje preuzima shodno tački 1. ovog člana, država kod koje se akredituje može odbiti da licu o kome se radi prizna svojstvo člana misije.

Član 10.

1. Notifikovaće se ministarstvu inostranih poslova države kod koje se akredituje ili nekom drugom ministarstvu koje bude ugovoreno:

- a. imenovanje članova misije, njihov dolazak i konačni odlazak, prestanak njihovih funkcija u misiji;
- b. dolazak i konačni odlazak lica koje pripada porodici nekog člana misije ako je potrebno, činjenica da je neko lice postalo ili prestalo da bude član porodice nekog člana misije;
- c. dolazak, konačni odlazak privatne posluge u službi lica o kojima je riječ u gornjem stavu a) i, ako je potrebno, činjenica da oni napuštaju službu kod tih lica;
- d. uzimanje u službu, otpuštanje lica koja prebivaju u državi kod koje se akredituje u svojstvu članova misije u svojstvu privatne posluge s pravom na privilegije i imunitete.

2. Kad god je to moguće treba, isto tako, prethodno notifikovati dolazak i konačni odlazak.

Član 11.

1. Ako ne postoji izričiti sporazum o broju osoblja misije, država kod koje se akredituje može zahtevati da se taj broj kreće u granicama onoga što ona smatra razumnim i normalnim s obzirom na okolnosti i uslove koji vladaju u toj državi i na potrebe misije o kojoj se radi.

2. Drava kod koje se akredituje može takođe, u istim granicama i bez diskriminacije, odbiti da primi službenike pojedine kategorije.

Član 12.

Država koja akredituje ne može prije nego što dobije prethodno izričiti pristanak države kod koje se akredituje, otvarati urede koji čine dio misije van mjesta u kome je uspostavljena sama misija.

Član 13.

1. Smatra se da je šef misije preuzeo svoje funkcije u državi kod koje se akredituje čim podnese akreditovana pisma, čim notifikuje svoj dolazak i podnese prepis svojih akreditivnih pisama ministarstvu inostranih poslova države kod koje se akredituje, nekom drugom ministarstvu o kome bude dogovoreno, prema važećoj praksi u državi kod koje se akredituje, koja se mora primjenjivati na jedinstven način.

2. Redosljed podnošenja akreditivnih pisama ili prepisa tih pisama određuje se prema danu i času dolaska šefa misije.

Član 14.

1. Šefovi misije dijele se na tri klase, i to:

- a) Ambasadore, nuncije akreditovane kod šefova država i druge šefove misija odgovarajućeg ranga;
- b) poslanike, ministre internuncije akreditovane kod šefova država;
- c) opravnike poslova akreditovane kod ministarstva inostranih poslova.

2. Nikakva razlika ne može se praviti između šefova misija na osnovu njihove klase, osim u pogledu prezeanse i etikacije.

Član 15.

Države se sporazumijevaju o klasi *kojoj* treba da pripadaju šefovi njihovih misija.

Član 16.

1. Šefovi misija dobivaju rang u svakoj klasi prema danu i času preuzimanja funkcija shodno članu 13.

2. Razmjene akreditivnih pisama šefa misije koje ne povlače promjene u klasi ne diraju u njegov rang prezeanse.

3. Ovaj član ne dira u običaje koje će usvojiti država kod koje se akredituje u pogledu prezeanse predstavnika Svete Stolice.

Član 17.

Šef misije saopštava ministarstvu inostranih poslova nekom drugom ministarstvu o kome bude dogovoreno red prezeanse članova diplomatskog osoblja misije.

Član 18.

U svakoj državi postupak u pogledu prijema šefova misije treba da bude jednoobra-
zan za svaku klasu.

Član 19.

1. Ako je mjesto šefa misije upražnjeno, ako je šef misije spriječen da vrši svoje funk-
cije, otpravnik poslova ad interim radi privremeno kao šef misije. Ime otpravnika poslova ad
interim saopštiće bilo šef misije bilo, u slučaju da je ovaj spriječen da to učini, ministarstvo
inostranih poslova države koja akredituje - ministarstvu inostranih poslova države kod koje
se akredituje nekom drugom ministarstvu koje bude ugovoreno.

2. U slučaju da u državi kod koje se akredituje nema nijednog člana diplomatskog
osoblja, država koja akredituje može, uz saglasnost države kod koje se akredituje, odrediti
nekog člana administrativnog i tehničkog osoblja da upravlja tekućim administrativnim po-
slovima misije.

Član 20.

Misija i njen šef imaju pravo da ističu zastavu i grb države koja akredituje na prostori-
je misije, uključujući i rezidenciju šefa misije i na prevozna sredstva šefa misije.

Član 21.

1. Država kod koje se akredituje mora olakšati državi koja akredituje da na njenoj te-
ritoriji, u okviru njenog zakonodavstva, stiče prostorije potrebne za njenu misiju ili pomoći
državi koja akredituje da dođe do prostorija na neki drugi način.

2. Ona takođe mora, ako je potrebno, pomoći misijama da dobiju pristojne stanove
za svoje članove.

Član 22.

1. Prostorije misije su nepovredive. Organima države je dozvoljeno da u njih uđe
samo uz pristanak šefa misije.

2. Država kod koje se akredituje ima specijalnu obavezu da preduzme sve potrebne
mere da bi spriječila nasilan ulazak u prostorije misije, njihovo oštećenje, narušavanje mira
misije, povredu njenog dostojanstva.

3. Prostorije misije, namještaj i drugi predmeti koji se u njima nalaze, kao ni prevo-
zna sredstva misije ne mogu biti predmet nikakvog pretresa, rekvizicije, zapljene ili mjere
izvršenja.

Član 23.

1. Država koja akredituje i šef misije oslobođeni su svakog državnog, regionalnog
komunalnog poreza i taksa za prostorije misije čiji su oni vlasnici ili zakupci, pod uslovom
da se ne radi o porezima, taksama koji se ubiraju kao naknada za posebno učinjene usluge.

2. Fiskalno oslobođenje predviđeno u ovom članu ne primjenjuje se na takve poreze i takse ako, prema zakonodavstvu države kod koje se akredituje, one padaju na teret lica koje je saugovarač države koja akredituje šefa misije.

Član 24.

Arhiva i dokumenti misije nepovredivi su u svako doba i ma gde se nalazili.

Član 25.

Država kod koje se akredituje daje sve olakšice za obavljanje funkcija misije.

Član 26.

Pod rezervom zakona i propisa koji se odnose na zone u koje je ulaz zabranjen, posebno regulisan iz razloga nacionalne bezbjednosti, država kod koje se akredituje obezbjeđuje svim članovima misije slobodu putovanja i kretanja na svojoj teritoriji.

Član 27.

1. Država kod koje se akredituje dozvoljava i štiti slobodno opštenje misije u sve službene svrhe. U opštenju sa vladom i sa drugim misijama i konzulatima države koja akredituje, ma gdje se oni nalazili, misija može upotrebljavati sva odgovarajuća sredstva komunikacija, uključujući diplomatskog kurira i poruke kodeksom šifrom. Međutim, misija može postaviti i koristiti otpremnu radio-stanicu samo uz pristanak države kod koje se akredituje.

2. Službena prepiska misije je nepovrediva. Izraz "službena prepiska" označava svaku prepisku koja se odnosi na misiju i njene funkcije.

3. Diplomatska valiza ne smije biti ni otvorena ni zadržana.

4. Paketi koji čine diplomatsku valizu treba da nose vidne spoljne oznake svoje prirode i mogu sadržati samo diplomatske dokumente, predmete za službenu upotrebu.

5. Država kod koje se akredituje štiti, u vršenju njegovih funkcija, diplomatskog kurira, koji mora imati službeni dokument kojim se potvrđuje njegovo svojstvo i označava broj paketa koji čine diplomatsku valizu. On uživa nepovredivost svoje ličnosti i ne može biti podvrgnut nikakvoj vrsti hapšenja ili pritvaranja.

6. Država koja akredituje misiju može imenovati diplomatske kurire ad hoc. I u tom slučaju će se primjenjivati odredbe stava 5. ovog člana, pod rezervom da će imuniteti koji su tamo nabrojani prestati da se primjenjuju čim kurir bude predao primaocu diplomatsku valizu koja mu je bila povjerena.

7. Diplomatska valiza mogu se povjeriti zapovjedniku trgovačkog vazduhoplovstva koji treba da aterira na dozvoljeno mjesto ulaska. Taj zapovjednik mora biti snabdjeven službenim dokumentom u kome je označen broj paketa koji čine diplomatsku valizu, ali se on ne smatra diplomatskim kurirom. Misija može poslati nekog svog člana da direktno i slobodno preuzme diplomatsku valizu iz ruku zapovjednika vazduhoplova.

Član 28.

Takse i dažbine koje ubira misija za službene radnje oslobođene su svakog poreza i takse.

Član 29.

Ličnost diplomatskog agenta je neprikosnoven. On ne može biti podvrgnut nikakvoj vrsti hapšenja, pritvora. Država kod koje se akredituje tretira ga s dužnim poštovanjem i preduzima sve razumne mjere da bi spriječila nanošenje uvreda njegovoj ličnosti, njegovoj slobodi ili njegovom dostojanstvu.

Član 30.

1. Privatan stan diplomatskog agenta uživa istu nepovredivost i istu zaštitu kao i prostorije misije.

2. Njegovi dokumenti, njegova prepiska i, pod rezervom stava 3. člana 31, njegova imovina takođe su nepovredivi.

Član 31.

1. Diplomatski agent uživa imunitet od krivičnog sudstva države kod koje se akredituje. On takođe uživa imunitet od građanskog i upravnog sudstva, osim kad se radi o:

- a) nekoj stvarnoj tužbi koja se odnosi na privatne nepokretnosti na teritoriji države kod koje se akredituje, osim ako diplomatski agent posjeduje tu nepokretnost za račun države koja akredituje a za potrebe misije;
- b) tužbi koja se odnosi na nasljeđe, u kojoj se diplomatski agent pojavljuje kao izvršilac testamenta, administrator, nasljednik ili legator po privatnoj osnovi, a ne u ime države koja akredituje;
- c) tužbi koja se odnosi na slobodne profesije trgovačke delatnosti, ma kakva ona bila, koju vrši diplomatski agent u državi kod koje se akredituje, izvan svojih službenih funkcija.

2. Diplomatski agent nije obavezan da svjedoči.

3. Nikakva mjera izvršenja ne može se preduzeti protiv diplomatskog agenta, osim u slučajevima predviđenim u stavovima a), b) i c) tačke 1. ovog člana i pod uslovom da se izvršenje može sprovesti, a da se time ne vrijeđa neprikosnovenost njegove ličnosti ili stana.

4. Imunitet diplomatskog agenta od sudstva države kod koje se akredituje ne oslobađa tog agenta od sudstva države koja akredituje.

Član 32.

1. Država koja akredituje može se odreći sudskog imuniteta diplomatskih agenata i lica koja uživaju imunitet na osnovu člana 37.

2. Odricanje mora uvijek biti izrično.

3. Ako diplomatski agent ili lice koje uživa sudski imunitet na osnovu člana 37. pokrene sudski postupak on se više ne može pozivati na sudski imunitet u pogledu protuzahatjeva neposredno vezanog za osnovni zahtev.

4. Odricanje od sudskog imuniteta u pogledu neke građanske tužbe zahteva u upravnom postupku ne smatra se da povlači odricanje od imuniteta u pogledu mera izvršenja presude, za koje je potrebno posebno odricanje.

Član 33.

1. Pod rezervom odredaba stava 3. ovog člana, diplomatski agent se, u pogledu službe državi, oslobađa odredaba socijalnog osiguranja koje mogu biti na snazi u državi kod koje se akredituje.

2. Oslobođenje predviđeno u stavu 1. ovog člana primjenjuje se, isto tako, na privatnu posluđu koja je u isključivoj službi diplomatskog agenta, pod uslovom:

- a. da se ne radi o državljanima-licima koja imaju stalno prebivalište u državi;
- b. da podliježu odredbama socijalnog osiguranja koje mogu biti na snazi u državi koja akredituje u nekoj trećoj državi.

3. Diplomatski agent koji ima u svojoj službi osoblje na koje se ne primjenjuje oslobođenje predviđeno u stavu 2. ovog člana, treba da poštuje obaveze koje poslodavcu nameću odredbe o socijalnom osiguranju države kod koje se akredituje.

4. Oslobođenje predviđeno u tački 1. i 2. ovog člana ne isključuje dobrovoljno učešće u režimu socijalnog osiguranja države kod koje se akredituje, ako država dozvoljava takvo učešće.

5. Odredbe ovog člana ne diraju u ranije zaključene dvostrane, višestrane sporazume o socijalnom osiguranju i ne sprječavaju buduće zaključivanje takvih sporazuma

Član 34.

Diplomatski agent oslobođen je svih poreza i taksa, ličnih, stvarnih, državnih, regionalnih komunalnih, sa izuzetkom:

- a) posrednih poreza koji su po svojoj prirodi obično uključeni u cijenu robe usluga;
- b) poreza i taksa na privatnu nepokretnu imovinu na teritoriji države kod koje se akredituje, osim ako je diplomatski agent posjeduje za račun države koja akredituje a za potrebe misije;
- c) nasljednih taksa koje ubire država kod koje se akredituje, pod rezervom odredaba tačke 4. člana 39;
- d) poreza i taksa na lične prihode koji potiču iz države kod koje se akredituje i poreza na kapital, koji se naplaćuju na ulaganja izvršena u trgovačka preduzeća čije je sjedište u državi kod koje se akredituje;
- e) poreza i taksa koji se ubiraju kao naknada za posebne usluge;
- f) taksa za registraciju, sudskih, hipotekarnih i fiskalnih taksa, kad se radi o nepokretnoj imovini, pod rezervom odredaba člana 23.

Član 35.

Država kod koje se akredituje oslobodiće diplomatske agente svih ličnih davanja, svake javne službe, ma kakve prirode ona bila, i vojnih nameta kao što su rekvizicije, kontribucije i vojni smještaj.

Član 36.

1. Prema odredbama svojih zakona i pravilnika koji mogu biti donijeti, država kod koje se akredituje odobrava uvoz i oslobođenje od carina, taksa i drugih dažbina, sem troškova uskladištenja, prijevoza i troškova za slične usluge:

- a) predmete namijenjene za službene potrebe misije;
- b) predmete namijenjene za ličnu upotrebu diplomatskog agenta, članova njegove porodice koji čine dio njegovog domaćinstva, uključujući i predmete namijenjene za njegov smještaj.

2. Diplomatski agent je oslobođen pregleda njegovog ličnog prtljaga, osim ako postoje ozbiljni razlozi da se vjeruje da taj prtljag sadrži predmete koji ne uživaju oslobođanja o kojima je riječ u tački 1. ovog člana, predmete čiji je uvoz- izvoz zabranjen zakonodavstvom, podliježe karantinskim propisima države kod koje se akredituje. U takvom slučaju, pregled prtljaga se može vršiti samo u prisustvu diplomatskog agenta ili njegovog ovlaštenog predstavnika.

Član 37.

3. Članovi porodice diplomatskog agenta koji čine dio njegovog domaćinstva uživaju privilegije i imunitete pomenute u članovima 29. do 36, pod uslovom da nisu državljani države kod koje se akredituje.

4. Članovi administrativnog i tehničkog osoblja misije, kao i članovi njihove porodice, koji čine dio njihovih domaćinstava uživaju, pod uslovom da nisu državljani države kod koje se akredituje, da u njoj nemaju svoje stalno prebivalište, privilegije i imunitete pomenute u članovima 29. do 35, s tim da se imunitet od građanskog i upravnog sudstva države kod koje se akredituje, pomenut u tački 1. člana 31, ne primjenjuje na postupke učinjene izvan vršenja njihovih funkcija. Oni takođe uživaju i privilegije pomenute u tački 1. člana 36. u pogledu predmeta uvezenih prilikom njihovog prvog doseljenja.

5. Članovi poslužnog osoblja misije koji nisu državljani države kod koje se akredituje, koji nemaju u njoj stalno prebivalište, uživaju imunitet u pogledu postupaka učinjenih u vršenju svojih funkcija i oslobođanje od poreza i taksa na plate koje primaju za svoju službu, kao i oslobođanje predviđeno u članu. 33.

6. Članovi privatne posluge članova misije koji nisu državljani države kod koje se akredituje, koji u njoj nemaju stalno prebivalište, oslobođeni su od poreza i taksa na plate koje primaju za svoju službu. U svakom drugom pogledu oni uživaju privilegije i imunitete samo u onoj mjeri koju dozvoljava država kod koje se akredituje. Međutim, država kod koje se akredituje treba svoju jurisdikciju nad tim licima da vrši tako da pretjerano ne ometa vršenje funkcija misije.

Član 38.

1. Ako država kod koje se akredituje nije dala dopunske privilegije i imunitete, diplomatski agent koji ima državljanstvo te države, koji ima u njoj stalno prebivalište uživa sudski imunitet i neprikosновенost samo u pogledu službenih radnji učinjenih u vršenju svojih funkcija.

2. Ostali članovi osoblja misije i privatne posluge koji su državljani države kod koje se akredituje koji imaju u njoj stalno prebivalište uživaju privilegije i imunitete samo ako im ih priznaje ta država. Međutim, država kod koje se akredituje treba svoju jurisdikciju nad tim licima da vrši tako da pretjerano ne ometa vršenje funkcija misije.

Član 39.

1. Svako lice koje ima pravo na privilegije i imunitete koristi se njima čim stupi na teritoriju države kod koje se akredituje radi preuzimanja svoje službe, ako se već nalazi na toj teritoriji, čim je njegovo imenovanje notifikovano ministarstvu inostranih poslova nekom drugom ministarstvu koje bude ugovoreno.

2. Kad se funkcije nekog lica koje uživa privilegije i imunitete okončaju, te privilegije i imuniteti, po pravilu, prestaju u trenutku kad to lice napušta zemlju po isteku razumnog roka koji mu je dat u tu svrhu, ali oni važe do tog trenutka čak i u slučaju oružanog sukoba. Međutim, imunitet ostaje za radnje koje to lice učini u vršenju svojih funkcija kao član misije.

3. U slučaju smrti nekog člana misije, članovi njegove porodice i dalje uživaju privilegije i imunitete na koje imaju pravo do isteka razumnog roka koji im je potreban da napuste teritoriju države kod koje se akredituje.

4. U slučaju smrti člana misije koji nije državljanin države kod koje se akredituje koji u njoj nema stalno prebivalište člana njegove porodice koji čini dio njegovog domaćinstva, država kod koje se akredituje odobrava iznošenje pokretne imovine preminulog, osim predmeta koji su stečeni u toj zemlji a čiji je izvoz zabranjen u trenutku smrti. Neće se naplaćivati nasljedne takse na pokretnu imovinu koja se u državi kod koje se akredituje nalazi jedino zbog toga što se preminuli nalazio u toj državi kao član misije, kao član porodice člana misije.

Član 40.

1. Ako diplomatski agent prelazi preko teritorije ili se nađe na teritoriji neke treće države koja mu je izdala vizu na pasoš, ako je ta viza potrebna da bi išao da preuzme svoje funkcije, da bi se vratio na svoju službu, da bi se vratio u svoju zemlju, ta treća država će mu priznati neprikosnovenost i sve druge imunitete koji su potrebni da bi mu omogućila prolaz-povratak. Ona će isto tako postupiti u pogledu članova njegove porodice koji uživaju privilegije i imunitete a koji prate diplomatskog agenta koji putuju odvojeno da bi se sastali s njim da bi se vratili u svoju zemlju.

2. U uslovima sličnim onima koji su predviđeni u tački 1. ovog člana, treće države ne treba da ometaju prolaz preko svoje teritorije članovima administrativnog i tehničkog osoblja, poslužnom osoblju misije i članovima njihovih porodica.

3. Treće države daju prepisci i drugim službenim saopštenjima koji prelaze preko njihove teritorije, uključujući i poruke u kodeksu ili šifri, istu slobodu i zaštitu koje pruža i država kod koje se akredituje. One priznaju diplomatskim kuririma kojima je izdata viza, ako je potrebna, i diplomatskoj valizi u tranzitu istu nepovredivost i istu zaštitu koju je dužna da im prizna država kod koje se akredituje.

4. Obaveze trećih država na osnovu tačaka 1, 2. i 3. ovog člana primjenjuju se isto tako i na lica pomenuta u tim tačkama kao i na službena saopštenja i diplomatske valize kad se oni nađu na teritoriji treće države usljed više sile.

5. Ne dirajući u njihove privilegije i imunitete sva lica koja uživaju te privilegije i imunitete dužna su da poštuju zakone i propise države kod koje se akredituju. Ona su takođe dužna da se ne miješaju u unutrašnje stvari te države.

6. Svi službeni poslovi sa državom kod koje se akredituje, a koje država koja akredituje povjerava misiji, moraju se voditi sa ministarstvom inostranih poslova države kod kojih se akredituje ili njegovim posredstvom ili sa nekim ministarstvom o kome bude dogovoreno.

7. Prostorije misije ne smiju se upotrebljavati za ciljeve koji nisu u skladu sa funkcijama misije onako kako su određene ovom konvencijom ili drugim pravilima opšteg međunarodnog prava posebnim sporazumima na snazi između države koja akredituje i države kod koje se akredituje.

Član 42.

Diplomatski agent ne smije vršiti u državi kod koje akredituje profesionalnu ili trgovačku delatnost radi lične zarade.

Član 43.

Funkcije diplomatskog agenta prestaju između ostalog:

- a) notifikacijom države koja akredituje državi kod koje se akredituje da su funkcije diplomatskog agenta prestale
- b) notifikacijom države kod koje se akredituje državi koja akredituje da, shodno stavu 2. člana 9, ta država odbija da prizna diplomatskog agenta za člana misije.

Član 44.

Država kod koje se akredituje treba, čak i u slučaju oružanog sukoba, dati olakšice da bi omogućila licima koja uživaju privilegije i imunitete, osim državljanima države kod koje se akredituje, kao i članovima porodica tih lica, ma kog državljanstva oni bili, da napuste teritoriju u najkraćem mogućem roku. Ona naročito mora, ako je to potrebno, da im stavi na raspolaganje prevozna sredstva neophodna njima i njihovoj imovini.

Član 45.

U slučaju prekida diplomatskih odnosa između dvije države ili ako je neka misija konačno ili privremeno opozvana:

- a) država kod koje se akredituje dužna je, čak i u slučaju oružanog sukoba, poštovati i štiti prostorije misije, kao i njenu imovinu i arhivu;
- b) država koja akredituje može povjeriti na čuvanje prostorije misije, sa imovinom koja se u njima nalazi, kao i arhivu, nekoj trećoj državi koju prihvata i država prijema;

-
- c) država koja akredituje može povjeriti zaštitu svojih interesa i interesa svojih državljana nekoj trećoj državi koju prihvata i država kod koje se akredituje.

Član 46.

Uz prethodni pristanak države kod koje se akredituje i na traženje neke treće države koja nema predstavništvo u toj državi, država koja akredituje može preuzeti privremenu zaštitu interesa te treće države i njenih državljana.

Član 47.

1. Primjenjujući odredbe ove konvencije, država kod koje se akredituje neće prihvatiti diskriminaciju između pojedinih država.
2. Međutim, neće se smatrati diskriminacijom:
 - a) ako država kod koje se akredituje primjenjuje restriktivno neku odredbu ove konvencije zbog toga što se ona tako primjenjuje na njenu misiju u državi koja akredituje;
 - b) ako pojedine države primjenjuju uzajamno, po običaju na osnovu sporazuma, povoljniji postupak nego što to predviđaju odredbe ove konvencije.

Član 48.

Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje svim državama-članicama Organizacije ujedinjenih nacija, neke specijalizovane ustanove, kao i svim državama članicama Statuta Međunarodnog suda pravde i svakoj drugoj državi koju Generalna skupština Organizacije ujedinjenih nacija pozove da postane članica Konvencije, na sledeći način: do 31. oktobra 1961. godine u Saveznom ministarstvu inostranih poslova Austrije, a zatim, do 31. marta 1962. godine, u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija u Njujorku.

Član 49.

Ova konvencija biće ratifikovana. Ratifikacioni instrumenti će biti deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 50.

Ova konvencija ostaće otvorena za pristupanje svim državama koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 48. Instrumenti o pristupanju biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 51.

1. Ova konvencija stupiće na snagu tridesetog dana poslije dana deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija dvadeset drugog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.
2. Za svaku državu koja bude ratifikovala Konvenciju i koja joj bude pristupila poslije deponovanja dvadeset drugog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, Konvencija će

stupiti na snagu tridesetog dana poslije deponovanja instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju te države.

Član 52.

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija notifikovaće svim državama koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 48:

- a) svako potpisivanje ove konvencije i deponovanje instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, shodno članovima 48, 49, i 50;
- b) dan stupanja ove konvencije na snagu, shodno članu 51.

Član 53.

Original ove konvencije, čiji su engleski, kineski, španski, francuski i ruski tekst podjednako vjerodostojni, biće deponovan kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji će dostaviti ovjerene kopije svim državama koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 48.

U potvrdu toga su dole potpisani punomoćnici, propisno za to ovlašćeni od svojih vlada, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno u Beču, osamnaestog aprila hiljadu devetsto šezdeset prve godine.

PROTOKOL SA FAKULTATIVNIM POTPISIVANJEM KOJI SE ODNOSI NA OBAVEZNO RJEŠAVANJE SPOROVA

Države potpisnice ovog protokola i Bečke konvencije o diplomatskim odnosima, dalje u tekstu nazvane "Konvencija" koja je usvojena na Konferenciji Ujedinjenih nacija održanoj u Beču od 2. marta do 14. aprila 1961. godine, *izražavajući želju* da, kad su one u pitanju, pribjegavaju obaveznoj nadležnosti Međunarodnog suda pravde za rješavanje svih sporova u pogledu tumačenja primjene Konvencije, osim kad strane usvoje, po zajedničkom sporazumu i u razumnom roku, neki drugi način rešavanja, *složile su se* u sljedećem:

Član I

Sporovi o tumačenju primjene Konvencije spadaju u obaveznu nadležnost Međunarodnog suda pravde, pred koji, po ovom osnovu svaka strana u sporu koja bude i sama članica ovog protokola može svojim podneskom iznijeti spor.

Član II

Strane mogu ugovoriti, u roku od dva meseca poslije notifikacije jedne strane drugoj da po njenom mišljenju postoji spor, da zajednički, umjesto da se obrate Međunarodnom sudu pravde, usvoje postupak pred nekim arbitražnim sudom. Kad taj rok istekne, svaka strana može podneskom iznijeti spor pred Međunarodni sud pravde.

Član III

1. Strane se takođe mogu sporazumjeti, u istom roku od dva meseca, da pribjegu postupku konsiliacije prije nego što se obrate Međunarodnom sudu pravde.

2. Konsiliatorna komisija treba da sastavi svoje preporuke u roku od pet mjeseci poslije svog obrazovanja. Ako ih strane u sporu ne prihvate tokom dva meseca poslije njihovog proglašenja, svaka strana će biti slobodna da podneskom iznese spor pred Međunarodni sud pravde.

Član IV

Države članice Konvencije, Protokola sa fakultativnim potpisivanjem koji se tiče sticanja državljanstva i ovog protokola mogu u svako doba izjaviti da odredbe ovog protokola proširuju na sporove nastale usljed tumačenja primjene Protokola sa fakultativnim potpisivanjem koji se tiče sticanja državljanstva. Te izjave biće dostavljene generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija.

Član V

Ovaj protokol biće otvoren za potpisivanje svim državama koje budu postale članice Konvencije na sljedeći način: do 31. oktobra 1961. u Saveznom ministarstvu inostranih poslova Austrije, a poslije toga do 31. marta 1962. u sjedištu Organizacije ujedinjenih nacija u Njujorku.

Član VI

Ovaj protokol biće ratifikovan. Ratifikacioni instrumenti biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član VII

Ovaj protokol ostaće otvoren za pristupanje svim državama koje budu članice Konvencije. Instrumenti o pristupanju biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član VIII

Ovaj protokol stupiće na snagu istog dana kad i Konvencija ako je ovaj drugi datum kasniji, tridesetog dana poslije deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija drugog ratifikacionog instrumenta protokola ili instrumenta o pristupanju tom protokolu.

Za svaku državu koja bude ratifikovala ovaj protokol ili mu bude pristupila poslije njegovog stupanja na snagu shodno stavu 1. ovog člana protokol će stupiti na snagu tridesetog dana poslije deponovanja instrumenta te države o ratifikaciji ili pristupanju.

Član IX

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija će obavijestiti sve države koje mogu postati članice Konvencije:

o potpisivanju ovog protokola i o deponovanju instrumenta o ratifikaciji i pristupa-
nju, shodno članovima V, VI i VII;

o izjavama datim shodno članu IV ovog protokola;

o danu stupanja na snagu ovog protokola, shodno članu VIII.

Član X

Original ovog protokola, čiji su engleski, kineski, španski, francuski i ruski tekst po-
djednako vjerodostojni, biće deponovan kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih
nacija, koji će dostaviti ovjerene kopije svim državama o kojima je riječ u članu V.

U potvrdu toga su dole potpisani punomoćnici, propisno za to ovlašćeni od svojih
vlada, potpisali ovaj protokol.

Rađeno u Beču, osamnaestog aprila hiljadu devetsto šezdeset prve godine.

PROTOKOL SA FAKULTATIVNIM POTPISIVANJEM KOJI SE TIČE STICANJA DRŽAVLJANSTVA

Države potpisnice ovog protokola i Bečke konvencije o diplomatskim odnosima, da-
lje nazvane Konvencija, koja je usvojena na Konferenciji Ujedinjenih nacija održanoj u
Beču od 2. marta do 14. aprila 1961. godine, izražavajući želju da među sobom ustanove
norme za sticanje državljanstva članova njihovih diplomatskih misija i članova njihovih
porodica koji čine dio njihovog domaćinstva, složile su se u sljedećem:

Član I

U smislu ovog protokola, izraz "članovi misije" ima smisao koji mu je dat u stavu b)
člana I Konvencije, to jest označava "šefa misije i članove osoblja misije".

Član II

Članovi misije koji nemaju državljanstvo države koja akredituje i članovi njihovih
porodica koji čine dio njihovog domaćinstva ne stiču državljanstvo te države samim dej-
stvom njenog zakonodavstva.

Član III

Ovaj protokol biće otvoren za potpisivanje svim državama koje budu postale članice
Konvencije na sljedeći način: do 31. oktobra 1961. godine u Saveznom ministarstvu inostranih
poslova Austrije, a zatim do 31. marta 1962. godine u sjedištu Organizacije ujedinjenih
nacija u Njujorku.

Član IV

Ovaj protokol biće ratifikovan. Ratifikacioni instrumenti će biti deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član V

Ovaj protokol ostaće otvoren za pristupanje svim državama koje budu postale članice Konvencije. Instrumenti o pristupanju biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član VI

Ovaj protokol stupiće na snagu istog dana kad i Konvencija ako je ovaj drugi datum kasniji, tridesetog dana poslije deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija drugog instrumenta o ratifikaciji protokola ili instrumenta o pristupanju protokolu.

Za svaku državu koja bude ratifikovala ovaj protokol ili mu bude pristupila poslije njegovog stupanja na snagu shodno stavu 1. ovog člana, protokol će stupiti na snagu tridesetog dana poslije deponovanja instrumenta te države o ratifikaciji ili pristupanju.

Član VII

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija obavijestiće sve države koje mogu postati članice Konvencije:

- a) potpisivanju ovog protokola i deponovanju instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, shodno članovima III, IV i V;
- b) danu stupanja ovog protokola na snagu shodno članu VI.

Član VIII

Original ovog protokola, čiji su engleski, kineski, španski, francuski i ruski tekst podjednako vjerodostojni, biće deponovan kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji će dostaviti ovjerene kopije svim državama o kojima je reč u članu III.

U potvrdu toga su dole potpisani punomoćnici, propisno za to ovlašćeni od svojih vlada, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Beču, osamnaestog aprila hiljadu devetsto šezdeset prve godine.

Ova konvencija je stupila na snagu u međunarodnom smislu i u odnosu na bivšu SFRJ 24. 04. 1964. godine.

Članice ove konvencije su po pravilu sve države članice Ujedinjenih nacija. Konvencija važi i za neke posebne teritorije.

BEČKA KONVENCIJA O KONZULARNIM ODNOSIMA*

(Beč, 24. april 1963. godine)

Države ugovornice ove konvencije, podsjećajući da su već u davna vremena uspostavljeni konzularni odnosi između naroda, svjesne ciljeva i načela Povelje Ujedinjenih nacija o suverenoj jednakosti država, o očuvanju međunarodnog mira i bezbjednosti i o razvoju prijateljskih odnosa među narodima, imajući u vidu da je Konferencija Ujedinjenih nacija o diplomatskim odnosima o imunitetima usvojila Bečku konvenciju o diplomatskim odnosima koja je otvorena za potpisivanje 18. aprila 1961. godine, uvjerene da će međunarodna konvencija o konzularnim odnosima, privilegijama i imunitetima takođe doprinijeti unapređivanju prijateljskih odnosa među zemljama, ma kako različiti bili njihovi ustavni i društveni sistemi, uvjerene da je cilj tih privilegija i imuniteta ne da se pružaju koristi pojedincima već da se obezbijedi uspješno ispunjenje njihovih funkcija preko konzulata a u ime njihovih država, potvrđujući da će se pitanja koja nisu izričito riješena odredbama ove konvencije i dalje rješavati prema pravilima običajnog međunarodnog prava, složile su se u sljedećem:

Član 1. Definicije

1. U smislu ove konvencije sljedeći izrazi označavaju kao što je niže utvrđeno:
 - a. izraz "konzulat" označava svaki generalni konzulat, konzulat, vicekonzulat, konzularnu agenciju;
 - b. izraz "konzularno područje" označava teritoriju određenu konzulatu za vršenje konzularnih funkcija;
 - c. izraz "šef konzulata" označava lice koje je ovlašćeno da radi u tom svojstvu;
 - d. izraz "konzularni funkcioner" označava svako lice, podrazumijevajući i šefa konzulata, koje je u tom svojstvu ovlašćeno da vrši konzularne funkcije;
 - e. izraz "konzularni službenik" označava svako lice koje vrši administrativne ili tehničke poslove konzulata;
 - f. izraz "član poslužnog osoblja" označava svako lice koje je zaposleno na poslužnim dužnostima u konzulatu;
 - g. izraz "član konzulata" označava konzularne funkcionere, konzularne službenike i članove poslužnog osoblja;
 - h. izraz "članovi konzularnog osoblja" označava konzularne funkcionere osim šefa konzulata, konzularne službenike i članove poslužnog osoblja;
 - i. izraz "član privatne posluge" označava lice koje je zaposleno isključivo u privatnoj službi nekog člana konzulata;
 - j. izraz "konzularne prostorije" označava zgrade, dijelove zgrada i okolno zemljište koji, ma ko bio njihov vlasnik, služe isključivo za ciljeve konzulata;

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak broj 5/1966.

k. izraz "konzularna arhiva" označava sve isprave, dokumente, prepisku, knjige, filmove, magnetofonske trake i registre konzulata, kao i materijal za šifriranje, kartoteke i namještaj koji je namijenjen njihovoj zaštiti i čuvanju.

2. Postoje dvije vrste konzularnih funkcionera: karijerni i počasni konzularni funkcioneri. Odredbe druge glave ove konvencije odnose se na konzulate kojima rukovode karijerni konzularni funkcioneri; odredbe treće glave odnose se na konzulate kojima rukovode počasni konzularni funkcioneri.

3. Poseban položaj članova konzulata koji su državljani države prijema ili u njoj imaju svoje prebivalište regulisan je članom 91. ove konvencije.

GLAVA I KONZULARNI ODNOSI UOPŠTE

Dio I USPOSTAVLJANJE I VOĐENJE KONZULARNIH ODNOSA

Član 2. Uspostavljanje konzularnih odnosa

1. Uspostavljanje konzularnih odnosa između država vrši se na osnovu obostrane saglasnosti.

2. Saglasnost koja je data za uspostavljanje diplomatskih odnosa između dvije države ima se smatrati da obuhvata, ako nije drukčije određeno, i saglasnost na uspostavljanje konzularnih odnosa.

3. Prekid diplomatskih odnosa ne povlači *ipso facto* i prekid konzularnih odnosa.

Član 3. Vršenje konzularnih funkcija

Konzulati obavljaju konzularne funkcije. Konzularne funkcije mogu obavljati i diplomatske misije saglasno odredbama ove konvencije.

Član 4. Otvaranje konzulata

1. Konzulat se može otvoriti na teritoriji države prijema samo uz njenu saglasnost.

2. Sjedište konzulata, njegov rang i njegovo konzularno područje određuje država imenovanja i podliježe odobrenju države prijema.

3. Država imenovanja može vršiti naknadne promjene sjedišta konzulata, njegovog ranga, njegovog konzularnog područja samo uz saglasnost države prijema.

4. Saglasnost države prijema je isto tako potrebna i u slučajevima da generalni konzulat želi da otvori vice-konzulat, konzularnu agenciju u nekom mjestu van onog u kojem se on sam nalazi.

5. Izričiti prethodni pristanak države prijema je isto tako potreban za otvaranje kancelarije, kao dijela postojećeg konzulata, van mjesta u kome je sjedište konzulata.

Član 5. Konzularne funkcije

Konzularne funkcije se sastoje u:

- a) zaštiti, u državi prijema, interesa države imenovanja i njenih državljana, fizičkih i pravnih lica u granicama koje dopušta međunarodno pravo;
- b) pomaganju razvoja trgovinskih, ekonomskih, kulturnih i naučnih odnosa između države imenovanja i države prijema i unapređenju, na svaki drugi način, prijateljskih odnosa među njima u okviru odredaba ove konvencije;
- c) obavještavanju svim dopuštenim sredstvima o uslovima i razvoju trgovinskog, privrednog, kulturnog i naučnog života države prijema, podnošenju izvještaja o ovome državi imenovanja i davanju obavještenja zainteresovanima;
- d) izdavanju pasoša i putnih isprava državljanima države imenovanja, kao i viza i drugih odgovarajućih dokumenata licima koja žele da putuju u državu imenovanja;
- e) pružanju pomoći i potpore državljanima, fizičkim i pravnim licima države imenovanja;
- f) radu u svojstvu javnog bilježnika i službenika građanskog stanja i vršenju sličnih funkcija, kao i vršenju izvjesnih funkcija administrativne prirode, ukoliko se tome ne protive zakoni i propisi države prijema;
- g) zaštiti interesa državljana države imenovanja, fizičkih i pravnih lica u pogledu nasljeđivanja na teritoriji države prijema, u skladu sa zakonima i propisima države prijema;
- h) zaštiti, u granicama određenim zakonima i propisima države prijema, interesa maloljetnih i poslovno nesposobnih lica, državljana države imenovanja, naročito u slučajevima kada se za njih zahtijeva ustanovljenje starateljstva (tutele i kuratele);
- i) pod rezervom prakse i postupka na snazi u državi prijema, zastupanju državljana države imenovanja preduzimanju mjera za obezbjeđenje odgovarajućeg zastupanja pred sudovima i drugim organima države prijema kako bi se tražilo u skladu sa zakonima i propisima države prijema, usvajanje privremenih mjera radi očuvanja prava i interesa tih državljana u slučajevima kada ovi, zbog odsutnosti ili iz drugih razloga, ne mogu blagovremeno braniti svoja prava i interese;
- j) dostavljanju sudskih i vansudskih akata, izvršavanju zamolnica u skladu sa međunarodnim sporazumima na snazi ili, ukoliko takvi sporazumi ne postoje, na svaki drugi način koji je u saglasnosti sa zakonima i propisima države prijema;
- k) vršenju prava kontrole i inspekcije, predviđenih zakonima i propisima države imenovanja, nad pomorskim i riječnim brodovima koji imaju nacionalnost države imenovanja, nad avionima upisanim u toj državi, kao i nad njihovom posadom;
- l) pružanju pomoći brodovima, lađama i avionima pomenutim u stavu k) ovog člana kao i njihovoj posadi; primanju izjava o putovanju ovih brodova i lađa, ispitivanju i viziranju brodskih papira i ne dirajući u nadležnost organa države prijema u vršenju anketa povodom incidenata nastalih za vreme njihovog puta i rješavanju svih sporova između zapovjednika broda, oficira i mornara, ukoliko ih na to ovlašćuju zakoni i propisi države imenovanja;

m) vršenju svih drugih funkcija koje država imenovanja povjeri konzulatu, a koje zakoni i propisi države prijema ne zabranjuju, kojima se država prijema ne protivi ili koje su pomenute u međunarodnim sporazumima na snazi između države imenovanja i države prijema.

Član 6.

Vršenje konzularnih funkcija van konzularnog područja

U posebnim okolnostima konzularni funkcioner može, uz saglasnost države prijema, obavljati svoje funkcije izvan svog konzularnog područja.

Član 7.

Vršenje konzularnih funkcija u trećoj državi

Država imenovanja može po notifikaciji zainteresovanim državama, ukoliko se ni jedna od zainteresovanih država tome izričito ne protivi, ovlastiti konzulat otvoren u jednoj državi da preuzme vršenje konzularnih funkcija u nekoj drugoj državi.

Član 8.

Vršenje konzularnih funkcija za račun treće države

Pošto o tome obavijesti državu prijema i ako se ova tome ne protivi, konzulat države imenovanja može vršiti konzularne funkcije u državi prijema za račun neke treće države.

Član 9.

Klase šefova konzulata

1. Šefovi konzulata se dijele na četiri klase, i to:

- a) generalne konzule;
- b) konzule;
- c) vice-konzule;
- d) konzularne agente.

2. Tačka 1. ovog člana ni u čemu ne ograničava pravo ma koje strane ugovornice da odredi nazive konzularnih funkcionera koji nisu šefovi konzulata.

Član 10.

Imenovanje i prihvatanje šefova konzulata

1. Šefove konzulata imenuje država imenovanja, a vršenje funkcija im odobrava država prijema.

2. Pod rezervom odredaba ove konvencije, način imenovanja i prihvatanja šefa konzulata utvrđuje se zakonima, propisima i praksom države imenovanja i države prijema.

Član 11.

Patentno pismo notifikacija o imenovanju

1. Šef konzulata dobija od države imenovanja dokument u obliku patentnog pisma (lettre de provision) ili nekog sličnog akta, koji se izdaje za svako imenovanje, u kome se

potvrđuje njegovo svojstvo i navodi, po pravilu, ime i prezime konzula, njegova kategorija i konzularna klasa, konzularno područje i sjedište konzulata.

2. Država imenovanja dostaviće diplomatskim drugim pogodnim putem patentno pismo sličan akt vladi države na čijoj teritoriji šef konzulata treba da vrši svoje funkcije.

3. Ukoliko to država prijema prihvata, patentno pismo sličan akt mogu biti zamijenjeni notifikacijom koja sadrži podatke predviđene tačkom 1. ovog člana.

Član 12. Egzekvatura

1. Šefu konzulata dozvoljava se da vrši svoje funkcije kad dobije od države prijema ovlašćenje zvano i "egzekvatura", bez obzira kakva je forma ovog ovlašćenja.

2. Država koja odbije da izda egzekvaturu nije dužna da saopšti razloge svog odbijanja državi imenovanja.

3. Pod rezervom odredaba članova 13. i 15. šef konzulata ne može stupiti na dužnost prije nego što dobije egzekvaturu.

Član 13. Privremeno ovlašćenje šefovima konzulata

U očekivanju izdavanja egzekvature, šefu konzulata se može privremeno dozvoliti da vrši svoje funkcije. U tom slučaju imaju se primjenjivati odredbe ove konvencije.

Član 14. Notifikacija vlastima konzularnog područja

Od momenta kad se konzulu dozvoli, čak i privremeno, da vrši svoje funkcije, država prijema je obavezna da o tome odmah obavijesti nadležne vlasti konzularnog područja. Ona je isto tako obavezna da se stara o preduzimanju svih potrebnih mjera kako bi šef konzulata mogao da obavlja svoje dužnosti i da uživa tretman koji predviđaju odredbe ove konvencije.

Član 15. Privremeno vršenje funkcija šefa konzulata

1. Ako je šef konzulata spriječen da vrši svoje funkcije ako je njegovo mjesto upražnjeno, vršilac dužnosti *ad interim* može privremeno da radi kao šef konzulata.

2. Prezime i ime vršioca dužnosti *ad interim* saopštiće bilo diplomatsko predstavništvo države imenovanja bilo, ako u državi prijema nema diplomatskog predstavništva države imenovanja, šef konzulata bilo, u slučaju da je ovaj spriječen da to učini, koji drugi nadležni organ države imenovanja ministarstvu inostranih poslova države prijema organu koji to ministarstvo odredi. Po pravilu, ovo saopštenje treba da bude unaprijed učinjeno. Država prijema može usloviti svojim pristankom prihvatanje za vršioca dužnosti *ad interim* nekog lica koje nije ni diplomatski ni konzularni funkcioner države imenovanja u državi prijema.

3. Nadležne vlasti države prijema treba da pruže pomoć i zaštitu vršiocu dužnosti *ad interim*. Za vrijeme njegove uprave na njega se primjenjuju odredbe ove konvencije jednako

kao i na šefa konzulata o kome se radi. Međutim, država prijema nije obavezna da vršiocu dužnosti *ad interim* prizna olakšice, privilegije i imunitete za koje šef konzulata, da bi ih uživao, mora da ispunjava uslove koje vršilac dužnosti *ad interim* ne ispunjava.

4. U slučaju kada država imenovanja odredi člana diplomatskog osoblja u državi prijema za vršioca dužnosti *ad interim* u uslovima predviđenim tačkom 1. ovog člana on i dalje uživa diplomatske privilegije i imunitete ako se tome ne protivi država prijema.

Član 16.

Red prvenstva među šefovima konzulata

1. Šefovi konzulata dobijaju rang u svakoj klasi prema datumu izdavanja egzekviture.

2. Međutim, u slučaju kada je šefu konzulata dozvoljeno privremeno da vrši svoje funkcije prije nego što je dobio egzekvaturu, datum ove privremene dozvole određuje red prvenstva; ovaj redosljed ostaje i poslije izdavanja egzekviture.

3. Red prvenstva između dva i više šefova konzulata koji su dobili egzekvaturu ili privremenu dozvolu istog dana određuje se prema datumu podnošenja njihovog patentnog pisma sličnog akta prema datumu notifikacije državi prijema predviđenoj u tački 3. člana 11.

4. Vršioци dužnosti šefa *ad interim* dobijaju rang poslije svih šefova konzulata. Između sebe oni dobijaju rang prema danu preuzimanja dužnosti *ad interim* i prema datumu notifikacija izvršenih na osnovu tačke 2. člana 15.

5. Počasni konzularni funkcioneri šefovi konzulata dobijaju rang u svakoj klasi poslije karijernih šefova konzulata, u redoslijedu i prema pravilima utvrđenim u prethodnim tačkama.

6. Šefovi konzulata imaju prvenstvo pred konzularnim funkcionerima koji nemaju to svojstvo.

Član 17.

Vršenje diplomatskih akata od strane konzularnih funkcionera

1. U državi u kojoj država imenovanja nema diplomatske misije i u kojoj je ne zastupa diplomatska misija neke treće države konzularni funkcioner može, uz saglasnost države prijema, biti određen da vrši diplomatske akte bez povrede svog konzularnog statusa. Vršenje tih akata ne daje konzularnom funkcioneru nikakvo pravo na diplomatske privilegije i imunitete.

2. Konzularni funkcioner može, po notifikaciji državi prijema, biti određen da predstavlja državu imenovanja kod bilo koje međuvladine organizacije. Kad postupa u tom svojstvu on ima pravo na sve privilegije i imunitete koje međunarodno običajno pravo međunarodni sporazumi priznaju predstavniku kod neke međuvladine organizacije; međutim u pogledu ma koje konzularne funkcije koju on vrši on nema pravo na sudski imunitet širi od onog koji svaki konzularni funkcioner uživa na osnovu ove konvencije.

Član 18.

Imenovanje istog lica od strane dvije i više država za konzularnog funkcionera

Dvije i više država mogu, uz saglasnost države prijema, imenovati isto lice za konzularnog funkcionera u toj državi.

Član 19.

Imenovanje članova konzularnog osoblja

1. Pod rezervom odredaba članova 20, 22. i 23. država imenovanja imenuje po svom nahođenju članove konzularnog osoblja.

2. Država imenovanja saopštava državi prijema dosta ranije prezime i ime, kategoriju i klasu svih konzularnih funkcionera, sem šefa konzulata, kako bi država prijema mogla, ako to želi, koristiti prava koja joj pruža tačka 3. člana 23.

3. Država imenovanja može, ako to zahtijevaju njeni zakoni i propisi, tražiti od države prijema da izda egzekvaturu konzularnom funkcioneru koji nije šef konzulata.

4. Država prijema može, ako to zahtevaju njeni zakoni i propisi, dati egzekvaturu konzularnom funkcioneru koji nije šef konzulata.

Član 20.

Broj osoblja konzulata

Ako ne postoji izričit sporazum o broju osoblja konzulata, država prijema može zahtijevati da se taj broj kreće u granicama onoga što se smatra razumnim i normalnim s obzirom na okolnosti i uslove koji vladaju u konzularnom području i na potrebe konzulata o kome se radi.

Član 21.

Red prvenstva između konzularnih funkcionera jednog konzulata

Diplomatska misija države imenovanja ako takve misije nema u državi prijema, šef konzulata saopštava ministarstvu inostranih poslova države prijema organu koji to ministarstvo odredi red prvenstva između funkcionera konzulata i sve donijete izmjene u tome.

Član 22.

Državljanstvo konzularnih funkcionera

1. Konzularni funkcioneri će, u načelu, biti državljani države imenovanja.

2. Konzularni funkcioneri se mogu birati među državljanima države prijema samo uz izričitu saglasnost te države, koja može u svako doba *povući* svoju saglasnost.

3. Država prijema može sebi pridržati isto pravo u pogledu državljana neke treće države koji nisu državljani i države imenovanja.

Član 23.

Lice oglaseno kao *persona non grata*

1. Država prijema može u svako doba obavijestiti državu imenovanja da je neki konzularni funkcioner *persona non grata* ili da ma koji drugi član konzularnog osoblja nije

prihvatljiv. Država imenovanja će tada opozvati lice u pitanju okončaće njegove funkcije u tom konzulatu, prema slučaju.

2. Ako država imenovanja odbije da izvrši ili ne izvrši u razumnom roku obaveze koje preuzima shodno tački 1. ovog člana, država prijema može, shodno slučaju, povući egzekvaturu za lice u pitanju prestati da ga smatra članom konzularnog osoblja.

3. Lice imenovano za člana nekog konzulata može biti oglašeno kao neprihvatljivo prije nego to stigne na teritoriju države prijema ako se ono već tu nalazi, prije nego što preuzme funkcije u konzulatu. U takvom slučaju, država imenovanja treba da povuče imenovanje.

4. U slučajevima pomenutim u tačkama 1. i 3. ovog člana, država prijema nije dužna da saopšti državi imenovanja razloge svoje odluke.

Član 24.

Notifikacija državi prijema o imenovanjima, dolascima i odlascima

1. Ministarstvo inostranih poslova države prijema neki drugi organ koji ono odredi biće obaviješteno o:

- a) naimenovanju članova konzulata, njihovom dolasku u konzulat poslije imenovanja, kao i o njihovom konačnom odlasku, prestanku njihovih funkcija, kao i o svakoj promjeni njihovog statusa za vrijeme njihovog službovanja u konzulatu;
- b) dolasku i konačnom odlasku lica koje pripada porodici nekog člana konzulata koje živi u njegovom domaćinstvu i, kad je to slučaj, o činjenici da je neko lice postalo ili prestalo da bude član porodice;
- c) dolasku, konačnom odlasku članova privatne posluge i, kad je to slučaj, o prestanku njihove službe u tom svojstvu;
- d) uzimanju u službu, otpuštanju lica nastanjenih u državi prijema u svojstvu članova konzulata u svojstvu privatne posluge s pravom na privilegije i imunitete.

2. Kad god je to moguće, treba isto tako prethodno obavijestiti o dolasku i konačnom odlasku.

Dio II

PRESTANAK KONZULARNIH FUNKCIJA

Član 25.

Prestanak funkcija člana konzulata

Funkcije člana konzulata prestaju naročito:

- a) saopštenjem države imenovanja državi prijema da su prestale njegove funkcije;
- b) povlačenjem egzekvature;
- c) saopštenjem države prijema državi imenovanja da je prestala da smatra lice u pitanju članom konzularnog osoblja.

Član 26.

Odlazak sa teritorije države prijema

Država prijema treba, čak i u slučaju oružanog sukoba, da odobri članovima konzulata i privatne posluge koji nisu državljanima države prijema, kao i članovima njihovih porodica

koji žive u njihovom domaćinstvu, ma čiji državljani oni bili, vrijeme i olakšice koji su im potrebni da bi pripremili svoj odlazak i napustili njenu teritoriju u najkraćem mogućem roku po prestanku njihovih funkcija. Ona je, u slučaju potrebe, posebno dužna da im stavi na raspolaganje potrebna prevozna sredstva, kako za njih same tako i za njihovu imovinu, osim za imovinu stečenu u državi prijema čiji je izvoz zabranjen u vrijeme odlaska.

Član 27.

Zaštita konzularnih prostorija i arhive i interesa države imenovanja u izuzetnim okolnostima

1. U slučaju prekida konzularnih odnosa između dvije države:
 - a) država prijema je dužna, čak i u slučaju oružanog sukoba, poštovati i štiti konzularne prostorije kao i imovinu konzulata i konzularnu arhivu;
 - b) država imenovanja može povjeriti na čuvanje konzularne prostorije kao i imovinu koja se u njima nalazi i konzularnu arhivu, nekoj trećoj državi koju prihvata i država prijema;
 - c) država imenovanja može povjeriti zaštitu svojih interesa i interesa svojih državljana nekoj trećoj državi koju prihvata i država prijema.
2. U slučaju privremenog konačnog zatvaranja konzulata primjenjivaće se odredbe stava a) tačke 1. ovoga člana. Osim toga:
 - a) ako država imenovanja, iako bez diplomatskog predstavništva u državi prijema, ima neki drugi konzulat na teritoriji ove države, taj konzulat može preuzeti čuvanje prostorija zatvorenog konzulata, imovine koja se u njima nalazi i konzularne arhive, kao i uz saglasnost države prijema vršenje konzularnih funkcija na području tog konzulata;
 - b) ako država imenovanja nema ni diplomatske misije ni drugih konzulata u državi prijema, primjenjivaće se odredbe stava b) i c) tačke 1. ovog člana.

GLAVA II

OLAKŠICE, PRIVILEGIJE I IMUNITETI KONZULATA, KARIJERNIH KONZULARNIH FUNKCIONERA I DRUGIH ČLANOVA KONZULATA

Dio I

OLAKŠICE, PRIVILEGIJE I IMUNITETI KOJI SE ODOSE NA KONZULAT

Član 28.

Olakšice koje se daju konzulatu za njegovu delatnost

Država prijema daje sve olakšice za obavljanje funkcija konzulata.

Član 29.

Upotreba nacionalne zastave i grba

1. Država imenovanja ima pravo da upotrebljava svoju nacionalnu zastavu i svoj grb u državi prijema shodno odredbama ovog člana.

2. Nacionalna zastava države imenovanja može se istaći i državni grb stavljati na zgradu konzulata i na ulazna vrata, kao i na rezidenciju šefa konzulata i na njegova prevozna sredstva kad se ova koriste za službene potrebe.

3. U vršenju prava priznatog ovim članom vodiće se računa o zakonima, propisima i praksi države prijema.

Član 30. Prostorije

1. Država prijema je dužna bilo da omogući državi imenovanja da na njoj teritoriji, u okviru njenih zakona i propisa, stekne potrebne prostorije za konzulat, bilo da joj pomogne da na neki drugi način dođe do prostorija.

2. Ona je takođe dužna da pomogne, ako je potrebno, konzulatu da dobije odgovarajuće stanove za svoje članove.

Član 31. Nepovredivost konzularnih prostorija

1. Prostorije konzulata su nepovredive kako je predviđeno ovim članom.

2. Organima države prijema dozvoljeno je da uđu u one konzularne prostorije koje konzulat koristi isključivo za potrebe svog rada samo uz pristanak šefa konzulata, lica koje on odredi ili šefa diplomatske misije države imenovanja. Međutim, u slučaju požara, druge nesreće koja zahtijeva hitno zaštitne mjere pristanak šefa konzulata se može smatrati dobivenim.

3. Pod rezervom odredaba tačke 2. ovog člana, država prijema ima posebnu obavezu da preduzme sve potrebne mere da bi spriječila nasilan ulazak u prostorije konzulata, njihovo oštećenje, narušavanje mira konzulata, povredu njegovog dostojanstva.

4. Prostorije konzulata, namještaj u njima i imovina konzulata, kao i njegova prevozna sredstva ne mogu biti predmet nikakve rekvizicije, u svrhe narodne odbrane, javne koristi. U slučaju da je potrebna eksproprijacija u te svrhe, preduzeće se sve potrebne mjere kako bi se izbjeglo ometanje vršenja konzularnih funkcija, a brza odgovarajuća i efektivna odšteta će se isplatiti državi imenovanja.

Član 32. Fiskalno oslobađanje konzularnih prostorija

1. Konzularne prostorije i rezidencija karijernog šefa konzulata je sopstvenik iznajmilac država imenovanja, neko drugo lice koje postupa u ime te države, oslobođeni su svih poreza i taksa bilo kakve prirode, državnih, regionalnih, komunalnih, ukoliko se ne radi o taksama koje se ubiraju kao naknada za učinjene posebne usluge.

2. Fiskalno oslobađanje predviđeno u tački 1. ovog člana ne primjenjuje se na takve poreze i takse ako, prema zakonima i propisima države prijema, padaju na teret lica koje je saugovarač države imenovanja ili lica koje postupa u ime te države.

Član 33. Nepovredivost konzularne arhive i dokumenata

Konzularna arhiva i dokumenti su nepovredivi u svako doba i ma gdje se nalazili.

Član 34. **Sloboda kretanja**

Pod rezervom svojih zakona i propisa koji se odnose na zone u koje je ulazak zabranjen posebno regulisan iz razloga nacionalne bezbjednosti, država prijema obezbjeđuje na svojoj teritoriji svim članovima konzulata slobodu putovanja i kretanja.

Član 35. **Sloboda opštenja**

1. Država prijema dozvoljava i štiti slobodno opštenje konzulata za sve službene svrhe. U opštenju sa vladom, sa diplomatskim misijama i drugim konzulatima države imenovanja, ma gdje se oni nalazili, konzulat može upotrebljavati sva odgovarajuća sredstva opštenja, uključujući diplomatske konzularne kurire, diplomatsku konzularnu valizu i poruke kodeksom šifrom. Međutim, konzulat može postaviti i koristiti otpremnu radio-stanicu samo uz pristanak države prijema.

2. Službena prepiska konzulata je nepovrediva. Izraz "službena prepiska" označava svaku prepisku koja se odnosi na konzulat i njegove funkcije.

3. Konzularna valiza ne smije biti ni otvorena ni zadržana. Međutim, ako nadležni organi države prijema imaju ozbiljnih povoda da vjeruju da valiza sadrži i druge predmete osim prepiske, dokumenata i predmeta o kojima je riječ u tački 4. ovog člana, oni mogu tražiti da valizu otvori u njihovom prisustvu ovlašćeni predstavnik države imenovanja. Ako organi pomenute države odbiju traženje, valiza se vraća u mjesto porijekla.

4. Paketi, koji čine konzularnu valizu treba da nose spoljne vidne oznake svoje prirode i mogu sadržati samo službenu prepisku, kao i dokumenta- predmete isključivo za službenu upotrebu.

5. Konzularni kurir mora biti snabdjeven službenim dokumentom kojim se potvrđuje njegovo svojstvo i označava broj paketa koji čine konzularnu valizu. Osim ako država prijema na to pristane, on ne može biti ni državljanin države prijema ni - osim ako je državljanin države imenovanja - imati prebivalište u državi prijema. Država prijema štiti konzularnog kurira u vršenju njegovih funkcija. On uživa nepovredivost svoje ličnosti i ne može biti podvrgnut nikakvoj vrsti hapšenja, pritvaranja.

6. Država imenovanja, njene diplomatske misije i njeni konzulati mogu odrediti konzularne kurire ad hoc. U tom slučaju odredbe tačke 5. ovog člana se isto tako primjenjuju, pod uslovom da imuniteti koji su pomenuti prestanu da se primjenjuju čim kurir bude predao primaocu konzularnu valizu koja mu je povjerena.

7. Konzularna valiza se može povjeriti zapovjedniku broda trgovačkog vazduhoplova koji treba da stigne na dozvoljeno mjesto ulaska. Taj zapovjednik mora biti snabdjeven službenim dokumentom u kome je označen broj paketa koji čine konzularnu valizu, ali se on ne smatra konzularnim kurirom. Po sporazumu sa nadležnim lokalnim organima konzulat može poslati nekog od svojih članova da neposredno i slobodno preuzme valizu iz ruku zapovjednika broda vazduhoplova.

Član 36.

Opštenje sa državljanima države imenovanja

1. U cilju olakšanja vršenja konzularni funkcija u odnosu na državljane države imenovanja:

- a) konzularni funkcioneri moraju imati slobodu da opšte sa državljanima države imenovanja i da odlaze kod njih. Državljanima države imenovanja moraju imati slobodu da opšte sa konzularnim funkcionerima i da odlaze kod njih;
- b) ako zainteresovani to traži, nadležni organi će obavijestiti, bez odlaganja, konzulat države imenovanja ako je na njegovom konzularnom području državljanin te države uhapšen- zatvoren, stavljen u pritvor, zadržan na ma koji drugi način. Oni će, isto tako, bez odlaganja dostaviti konzulatu svako saopštenje koje mu je uputilo lice koje je uhapšeno, zatvoreno, pritvoreno, na drugi način zadržano. Ti organi moraju bez odlaganja obavijestiti zainteresovanog o njegovim pravima na osnovu ovog stava;
- c) konzularni funkcioneri imaju pravo da posjete državljanina države imenovanja koji je zatvoren, pritvoren, zadržan na drugi način, da razgovaraju i da se dopisuju sa njim i da vode računa da bude zastupan pred sudom. Oni imaju, isto tako, pravo i da posjete državljanina države imenovanja koji je, na osnovu sudske presude, zatvoren, zadržan na njihovom konzularnom području. Međutim, konzularni funkcioneri treba da se uzdržavaju od posredovanja u korist državljanina koji je zatvoren, stavljen u pritvor, zadržan na koji drugi način, ako se zainteresovani tome izričito protivi.

2. Prava predviđena u tački 1. ovog člana treba da se vrše u granicama zakona i propisa države prijema, ali s tim da ti zakoni i propisi treba da dopuštaju potpuno ostvarenje ciljeva za koje su prava data na osnovu ovog člana.

Član 37.

Obavještenja u slučaju smrti, starateljstva tutele kuratele, brodoloma i vazduhoplovnih nesreća

Ako nadležni organi države prijema posjeduju odgovarajuća obavještenja, oni su dužni:

- a) da u slučaju smrti državljanina države imenovanja odmah obavijeste konzulat na čijem se području dogodio smrtni slučaj;
- b) da saopšti bez odlaganja nadležnom konzulatu sve slučajeve gde bi trebalo postaviti tutora, kuratora za maloljetnog poslovno nesposobnog državljanina države imenovanja. Međutim, rezerviš se pravo primjene zakona i propisa države prijema u pogledu naimenovanja tog tutora, kuratora;
- c) da obavijesti bez odlaganja konzulat koji je najbliži mjestu nesreće u slučaju kad pomorski ili ratni brod koji ima državljanstvo države imenovanja pretrpi brodolom ili se nasuče u teritorijalnom moru unutrašnjim vodama države prijema, kad vazduhoplov registrovan u državi imenovanja pretrpi nesreću na teritoriji države prijema.

Član 38.

Opštenje sa organima države prijema

U vršenju svojih funkcija, konzularni funkcioneri se mogu obraćati:

- a) lokalnim nadležnim vlastima svog konzularnog područja;
- b) centralnim nadležnim vlastima države prijema ako i ukoliko to dopuštaju zakoni, propisi i praksa države prijema ili međunarodni sporazumi o tom predmetu.

Član 39.

Konzularne dažbine i takse

1. Konzulat može naplaćivati na teritoriji države prijema dažbine i takse koje se za konzularne akte predviđaju zakonima i propisima države imenovanja.

2. Svote ubrane kao dažbine i takse predviđene u tački 1. ovog člana i potvrde koje se za njih izdaju oslobođeni su svih poreza i taksa u državi prijema.

Dio II

OLAKŠICE, PRIVILEGIJE I IMUNITETI KOJI SE ODNOSE NA KARIJERNE KONZULARNE FUNKCIONERE I DRUGE ČLANOVE KONZULATA

Član 40.

Zaštita konzularnih funkcionera

Država prijema će postupati prema konzularnim funkcionerima sa dužnim poštovanjem, preduzeće sve odgovarajuće mjere da bi se spriječila svaka povreda njihove ličnosti, slobode i dostojanstva.

Član 41.

Lična nepovredivost konzularnih funkcionera

1. Konzularni funkcioneri mogu biti stavljeni u zatvor- pritvor samo u slučaju teškog krivičnog djela i to samo na osnovu odluke nadležne sudske vlasti.

2. Osim u slučaju predviđenom u tački 1. ovog člana, konzularni funkcioneri ne mogu biti hapšeni niti podvrgnuti u bilo kom drugom obliku ograničenju lične slobode, izuzev kad se radi o izvršenju pravo- snažne sudske odluke.

3. Ako se povede krivični postupak protiv konzularnog funkcionera, ovaj je dužan da se pojavi pred nadležnim organima. Međutim, postupak treba da bude vođen sa dužnim poštovanjem prema konzularnim funkcionerima i, osim u slučaju predviđenom u tački 1. ovog člana, na način kako bi što je moguće manje ometalo vršenje konzularnih funkcija. Ako je, u okolnostima pomenutim u tački 1. ovog člana, nastala potreba da se neki konzularni funkcioner stavi u pritvor, postupak protiv njega mora se otvoriti u najkraćem roku.

Član 42.

Obavještenje u slučaju hapšenja, pritvora gonjenja

U slučaju hapšenja, pritvaranja člana konzularnog osoblja, pokretanja krivičnog postupka protiv njega, država prijema je dužna da o tome u najkraćem roku obavijesti šefa konzulata. Ako se ove mjere odnose na šefa konzulata država prijema treba o tome diplomatskim putem da obavijesti državu imenovanja.

Član 43.

Sudski imunitet

1. Konzularni funkcioneri i konzularni službenici ne podliježu nadležnosti sudskih i upravnih organa države prijema za djela izvršena u obavljanju konzularnih funkcija.

2. Međutim, odredbe tačke 1. ovog člana ne primjenjuju se u slučaju građanskog postupka:

- a) pokrenutog na osnovu ugovora koji je neki konzularni funkcioner konzularni službenik zaključio ali ne izričito prečutno kao punomoćnik države imenovanja;
- b) koji je pokrenulo neko treće lice za štetu nastalu iz nezgode koju je u državi prijema prouzrokovalo neko vozilo, brod, vazduhoplov.

Član 44.

Obaveza svjedočenja

1. Članovi konzulata mogu biti pozvani da svjedoče u sudskom i upravnom postupku. Konzularni službenici i članovi poslužnog osoblja ne treba da odbiju da svjedoče, osim u slučajevima pomenutim u tački 3. ovog člana. Ako konzularni funkcioner odbije da svjedoči, nikakva prinudna mjera ili neka druga sankcija ne može se primijeniti protiv njega.

2. Organ koji poziva na svjedočenje treba da izbjegava da ometa konzularnog funkcionera u vršenju njegovih funkcija. On može da primi svjedočenje konzularnog funkcionera u njegovom stanu u konzulatu, da prihvati njegovu pismenu izjavu, kad god je to moguće.

3. Članovi konzulata nisu dužni da svjedoče o činjenicama koje se odnose na vršenje njihovih funkcija, niti da pokazuju prepisku i zvanična dokumenta koja se toga tiču. Oni, isto tako, imaju pravo da odbiju da svjedoče kao vještaci o domaćem zakonodavstvu države imenovanja.

Član 45.

Odricanje od privilegija i imuniteta

1. Država imenovanja se u pogledu nekog člana konzulata može odreći privilegija i imuniteta predviđenih u članovima 41, 43. i 44.

2. Odricanje mora uvijek biti izrično pod rezervom odredaba tačke 3. ovog člana i treba da bude pismeno saopšteno državi prijema.

3. Ako konzularni funkcioner konzularni službenik pokrene postupak u nekom pitanju u kome bi on uživao sudski imunitet na osnovu člana 43., on se više ne može pozivati na imunitet u pogledu ma kog protu zahtjeva neposredno vezanog za glavni zahtjev.

4. Odricanje od imuniteta u pogledu neke građanske tužbe- zahtjeva u upravnom postupku ne smatra se da povlači odricanje od imuniteta u pogledu mjera izvršenja presude za koje je potrebno posebno odricanje.

Član 46.

Oslobađanje od obaveza prijavljivanja stranaca i dozvole boravka

1. Konzularni funkcioneri i konzularni službenici, kao i članovi njihovih porodica koji žive u njihovom domaćinstvu, oslobođeni su obaveza predviđenih zakonima i propisima države prijema u pogledu prijavljivanja stranaca i dozvole boravka.

2. Međutim, odredbe tačke 1. ovog člana ne primjenjuju se ni na konzularnog službenika koji nije stalni službenik države imenovanja koji obavlja neku privatnu djelatnost lukrativnog karaktera u državi prijema; ni na člana njegove porodice.

Član 47.

Oslobađanje od dozvole za rad

1. Članovi konzulata su u pogledu usluga državi imenovanja oslobođeni obaveza koje zakoni i propisi države prijema o zapošljavanju strane radne snage predviđaju u vezi sa dozvolom za rad.

2. Članovi privatne posluge konzularnih funkcionera i konzularnih službenika, ako ne obavljaju nekakve druge poslove lukrativnog karaktera u državi prijema, oslobođeni su obaveza o kojima je reč u tački 1. ovog člana.

Član 48.

Oslobađanje od režima socijalnog osiguranja

1. U pogledu službe državi imenovanja, članovi konzulata i članovi njihovih porodica koji žive u njihovom domaćinstvu su, pod rezervom odredaba stava 3. ovog člana, oslobođeni odredaba socijalnog osiguranja koje mogu biti na snazi u državi prijema.

2. Oslobođenje predviđeno u tački 1. ovog člana primjenjuje se isto tako i na privatnu posluhu koja je u isključivoj službi članova konzulata, pod uslovom:

- a) da nije reč o državljanima države prijema licima koja imaju prebivalište u toj državi;
- b) da podliježe propisima socijalnog osiguranja koji su na snazi u državi imenovanja nekoj trećoj državi.

3. Članovi konzulata koji imaju u svojoj službi lica na koja se ne primjenjuje oslobođenje predviđeno u tački 2. ovog člana treba da poštuju obaveze koje poslodavcu nameću odredbe o socijalnom osiguranju države prijema.

4. Oslobođenje predviđeno u tačkama 1. i 2. ovog člana ne isključuje dobrovoljno učešće u režimu socijalnog osiguranja države prijema ukoliko ta država dopusta takvo učešće.

Član 49.

Oslobađanje od fiskalnih dažbina

1. Konzularni funkcioneri i konzularni službenici, kao i članovi njihovih porodica koji žive u istom domaćinstvu oslobođeni su svih poreza i taksa, ličnih ili stvarnih, državnih, regionalnih komunalnih osim:

-
- a) posrednih poreza koji su po svojoj prirodi obično uključeni u cijenu robe usluga;
 - b) poreza i taksa na privatnu nepokretnu imovinu koja se nalazi na teritoriji države prijema, pod rezervom odredaba člana 32;
 - c) nasljednih i prenosnih taksa koje ubira država prijema, pod rezervom odredaba stava b) člana 51;
 - d) poreza i taksa na privatne prihode, uključujući i dobitke u kapitalu, koji potiču iz države prijema i poreza na kapital koji se naplaćuje na ulaganja izvršena u trgovačka finansijska preduzeća u državi prijema;
 - e) poreza i taksa koji se ubiraju kao naknada za posebne usluge;
 - f) taksa za upis u javne knjige, sudskih taksa, taksa za hipoteke i isprave, pod rezervom odredaba člana 32.

2. Članovi poslužnog osoblja oslobođeni su poreza i taksa na zarade koje primaju za svoje usluge.

3. Članovi konzulata koji zapošljavaju lica čije plate i nadnice nisu oslobođene poreza na prihod u državi prijema treba da poštuju obaveze kojima zakoni i propisi te države podvrgavaju poslodavce u pogledu ubiranja poreza na prihod.

Član 50.

Oslobađanje od carina i carinskog pregleda

1. Prema odredbama svojih zakona i pravilnika koje može donijeti država prijema odobrava uvoz i oslobađanje od svih carina, taksa i drugih srodnih dažbina, osim troškova uskladištenja, prevoza i troškova za slične usluge za:

- a) predmete namijenjene za službene potrebe konzulata;
- b) predmete namijenjene za ličnu upotrebu konzularnog funkcionera i članova njegove porodice koji žive u njegovom domaćinstvu, uključujući i predmete namijenjene za njegov smještaj. Potrošni predmeti ne treba da prelaze količine potrebne za njihovu neposrednu upotrebu od strane zainteresovanih,

2. Konzularni službenici uživaju privilegije i oslobođenja predviđene tačkom 1. ovog člana u pogledu predmeta uvezenih prilikom njihovog prvog smještaja.

3. Lični prtljag koji prati konzularne funkcionere ili članove njihovih porodica koji žive u njihovom domaćinstvu oslobođen je carinskog pregleda. On može biti pregledan samo u slučaju da postoje ozbiljni razlozi pretpostavki da taj prtljag sadrži predmete koji nisu navedeni u stavu b) tačke 1. ovog člana, predmete čiji izvoz i uvoz su zabranjeni zakonima i propisima zemlje prijema ili podliježe zakonima i propisima o karantinu. Ovaj pregled prtljaga može se obaviti samo u prisustvu konzularnog funkcionera, odnosno zainteresovanog člana njegove porodice.

Član 51.

Nasljeđivanje člana konzulata člana njegove porodice

U slučaju smrti člana konzulata člana njegove porodice koji je živio u njegovom domaćinstvu, država prijema je obavezna:

- a) da dozvoli iznošenje pokretne imovine preminulog, izuzev one koja je pribavljena u državi prijema i čiji je izvoz zabranjen u momentu smrti;

-
- b) da ne naplaćuje državne, regionalne, opštinske, nasljedne i prenosne takse na pokretnu imovinu koja se nalazi u državi prijema isključivo zato što se preminuli nalazio u toj državi kao član konzulata član porodice nekog člana konzulata.

Član 52.

Oslobađanje od ličnih davanja

Država prijema će osloboditi članove konzulata i članove njihovih porodica koji žive u njihovom domaćinstvu svih ličnih davanja, svake javne službe, ma kakve prirode ona bila, i vojnih nameta kao što su rekvizicije, kontribucije i vojni smještaj.

Član 53.

Početak i kraj konzularnih privilegija i imuniteta

1. Svaki član konzulata ima pravo na privilegije i imunitete predviđene ovom konvencijom čim stupi na teritoriju države prijema radi preuzimanja svoje službe, ako se već nalazi na toj teritoriji, čim preuzme dužnost u konzulatu.

2. Članovi porodice člana konzulata koji žive u njegovom domaćinstvu, kao i članovi njegove privatne posluge, uživaju privilegije i imunitete predviđene ovom konvencijom počev od najkasnijeg od sljedećih datuma: dana kad taj član konzulata dobiva privilegije i imunitete shodno tački 1. ovog člana, dana njihovog ulaska na teritoriju države prijema, dana kad su postali članovi te porodice ili te privatne posluge.

3. Kad funkcije člana konzulata prestanu, njegove privilegije i imuniteti, kao i privilegije i imuniteti članova njegove porodice koji žive u njegovom domaćinstvu ili članova njegove privatne posluge prestaju, po pravilu, ranije od dva sljedeća dana: u trenutku kad lice o kome je riječ napusti teritoriju države prijema, pri isteku razumnog roka koji mu bude za to dat, ali oni važe do tog trenutka čak i u slučaju oružanog sukoba. U pogledu lica o kojima je riječ u tački 2. ovog člana, njihove privilegije i imuniteti prestaju čim ta lica prestanu da pripadaju domaćinstvu da budu u službi člana konzulata s tim da, ako ta lica namjeravaju napustiti teritoriju države prijema u razumnom roku, njihove privilegije i imuniteti traju do trenutka njihovog odlaska.

4. Međutim, u pogledu akata koje neki konzularni funkcioner konzularni službenik obavi u vršenju svojih funkcija, sudski imunitet i dalje važi bez ograničenja trajanja.

5. U slučaju smrti nekog člana konzulata, članovi njegove porodice koji žive u njegovom domaćinstvu i dalje uživaju privilegije i imunitete koje imaju do prvog od sljedećih datuma: kad napuštaju teritoriju države prijema po isteku razumnog roka koji im bude dat u tu svrhu.

Član 54.

Obaveze trećih država

1. Ako neki konzularni funkcioner prelazi preko teritorije ili se nađe na teritoriji neke treće države koja mu je izdala vizu u slučaju kad je ta viza potrebna da bi išao da preuzme svoje funkcije da bi došao na svoju službu, da bi se vratio u državu imenovanja, treća država će mu priznati imunitete predviđene u ostalim članovima ove konvencije koji mogu biti potrebni da bi mu omogućila prolaz povratak. Treća država će, isto tako, postupiti sa

članovima njegove porodice koji žive u njegovom domaćinstvu i koji uživaju privilegije i imunitete a koji prate konzularnog funkcionera koji putuju odvojeno da bi se sastali s njim ili da bi se vratili u državu imenovanja.

2. U uslovima sličnim onima koji su predviđeni u tački 1. ovog člana, treće države ne treba da ometaju prolazak preko svoje teritorije drugim članovima konzulata i članovima njihovih porodica koji žive u njihovom domaćinstvu.

3. Treće države daju službenoj prepisci i drugim službenim saopštenjima koja prelaze preko njihove teritorije, uključujući i poruke u kodeksu ili šifri, istu slobodu i istu zaštitu koju je država prijema dužna da pruži na osnovu ove konvencije. One priznaju konzularnim kuririma kojima je izdata viza ako je potrebna i konzularnim valizama u tranzitu, istu nepovredivost i istu zaštitu koju je država prijema dužna da im prizna na osnovu ove konvencije.

4. Obaveze trećih država na osnovu tačaka 1, 2. i 3. ovog člana primjenjuju se isto tako i na lica pomenuta u tim tačkama kao i na službena saopštenja i konzularne valize ako je njihovo prisustvo na teritoriji treće države prouzrokovano višom silom.

Član 55.

Poštovanje zakona i propisa države prijema

1. Bez štete po svoje privilegije i imunitete sva lica koja uživaju ove privilegije i imunitete dužna su da poštuju zakone i propise države prijema. Ona su takođe dužna da se ne mješaju u unutrašnje stvari to države.

2. Prostorije konzulata se neće upotrebljavati u ciljeve koji nisu u skladu sa vršenjem konzularnih funkcija.

3. Odredbe tačke 2. ovog člana ne isključuju mogućnost da se u jednom dijelu zgrade u kojoj se nalaze prostorije konzulata smjeste kancelarije drugih tijela agencija, pod uslovima da su takve prostorije odvojene od onih prostorija koje koristi konzulat. U tom slučaju pomenute kancelarije ne smatraju se, u smislu ove konvencije, kao dio konzularnih prostorija.

Član 56.

Osiguranje protiv štete nanijete trećem licu

Članovi konzulata treba da se povinuju svim obavezama koje predviđaju zakoni i propisi države prijema u pogledu osiguranja građanske odgovornosti za korišćenje vozila, broda, vazduhoplova.

Član 57.

Posebne odredbe o privatnom zanimanju lukrativnog karaktera

1. Karijerni konzularni funkcioneri neće obavljati u državi prijema nikakvu profesionalnu trgovačku djelatnost za svoju ličnu korist,

2. Privilegije i imuniteti predviđeni ovim odjeljkom ne priznaju se:

- a) konzularnim službenicima i članovima poslužnog osoblja koji obavljaju u državi prijema neko privatno zanimanje lukrativnog karaktera;
- b) članovima porodice nekog lica pomenutog u stavu a) ove tačke i članovima njegovog privatnog osoblja;

-
- c) članovima porodice nekog člana konzulata koji i sami obavljaju u državi prijema privatno zanimanje lukrativnog karaktera.

GLAVA III

REŽIM KOJI SE PRIMJENJUJE NA POČASNE KONZULARNE FUNKCIONERE I NA KONZULATE KOJIMA ONI RUKOVODE

Član 58.

Opšte odredbe o olakšicama, privilegijama i imunitetima

1. Članovi 28, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38. i 39, tačka 3. člana 54. i tačke 2. i 3. člana 55, primjenjuju se i na konzulate kojima rukovodi počasni konzularni funkcioner. Pored toga, olakšice, privilegije i imuniteti tih konzulata regulisani su članovima 59, 60, 61, i 62.

2. Članovi 42. i 43, tačka 3. člana 44, Članovi 43. i 53. i tačka 1. člana 55. primjenjuju se na počasne konzularne funkcionere. Osim toga, olakšice, privilegije i imuniteti tih konzularnih funkcionera regulisani su članovima 63, 64, 65, 66. i 67.

3. Privilegije i imuniteti predviđeni u ovoj konvenciji ne priznaju se članovima porodice počasnog konzularnog funkcionera, konzularnog službenika zaposlenog u konzulatu kojim rukovodi počasni konzularni funkcioner.

4. Razmjena konzularnih valiza između dva konzulata u različitim zemljama kojima rukovode počasni konzularni funkcioneri dozvoljena je samo pod rezervom saglasnosti dvije države prijema.

Član 59.

Zaštita konzularnih prostorija

Država prijema preduzima potrebne mere da bi zaštitila konzularne prostorije konzulata kojim rukovodi počasni konzularni funkcioner i da bi spriječila ulazak u njih njihovo oštećenje, kao i narušavanje mira konzulata povredu njegovo dostojanstva.

Član 60.

Fiskalno oslobađanje konzularnih prostorija

1. Konzularne prostorije konzulata kojim rukovodi počasni konzularni funkcioner čiji je vlasnik zakupac država imenovanja oslobođeni su svih poreza i taksa bilo kakve prirode, državnih, regionalnih komunalnih ukoliko se ne radi o taksama koje se ubiraju kao naknada za učinjene posebne usluge.

2. Fiskalno oslobađanje predviđeno u tački 1. ovog člana ne odnosi se na poreze i takse ukoliko ove, prema zakonima i propisima države prijema padaju na teret lica koje je ugovarač sa državom imenovanja.

Član 61.

Nepovredivost konzularnih arhiva i dokumenata

Konzularna arhiva i dokumenta konzulata kojim rukovodi počasni konzularni funkcioner nepovredivi su u svako doba i ma gdje se nalazili, pod uslovom da su odvojeni od osta-

lih spisa a posebno od privatne prepiske šefa konzulata i svakog lica koje radi s njim, kao i od dobara, knjiga dokumenata koji se odnose na njihovo zanimanje privrednu delatnost.

Član 62.

Oslobađanje od carine

Prema odredbama zakona i propisa koje može donijeti, država prijema dopušta unošenje i oslobađanje od svih carina, taksa i drugih sličnih dažbina osim troškova uskladištenja, prevoza i troškova sličnih usluga, za sljedeće predmete, pod uslovom da su ovi namijenjeni isključivo za službenu upotrebu konzulata kojim rukovodi počasni konzularni funkcioner: grbove, zastave, natpise, pečate, štambilje, knjige, službene štampane stvari, kancelarijski namještaj, kancelarijski materijal i pribor i slične predmete koje konzulatu dostavlja država imenovanja ili koji mu se dostavljaju na njen zahtev.

Član 63.

Krivični postupak

Ako je protiv počasnog konzularnog funkcionera pokrenut krivični postupak, on se mora pojaviti pred nadležnim vlastima. Međutim, postupak se mora voditi s poštovanjem koje se duguje počasnom konzularnom funkcioneru zbog njegovog službenog položaja, osim ako je zainteresovani uhapšen ili pritvoren na način kako bi se što manje ometalo obavljanje konzularnih funkcija. Ako je potrebno pritvoriti počasnog konzularnog funkcionera, postupak protiv njega treba da se otvori u najkraćem mogućem roku.

Član 64.

Zaštita počasnog konzularnog funkcionera

Država prijema je obavezna da pruži počasnom konzularnom funkcioneru zaštitu koja može biti potrebna zbog njegovog službenog položaja.

Član 65.

Oslobađanje od obaveza prijavljivanja stranaca i dobivanja dozvola za boravak

Počasni konzularni funkcioneri, izuzev onih koji u državi prijema obavljaju za svoj račun neku profesionalnu trgovinsku delatnost, oslobođeni su svih obaveza predviđenih zakonima i propisima države prijema u pogledu prijavljivanja stranaca i dobivanja dozvola za boravak.

Član 66.

Oslobađanje od fiskalnih davanja

Počasni konzularni funkcioner oslobođen je svih poreza i taksa na naknade i platu koje prima od države imenovanja za vršenje konzularnih funkcija.

Član 67.

Oslobađanje od ličnih davanja

Država prijema oslobodiće počasne konzularne funkcionere svakog ličnog davanja i svake javne službe, ma kakve prirode ona bila i vojnih nameta kao što su rekvizicije, kontribucije i vojni smeštaj.

Član 68.

Fakultativni karakter institucije počasnih konzularnih funkcionera

Svaka država je slobodna da odluči da li će imenovati ili primati počasne konzularne funkcionere.

GLAVA IV OPŠTE DDREDBE

Član 69.

Konzularni agenti koji nisu šefovi konzulata

1. Svaka država slobodno odlučuje da li će otvarati ili prihvatiti konzularne agencije pod upravom konzularnih agenata koje država imenovanja nije odredila za šefove konzulata.

2. Uslove pod kojima konzularne agencije u smislu tačke 1. ovoga člana mogu obavljati svoju djelatnost, kao i privilegije i imunitete koje mogu uživati konzularni agenti koji njima upravljaju, utvrđuju sporazumno država imenovanja i država prijema

Član 70.

Vršenje konzularnih funkcija od strane diplomatske misije

1. Odredbe ove konvencije se primenjuju isto tako ukoliko kontekst to dopušta, na vršenje konzularnih funkcija od strane diplomatske misije.

2. Imena članova diplomatske misije koji su određeni za konzularnu sekciju koji su na drugi način određeni da vrše konzularne funkcije misije, notifikovaće se ministarstvu inostranih poslova države prijema organu koji to ministarstvo odredi.

3. U vršenju konzularnih funkcija diplomatska misija se može obraćati:

a) lokalnim vlastima konzularnog područja;

b) centralnim vlastima države prijema, ako to i dopuštaju zakoni, propisi i praksa države prijema međunarodni sporazumi u toj oblasti.

4. Privilegije i imuniteti članova diplomatske misije pomenuti u tački 2. ovog člana određuju se pravilima međunarodnog prava koja se odnose na diplomatske odnose.

Član 71.

Državljeni države prijema lica koja imaju i prebivalište u toj državi

1. Ukoliko država prijema nije dala dopunske olakšice, privilegije i imunitete, konzularni funkcioneri koji su državljani države prijema u njoj imaju svoje prebivalište uživaju, za službene akte obavljene u vršenju svojih funkcija, samo sudski imunitet i ličnu nepovredivost, kao i privilegiju predviđenu u tački 3. člana 44. U pogledu ovih funkcionera, država prijema je isto tako vezana obavezom predviđenom u članu 42. Ako je krivični postupak pokrenut protiv takvog konzularnog funkcionera, taj se postupak mora voditi, osim ako je zainteresovani uhapšen- pritvoren na način kako bi se što je moguće manje ometalo vršenje konzularnih funkcija.

2. Ostali članovi konzulata koji su državljani države prijema u njoj imaju svoje prebivalište, članovi njihovih porodica i članovi porodice konzularnih funkcionera o kojima je

reč u tački 1. ovog člana, uživaju olakšice, privilegije i imunitete samo u obimu u kome im ih ta država priznaje. Članovi porodice člana konzulata i članovi privatne posluge koji su i sami državljani države prijema koji u njoj imaju svoje prebivalište, takođe uživaju olakšice, privilegije i imunitete samo u obimu u kome im ih ta država priznaje. Međutim, država prijema treba da vrši svoju jurisdikciju nad tim licima tako da pretjerano ne ometa obavljanje funkcija konzulata.

Član 72.

Nediskriminacija

1. Primenjujući odredbe ove konvencije, država prijema neće praviti diskriminaciju između država.

2. Međutim, neće se smatrati diskriminacijom:

- a) činjenica da država prijema restriktivno primjenjuje neku od odredaba ove konvencije zato što se ona tako primjenjuje na njene konzulate u državi imenovanja;
- b) činjenica da države jedna drugoj priznaju, po običaju sporazumno, povoljniji postupak nego što to zahtijevaju odredbe ove konvencije.

Član 73.

Odnos između ove konvencije i drugih međunarodnih sporazuma

1. Odredbe ove konvencije ne diraju u druge međunarodne sporazume koji su na snazi u odnosima između država strana ugovornica tih sporazuma.

2. Nijedna odredba ove konvencije ne može spriječiti države da zaključe međunarodne sporazume kojima bi potvrdile, dopunile razvile njene odredbe proširile njeno polje primene.

GLAVA V

ZAVRŠNE ODREDEE

Član 74.

Potpisivanje

Ova konvencija biće otvorena za potpisivanje svim državama članicama Organizacije ujedinjenih nacija neke specijalizovane ustanove, kao i svim državama članicama Statuta Međunarodnog suda pravde i svim drugim državama koje je Generalna skupština Organizacije ujedinjenih nacija pozvala da postanu članice Konvencije, i to na sljedeći način: do 31. oktobra 1963. godine u Saveznom ministarstvu inostranih poslova Republike Austrije, a zatim do 31. marta 1954. godine u sjedištu Organizacije ujedinjenih nacija u Njujorku.

Član 75.

Ratifikacija

Ova konvencija podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 76.
Pristupanje

Ova konvencija biće otvorena za pristupanje svim državama koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 74. Instrumenti o pristupanju biće deponovani kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija.

Član 77.
Stupanje na snagu

1. Ova konvencija stupiće na snagu tridesetog dana od dana deponovanja kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija dvadeset drugog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja bude ratifikovala ovu konvenciju ili joj bude pristupila poslije deponovanja dvadeset drugog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, Konvencija će stupiti na snagu tridesetog dana od dana deponovanja instrumenta te države o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 78.
Obavještenja generalnog sekretara

Generalni sekretar Organizacije ujedinjenih nacija će obavijestiti države koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 74:

- a) o potpisivanju ove konvencije i deponovanju instrumenata o ratifikaciji pristupanju, shodno članovima 74, 75. i 76;
- b) o danu stupanja ove konvencije na snagu, shodno članu 77.

Član 79.
Vjerodostojni tekstovi

Original ove konvencije, čiji su engleski, kineski, španski, francuski i ruski tekst podjednako vjerodostojni, biće deponovan kod generalnog sekretara Organizacije ujedinjenih nacija, koji će dostaviti ovjerenu kopiju svim državama koje pripadaju jednoj od četiri kategorije pomenute u članu 74.

U potvrdu toga su dole potpisani punomoćnici, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno u Beču, dvadeset četvrtog aprila hiljadu devetsto šezdeset treće godine.

Ova Konvencija je stupila na snagu u međunarodnom smislu i u odnosu na bivšu SFRJ 19. 03.1967. godine.

Države članice Ujedinjenih Nacija su u pravilu članice ove Konvencije.

KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA PROTIV KORUPCIJE

Preambula

Države ugovornice ove Konvencije,

Zabrinute zbog ozbiljnosti problema i prijetnji koje korupcija predstavlja za stabilnost i bezbjednost društava, podrivajući institucije i vrijednosti demokratije, etičke vrijednosti i pravdu, te ugrožavajući održiv razvoj i vladavinu prava,

Zabrinute takođe zbog povezanosti korupcije i drugih oblika kriminala, posebno organizovanog kriminala i privrijednog kriminala, uključujući pranje novca,

Zabrinute nadalje zbog slučajeva korupcije koji uključuju ogromne količine dobara koja mogu predstavljati značajan dio resursa država, a koji prijete političkoj stabilnosti i održivom razvoju tih država,

Ubijedene da korupcija nije više lokalna stvar već transnacionalna pojava koja pogađa sva društva i privrede, što čini međunarodnu saradnju na njenom sprečavanju i suzbijanju neophodnom,

Ubijedene takođe da je potreban sveobuhvatni i multidisciplinarni pristup za uspješno sprečavanje i borbu protiv korupcije,

Ubijedene nadalje da pružanje tehničke pomoći može igrati značajnu ulogu u povećanju sposobnosti država, uključujući i jačanjem kapaciteta i izgradnjom institucija, da uspješno sprečavaju i da se bore protiv korupcije,

Ubijedene da nezakonito sticanje ličnog bogatstva može biti posebno štetno za demokratske institucije, nacionalne privrede i vladavinu prava,

Odlučne da na efikasniji način spriječe, otkriju i preduprije međunarodni transfer nezakonito stečenih dobara i da ojačaju međunarodnu saradnju u povraćaju dobara,

Uviđajući značaj osnovnih načela pridržavanja zakona u krivičnom postupku i građanskom i upravnom postupku za donošenje presuda u vezi sa imovinskim pravima;

Imajući u vidu da je sprečavanje i iskorjenjivanje korupcije odgovornost svih država, te da one moraju međusobno sarađivati, uz podršku i angažovanje pojedinaca i grupa izvan javnog sektora, kao što su civilno društvo, nevladine organizacije i organizacije lokalnih zajednica da bi napori u ovoj oblasti bili uspješni,

Imajući takođe u vidu načela dobrog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, pravičnost, odgovornost i jednakost pred zakonom, te potrebu zaštite integriteta i njegovanja kulture odbacivanja korupcije,

Odajući priznanje Komisiji za sprečavanje kriminala i krivično pravosuđe, te Uredu Ujedinjenih nacija za borbu protiv droga i kriminala za rad u sprečavanju i borbu protiv korupcije,

Podsjećajući na rad drugih međunarodnih i regionalnih organizacija u ovoj oblasti, uključujući aktivnosti Afričke unije, Savjeta Evrope, Savjeta za carinsku saradnju (takođe poznatog kao Svjetska carinska organizacija), Evropske unije, Lige arapskih država, Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj i Organizacije američkih država,

Konstatujući sa uvažavanjem multilateralne instrumente za sprečavanje i borbu protiv korupcije, uključujući, između ostalog, Inter-američku konvenciju protiv korupcije koju je usvojila Organizacija američkih država 29. marta 1996, Konvenciju o borbi protiv korupcije koja uključuje funkcionere Evropskih zajednica ili funkcionere država članica Evropske unije koju je usvojio Savjet Evropske unije 26. maja 1997, Konvenciju o borbi protiv podmićivanja stranih javnih funkcionera u međunarodnim poslovnim transakcijama koju je usvojila Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj 21. novembra 1997, Krivično-pravnu konvenciju o korupciji koju je usvojio Ministarski komitet Savjeta Evrope 27. januara 1999, Građansko-pravnu konvenciju o korupciji koju je usvojio Ministarski komitet Saveta Evrope 4. novembra 1999, te Konvenciju Afričke unije o sprečavanju i borbi protiv korupcije, koju su usvojili šefovi država i vlada Afričke unije 12. jula 2003,

Pozdravljajući stupanje na snagu 29. septembra 2003. godine Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

Saglasile su se o sljedećem:

Poglavlje I Opšte odredbe

Član 1. Izjava o ciljevima

Ciljevi ove Konvencije su:

- (a) da se unaprijede i ojačaju mjere za efikasnije i uspješnije sprečavanje i borbu protiv korupcije;
- (b) da se unaprijedi, olakša i podrži međunarodna saradnja i tehnička pomoć u sprečavanju i borbi protiv korupcije, uključujući povraćaj dobara;
- (v) da se unaprijedi integritet, odgovornost i dobro upravljanje javnim poslovima i javnom imovinom.

Član 2. Upotreba termina

Za svrhe ove Konvencije termin:

- (a) "Javni funkcioner" označava: (i) svako lice koje vrši zakonodavnu, izvršnu, upravnu ili sudsku funkciju države ugovornice, bilo da je imenovano ili izabrano, bilo da je ona stalna ili privremena, plaćena ili neplaćena, bez obzira na rang tog lica; (ii) svako lice koje obavlja javnu funkciju, uključujući u javnom organu ili javnom preduzeću ili vrši javnu službu prema definiciji unutrašnjeg zakonodavstva države ugovornice i na način kako se primjenjuje pravo te države ugovornice u odnosnoj oblasti; (iii) svako drugo lice definisano u unutrašnjem pravu države ugovornice kao javni funkcioner. Međutim, za svrhe nekih posebnih mjera sadržanih u Poglavlju II ove Konvencije, termin "javni funkcioner" može označavati

svako lice koje obavlja javnu funkciju ili vrši javnu službu prema definiciji unutrašnjeg zakonodavstva države ugovornice i shodno primjeni u odnosnoj oblasti prava te države ugovornice;

- (b) "Strani javni funkcioner" označava svako lice koje vrši zakonodavnu, izvršnu, upravnu ili sudsku funkciju strane zemlje, bilo da je na nju imenovano ili izabrano, te svako lice koje obavlja javnu funkciju za stranu zemlju, uključujući u javnom organu ili javnom preduzeću;
- (c) "Funkcioner javne međunarodne organizacije" označava međunarodnog službenika ili svako lice koje takva organizacija ovlasti da djeluje u ime te organizacije;
- (d) "Imovina" označava dobra svih vrsta, bilo materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, fizička ili nefizička, te pravne dokumente ili instrumente kojima se dokazuju tapija ili interes u takva dobra;
- (e) "Sredstva stečena od kriminala" označava svaku imovinu koja potiče od, ili je stečena, posredno ili neposredno, izvršenjem krivičnog djela;
- (f) "Zamrzavanje" ili "zapljena" označava privremenu zabranu transfera, konverzije, raspolaganja ili kretanja imovine ili privremeno preuzimanje čuvanja ili kontrole imovine na osnovu naloga koji izda sud ili drugi nadležni organ;
- (g) "Konfiskacija", što uključuje plaćanje kazne, gdje to odgovara, označava trajno lišavanje imovine na osnovu naloga suda ili drugog nadležnog organa;
- (h) "Predmetno krivično djelo" označava svako krivično djelo čije izvršenje stvara sredstva koja mogu postati predmet krivičnog djela definisanog u članu 23. ove Konvencije;
- (i) "Kontrolisana isporuka" označava tehniku dozvole izlaska, prolaska ili ulaska nezakonitih ili sumnjivih pošiljki na teritoriju jedne ili više država, uz znanje ili pod nadzorom nadležnih organa, s ciljem da se istraži krivično djelo i identifikuju lica koja učestvuju u vršenju tog krivičnog djela.

Član 3. **Djelokrug primjene**

1. Ova Konvencija se, shodno svojim odredbama, primjenjuje u cilju sprečavanja, istrage i krivičnog gonjenja korupcije, te zamrzavanja, zapljene, konfiskacije i vraćanja sredstava stečenih izvršenjem krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom.

2. U cilju primjene ove Konvencije, nije potrebno, osim ako u ovoj Konvenciji nije drugačije navedeno, da krivična djela navedena u njoj pričine štetu ili naškode državnoj imovini.

Član 4. **Zaštita suvereniteta**

1. Države ugovornice izvršavaju obaveze iz ove Konvencije na način koji je u skladu s načelima suverene jednakosti i teritorijalnog integriteta država, te nemiješanja u unutrašnje stvari drugih država.

2. Nijedna odredba u ovoj Konvenciji ne daje pravo državi ugovornici da na teritoriji druge države vrši jurisdikciju i funkcije koje su rezervisane isključivo za organe te druge države njenim unutrašnjim zakonodavstvom.

POGLAVLJE II PREVENTIVNE MJERE

Član 5.

Politika i praksa sprečavanja korupcije

1. Svaka država ugovornica, u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema, razrađuje i primenjuje ili održava djelotvornu, koordiniranu politiku sprečavanja korupcije kojom se unapređuje učešće društva i odražavaju načela vladavine prava, dobrog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, integritet, transparentnost i odgovornost.

2. Svaka država ugovornica će nastojati da ustanovi i unaprijedi uspješnu praksu usmjerenu na sprečavanje korupcije.

3. Svaka država ugovornica će nastojati da povremeno ocijeni odgovarajuće pravne instrumente i upravne mjere s ciljem da ustanovi njihovu adekvatnost za sprečavanje i borbu protiv korupcije.

4. Države ugovornice, prema potrebi i u skladu s osnovnim načelima svog pravnog sistema, saraduju međusobno i sa odnosnim međunarodnim i regionalnim organizacijama na unapređenju i razradi mjera pomenutih u ovom članu. Ta saradnja može obuhvatiti učešće u međunarodnim programima i projektima usmjerenim na sprečavanje korupcije.

Član 6.

Tijelo ili tijela za sprečavanje korupcije

1. Svaka država ugovornica će, u skladu s osnovnim načelima svog pravnog sistema, uspostaviti, prema potrebi, tijelo ili tijela za sprečavanje korupcije sredstvima kao što su:

- a) primjena politike pomenute u članu 5. ove Konvencije i, gdje to odgovara, nadgledanje i koordinacija primjene te politike;
- b) unapređenje i širenje znanja o sprečavanju korupcije.

2. Svaka država ugovornica će obezbijediti tijelu ili tijelima pomenutim u tački 1. ovog člana potrebnu nezavisnost, u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema, kako bi to tijelo ili tijela mogla vršiti svoje funkcije uspješno i neometano od bilo kakvog neopravdanog uticaja. Treba obezbijediti neophodna materijalna sredstva i kvalifikovano osoblje, kao i obuku tog osoblja za obavljanje funkcija.

3. Svaka država ugovornica obavještava generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o nazivu i adresi jednog ili više organa koji mogu pomoći drugim državama ugovornicama u razradi i primjeni posebnih mjera za sprečavanje korupcije.

Član 7.

Javni sektor

1. Svaka država ugovornica će, gdje to odgovara i u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema, nastojati da usvoji, održava i jača sisteme angažovanja, zapošljavanja, zadržavanja, unapređivanja i penzionisanja službenika i, gdje to odgovara, drugih neizabranih javnih funkcionera:

- (a) koji se zasnivaju na načelima efikasnosti, transparentnosti i objektivnih kriterijuma kao što su rezultati rada, pravičnost i stručnost;

-
- (b) koji obuhvataju odgovarajuće procedure izbora i obuke pojedinaca za javne funkcije koje se smatraju naročito podložnim korupciji, te rotiranje, gdje to odgovara, tih pojedinaca i njihov odlazak na druge funkcije;
 - (c) kojima se podstiču adekvatno nagrađivanje i pravični rasponi plata, uz vođenje računa o stepenu ekonomskog razvoja državne ugovornice;
 - (d) kojima se ustpostavljaju programi obrazovanja i obuke kako bi se službenicima omogućilo da zadovolje kriterijume korektnog, časnog i pravilnog obavljanja javnih funkcija i kojima im se obezbjeđuje specijalizovana i odgovarajuća obuka kako bi uvećali svijest o zamkama korupcije svojstvenim obavljanju tih funkcija. Takvi programi se mogu pozivati na kodekse ili standarde ponašanja u primjenljivim oblastima.

2. Svaka država ugovornica će takođe razmotriti mogućnost usvajanja odgovarajućih zakonskih i administrativnih mjera u skladu s ciljevima ove Konvencije, te u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za utvrđivanje kriterijuma koji se odnose na kandidovanje i izbor na javnu funkciju.

3. Svaka država ugovornica će takođe razmotriti mogućnost preduzimanja odgovarajućih zakonskih i administrativnih mjera u skladu s ciljevima ove Konvencije, te u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za obezbjeđenje transparentnosti u finansiranju kandidatura za izbornu javnu funkciju i, gdje to odgovara, finansiranje političkih stranaka.

4. Svaka država ugovornica će, u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, nastojati da usvoji, održi i jača sisteme kojima se povećava transparentnost i sprečava sukob interesa.

Član 8.

Kodeksi ponašanja javnih funkcionera

1. U cilju borbe protiv korupcije, svaka država ugovornica će, između ostalog, unapređivati integritet, poštenje i odgovornost javnih funkcionera, u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema.

2. Posebno, svaka država ugovornica će nastojati da, u okviru svog institucionalnog i pravnog sistema, primjenjuje kodekse ili standarde ponašanja za korektno, časno i pravilno obavljanje javnih funkcija.

3. Za svrhe primjene odredaba ovog člana, svaka država ugovornica će, gdje to odgovara, te u skladu s osnovnim načelima svog pravnog sistema, uzeti u obzir relevantne inicijative regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija, kao što je Međunarodni kodeks ponašanja za javne funkcionere, sadržan u aneksu rezolucije Generalne skupštine 51/59 od 12. decembra 1996.

4. Svaka država ugovornica će, u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, takođe razmotriti mogućnost utvrđivanja mjera i sistema koji bi javnim funkcionerima omogućili da lakše prijavljuju odgovarajućim organima akte korupcije kada te akte primijete u obavljanju svojih funkcija.

5. Svaka država ugovornica će, gdje to odgovara, te u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, nastojati da utvrdi mjere i sisteme kojima se od javnih funkcionera zahtijeva da odgovarajućim organima daju izjave u vezi, između ostalog, sa

svojim spoljnim djelatnostima, zaposlenjem, investicionim ulaganjima, dobrima i znatnijim poklonima ili koristima iz kojih može proisteći sukob interesa u pogledu njihovih funkcija javnih funkcionera.

6. Svaka država ugovornica će, u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, razmotriti mogućnost preduzimanja disciplinskih i drugih mjera protiv javnih funkcionera koji krše kodekse ili standarde utvrđene u skladu s ovim članom.

Član 9.

Javne nabavke i upravljanje javnim finansijama

1. Svaka država ugovornica, u skladu s osnovnim načelima svog pravnog sistema, preduzima neophodne korake da uspostavi odgovarajuće sisteme nabavke, zasnovane na transparentnosti, nadmetanju i objektivnim kriterijumima u donošenju odluka, kojima se, između ostalog, uspješno sprečava korupcija. Takvi sistemi, koji u primjeni mogu uzimati u obzir odgovarajuće granične vrijednosti, odnose se, između ostalog, na:

- (a) objavljivanje informacija koje se odnose na procedure i ugovore o nabavkama, uključujući informacije o pozivima za javno nadmetanje i relevantne i važne informacije o ustupanju ugovora, pri čemu se potencijalnim učesnicima u nadmetanju daje dovoljno vremena da pripreme i podnesu ponude;
- (b) prethodno utvrđivanje uslova za učešće, uključujući kriterijume za odabir i ustupanje ugovora i pravila nadmetanja, te njihovo objavljivanje;
- (c) korišćenje objektivnih i unaprijed definisanih kriterijuma za donosenje odluka o javnim nabavkama kako bi se olakšala kasnija verifikacija pravilne primjene pravila ili procedura;
- (d) djelotvoran sistem unutrašnje revizije, uključujući djelotvoran sistem podnošenja žalbi, kako bi se obezbijedile zakonske mogućnosti i pravni lijekovi u slučaju da se ne primjenjuju pravila i procedure utvrđeni shodno ovoj tački;
- (e) gdje to odgovara, mjere za regulisanje pitanja koja se tiču osoblja nadležnog za nabavke, kao što su izjavljivanje zainteresovanosti za pojedine javne nabavke, procedure provjere i zahtjevi u pogledu obuke.

2. Svaka država ugovornica će, u skladu s osnovnim načelima svog pravnog sistema, preduzeti odgovarajuće mjere da poveća transparentnost i odgovornost u upravljanju javnim finansijama. Takve mjere obuhvataju, između ostalog:

- (a) procedure za usvajanje nacionalnog budžeta;
- (b) blagovremeno podnošenje izvještaja o prihodima i rashodima;
- (c) sistem knjigovodstvenih i revizorskih standarda, te nadzora s tim u vezi;
- (d) uspješne i efikasne sisteme smanjivanja rizika i interne kontrole; i
- (e) gdje to odgovara, korektivne mjere u slučaju nepridržavanja zahtjeva utvrđenih u ovoj tački.

3. Svaka država ugovornica će preduzeti one mjere iz građanskog i upravnog prava koje mogu biti potrebne, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za očuvanje integriteta knjigovodstva, knjigovodstvenih podataka, finansijskih izvještaja ili drugih dokumenata koji se odnose na javne rashode i prihode, te za sprečavanje falsifikovanja tih dokumenata.

Član 10.

Podnošenje javnih izvještaja

Imajući u vidu potrebu borbe protiv korupcije, svaka država ugovornica će, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, preduzimati mjere koje mogu biti potrebne da se poveća, gdje to odgovara, transparentnost javne uprave, uključujući njenu organizaciju, funkcionisanje i procese odlučivanja. Te mjere mogu, između ostalog, obuhvatiti:

- (a) usvajanje procedura ili propisa kojima se javnosti omogućava da, gdje to odgovara, dobije informacije o organizaciji, funkcionisanju i procesima donošenja odluka njene javne uprave, te, uz dužno uvažavanje zaštite privatnosti i ličnih podataka, o odlukama i zakonskim aktima koji su od interesa za javnost;
- (b) pojednostavljenje administrativnih procedura, gdje to odgovara, kako bi se olakšao pristup javnosti organima nadležnim za donošenje odluka; i
- (c) objavljivanje informacija, što može uključivati periodične izvještaje o zamkama od korupcije u javnoj upravi.

Član 11.

Mjere koje se odnose na sudstvo i tužilaštvo

1. Imajući u vidu nezavisnost sudstva i njegovu ključnu ulogu u borbi protiv korupcije, svaka država ugovornica preduzima, u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema i bez štete po nezavisnost sudstva, mjere za jačanje integriteta i sprečavanja mogućnosti za korupciju u sudstvu. Te mjere mogu obuhvatiti pravila ponašanja pripadnika sudskih organa.

2. Mjere u istom smislu kao i one koje se preduzimaju shodno tački 1. ovog člana mogu se preduzeti i primjenjivati u okviru tužilaštva u onim državama ugovornicama u kojima ono ne predstavlja dio sudstva, već uživa nezavisnost sličnu nezavisnosti sudstva.

Član 12.

Privatni sektor

1. Svaka država ugovornica će preduzeti mjere, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za sprečavanje korupcije u privatnom sektoru, poboljšanje knjigovodstvenih i revizorskih standarda u privatnom sektoru i, gdje to odgovara, za izricanje djelotvornih, srazmjernih i prohibitivnih kazni u građanskom, upravnom i krivičnom postupku za nepoštovanje takvih mjera.

2. Mjere za postizanje ovih ciljeva mogu, između ostalog, obuhvatiti:

- (a) unapređivanje saradnje između organa za primjenu zakona i odnosnih privatnih entiteta;
- (b) unapređenje razvoja standarda i procedura za očuvanje integriteta odnosnih privatnih entiteta, uključujući kodekse ponašanja za korektno, časno i pravilno obavljanje poslovnih djelatnosti i svih relevantnih profesija i za sprečavanje sukoba interesa, te za unapređenje dobre poslovne prakse među preduzećima i u ugovornim odnosima preduzeća s državom;

-
- (c) povećanje transparentnosti u odnosima između privatnih entiteta, uključujući, gdje to odgovara, mjere koje se tiču indentiteta pravnih i fizičkih lica koja učestvuju u osnivanju i upravljanju korporacijama;
 - (d) sprečavanje zloupotrebe procedura kojima se regulišu privatni entiteti, uključujući procedure koje se odnose na subvencije i dozvole koje izdaju javni organi za obavljanje poslovnih djelatnosti;
 - (e) sprečavanje sukoba interesa uvođenjem ograničenja, gdje to odgovara i uz razuman vremenski period, u pogledu obavljanja profesionalnih djelatnosti bivših javnih funkcionera ili zapošljavanje javnih funkcionera u privatnom sektoru nakon napuštanja javnih funkcija ili penzionisanja tamo gdje su te djelatnosti ili zaposlenje u neposrednoj vezi s funkcijama na kojima su bili ili su ih nadgledali ti javni funkcioneri za vrijeme svog mandata;
 - (f) obezbjeđivanje da privatna preduzeća, uz vođenje računa o njihovoj strukturi i veličini, podliježu dovoljnoj unutrašnjoj revizorskoj kontroli u cilju pomoći u sprečavanju i otkrivanju akata korupcije, te da računi i neophodni finansijski izvještaji tih privatnih preduzeća podliježu adekvatnim procedurama revizije i certifikacije.

3. Da bi spriječila korupciju, svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom i propisima o vođenju knjigovodstva i čuvanju podataka, objavljivanju finansijskih izvještaja i o knjigovodstvenim i revizorskim standardima, za zabranu sljedećih djela koja se počine radi izvršenja nekih od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom:

- (a) otvaranje neregistrovanih računa;
- (b) obavljanje neregistrovanih ili neadekvatno identifikovanih transakcija,
- (c) evidentiranje nepostojećih rashoda;
- (d) unošenje u evidenciju troškova uz netačno prikazivanje na šta se odnose;
- (e) korišćenje lažnih dokumenata; i
- (f) namjerno uništavanje knjigovodstvenih dokumenata pre nego što je to predviđeno zakonom.

4. Nijedna država ugovornica neće dozvoliti odbijanje od poreza troškova koji predstavljaju mito, s obzirom na to da je podmićivanje jedan od elemenata krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 15. i 16. ove Konvencije, i, gdje to odgovara, drugih troškova nastalih kao posljedica korupcionaškog ponašanja.

Član 13. Učešće društva

1. Svaka država ugovornica će preduzimati odgovarajuće mjere, u granicama svojih mogućnosti i u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za podsticanje aktivnog učešća pojedinaca i grupa izvan javnog sektora, kao što su civilno društvo, nevladine organizacije i organizacije lokalnih zajednica, u sprečavanju i borbi protiv korupcije, te u podizanju svijesti javnosti o postojanju, uzrocima i ozbiljnosti korupcije i prijetnje koju ona predstavlja. To učešće treba jačati mjerama kao što su:

- (a) povećanje transparentnosti i veći doprinos javnosti procesima odlučivanja;
- (b) obezbjeđenje boljeg pristupa javnosti informacijama;

-
- (c) pokretanje aktivnosti javnog informisanja koje doprinose netolerisanju korupcije, kao i programa javnog obrazovanja, uključujući školske i fakultetske nastavne programe;
 - (d) poštovanje, unapređenje i zaštita slobode traženja, primjanja, objavljivanja i širenja informacija u vezi s korupcijom. Ta sloboda može podlijevati izvesnim ograničenjima, ali ograničenja mogu biti samo ona koja su predviđena zakonom i potrebna su radi:
 - (i) poštovanja prava ili ugleda drugih;
 - (ii) zaštite nacionalne bezbjednosti ili javnog reda, ili javnog zdravlja ili morala.

2. Svaka država ugovornica će preduzeti odgovarajuće mjere da obezbijedi da javnosti budu dostupna relevantna tijela za borbu protiv korupcije pomenuta u ovoj Konvenciji i omogućiti pristup tim tijelima, gdje to odgovara, kako bi se mogli prijaviti, uključujući i anonimno, bilo koji slučajevi za koje se može smatrati da predstavljaju krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 14.

Mjere za sprečavanje pranja novca

1. Svaka država ugovornica će:

- (a) ustanoviti, u okviru svoje nadležnosti, sveobuhvatni unutrašnji režim regulisanja i nadzora banaka i nebankarskih finansijskih institucija, uključujući fizička ili pravna lica, koja pružaju službene ili neslužbene usluge za prenos novca ili vrijednosti i, gdje to odgovara, druga tijela u okviru kojih je posebno moguće pranje novca, kako bi preduprijedila i otkrila sve oblike pranja novca, a režimom će se naglasiti zahtjevi u pogledu identifikacije komitenta i, gdje to odgovara, korisnika, vođenje evidencije i prijavljivanje sumnjivih transakcija;
- (b) bez štete po član 46. ove Konvencije, obezbijediti da upravni, regulativni i organi za primjenu zakona i drugi organi koji su nadležni za brobu protiv pranja novca (uključujući, gdje to odgovara prema unutrašnjem zakonodavstvu, sudske organe), raspolazu mogućnostima da sarađuju i razmjenjuju informacije na nacionalnom i međunarodnom nivou u skladu sa uslovima utvrđenim unutrašnjim zakonodavstvom i, u tom cilju, razmotriti mogućnost osnivanja finansijske obavještajne jedinice koja će služiti kao nacionalni centar za prikupljanje, analizu i širenje informacije u vezi s potencijalnim pranjem novca.

2. Države ugovornice će razmotriti mogućnost primjene izvodljivih mjera za otkrivanje i nadgledanje kretanja gotovog novca i odgovarajućih prenosivih instrumenata preko svojih granica, pod uslovom da se obezbijedi pravilno korištenje informacija i da se ni na koji način ne ometa kretanje legitimnog kapitala. Takve mjere mogu obuhvatiti zahtjev da pojedinci ili preduzeća prijavljuju transfer preko granice znatnijih količina gotovog novca i odgovarajućih prenosivih instrumenata.

3. Države ugovornice će razmotriti mogućnost primjene odgovarajućih i izvodljivih mjera kojima se od finansijskih institucija, uključujući pošiljaoce novca, zahtijeva:

- (a) da u obrasce za elektronski transfer novčanih sredstava i poruke s tim u vezi unose tačne i bitne informacije o pošiljaocu,
- (b) da te informacije čuvaju tokom cijelog lanca plaćanja; i

(c) da pojačaju kontrolu transfera novčanih sredstava koji ne sadrže potpune informacije o pošiljaocu.

4. Prilikom uspostavljanja unutrašnjeg režima regulisanja i nadzora prema odredbama ovog člana i bez štete po bilo koji drugi član ove Konvencije, države ugovornice se pozivaju da koriste kao smjernice relevantne inicijative regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija za borbu protiv pranja novca.

5. Države ugovornice će nastojati da razrade i unapređuju globalnu, regionalnu, subregionalnu i bilateralnu saradnju između sudskih i organa za primjenu zakona i finansijskih i regulativnih organa u cilju borbe protiv pranja novca.

Poglavlje III Inkriminisanje i primjena zakona

Član 15. Podmićivanje nacionalnih javnih funkcionera

Svaka država ugovornica će usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počine namjerno:

- (a) obećanje, ponudu ili davanje javnom funkcioneru, posredno ili neposredno, neopravdane koristi, njemu lično ili nekom drugom licu ili entitetu, kako bi taj funkcioner djelovao ili se uzdržao od djelovanja u vršenju službenih dužnosti;
- (b) traženje ili prihvatanje od strane javnog funkcionera, posredno ili neposredno, neopravdane koristi, od njega lično ili od strane nekog drugog lica ili entiteta, kako bi taj funkcioner djelovao ili se uzdržao od djelovanja u vršenju službenih dužnosti.

Član 16. Podmićivanje stranih javnih funkcionera i funkcionera javnih međunarodnih organizacija

1. Svaka država ugovornica će usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno, obećanje, ponudu ili davanje stranom javnom funkcioneru ili funkcioneru javne međunarodne organizacije, posredno ili neposredno, neopravdane koristi, njemu lično ili nekom drugom licu ili entitetu, kako bi taj funkcioner djelovao ili se uzdržao od djelovanja u vršenju službenih dužnosti ili kako bi zadržao ili stekao poslovnu ili drugu neopravdanu korist u odnosu na vođenje međunarodnih poslova.

2. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno, traženje ili prihvatanje od strane stranog javnog funkcionera i funkcionera javne međunarodne organizacije, posredno ili neposredno, neopravdane koristi, za njega lično ili za neko drugo lice ili entitet, kako bi taj funkcioner djelovao ili se uzdržao od djelovanja u vršenju službenih dužnosti.

Član 17.
**Pronevjera, zloupotreba ili drugo nelegitimno korišćenje imovine
od strane javnog funkcionera**

Svaka država ugovornica će usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počine namjerno, pronevjeru, zloupotrebu ili drugo nelegitimno korišćenje od strane javnog funkcionera na sopstvenu korist ili na korist nekog drugog lica ili entiteta bilo koje imovine, javnih ili privatnih sredstva ili hartija od vrijednosti ili bilo koje druge vrijedne stvari poverene tom javnom funkcioneru na osnovu njegovog položaja.

Član 18.
Zloupotreba uticaja

Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počine namjerno:

- (a) obećanje, ponudu ili davanje javnom funkcioneru ili nekom drugom licu, posredno ili neposredno, neopravdane koristi kako bi taj javni funkcioner ili to lice zloupotrijebili svoj stvarni ili pretpostavljeni uticaj da bi se od nekog organa uprave ili javnog organa države ugovornice dobila neopravdana korist za prvobitnog podstrekača tog djela ili za neko drugo lice.
- (b) traženje ili prihvatanje od strane javnog funkcionera ili nekog drugog lica, posredno ili neposredno, neopravdane koristi za njega lično ili za neko drugo lice kako bi taj javni funkcioner ili to lice zloupotrijebili svoj stvarni ili pretpostavljeni uticaj da bi se od nekog organa uprave ili javnog organa države ugovornice dobila neopravdana korist.

Član 19.
Zloupotreba funkcija

Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno, zloupotrebu funkcija ili položaja, to jest činjenje ili nečinjenje nekog djela kršenjem zakona od strane javnog funkcionera u obavljanju njegovih funkcija u cilju pribavljanja neopravdane koristi za njega lično ili za neko drugo lice ili entitet.

Član 20.
Nezakonito bogaćenje

U zavisnosti od svog ustava i osnovnih načela svog pravnog sistema, svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno, nezakonito bogaćenje, to jest znatno uvećanje dobara javnog funkcionera koje on ne može razumno objasniti s obzirom na njegov legalni dohotak.

Član 21.

Podmićivanje u privatnom sektoru

Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počine namjerno, u obavljanju privrednih, finansijskih ili komercijalnih djelatnosti:

- (a) obećanje, ponudu ili davanje, posredno ili neposredno, neopravdane koristi bilo kom licu koje rukovodi ili radi u bilo kom svojstvu za neki entitet u privatnom sektoru tom licu lično ili nekom drugom licu da bi to lice, kršenjem svojih dužnosti, djelovalo ili se uzdržalo od djelovanja.
- (b) traženje ili prihvatanje, posredno ili neposredno, neopravdane koristi od strane bilo kog lica koje rukovodi ili radi u bilo kom svojstvu za neki entitet u privatnom sektoru za to lice lično ili za neko drugo lice da bi to lice, kršenjem svojih dužnosti, djelovalo ili se uzdržalo od djelovanja.

Član 22.

Pronevjera imovine u privatnom sektoru

Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih ili drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno, u obavljanju privrednih, finansijskih ili komercijalnih djelatnosti, pronevjeru od strane lica koje rukovodi ili radi u bilo kom svojstvu za neki entitet u privatnom sektoru bilo kakve imovine, privatnih sredstava ili hartija od vrijednosti ili neke druge vrijedne stvari povjerene tom licu na osnovu njegovog položaja.

Član 23.

Pranje sredstava stečenih od kriminala

1. Svaka država ugovornica će, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, usvojiti zakonske ili druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počine namjerno:

- (a) (i) konverziju ili transfer imovine, uz znanje da je ta imovina stečena od kriminala, kako bi se prikrilo ili kamufliralo nezakonito porijeklo te imovine ili pomoglo nekom licu koje je uključeno u izvršenje predmetnog krivičnog djela da izbjegne zakonske posljedice tog djela;
- (ii) prikrivanje ili kamufliranje prave prirode, izvora, mjesta, raspolaganja, kretanja ili vlasništva ili prava u pogledu imovine, uz znanje da je ta imovina stečena od kriminala;
- (b) u zavisnosti od osnovne koncepcije svog pravnog sistema:
 - (i) sticanje, posjedovanje ili korišćenje imovine, uz znanje, prilikom primanja te imovine, da je stečena od kriminala;
 - (ii) učešće, udruživanje ili kovanje zavjere da se počini, pokuša počiniti i pomoćne, podstakne, olakša i nagovori na izvršenje bilo kog krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovim članom.

2. Za svrhe primjene ili sprovođenja u praksi tačke 1. ovog člana:

-
- (a) Svaka država ugovornica će nastojati da primijeni odredbe tačke 1. ovog člana na najveći broj predmetnih krivičnih djela;
 - (b) Svaka država ugovornica će uključiti kao predmetna krivična djela bar širok dijapazon krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom;
 - (c) Za svrhe gornje podtačke (b), predmetna krivična djela obuhvataju krivična djela počinjena u okviru i izvan jurisdikcije odnosno države ugovornice. Međutim, krivična djela počinjena izvan jurisdikcije države ugovornice predstavljaju predmetna krivična djela samo kada relevantno ponašanje predstavlja krivično djelo po unutrašnjem zakonodavstvu države gdje je počinjeno i predstavljalo bi krivično djelo po unutrašnjem zakonodavstvu države ugovornice koja primjenjuje ili sprovodi u praksi ovaj član da je u njoj počinjeno;
 - (d) Svaka država ugovornica će dostaviti primjerke svojih zakona na osnovu kojih se primjenjuje ovaj član, te bilo kojih naknadnih promena tih zakona ili njihov opis generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija;
 - (e) Ukoliko se to zahtijeva osnovnim načelima unutrašnjeg zakonodavstva države ugovornice, može se predvidjeti da se krivična djela navedena u tački 1. ovog člana ne primjenjuju na lica koja izvrše predmetno krivično djelo.

Član 24. Prikriivanje

Bez štete po odredbe člana 23. ove Konvencije, svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost usvajanja zakonskih i drugih mjera koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, kada se počini namjerno posle izvršenja bilo kog krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom, a bez učesća u izvršenju tog djela, prikriivanje ili produženo zadržavanje imovine kada odnosno lice zna da je ta imovina rezultat izvršenja nekog krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 25. Ometanje pravde

Svaka država članica će usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivična djela, kada se počinje namjerno:

- (a) korišćenje fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanje ili obećanje, ponuda ili davanje neopravdane koristi radi navođenja na lažno svjedočenje ili uplitanja u svjedočenje ili iznošenje dokaza u postupku u vezi sa izvršenjem krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom;
- (b) korišćenje fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanje radi uplitanja u obavljanje službenih dužnosti sudije ili službenog lica zaduženog za primjenu zakona u vezi sa izvršenjem krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom. Nijedna odredba ove podtačke neće biti na štetu prava država ugovornica da donose propise kojima se štite druge kategorije javnih funkcionera.

Član 26. **Odgovornost pravnih lica**

1. Svaka država ugovornica će usvojiti mjere koje mogu biti potrebne, saglasno svojim pravnim načelima, kako bi utvrdila odgovornost pravnih lica za učešće u krivičnim djelima utvrđenim u skladu sa ovom Konvencijom.

2. U zavisnosti od pravnih načela države ugovornice, odgovornost pravnih lica može biti krivična, građanska ili upravna.

3. Ta odgovornost ne utiče na krivičnu odgovornost fizičkih lica koja su počinila krivična djela.

4. Svaka država ugovornica će posebno obezbijediti da pravna lica koja se smatraju odgovornim u skladu sa ovim članom podliježu efikasnim, srazmjernim i prohibitivnim krivičnim ili nekrivičnim sankcijama, uključujući novčane sankcije.

Član 27. **Učešće i pokušaj**

1. Svaka država ugovornica će usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, učešće u bilo kom svojstvu kao što su saučesnik, pomagač ili podstrekač u krivičnom djelu utvrđenom u skladu sa ovom Konvencijom.

2. Svaka država ugovornica može usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, eventualni pokušaj izvršenja krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

3. Svaka država ugovornica može usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi utvrdila kao krivično djelo, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, pripremu krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 28. **Znanje, namjera i svrha kao elementi krivičnog djela**

Znanje, namjera ili svrha kao elementi krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom se mogu zaključiti na osnovu objektivnih činjeničkih okolnosti.

Član 29. **Nezastarjevanje**

Svaka država ugovornica će, gdje to odgovara, utvrditi svojim unutrašnjim zakonodavstvom dug period nezastarjevanja u kome će se moći pokretati postupci za bilo koje krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom i utvrditi duži period nezastarjevanja ili predvidjeti privremeno stavljanje van snage nezastarjevanja ako je navodni počinitelj krivičnog djela izbjegao izvođenje pred lice pravde.

Član 30.

Krivično gonjenje, suđenje i sankcije

1. Svaka država ugovornica će predvidjeti da izvršenje krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom podliježe sankcijama kojima se uzima u obzir težina tog krivičnog djela.

2. Svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi uspostavila i održavala, u skladu sa svojim pravnim sistemom i ustavnim načelima, odgovarajuću ravnotežu između bilo kojih imuniteta ili sudskih privilegija koje se priznaju njenim javnim funkcionerima u obavljanju funkcija i mogućnosti, kada je potrebno, efikasne istrage, krivičnog gonjenja i suđenja za krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom.

3. Svaka država ugovornica će nastojati da obezbijedi da se bilo koja diskreciona zakonska ovlašćenja po njenom unutrašnjem zakonodavstvu koja se odnose na krivično gonjenje lica za krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom vrše kako bi mjere primjene zakona bile maksimalno djelotvorne u odnosu na ta krivična djela i uz dužno uzimanje u obzir potrebe da se preduprije izvršenje tih krivičnih djela.

4. U slučaju krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, svaka država ugovornica će preduzeti odgovarajuće mjere, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom i uz dužno poštovanje prava odbrane, u nastojanju da obezbijedi da se uslovima utvrđenim u vezi sa odlukama o puštanju na slobodu do suđenja ili žalbenog postupka uzme u obzir potreba obezbjeđenja prisustva okrivljenog u kasnijem krivičnom postuku.

5. Svaka država ugovornica će uzeti u obzir težinu odnosnih krivičnih djela prilikom razmatranja mogućnosti puštanja na slobodu, ranije ili uslovno, lica osuđenih za ta krivična djela.

6. Svaka država ugovornica će, u obimu koji je u skladu sa osnovnim načelima njenog pravnog sistema, razmotriti mogućnost utvrđivanja procedura prema kojim odgovarajućí organ može, gdje to odgovara, smijeniti, suspendovati ili premjestiti javnog funkcionera optuženog za krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom, imajući u vidu poštovanje načela prezumpcije nevinosti.

7. Gdje je to opravdano s obzirom na težinu krivičnog djela, svaka država ugovornica će, u mjeri koja je u skladu sa osnovnim načelima njenog pravnog sistema, razmotriti mogućnost utvrđivanja procedura za diskvalifikovanje, sudskim nalogom ili nekim drugim odgovarajućim sredstvom, na period određen njenim unutrašnjim zakonodavstvom, lica osuđenih za krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom sa:

(a) javne funkcije; i

(b) funkcije u preduzeću koje je dijelom ili u cjelosti u vlasništvu države.

8. Tačka 1. ovog člana ne sprečava nadležne organe da vrše disciplinska ovlašćenja protiv državnih službenika.

9. Nijedna odredba sadržana u ovoj Konvenciji ne utiče na načelo da je opis krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom i primjenljivih odbrana ili drugih pravnih načela kojima se kontroliše nezakonitost ponašanja rezervisan za unutrašnje zakonodavstvo države ugovornice i da se ta krivična djela krivično gone i kažnjavaju u skladu s tim zakonodavstvom.

10. Države ugovornice će nastojati da podstiču reintegraciju u društvo lica osuđenih za krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 31.

Zamrzavanje, zapljena i konfiskacija

1. Svaka država ugovornica će, u najvećoj mogućoj mjeri u okviru svog unutrašnjeg pravnog sistema, preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi se omogućila konfiskacija:

- (a) sredstava stečenih od kriminala koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom ili imovine čija vrijednost odgovara vrijednosti tih sredstava;
- (b) imovine, opreme ili drugih sredstava koja se koriste ili su namijenjena za korišćenje u krivičnim djelima utvrđenim u skladu sa ovom Konvencijom.

2. Svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi se omogućila identifikacija, traganje za, zamrzavanje ili zapljena bilo čega što je pomenuto u tački 1. ovog člana u cilju konačne konfiskacije.

3. Svaka strana će, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, usvojiti zakonske i druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi regulisala upravljanje nadležnih organa zamrznutom, zaplijenjenom ili konfiskovanim imovinom obuhvaćenom tačkom 1. i 2. ovog člana.

4. Ukoliko su sredstva stečena od kriminala transformisana ili konvertovana u drugu imovinu, dijelom ili u cjelosti, ta imovina podliježe mjerama pomenutim u ovom članu umjesto tih sredstava.

5. Ukoliko su sredstva stečena od kriminala izmiješana sa imovinom stečenom iz zakonitih izvora, ta imovina, bez štete po bilo koje ovlašćenje koje se odnosi na zamrzavanje ili zapljenu, podliježe konfiskaciji do procijenjene vrijednosti izmiješanih sredstava stečenih od kriminala.

6. Prihod ili neke druge koristi koje proisteknu iz sredstava stečenih od kriminala, od imovine u koju su sredstva stečena od kriminala transformisana ili konvertovana ili od imovine s kojom su sredstva stečena od kriminala izmiješana takođe podliježu mjerama pomenutim u ovom članu na isti način i u istoj mjeri kao i sredstva stečena od kriminala.

7. Za svrhe ovog člana i člana 55. ove Konvencije, svaka država ugovornica će ovlastiti svoje sudove ili druge nadležne organe da nalože da se bankarski, finansijski i komercijalni podaci stave na raspolaganje ili zaplijene. Država ugovornica neće odbiti da postupi prema odredbama ove tačke pozivajući se na bankarsku tajnu.

8. Države ugovornice mogu razmotriti mogućnost da zahtijevaju da počinitelj krivičnog djela pokaže zakonito porijeklo navodnih sredstava stečenih od kriminala ili druge imovine koja podliježe konfiskaciji u mjeri u kojoj je takav zahtjev u skladu sa osnovnim načelima njihovog unutrašnjeg zakonodavstva i s prirodom sudskih i drugih postupaka.

9. Odredbe ovog člana se ne mogu tumačiti tako da budu na štetu prava bona fide trećih strana.

10. Nijedna odredba sadržana u ovom članu ne utiče na načelo da se mjere na koje se on odnosi definišu i primjenjuju u skladu sa odredbama unutrašnjeg zakonodavstva države ugovornice i u zavisnosti od njih.

Član 32.

Zaštita svjedoka, stručnjaka i žrtava

1. Svaka država ugovornica će preduzeti odgovarajuće mjere, u skladu sa svojim unutrašnjim pravnim sistemom i u granicama svojih mogućnosti, kako bi pružila efikasnu zaštitu od potencijalne odmazde ili zastrašivanja svjedoka i stručnjaka koji svjedoče u vezi s krivičnim djelima utvrđenim u skladu sa ovom Konvencijom i, gdje to odgovara, njihovih rođaka i drugih lica koja su im bliska.

2. Mjere predviđene u tački 1. ovog člana mogu obuhvatiti, između ostalog, bez štete po prava okrivljenog, uključujući pravo na fer postupak:

- (a) utvrđivanje procedura za fizičku zaštitu tih lica kao što je, u potrebnoj i izvodljivoj mjeri, njihova relokacija i zabrana, gdje to odgovara, ili ograničenje objavljivanja informacija koje se odnose na identitet i prebivalište tih lica;
- (b) obezbjeđivanje pravila o dokazima kako bi se svjedocima i stručnjacima omogućilo da svjedoče na način kojim se obezbjeđuje sigurnost tih lica, kao što je omogućavanje svjedočenja korišćenjem komunikacione tehnologije kao što su video tehnika ili druga adekvatna sredstva.

3. Države ugovornice će razmotriti mogućnost zaključenja sporazuma ili aranžmana s drugim državama za relokaciju lica pomenutih u tački 1. ovog člana.

4. Odredbe ovog člana se primjenjuju i na žrtve ukoliko su one svjedoci.

5. Svaka država ugovornica će, u zavisnosti od svog unutrašnjeg zakonodavstva, omogućiti da se u odgovarajućoj fazi krivičnog postupka protiv počinilaca iznesu i razmatraju mišljenja i pitanja od interesa za žrtve na način koji nije na štetu prava odbrane.

Član 33.

Zaštita lica koja podnose prijave

Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost da u svom unutrašnjem pravnom sistemu predvidi odgovarajuće mjere pružanja zaštite od bilo kog neopravdanog postupka prema bilo kom licu koje nadležnim organima prijavi u dobroj veri i na razumnim osnovama bilo koje činjenice koje se odnose na krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 34.

Posljedice akata korupcije

Uz dužno poštovanje prava trećih strana stečenih u dobroj vjeri, svaka država ugovornica će preduzeti mjere, u skladu s osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, za tretiranje posljedicama korupcije. S tim u vezi, države ugovornice mogu smatrati korupciju relevantnim činiocem u zakonskom postupku za poništenje ili otkaz ugovora, povlačenje koncesije ili drugog sličnog instrumenta ili za preduzimanje nekog drugog pravnog lijeka.

Član 35.

Nadoknada štete

Svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne, u skladu s načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, kako bi obezbijedila da entiteti ili lica koji su

pretrpjeli štetu kao rezultat akta korupcije imaju pravo da pokrenu zakonski postupak protiv onih koji su odgovorni za tu štetu kako bi dobili nadoknadu.

Član 36. Specijalizovani organi

Svaka država ugovornica će, u skladu sa osnovnim načelima svog pravnog sistema, obezbijediti uspostavljanje jednog ili više tijela ili lica specijalizovanih za borbu protiv korupcije primjenom zakona. Tom tijelu ili tijelima ili licima će se dati potrebna nezavisnost, u skladu sa osnovnim načelima pravnog sistema odnosno države ugovornice, kako bi mogla da vrše svoje nadležnosti uspješno i bez ikakvog neprimjerenog uticaja. Ta lica ili osoblje tog tijela ili više tijela treba da budu adekvatno obučeni i da raspolazu odgovarajućim sredstvima za vršenje svojih zadataka.

Član 37. Saradnja s organima za primjenu zakona

1. Svaka država ugovornica će preduzeti odgovarajuće mjere da bi podstakla lica koja učestvuju ili su učestvovala u izvršenju krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom da daju informacije koje će koristiti nadležnim organima u svrhu vođenja istrage i izvođenja dokaza, te da pruže činjeničnu, konkretnu pomoć nadležnim organima koja može doprinijeti lišavanju počinitelaca sredstava stečenih od kriminala i do povraćaja tih sredstava.

2. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost da se, u slučajevima gdje to odgovara, predvidi blaža kazna za optuženo lice koje u znatnoj mjeri saraduje u istrazi ili krivičnom gonjenju krivičnog djela utvrđenog u skladu s ovom Konvencijom.

3. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost da se, u skladu sa osnovnim načelima njenog unutrašnjeg zakonodavstva, da imunitet od krivičnog gonjenja licu koje u znatnoj mjeri saraduje u istrazi ili krivičnom gonjenju krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

4. Ta lica su, *mutatis mutandis*, zaštićena kao što je predviđeno u članu 32. ove Konvencije.

5. Kada lice pomenuto u tački 1. ovog člana koje se nalazi u jednoj državi ugovornici može u znatnoj mjeri saradivati s nadležnim organima neke druge države ugovornice, odnosno države ugovornice mogu razmotriti mogućnost zaključenja sporazuma ili aranžmana, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, u vezi s potencijalnim obezbjeđenjem tretmana navedenog u tački 2. i 3. ovog člana od strane druge države ugovornice .

Član 38. Saradnja između nacionalnih organa

Svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi podstakla, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, saradnju između, s jedne strane, svojih javnih organa, kao i svojih javnih funkcionera i, s druge strane, svojih organa nadležnih za vođenje istrage i krivično gonjenje krivičnih djela. Ta saradnja može obuhvatiti:

-
- (a) obavještanje potonjih organa, na njihovu inicijativu, kada postoje razumni razlozi za vjerovanje da je počinjeno neko krivično djelo utvrđeno u skladu s članom 15, 21. i 23. ove Konvencije; ili
 - (b) pružanje, po zahtjevu, svih potrebnih informacija tim organima.

Član 39.

Saradnja nacionalnih organa i privatnog sektora.

1. Svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi podstakla, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, saradnju nacionalnih istražnih organa i organa krivičnog gonjenja i entiteta u privatnom sektoru, posebno finansijskih institucija, u vezi s pitanjima koja se odnose na vršenje krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom.

2. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost podsticanja svojih državljana i drugih lica koja imaju uobičajeno boravište na njenoj teritoriji da prijavljuju nacionalnim istražnim organima i organima krivičnog gonjenja izvršenje krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 40.

Bankarska tajna

Svaka država ugovornica će obezbijediti da, u slučaju vođenja istrage o krivičnim djelima utvrđenim u skladu sa ovom Konvencijom u zemlji, stoje na raspolaganju u okviru njenog unutrašnjeg pravnog sistema odgovarajući mehanizmi za prevazilaženje prepreka koje bi se mogle pojaviti zbog primjene propisa o bankarskoj tajni.

Član 41.

Podaci o prethodnom kažnjavanju

Svaka država ugovornica može usvojiti zakonske ili druge mjere koje mogu biti potrebne kako bi uzela u obzir, pod uslovima i u svrhe koje može smatrati odgovarajućim, bilo koju raniju presudu donijetu protiv navodnog počinioca u nekoj drugoj državi u cilju korištenja te informacije u krivičnom postupku koji se odnosi na krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 42.

Jurisdikcija

1. Svaka država ugovornica će usvojiti mjere koje mogu biti potrebne za uspostavljanje jurisdikcije u pogledu krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom:

- (a) kada je krivično djelo počinjeno na teritoriji te države ugovornice ili
- (b) kada je krivično djelo počinjeno na brodu pod zastavom te države ugovornice ili na vazduhoplovu koji je registrovan prema zakonima te države ugovornice u vrijeme kada je krivično djelo počinjeno.

2. U zavisnosti od člana 4. ove Konvencije, država ugovornica može takođe uspostaviti jurisdikciju u pogledu bilo kog krivičnog djela:

-
- (a) kada je krivično djelo počinjeno protiv državljanina te države ugovornice ili
 - (b) kada je krivično djelo počinio državljanin te države ugovornice ili lice bez državljanstva koje ima uobičajeno boravište na njenoj teritoriji ili
 - (c) kada je krivično djelo jedno od krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 23, tačka 1 (b) (ii), ove Konvencije, a počinjeno je izvan njene teritorije u cilju izvršenja krivičnog djela utvrđenog u skladu s članom 23, tačka 1 (a) (i) ili (ii) ili (b) (i), ove Konvencije na njenoj teritoriji; ili
 - (d) kada je krivično djelo počinjeno protiv te države ugovornice.

3. Za svrhe člana 44. ove Konvencije, svaka država ugovornica će preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi uspostavila jurisdikciju u pogledu krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom kada je navodni počinitelj prisutan na njenoj teritoriji, a ona ne izručuje takvo lice samo zbog toga što je to lice njen državljanin.

4. Svaka država ugovornica može takođe preduzeti mjere koje mogu biti potrebne kako bi uspostavila jurisdikciju u pogledu krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom kada je navodni počinitelj prisutan na njenoj teritoriji, a ona ga ne izručuje.

5. Ako je država ugovornica koja vrši jurisdikciju shodno tački 1. ili 2. ovog člana obavještena ili je na neki drugi način saznala da neke druge države ugovornice sprovode istragu, vrše krivično gonjenje ili vode sudski postupak u pogledu istog ponašanja, nadležni organi tih država ugovornica će se, gdje to odgovara, međusobno konsultovati u cilju koordiniranja akcija.

6. Bez štete po norme opšteg međunarodnog prava, ova Konvencija ne isključuje vršenje bilo koje krivične jurisdikcije koju država ugovornica uspostavi u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom.

Poglavlje IV Međunarodna saradnja

Član 43. Međunarodna saradnja

1. Države ugovornice će saradivati u krivičnim stvarima u skladu s članom 44. i 50. ove Konvencije. Gdje to odgovara i saglasno unutrašnjem pravnom sistemu, države ugovornice će razmotriti mogućnost međusobne pomoći u istrazi i postupku u građanskim i upravnim stvarima koje se odnose na korupciju.

2. U pitanjima međunarodne saradnje, kad se smatra da je potreban dvostruki kriminalitet, smatraće se da je taj uslov ispunjen bez obzira da li se prema zakonima države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev neko krivično djelo nalazi u istoj kategoriji krivičnog djela ili da li se to krivično djelo određuje istom terminologijom kao prema zakonima države ugovornice koja upućuje zahtjev, ukoliko je ponašanje koje je u osnovi krivičnog djela za koje se traži pomoć krivično djelo prema zakonima obje države ugovornice.

Član 44. Izručenje

1. Ovaj član se primjenjuje na krivična djela utvrđena u skladu s ovom Konvencijom kada je lice koje je predmet zahtjeva za izručenje prisutno na teritoriji države ugovornice

kojoj se upućuje zahtjev, pod uslovom da je krivično djelo za koje se traži izručenje kažnjivo po unutrašnjem zakonodavstvu i države ugovornice koja upućuje zahtjev i države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev.

2. Bez obzira na odredbe tačke 1. ovog člana, država ugovornica po čijem zakonu je to moguće može odobriti izručenje lica za bilo koje krivično djelo obuhvaćeno ovom Konvencijom koje nije kažnjivo po njenim unutrašnjem zakonodavstvu.

3. Ukoliko zahtjev za izručenje obuhvata nekoliko odvojenih krivičnih djela od kojih se za bar jedno počinitelj može izručiti po ovom članu, a za neka ne može iz razloga dužine kazne, ali su ta djela u vezi s djelima utvrđenim u skladu sa ovom Konvencijom, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može primijeniti ovaj član i u odnosu na ta krivična djela.

4. Svako krivično djelo na koje se primjenjuje ovaj član smatra se da spada u krivična djela za koja se počinitelj može izručiti po eventualnom ugovoru o izručenju koji postoji između država ugovornica. Države ugovornice preuzimaju obavezu da ta krivična djela uvrste u krivična djela za koja se počinitelj može izručiti uz svaki ugovor o izručenju koji međusobno zaključe. U slučaju kada koristi ovu Konvenciju kao osnovu za izručenje, država ugovornica, čiji zakon to dozvoljava, neće smatrati bilo koje krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom za političko krivično djelo.

5. Ukoliko država ugovornica koja izručenje uslovljava postojanjem ugovora primi zahtjev za izručenje od neke druge države ugovornice s kojom nema ugovor o izručenju, ta država ugovornica može ovu Konvenciju smatrati pravnom osnovom za izručenje u pogledu bilo kojeg krivičnog djela na koji se ovaj član primjenjuje.

6. Država ugovornica koja izručenje uslovljava postojanjem ugovora će:

(a) prilikom deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju ili pristupanju ovoj Konvenciji obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih nacija da li će ovu Konvenciju smatrati kao pravnu osnovu za saradnju u izručenju s drugim državama ugovornicama ove Konvencije; i

(b) ukoliko ovu Konvenciju ne smatra kao pravnu osnovu za saradnju u izručenju, nastojati, gdje to odgovara, da zaključi ugovore o izručenju s drugim državama ugovornicama ove Konvencije kako bi primjenjivala ovaj član.

7. Države ugovornice koje ne uslovljavaju izručenje postojanjem ugovora priznaju krivična djela na koja se primjenjuje ovaj član kao krivična djela za koja mogu međusobno vršiti izručenje.

8. Izručenje podliježe uslovima predviđenim unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev ili primjenljivim ugovorima o izručenju, uključujući, između ostalog, uslove u pogledu zahtjeva o minimalnoj kazni da bi se izvršilo izručenje i osnov po kojem država kojoj se upućuje zahtjev može odbiti da izvrši izručenje.

9. U zavisnosti od svog unutrašnjeg zakonodavstva, države ugovornice nastoje da ubrzaju postupak za izručenje i pojednostave zahtjeve u pogledu dokaza u vezi s tim u odnosu na bilo koje krivično djelo na koje se primjenjuje ovaj član.

10. U zavisnosti od odredaba unutrašnjeg zakonodavstva i ugovora o izručenju koje je zaključila država kojoj se upućuje zahtjev, ta država može, kada utvrdi da je to opravdano i hitno s obzirom na okolnosti, na traženje države koja upućuje zahtjev, staviti u pritvor lice čije se izručenje traži i koje se nalazi na njenoj teritoriji ili preduzeti druge odgovarajuće mjere kako bi obezbijedila njegovo prisustvo prilikom postupka izručenja.

11. Ukoliko država ugovornica na čijoj se teritoriji nađe navodni počinitelj ne izruči to lice u vezi s nekim krivičnim djelom na koje se primjenjuje ovaj član isključivo na osnovu toga što je to lice njen državljanin, ta država ugovornica je obavezna da, na zahtjev države ugovornice koja traži izručenje, podnese taj slučaj bez neopravdanog odlaganja svojim nadležnim organima u cilju krivičnog gonjenja. Ti organi donose odluku i vode postupak na isti način kao i kada je u pitanju bilo koje drugo teško krivično djelo shodno unutrašnjem zakonodavstvu te države ugovornice. Odnosne države ugovornice međusobno saraduju, posebno u proceduralnim i dokaznim aspektima, kako bi se obezbijedila efikasnost takvog krivičnog gonjenja.

12. Kad god je državi ugovornici dozvoljeno da shodno svom unutrašnjem zakonodavstvu izruči ili na drugi način ustupi svog državljanina samo pod uslovom da lice na koje se to odnosi bude vraćeno u tu državu ugovornicu u cilju izdržavanja kazne u skladu s presudom donijetom nakon suđenja ili postupka zbog kojeg je traženo izručenje ili ustupanje odnosnog lica, a ta država ugovornica i država ugovornica koja traži izručenje tog lica su saglasne s takvom opcijom i drugim uslovima koje mogu smatrati odgovarajućim, to uslovno izručenje ili ustupanje je dovoljno za ispunjenje obaveze navedene u tački 11. ovog člana.

13. Ukoliko izručenje koje se traži u cilju primjene presude bude odbijeno zbog toga što je traženo lice državljanin države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev će, ukoliko to dozvoljava njeno unutrašnje zakonodavstvo i u skladu sa zahtjevima tog zakonodavstva, na zahtjev države ugovornice koja upućuje zahtjev, razmotriti mogućnost primjene presude donijete u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom države koja upućuje zahtjev ili preostalog dijela presude.

14. Bilo kom licu protiv kojeg se vodi postupak u vezi sa bilo kojim krivičnim djelom na koje se primjenjuje ovaj član garantuje se korektno postupanje u svim fazama postupka, uključujući uživanje svih prava i garancija predviđenih unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi to lice.

15. Nijedna odredba ove Konvencije ne može se tumačiti tako da nameće obavezu izručenja ukoliko država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev ima suštinske razloge da vjeruje da je zahtjev podnesen u cilju krivičnog gonjenja ili kažnjavanja nekog lica po osnovu pola, rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, etničkog porijekla ili političkog ubjeđenja tog lica ili da bi udovoljavanje zahtjevu bilo štetno za položaj tog lica iz bilo kojeg od tih razloga.

16. Države ugovornice ne mogu odbiti zahtjev za izručenje samo na osnovu toga što se smatra da odnosno krivično djelo uključuje i fiskalne stvari.

17. Prije odbijanja izručenja država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev konsultuje se, gdje to odgovara, sa državom ugovornicom koja upućuje zahtjev kako bi joj pružila maksimalnu mogućnost da iznese svoje mišljenje i pruži informacije u vezi sa svojim navodima.

18. Države ugovornice će nastojati da zakluče bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane o izručenju ili u cilju poboljšanja njegove efikasnosti.

Član 45. **Prebacivanje osuđenih lica**

Države ugovornice mogu razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o prebacivanju na svoju teritoriju lica osuđenih na kaznu

zatvora ili druge oblike lišenja slobode zbog krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom kako bi ista mogla tamo da izdržavaju svoje kazne.

Član 46. **Međusobna pravna pomoć**

1. Države ugovornice će jedna drugoj pružati najširu moguću pravnu pomoć u pogledu istrage, krivičnog gonjenja i sudskog postupka u vezi s krivičnim djelima koja obuhvata ova Konvencija.

2. Međusobna pravna pomoć pruža se u najvećoj mogućoj mjeri u skladu s relevantnim zakonima, ugovorima, sporazumima i aranžmanima države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev, u pogledu istrage, krivičnog gonjenja i sudskog postupka u odnosu na krivična djela za koja se neko pravno lice u državi ugovornici koja upućuje zahtjev može smatrati odgovornim u skladu sa članom 26. ove Konvencije.

3. Međusobna pravna pomoć koja se pruža u skladu sa ovim članom može se zatražiti u pogledu bilo koje dolje navedene svrhe:

- (a) uzimanje dokaza ili izjave od lica;
- (b) uručenje sudskih dokumenata;
- (c) izvršenje pretresa i zapljene, kao i zamrzavanje;
- (d) ispitivanje predmeta i lokacija;
- (e) pružanje informacija, dokaznog materijala i davanje stručne ocjene;
- (f) pribavljanje originala ili overenih kopija relevantnih dokumenata i spisa, uključujući državne, bankarske, finansijske i poslovne spise ili spise preduzeća;
- (g) identifikovanje ili traganje za sredstvima stečenim od kriminala, imovinom, oruđem ili drugim stvarima za potrebe izvođenja dokaza;
- (h) olakšavanje dobrovoljnog pojavljivanja lica u državi ugovornici koja upućuje zahtjev;
- (i) svaka druga vrsta pomoći koja nije u suprotnosti sa unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev;
- (j) identifikovanje, zamrzavanje i traganje za sredstvima stečenim od kriminala u skladu sa odredbama Poglavlja V ove Konvencije;
- (k) povraćaj sredstava u skladu sa odredbama Poglavlja V ove Konvencije.

4. Bez štete po unutrašnje zakonodavstvo, nadležni organi države ugovornice mogu, bez prethodnog zahtjeva, dostaviti informacije koje se odnose na krivične stvari nadležnom organu druge države ugovornice kada veruju da bi te informacije mogle pomoći tom organu u preduzimanju ili uspješnom okončanju istrage i krivičnog postupka ili dovesti do zahtjeva koji bi potonja država ugovornica mogla formulisati shodno ovoj Konvenciji.

5. Dostavljanje informacija shodno tački 4. ovog člana neće biti na štetu istrage i krivičnog postupka u državi nadležnih organa koji pružaju te informacije. Nadležni organi koji primaju informacije dužni su da se pridržavaju uslova da pomenute informacije ostanu povjerljive, bar privremeno, ili uslova ograničenja u pogledu njihovog korišćenja. Međutim, to ne sprečava državu ugovornicu koja ih primi da u svom postupku objelodani informacije koje su oslobađajuće za optuženo lice. U tom slučaju, država ugovornica koja primi informacije obavještava pre takvog objelodanjivanja državu ugovornicu koja je dostavila informacije i, ukoliko se to traži, konsultuje se sa državom ugovornicom koja je dostavila

informacije. Ukoliko, u izuzetnom slučaju, prethodno obavještanje nije moguće, država ugovornica koja je primila informacije bez odlaganja obavještava o takvom objelodanjivanju državu ugovornicu koja je dostavila informacije.

6. Odredbe ovog člana ne utiču na obaveze po bilo kom drugom bilateralnom ili multilateralnom ugovoru kojim se, u cjelosti i djelimično, reguliše ili će se regulisati međusobna pravna pomoć.

7. Tačke 9. do 29. ovog člana primjenjuju se na zahtjeve upućene shodno ovom članu ukoliko odnosne države ugovornice nisu vezane nekim ugovorom o međusobnoj pravnoj pomoći. Ukoliko su te države ugovornice vezane takvim ugovorom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe tog ugovora osim ako se države ugovornice ne saglase da primjenjuju tačke 9. do 29. ovog člana umjesto pomenutih odredaba. Države ugovornice se snažno ohrabruju da primjenjuju ove tačke ukoliko one olakšavaju saradnju.

8. Države ugovornice ne mogu odbiti da pruže međusobnu pravnu pomoć shodno ovom članu po osnovu bankarske tajne.

9. (a) U odgovoru na zahtjev za pomoć shodno ovom članu u odsustvu dvostrukog kriminaliteta, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev uzima u obzir ciljeve ove Konvencije, kao što je izloženo u članu 1;

(b) Države ugovornice mogu odbiti da pruže pomoć shodno ovom članu po osnovu odsustva dvostrukog kriminaliteta. Međutim, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev dužna je da pruži pomoć koja ne uključuje prinudnu mjeru, tamo gdje je to u skladu sa osnovnim koncepcijom njenog pravnog sistema. Takva pomoć se može odbiti kada zahtjevi obuhvataju stvari de minimis prirode ili stvari u vezi s kojima su tražena saradnja ili pomoć raspoložive shodno drugim odredbama ove Konvencije;

(c) Svaka država ugovornica može razmotriti mogućnost usvajanja mjera koje mogu biti potrebne kako bi joj omogućile širi obim pomoći shodno ovom članu u odsustvu dvostrukog kriminaliteta.

10. Lice koje se nalazi u pritvoru ili izdržava kaznu zatvora na teritoriji jedne države ugovornice, čije se prisustvo traži u drugoj državi ugovornici u cilju identifikacije, svjedočenja ili pružanja pomoći na drugi način u pribavljanju dokaza u cilju istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka u vezi s krivičnim djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom, može biti prebačeno u drugu državu ugovornicu ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) takvo lice slobodno i svjesno da svoj pristanak;

(b) nadležni organi obje države ugovornice su s tim saglasni, u zavisnosti od uslova koje te države ugovornice mogu smatrati odgovarajućim.

11. Za svrhe tačke 10. ovog člana:

(a) država ugovornica u koju je lice prebačeno mora imati ovlaštenje i obavezu da prebačeno lice drži u pritvoru osim ako država ugovornica iz koje je to lice prebačeno ne zahtijeva drugačije ili da drugačije ovlaštenje;

(b) država ugovornica u koju je lice prebačeno bez odlaganja izvršava svoju obavezu da vrati lice u pritvor države ugovornice iz koje je lice prebačeno kako je unaprijed dogovoreno ili kako je drugačije dogovoreno između nadležnih organa obje države ugovornice;

(c) država ugovornica u koju je lice prebačeno neće tražiti od države ugovornice iz koje je lice prebačeno da pokrene postupak za izručenje u cilju vraćanja tog lica;

(d) prebačenom licu se priznaje vrijeme provedeno u pritvoru u državi u koju je prebačeno za izdržavanje kazne koju izdržava u državi iz koje je prebačeno.

12. Ukoliko se država ugovornica iz koje je neko lice prebačeno u skladu s tačkama 10. i 11. ovog člana s tim ne saglasi, to lice neće biti krivično gonjeno, držano u pritvoru, kažnjeno ili podvrgnuto bilo kakvom drugom ograničenju lične slobode na teritoriji države u koju je to lice prebačeno u vezi s djelima, propustima ili presudama prije napuštanja teritorije države iz koje je prebačeno, bez obzira na nacionalnost.

13. Svaka država ugovornica određuje centralni organ koji ima odgovornost i ovlašćenje da prima zahtjeve za međusobnu pravnu pomoć, kao i da postupa po njima ili da ih dostavlja nadležnim organima na izvršenje. Tamo gdje država ugovornica ima poseban region ili teritoriju s posebnim sistemom međusobne pravne pomoći, ta država može odrediti poseban centralni organ koji će imati istu funkciju za taj region ili teritoriju. Centralni organi obezbjeđuju brzo i pravilno izvršenje ili dostavu primljenih zahtjeva. Tamo gdje centralni organ dostavlja zahtjev nadležnom organu na izvršenje, centralni organ će podstaći nadležni organ da brzo i pravilno postupi po zahtjevu. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će biti obaviješten o centralnom organu određenom u tu svrhu prilikom deponovanja od strane svake države ugovornice instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju ovoj Konvenciji. Zahtjevi za međusobnu pravnu pomoć ili bilo kakvo saopštenje u vezi s tim dostavljaju se centralnim organima koje odrede države ugovornice. Ovaj uslov nije na štetu prava države ugovornice da traži da joj takvi zahtjevi i saopštenja budu upućeni diplomatskim kanalima a, u hitnim okolnostima, kada su države ugovornice s tim saglasne, po mogućnosti preko Međunarodne policijske organizacije za borbu protiv kriminala.

14. Zahtjevi se podnose pismeno ili, gdje je to moguće, uz pomoć bilo kojeg sredstva kojim se može proizvesti zapis u pisanom obliku, na jeziku koji je prihvatljiv za državu ugovornicu kojoj se upućuje zahtjev, pod uslovima koji toj državi ugovornici omogućuju da utvrdi vjerodostojnost zahtjeva. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će biti obaviješten o tome koji jezik ili jezici su prihvatljivi za svaku državu ugovornicu prilikom deponovanja njenih instrumenata o ratifikaciji, odobrenju, prihvatanju ili pristupanju Konvenciji. U hitnim okolnostima i kada se države ugovornice s tim saglase, zahtjevi se mogu podneti usmeno, ali će odmah biti pismeno potvrđeni.

15. Zahtjev za međusobnu pravnu pomoć sadrži:

- (a) identitet organa koji podnosi zahtjev;
- (b) predmet i prirodu istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka na koji se zahtjev odnosi i naziv i funkcije organa koji sprovodi istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak;
- (c) sažet pregled relevantnih činjenica, sem kad je riječ o zahtjevima za uručenje sudskih dokumenata;
- (d) opis tražene pomoći i pojedinosti o bilo kojoj proceduri koju država ugovornica koja upućuje zahtjev želi da bude primijenjena;
- (e) gdje je to moguće, identitet, lokaciju i nacionalnost lica na koje se to odnosi; i
- (f) svrhu zbog koje se traže dokazi, informacije ili preduzimanje radnje.

16. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može tražiti dodatne informacije kada to smatra neophodnim u cilju izvršenja zahtjeva shodno svom unutrašnjem zakonodavstvu ili kada se time može olakšati takvo izvršenje.

17. Zahtjev se izvršava u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice kojoj se upućuje i, u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti sa unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice kojoj se upućuje i gdje je to moguće, u skladu s procedurama navedenim u zahtjevu.

18. Gdje je moguće i gdje je u skladu sa osnovnim načelima unutrašnjeg zakonodavstva, kada se neko lice nalazi na teritoriji države ugovornice i treba da bude saslušano kao svedok ili stručnjak od strane sudskih organa druge države ugovornice, prva država ugovornica može, na zahtjev druge, dozvoliti da se saslušanje obavi putem video prenosa ukoliko nije moguće ili poželjno da se lice o kojem je reč lično pojavi na teritoriji države ugovornice koja upućuje zahtjev. Države ugovornice se mogu dogovoriti da saslušanje obavi sudski organ države ugovornice koja upućuje zahtjev uz prisustvo sudskog organa države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev.

19. Država ugovornica koja upućuje zahtjev neće, bez prethodne saglasnosti države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev, dostaviti ili koristiti informacije ili dokaze koje je dobila od države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev za potrebe istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka osim onih koje je navela u zahtjevu. Nijedna odredba ove tačke ne sprečava državu ugovornicu koja upućuje zahtjev da u svom postupku objelodani informacije ili dokaze koji su oslobađajući za optuženo lice. U potonjem slučaju, država ugovornica koja upućuje zahtjev obavještava, prije takvog obejlođanjanja, državu ugovornicu kojoj se upućuje zahtjev i, ukoliko se to traži, konsultuje se o tome sa državom ugovornicom kojoj se upućuje zahtjev. Ukoliko, u nekom izuzetnom slučaju, obavještenje unaprijed nije moguće, država ugovornica koja upućuje zahtjev obavještava bez odlaganja državu ugovornicu kojoj se upućuje zahtjev o takvom objelodanjanju.

20. Država ugovornica koja upućuje zahtjev može zahtijevati da država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev čuva kao povjerljive činjenice i suštinu zahtjeva, sem u mjeri u kojoj je to neophodno da se udovolji zahtjevu. Ukoliko država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev ne može da ispuni uslov povjerljivosti, ona će o tome odmah obavijestiti državu ugovornicu koja upućuje zahtjev.

21. Međusobna pravna pomoć se može odbiti:

(a) ukoliko zahtjev nije podniet u skladu sa odredbama ovog člana;

(b) ukoliko država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev smatra da postoji vjerovatnoća da bi udovoljenje zahtjevu bilo na štetu njenog suvereniteta, bezbjednosti, javnog reda ili drugih suštinskih interesa;

(c) ukoliko bi organima države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev bilo zabranjeno unutrašnjim zakonodavstvom da preduzmu traženu radnju u pogledu bilo kojeg sličnog krivičnog djela da je takvo djelo bilo predmet istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka u skladu s njihovom jurisdikcijom.

(d) ukoliko bi udovoljenje zahtjevu bilo u suprotnosti s pravnim sistemom države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev kad je riječ o međusobnoj pravnoj pomoći.

22. Države ugovornice ne mogu odbiti zahtjev za međusobnu pravnu pomoć isključivo na osnovu toga što se smatra da odnosno krivično djelo obuhvata i fiskalne stvari.

23. Za svako odbijanje da se pruži međusobna pravna pomoć moraju se navesti razlozi.

24. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev dužna je da udovolji zahtjevu za međusobnu pravnu pomoć što je moguće prije i da, koliko je maksimalno moguće, uzme u

obzir eventualne krajnje rokove koje je predložila država ugovornica koja upućuje zahtjev, a za koje su navedeni razlozi, po mogućnosti u samom zahtjevu. Država ugovornica koja upućuje zahtjev može podnijeti razumne zahtjeve za obavještenje o stanju i toku mjera koje je preduzela država ugovornica kojoj je upućen zahtjev radi udovoljenja njenom zahtjevu. Država ugovornica kojoj je upućen zahtjev odgovoriće na razumne zahtjeve države ugovornice koja je uputila zahtjev, koji se odnose na stanje i tok postupka preduzetog u vezi sa zahtjevom. Država ugovornica koja je uputila zahtjev odmah obavještava državu ugovornicu kojoj je upućen zahtjev kada tražena pomoć više ne bude potrebna.

25. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može odložiti pružanje međusobne pravne pomoći na osnovu toga da bi ta pomoć ometala istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak u toku.

26. Prije odbijanja zahtjeva shodno tački 21. ovog člana ili odlaganja pružanja pomoći shodno tački 25. ovog člana, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev konsultuje se sa državom ugovornicom koja upućuje zahtjev u smislu razmatranja da li se pomoć može pružiti pod uslovima koje ona smatra neophodnim. Ukoliko država ugovornica koja upućuje zahtjev prihvati pomoć pod tim uslovima, ona će ispuniti te uslove.

27. Bez štete po primjenu tačke 12. ovog člana, svjedok, stručnjak ili drugo lice koje, na traženje države ugovornice koja upućuje zahtjev, pristane da svjedoči u postupku ili da pomogne u istrazi, krivičnom gonjenju ili sudskom postupku na teritoriji države ugovornice koja upućuje zahtjev, neće biti krivično gonjeno, stavljeno u pritvor, kažnjeno ili izloženo bilo kakvom drugom ograničenju lične slobode na toj teritoriji zbog djela, propusta ili presuda prije napuštanja teritorije države ugovornice kojoj je upućen zahtjev. Takav bezbjedan tretman prestaje kada svedok, stručnjak ili drugo lice koje, u periodu od petnaest uzastopnih dana ili bilo kom periodu o kojem se dogovore države ugovornice, računajući od datuma kada sudski organi službeno obavijeste to lice da njegovo prisustvo više nije potrebno, pošto je imalo priliku da oputuje, ipak svojevrijedno ostane na teritoriji države ugovornice koja upućuje zahtjev ili se, pošto je napustilo tu teritoriju, na nju svojom voljom vrati.

28. Redovne troškove udovoljenja zahtjevu pokriva država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev osim ako se odnosne države ugovornice ne dogovore drugačije. Ukoliko su potrebni ili će biti potrebni znatniji ili vanredni troškovi da bi se udovoljilo zahtjevu, države ugovornice će se konsultovati da bi utvrdile uslove pod kojima će se zahtjevu udovoljiti, kao i način na koji će se pokriti troškovi.

29. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev:

- (a) dostavlja državi ugovornici koja upućuje zahtjev kopije državnih spisa, dokumenata ili informacija koje posjeduje, a koji su, shodno njenom unutrašnjem zakonodavstvu, na raspolaganju javnosti;
- (b) može, po svom nahođenju, dostaviti državi ugovornici koja upućuje zahtjev, u cjelosti ili djelimično, ili pod uslovima koje smatra prikladnim, kopije bilo kojih državnih spisa, dokumenata ili informacija koje posjeduje, a koji, shodno njenom unutrašnjem zakonodavstvu, nisu dostupni javnosti;

30. Države članice će, po potrebi, razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana koji bi poslužili ciljevima, praktičnoj primjeni ili poboljšanju odredaba ovog člana.

Član 47.

Prenošenje krivičnog postupka

Države ugovornice će razmotriti mogućnost međusobnog prenošenja postupka u cilju krivičnog gonjenja za djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom u slučajevima gdje se smatra da je takvo prenošenje u interesu odgovarajućeg zadovoljenja pravde, naročito u slučajevima koji uključuju više jurisdikcija u cilju koncentracije krivičnog gonjenja.

Član 48.

Saradnja u primjeni zakona

1. Države ugovornice će međusobno tijesno sarađivati, saglasno svojim unutrašnjim pravnim i administrativnim sistemima, radi poboljšanja efikasnosti primjene zakona u cilju borbe protiv krivičnih djela koje obuhvata ova Konvencija. Države ugovornice će naročito preduzimati djelotvorne mjere u cilju:

- (a) unapređenja i, tamo gdje je to potrebno, uspostavljanja kanala komunikacije između njihovih nadležnih organa, agencija i službi radi olakšavanja sigurne i što brže razmene informacija koje se odnose na sve aspekte krivičnih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom, uključujući, ukoliko odnosne države ugovornice to smatraju prikladnim, povezanost sa drugim zločinačkim djelatnostima;
- (b) saradnje sa drugim državama ugovornicama u vođenju istrage u vezi s krivičnim djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom koja se odnosi na:
 - (i) identitet, prebivalište i djelatnosti lica osumnjičenih za učešće u takvim krivičnim djelima ili lokaciju drugih lica na koje se to odnosi;
 - (ii) Kretanje sredstava koja potiču od kriminala ili imovine stečene vršenjem takvih krivičnih djela;
 - (iii) Kretanje imovine, opreme ili drugih sredstava korišćenih ili koja se namjeravaju koristiti u vršenju takvih krivičnih djela;
- (c) obezbjeđenja, gdje to odgovara, neophodnih elemenata ili količina supstanci za potrebe analize ili istrage;
- (d) razmjene, gdje to odgovara, informacija sa drugim državama ugovornicama koje se odnose na konkretna sredstva i metode korišćene za izvršenje krivičnih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom, uključujući korišćenje lažnog identiteta, falsifikovane, izmijenjene ili lažne dokumente i druga sredstva za prikrivanje djelatnosti;
- (e) olakšavanja efikasne koordinacije između njihovih nadležnih organa, agencija i službi i podsticanje razmjene osoblja i drugih stručnjaka, uključujući, u zavisnosti od bilateralnih sporazuma ili aranžmana između odnosnih država ugovornica, upućivanje službenika za vezu;
- (f) razmene informacija i koordinacije administrativnih i drugih mjera preduzetih po potrebi u cilju što bržeg utvrđivanja krivičnih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom.

2. U cilju primjene ove Konvencije, države ugovornice će razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o neposrednoj saradnji njihovih organa za primjenu zakona, a tamo gdje takvi sporazumi ili aranžmani već postoje, mogućnost njihove izmene i dopune. U odsustvu takvih sporazuma ili aranžmana između

odnosnih država ugovornica, države ugovornice mogu ovu Konvenciju smatrati osnovom za međusobnu saradnju u primjeni zakona u odnosu na krivična djela obuhvaćena ovom Konvencijom. Kad god to odgovara, države ugovornice će u potpunosti koristiti sporazume ili aranžmane, uključujući međunarodne ili regionalne organizacije, u cilju unapređenja saradnje između svojih organa za primjenu zakona.

3. Države ugovornice će nastojati da u okviru svojih mogućnosti sarađuju u otkrivanju krivičnih djela obuhvaćenih ovom Konvencijom koja su počinjena korištenjem savremene tehnologije.

Član 49. **Zajedničke istrage**

Države ugovornice će razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana kojima nadležni organi, u odnosu na stvari koje podliježu istrazi, krivičnom gonjenju ili sudskom postupku u jednoj ili u više država, mogu osnivati zajednička istražna tijela. U odsustvu takvih sporazuma ili aranžmana, zajedničke istrage se mogu preduzimati na osnovu dogovora od slučaja do slučaja. Države ugovornice na koje se to odnosi će obezbijediti da se u potpunosti poštuje suverenitet države ugovornice na čijoj teritoriji treba da se sprovede istraga.

Član 50. **Posebne tehnike istrage**

1. Da bi borba protiv korupcije bila djelotvorna, svaka država ugovornica će, u mjeri u kojoj to dozvoljavaju osnovna načela unutrašnjeg pravnog sistema i u skladu sa uslovima utvrđenim unutrašnjim zakonodavstvom, preduzeti mjere koje mogu biti potrebne, u granicama svojih mogućnosti, kako bi omogućila svojim nadležnim organima odgovarajuće korišćenje kontrolisane isporuke i, tamo gdje smatra prikladnim, druge posebne tehnike istrage, kao što su elektronsko ili drugi oblici praćenja i tajne operacije, na svojoj teritoriji, kao i da bi omogućila korišćenje u sudu dokaza koji iz toga proisteknu.

2. U cilju sprovođenja istrage o krivičnim djelima obuhvaćenim ovom Konvencijom, države ugovornice se ohrabruju da zakluče, kada je to potrebno, odgovarajuće bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o korišćenju takvih posebnih tehnika istrage u sklopu saradnje na međunarodnom nivou. Takvi sporazumi ili aranžmani zaključuju se uz puno poštovanje načela suverene jednakosti država i primjenjuju se u strogoj saglasnosti sa uslovima tih sporazuma ili aranžmana.

3. U odsustvu sporazuma ili aranžmana pomenutih u tački 2. ovog člana, odluke o korišćenju takvih posebnih tehnika istrage na međunarodnom nivou donose se po principu od slučaja do slučaja i mogu, kada je to neophodno, uzeti u obzir finansijske aranžmane i dogovore u pogledu vršenja jurisdikcije od strane država ugovornica na koje se to odnosi.

4. Odluke o korišćenju kontrolisane isporuke na međunarodnom nivou mogu, uz saglasnost odnosnih država ugovornica, obuhvatiti metode kao što je presretanje i omogućavanje da roba i novčana sredstva nesmetano nastave kretanje ili da budu uklonjeni ili zamijenjeni u cjelosti ili djelimično.

Poglavlje V Povraćaj dobara

Član 51. Opšta odredba

Vraćanje dobara u skladu sa ovim Poglavljem je osnovno načelo ove Konvencije, a države ugovornice će u tom pogledu međusobno sarađivati i pružati pomoć jedna drugoj u najvećoj mogućoj mjeri.

Član 52. Sprečavanje i otkrivanje transfera sredstava stečenih od kriminala

1. Bez štete po član 14. ove Konvencije, svaka država ugovornica preduzima mjere koje mogu biti potrebne, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, kojima se od finansijskih institucija pod njenom jurisdikcijom zahtijeva da provjere identitet komitenata, preduzmu razumne korake radi utvrđivanja identiteta korisnika sredstava deponovanih na računima u velikim iznosima i da sprovedu pojačanu kontrolu računa koji se traže ili vode od strane ili u ime pojedinaca kojima su povjerene ili su bile povjerene istaknute javne funkcije ili članova njihove porodice i bliskih saradnika. Takva pojačana kontrola će biti razumno usmjerena na otkrivanje sumnjivih transakcija u cilju prijave nadležnim organima i ne treba da se tumači tako da obeshrabruje ili zabranjuje finansijskim institucijama da posluju sa bilo kojim legitimnim komitentom.

2. Da bi se olakšala primjena mjera predviđenih u tački 1. ovog člana, svaka država ugovornica će, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom i rukovodeći se relevantnim inicijativama regionalnih, međuregionalnih i multilateralnih organizacija u cilju sprečavanja pranja novca:

- (a) izdati uputstva koja se odnose na kategorije fizičkih ili pravnih lica u odnosu na čije račune će se od finansijskih institucija pod njenom jurisdikcijom očekivati da vrše pojačanu kontrolu, kao i vrste računa i transakcija na koje treba naročito da obrate pažnju, uključujući pravilno otvaranje i vođenje računa i mjere koje treba da preduzmu u vezi sa vođenjem evidencije o tim računima; i
- (b) gdje to odgovara, obavještavati finansijske institucije pod svojom jurisdikcijom, na zahtjev neke druge države ugovornice ili na svoju inicijativu, o identitetu pojedinih fizičkih ili pravnih lica u odnosu na čije račune će se od takvih institucija očekivati da vrše pojačanu kontrolu, pored onih koje finansijske institucije mogu drugačije identifikovati.

3. U kontekstu tačke 2 (a) ovog člana, svaka država ugovornica će preduzeti mjere kako bi obezbijedila da njene finansijske institucije vode odgovarajuću evidenciju, tokom određenog vremenskog perioda, o računima i transakcijama lica pomenutih u tački 1. ovog člana, koja treba da sadrži kao minimum podatke koji se odnose na identitet komitenta i, ukoliko je to moguće, korisnika.

4. U cilju sprečavanja i otkrivanja transfera sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, svaka država ugovornica će primijeniti odgovarajuće i djelotvorne mjere radi sprečavanja, uz pomoć svojih regulativnih i nadzornih organa,

osnivanja banaka koje nisu fizički prisutne i nisu pridružene regularnoj finansijskoj grupi. Štaviše, države ugovornice mogu razmotriti mogućnost da od svojih finansijskih institucija zatraže da odbiju da uspostave ili nastave korespondentske bankarske odnose s takvim institucijama i da vode računa o tome da ne uspostavljaju odnose sa stranim finansijskim institucijama koje dozvoljavaju da njihove račune koriste banke koje nisu fizički prisutne i pridružene regularnoj finansijskoj grupi.

5. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost uspostavljanja, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, djelotvornih finansijskih sistema otkrivanja za odgovarajuće javne funkcionere i predvidjeti odgovarajuće sankcije za nepoštovanje. Svaka država ugovornica će takođe razmotriti mogućnost preduzimanja mjera koje mogu biti potrebne kako bi se njenim nadležnim organima omogućilo da dijele ove informacije s nadležnim organima u drugim državama ugovornicama kada je potrebno sprovesti istragu, postaviti zahtjev i izvršiti povraćaj sredstava stečenih vršenjem krivičnih djela utvrđenih ovom Konvencijom.

6. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost preduzimanja mjera koje mogu biti potrebne, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, kako bi se od odgovarajućih javnih funkcionera koji imaju interes ili potpis ili drugo ovlaštenje u odnosu na finansijski račun u stranoj zemlji da prijave takav odnos odgovarajućim organima i da vode odgovarajuću evidenciju o takvim računima. Takvim mjerama će se takođe predvidjeti odgovarajuće sankcije u slučaju nepoštovanja.

Član 53.

Mjere za neposredan povraćaj imovine

U skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, svaka država ugovornica će:

- (a) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se drugoj državi ugovornici omogući da pokrene građansku parnicu u njenim sudovima radi utvrđivanja tapije ili vlasništva nad imovinom stečenom izvršenjem krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom;
- (b) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se njenim sudovima omogući da nalože onima koji su počinili krivična djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom da plate nadoknadu ili odštetu nekoj drugoj državi ugovornici kojoj je pričinjena šteta tim krivičnim djelima i
- (c) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se njenim sudovima ili nadležnim organima omogući, kada moraju da donesu odluku o konfiskaciji, da uvažavaju zahtjev neke druge države ugovornice kao legitimnog vlasnika imovine stečene izvršenjem krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom.

Član 54.

Mehanizmi za povraćaj imovine putem međunarodne saradnje u vezi s konfiskacijom

1. U cilju pružanja međusobne pravne pomoći saglasno članu 55. ove Konvencije u vezi sa imovinom stečenom izvršenjem ili učešćem u izvršenju krivičnog djela utvrđenog u skladu sa ovom Konvencijom, svaka država ugovornica, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, će:

-
- (a) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se njenim nadležnim organima omogućí da sprovedu nalog o konfiskaciji koji je izdao sud neke druge države ugovornice;
 - (b) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se njenim nadležnim organima omogućí, tamo gdje imaju sudsku nadležnost, da nalože konfiskaciju takve imovine stranog porijekla donošenjem presude o krivičnom djelu pranja novca ili drugom krivičnom djelu koje može biti u okvirima njene jurisdikcije ili putem drugih procedura predviđenih unutrašnjim zakonodavstvom; i
 - (c) razmotriti mogućnost preduzimanja mjera koje mogu biti potrebne da se omogućí konfiskacija takve imovine bez krivične presude u slučajevima u kojima se počinilac ne može krivično goniti zbog smrti, bjekstva ili odsustva ili u drugim odgovarajućim slučajevima.

2. Da bi pružila međusobnu pravnu pomoć na zahtjev upućen shodno tački 2. člana 55. ove Konvencije, svaka država ugovornica, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom, će:

- (a) preduzeti mjere koje mogu biti potrebne da se njenim nadležnim organima omogućí da zamrznu ili zaplijene imovinu nakon što sud ili nadležni organ države ugovornice koja je uputila zahtjev izdaju nalog o zamrzavanju ili zapljeni kojim se pruža razumna osnova državi ugovornici da veruje da postoji dovoljno osnova za preduzimanje takvih mjera i da bi imovina na kraju bila podložna nalogu o konfiskaciji u smislu ciljeva tačke 1 (a) ovog člana;
- (b) preduzete mjere koje mogu biti potrebne da se njenim nadležnim organima omogućí da zamrznu ili zaplijene imovinu na zahtjev koji pruža razumnju osnovu državi ugovornici kojoj se upućuje takav zahtjev da vjeruje da postoji dovoljno osnova za preduzimanje takvih mjera i da bi imovina na kraju bila podložna nalogu o konfiskaciji za ciljeve tačke 1 (a) ovog člana; i
- (c) razmotriti mogućnost preduzimanja dodatnih mjera da se njenim nadležnim organima omogućí da sačuvaju imovinu za konfiskaciju, na osnovu hapšenja u inostranstvu ili krivične prijave koja se odnosi na sticanje takve imovine.

Član 55.

Međunarodna saradnja u cilju sprovođenja konfiskacije

1. Država ugovornica, koja je primila zahtjev neke druge države ugovornice pod čijom jurisdikcijom je krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom, a koji se odnosi na konfiskaciju sredstava stečenih od kriminala, imovine, opreme ili drugih sredstava pomenutih u članu 31, tačka 1. ove Konvencije koji se nalaze na njenoj teritoriji, u najvećoj mjeri u kojoj je to moguće u okviru njenog unutrašnjeg pravnog sistema, će:

- (a) podnijeti zahtjev svojim nadležnim organima u cilju pribavljanja naloga o konfiskaciji i, ukoliko takav nalog bude izdat, njegovog izvršenja;
- (b) podnijeti svojim nadležnim organima, u cilju udovoljenja zahtjevu u traženoj mjeri, nalog o konfiskaciji koji je izdao sud na teritoriji države ugovornice koja upućuje zahtjev u skladu sa članom 31, tačka 1. i članom 54, tačka 1 (a) ove Konvencije ukoliko se on odnosi na sredstva stečena od kriminala, imovinu, opremu

i druga sredstva pomenuta u členu 31, tačka 1. koji se nalaze na teritoriji države ugovornice kojoj se upućuje zahtjev.

2. Postupajući po zahtjevu koji je podnijela neka druga država ugovornica pod čijom jurisdikcijom je krivično djelo utvrđeno u skladu sa ovom Konvencijom, država ugovornica kojoj je zahtjev upućen preduzima mjere za identifikovanje, ulaženje u trag i zamrzavanje ili zapljenu sredstava stečenih od kriminala, imovine, opreme ili drugih sredstava pomenutih u členu 31, tačka 1. ove Konvencije u cilju konačne konfiskacije koju će naložiti bilo država ugovornica koja je podnijela zahtjev bilo, u skladu sa zahtjevom shodno tački 1. ovog člana, država ugovornica kojoj je zahtjev podnesen.

3. Na ovaj član primjenjuju se odredbe člana 46. ove Konvencije *mutatis mutandis*. Pored informacija pomenutih u členu 46, tačka 15. zahtjevi podneseni shodno ovom členu će sadržavati:

(a) u slučaju zahtjeva koji spada pod tačku 1 (a) ovog člana, opis imovine koja treba da bude konfiskovana, uključujući, u mjeri u kojoj je to moguće, lokaciju i, gdje je to relevantno, procijenjenu vrijednost imovine i pregled činjenica na koje se oslanja država ugovornica koja upućuje zahtjev koji je dovoljan da omogući državi ugovornici kojoj se upućuje zahtjev da zatraži da se izda nalog shodno njenom unutrašnjem zakonodavstvu;

(b) u slučaju zahtjeva koji spada pod tačku 1 (b) ovog člana, zakonski prihvatljivu kopiju naloga o konfiskaciji na kojem se zasniva zahtjev, a koji je izdala država ugovornica koja upućuje zahtjev, pregled činjenica i podataka koje se odnose na to u kojoj mjeri se traži izvršenje naloga, izjavu u kojoj se navode mjere koje je preduzela država ugovornica koja upućuje zahtjev kako bi pružila odgovarajuće obaveštenje bona fide trećim stranama i obezbijedila nesmetan postupak i izjavu da je nalog o konfiskaciji konačan;

(c) u slučaju zahtjeva koji spada pod tačku 2. ovog člana, pregled činjenica na koje se oslanja država ugovornica koja upućuje zahtjev i opis traženih mjera i, gdje je raspoloživa, zakonski prihvatljivu kopiju naloga na kojem se zasniva zahtjev.

4. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev donosi odluke ili preduzima mjere predviđene u tačkama 1. i 2. ovog člana u skladu sa odredbama svog unutrašnjeg zakonodavstva i proceduralnim pravilima i u zavisnosti od njih ili bilo kakvim bilateralnim ili multilateralnim sporazumom ili aranžmanom koji je mogu obavezivati u odnosu na državu ugovornicu koja upućuje zahtjev.

5. Svaka država ugovornica dostavlja generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija primjerke svojih zakona i propisa kojima se reguliše primjena ovog člana i obavještava ga o eventualnim naknadnim izmjenama tih zakona i propisa ili dostavlja njihov opis.

6. Ukoliko država ugovornica odluči da preduzimanje mjera navedenih u tačka 1. i 2. ovog člana uslovi postojanjem odgovarajućeg ugovora, ta država ugovornica će smatrati ovu Konvenciju neophodnom i dovoljnom ugovornom osnovom.

7. Saradnja u okviru ovog člana može se takođe odbiti ili se privremene mjere mogu ukinuti ukoliko država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev ne dobije dovoljne i blagovremene dokaze ili ukoliko je vrijednost imovine minimalna.

8. Pre ukidanja bilo koje privremene mjere preduzete shodno ovom členu, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev će, gdje god je to moguće, pružiti priliku državi ugovornici koja upućuje zahtjev da iznese razloge u prilog produženja trajanja takve mjere.

9. Odredbe ovog člana ne mogu se tumačiti tako da budu na štetu prava bona fide trećih strana.

Član 56. Posebna saradnja

Bez štete po svoje unutrašnje zakonodavstvo, svaka država ugovornica će nastojati da preduzme mjere koje će joj omogućiti da, bez štete po vlastitu istragu, krivično gonjenje ili sudski postupak, dostavi nekoj drugoj državi ugovornici bez njenog prethodnog zahtjeva podatke o sredstvima koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, kada smatra da bi otkrivanje takvih podataka moglo pomoći državi ugovornici koja ih primi u pokretanju ili sprovođenju istrage, krivičnog gonjenja ili sudskog postupka ili bi moglo dovesti do upućivanja zahtjeva te države ugovornice u okviru ovog Poglavlja Konvencije.

Član 57. Povraćaj i raspolaganje dobrima

1. Imovina koju država ugovornica konfiskuje shodno članu 31. ili članu 55. ove Konvencije se otuđuje, uključujući i vraćanje prvobitnim legitimnim vlasnicima, shodno tački 3. ovog člana, od strane te države ugovornice u skladu sa odredbama ove Konvencije i njenim unutrašnjim zakonodavstvom.

2. Svaka država ugovornica će usvojiti takve zakonske i druge mjere, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, koje mogu biti potrebne da se njenim nadležnim organima omogući da vrate konfiskovanu imovinu, kada postupaju po zahtjevu neke druge države ugovornice, u skladu sa ovom Konvencijom, uzimajući u obzir prava bona fide trećih strana.

3. Država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev će, u skladu sa članom 46. i članom 55. ove Konvencije i tačkom 1. i 2. ovog člana:

- (a) u slučaju pronevjere javnih sredstava ili pranja pronevjerenih javnih sredstava kao što je navedeno u članu 17. i članu 23. ove Konvencije, kada je konfiskacija izvršena u skladu sa članom 55. i na osnovu konačne presude donesene u državi ugovornici koja upućuje zahtjev, što je uslov od kojeg država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može odustati, vratiti konfiskovanu imovinu državi ugovornici koja upućuje zahtjev;
- (b) u slučaju sredstava koja potiču od bilo kog drugog krivičnog djela obuhvaćenog ovom Konvencijom, kada je konfiskacija izvršena u skladu sa članom 55. ove Konvencije i na osnovu konačne presude donesene u državi ugovornici koja upućuje zahtjev, što je uslov od kojeg država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može odustati, vratiti konfiskovanu imovinu državi ugovornici koja upućuje zahtjev, kada država ugovornica koja upućuje zahtjev razumno uvjeri u svoje prvobitno vlasništvo nad takvom konfiskovanim imovinom državu ugovornicu kojoj se upućuje zahtjev ili kada država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev prizna štetu pričinjenu državi ugovornici koja upućuje zahtjev kao osnovu za vraćanje konfiskovane imovine;

(c) u svim drugim slučajevima, prioritetno razmotriti mogućnost vraćanja konfiskovane imovine državi ugovornici koja upućuje zahtjev, vraćanje te imovine njenim prvobitnim vlasnicima ili nadoknade žrtvama kriminala.

4. Gdje to odgovara, ukoliko države ugovornice ne odluče drugačije, država ugovornica kojoj se upućuje zahtjev može odbiti razumne troškove nastale u vezi sa istragom, krivičnim gonjenjem ili sudskim postupkom koji su doveli do vraćanja ili otuđenja konfiskovane imovine shodno ovom članu.

5. Gdje to odgovara, države ugovornice mogu takođe posebno razmotriti mogućnost zaključenja sporazuma ili međusobno prihvatljivih aranžmana za konačno regulisanje konfiskovane imovine, po principu od slučaja do slučaja.

Član 58.

Finansijska obaveštajna jedinica

Države ugovornice će sarađivati jedna s drugom u cilju sprečavanja i borbe protiv transfera sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, kao i u cilju unapređenja puteva i načina za povraćaj takvih sredstava i razmotriti u tom smislu mogućnost uspostavljanja finansijske obaveštajne jedinice koja bi bila odgovorna za prijem, analizu i dostavljanje izvještaja o sumnjivim finansijskim transakcijama nadležnim organima.

Član 59.

Bilateralni i multilateralni sporazumi i aranžmani

Države ugovornice će razmotriti mogućnost zaključenja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana u cilju unapređenja efikasnosti međunarodne saradnje koja će se uspostaviti shodno ovom Poglavlju Konvencije.

Poglavlje VI

Tehnička pomoć i razmena informacija

Član 60.

Obuka i tehnička pomoć

1. Svaka država ugovornica će, u mjeri u kojoj je to potrebno, pokretati, razraditi ili poboljšavati posebne programe obuke za svoje osoblje odgovorno za sprečavanje i borbu protiv korupcije. Takvi programi obuke mogu se, između ostalog, odnositi na slijedeće oblasti:

- (a) djelotvorne mjere za sprečavanje, otkrivanje, sprovođenje istrage, kažnjavanje i suzbijanje korupcije, uključujući korištenje metoda prikupljanja podataka i vođenja istrage;
- (b) izgradnju kapaciteta za razvoj i planiranje strateške politike za borbu protiv korupcije;
- (c) obuku nadležnih organa u vezi sa pripremom zahtjeva za međusobnu pravnu pomoć koji ispunjavaju uslove ove Konvencije;

-
- (d) evaluaciju i jačanje ustanova, upravljanje u javnim službama i upravljanje finansijama, uključujući javne nabavke, kao i privatni sektor;
 - (e) sprečavanje i suzbijanje transfera sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom i povraćaj tih sredstava;
 - (f) otkrivanje i zamrzavanje transfera sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom;
 - (g) praćenje kretanja sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, kao i metoda koji se koriste u transferu, prikrivanju ili kamufliranju tih sredstava;
 - (h) prikladne i efikasne zakonske i administrativne mehanizme i metode za lakše vraćanja sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom;
 - (i) metode koji se koriste za zaštitu žrtava i svjedoka koji saraduju sa sudskim organima; i
 - (j) obuku vezanu za nacionalne i međunarodne propise i učenje stranih jezika.

2. Države ugovornice će, u skladu sa svojim kapacitetom, razmotriti mogućnost da jedna drugoj pruže tehničku pomoć u najvećoj mogućoj mjeri, posebno u korist zemalja u razvoju, u okviru svojih odgovarajućih planova i programa za borbu protiv korupcije, uključujući materijalnu podršku i obuku u oblastima pomenutim u tački 1. ovog člana, kao i obuku i pomoć i međusobnu razmjenu odgovarajućeg iskustva i specijalističkih znanja, što će olakšati međunarodnu saradnju država ugovornica na planu izručenja i međusobne pravne pomoći.

3. Države ugovornice će u potrebnoj mjeri pojačati napore da maksimalno unaprijede operativne aktivnosti i aktivnosti u pogledu obuke u međunarodnim i regionalnim organizacijama i u okviru relevantnih bilateralnih i multilateralnih sporazuma i aranžmana.

4. Države ugovornice će razmotriti mogućnost da, na zahtjev, pruže pomoć jedna drugoj u pogledu evaluacije, izrade studija i istraživanja koja se odnose na vrste, uzroke, posljedice i troškove korupcije u svojim zemljama, u cilju razvoja, uz učešće nadležnih organa i društva, strategija i akcionih planova za borbu protiv korupcije.

5. Da bi olakšale povraćaj sredstava koja potiču od krivičnih djela utvrđenih u skladu sa ovom Konvencijom, države ugovornice mogu saradivati u pogledu dostavljanja imena stručnjaka koji bi mogli pomoći u postizanju ovog cilja.

6. Države ugovornice će razmotriti mogućnost korišćenja subregionalnih, regionalnih i međunarodnih konferencija i seminara u cilju unapređenja saradnje i tehničke pomoći i podsticanja rasprave o problemima od zajedničkog interesa, uključujući posebne probleme i potrebe zemalja u razvoju i zemalja čije su privrede u tranziciji.

7. Države ugovornice će razmotriti mogućnost uspostavljanja mehanizama na dobrovoljnoj osnovi u cilju davanja finansijskog doprinosa naporima zemalja u razvoju i zemalja čije su privrede u tranziciji da primijene ovu Konvenciju putem programa i projekata tehničke pomoći.

8. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost davanja dobrovoljnih doprinosa Uredu Ujedinjenih nacija za borbu protiv droga i kriminala u svrhu podsticanja, preko tog Ureda, programa i projekata u zemljama u razvoju u cilju primjene ove Konvencije.

Član 61.

Prikupljanje, razmjena i analiza podataka o korupciji

1. Svaka država ugovornica će, u konsultaciji sa stručnjacima, razmotriti mogućnost analiziranja tendencija u vezi s korupcijom na svojoj teritoriji, kao i okolnosti u kojima se vrše krivična djela korupcije.

2. Države ugovornice će razmotriti mogućnost razrade i korišćenja zajedno, kao i putem međunarodnih i regionalnih organizacija, statističkih podataka i analitičke ekspertize vezane za korupciju i informacija u cilju razrade, koliko je to moguće, zajedničkih definicija, standarda i metodologija, kao i informacija o najboljim praksama za sprečavanje i borbu protiv korupcije.

3. Svaka država ugovornica će razmotriti mogućnost praćenja svoje politike i tekućih mjera za borbu protiv korupcije i donošenja ocjena o njihovoj djelotvornosti i efikasnosti.

Član 62.

Ostale mjere: primjena Konvencije putem ekonomskog razvoja i tehničke pomoći

1. Države ugovornice će preduzeti mjere koje vode optimalnoj primjeni ove Konvencije u mjeri u kojoj je to moguće, putem međunarodne saradnje, uzimajući u obzir negativne efekte korupcije na društvo uopšte, naročito na održiv razvoj.

2. Države ugovornice će uložiti konkretne napore u mjeri u kojoj je to moguće i u koordinaciji jedna s drugom, kao i s međunarodnim i regionalnim organizacijama, u cilju:

(a) unapređenja saradnje na raznim nivoima sa zemljama u razvoju, kako bi ojačale njihov kapacitet za sprečavanje i borbu protiv korupcije;

(b) povećanja finansijske i materijalne pomoći za podršku naporima zemalja u razvoju usmjerenim ka uspješnom sprečavanju i borbi protiv korupcije, kao i pružanju pomoći kako bi uspješno primijenile ovu Konvenciju;

(c) pružanja tehničke pomoći zemljama u razvoju i zemljama čije su privrede u tranziciji kako bi im se pomoglo u zadovoljavanju njihovih potreba u pogledu primjene ove Konvencije. U tom smislu države ugovornice će nastojati da daju adekvatne i redovne doprinose koji će se uplaćivati na poseban račun u tu svrhu u okviru mehanizma finansiranja Ujedinjenih nacija. Države ugovornice mogu takođe, u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom i odredbama ove Konvencije, posebno razmotriti mogućnost uplate na taj račun izvesnog procenta novca ili odgovarajuće vrijednosti sredstava stečenih od kriminala ili imovine konfiskovane u skladu sa odredbama ove Konvencije;

(d) ohrabrenja ili ubjeđivanja drugih država odnosno finansijskih institucija da im se pridruže u njihovim naporima u skladu sa ovim članom, naročito putem obezbjeđenja većeg broja programa obuke i savremene opreme namijenjene zemljama u razvoju kako bi im se pomoglo u ostvarivanju ciljeva ove Konvencije.

3. U mjeri u kojoj je to moguće ove mjere neće biti na štetu postojećih obaveza u pogledu pomoći inostranstvu ili drugih aranžmana o finansijskoj saradnji na bilateralnom, regionalnom ili međunarodnom nivou.

4. Države ugovornice mogu zaključiti bilateralne ili multilateralne sporazume ili aranžmane o materijalnoj i logističkoj pomoći, uzimajući u obzir finansijske aranžmane

neophodne da bi sredstva međunarodne saradnje predviđena ovom Konvencijom bila djelotvorna, kao i za sprečavanje, otkrivanje i suzbijanje korupcije.

Poglavlje VII Mehanizmi primjene

Član 63.

Konferencija država ugovornica Konvencije

1. Ovim se uspostavlja Konferencija država ugovornica Konvencije u cilju poboljšanja kapaciteta i saradnje država ugovornica radi ostvarenja ciljeva izloženih u ovoj Konvenciji, kao i unapređenja i revizije njene primjene.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva Konferenciju država ugovornica najkasnije godinu dana poslije stupanja Konvencije na snagu. Nakon toga, redovni sastanci Konferencije država ugovornica će se održavati u skladu s poslovníkom koji usvoji Konferencija.

3. Konferencija država ugovornica će usvojiti poslovnik i pravila kojima se reguliše odvijanje aktivnosti navedenih u ovom členu, uključujući pravila koja se odnose na prijem i učešće posmatrača, kao i na pokrivanje troškova koji nastanu zbog obavljanja tih aktivnosti.

4. Konferencija država ugovornica će postići dogovor o aktivnostima, procedurama i metodima rada na ostvarenju ciljeva iz tačke 1. ovog člana, uključujući:

- (a) olakšavanje aktivnosti od strane država ugovornica iz člana 60. i člana 62. i Poglavlja II do V ove Konvencije, uključujući podsticanjem davanja dobrovoljnih doprinosa;
- (b) olakšavanje razmjene informacija među državama ugovornicama o strukturi i trendovima korupcije i o uspješnim praksama za sprečavanje i borbu protiv nje, te za vraćanje sredstava stečenih od kriminala, objavljivanjem, između ostalog, relevantnih informacija kao što je pomenuto ovom členu;
- (c) saradnju s odgovarajućim međunarodnim i regionalnim organizacijama i mehanizmima i nevladinim organizacijama;
- (d) pravilno korišćenje relevantnih informacija koje su pripremili drugi međunarodni i regionalni mehanizmi za sprečavanje i borbu protiv korupcije kako bi se izbeglo nepotrebno dupliranje rada;
- (e) povremenu reviziju primjene ove Konvencije od strane država ugovornica;
- (f) davanje preporuka za poboljšanje ove Konvencije i njene primjene;
- (g) konstatovanje potreba država ugovornica u tehničkoj pomoći vezanoj za primjenu ove Konvencije i davanje preporuka o eventualnoj akciji koju može smatrati potrebnom u tom pogledu.

5. Za svrhe tačke 4. ovog člana, Konferencija država ugovornica će steći potrebna znanja o mjerama koje su preduzele države ugovornice u primjeni ove Konvencije i teškoćama na koje su u tome naišle, putem informacija koje će one pružiti i dopunskih mehanizama koje Konferencija država ugovornica može uspostaviti.

6. Svaka država ugovornica će Konferenciji država ugovornica pružiti informacije o svojim programima, planovima i praksama, kao i o zakonskim i administrativnim mjerama

u cilju primjene ove Konvencije, u skladu sa zahtjevima Konferencije država ugovornica. Konferencija država ugovornica će ispitati najefikasniji način primanja informacija i postupanja po njima, uključujući, između ostalog, informacije primljene od država ugovornica i nadležnih međunarodnih organizacija. Mogu se takođe uzeti u obzir prilozi primljeni od relevantnih nevladinih organizacija koje su propisno akreditovane u skladu s procedurama o kojima će odlučiti Konferencija država ugovornica.

7. Shodno tačkama 4. do 6. ovog člana, Konferencija država ugovornica će, ukoliko to smatra potrebnim, uspostaviti podesan mehanizam ili tijelo za pružanje pomoći u cilju uspješne primjene Konvencije.

Član 64. Sekretarijat

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će Konferenciji država ugovornica ove Konvencije obezbijediti potrebne usluge Sekretarijata.

2. Sekretarijat će:

- (a) pomagati Konferenciji država ugovornica u obavljanju aktivnosti pomenutih u članu 63. ove Konvencije i vršiti pripreme i pružati potrebne usluge prilikom zasjedanja Konferencije država ugovornica;
- (b) na zahtjev, pomagati državama ugovornicama u pružanju informacija Konferenciji država ugovornica kao što je predviđeno u članu 63, tačke 5. i 6. ove Konvencije; i
- (c) obezbijediti potrebnu koordinaciju sa sekretarijatima odgovarajućih međunarodnih i regionalnih organizacija.

Poglavlje VIII Konačne odredbe

Član 65. Primjena Konvencije

1. Svaka država ugovornica će preduzeti neophodne mjere, uključujući zakonske i upravne mjere, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg zakonodavstva, kako bi obezbijedila ispunjavanje obaveza iz ove Konvencije.

2. Svaka država ugovornica može usvojiti strože i striktnije mjere od onih predviđenih ovom Konvencijom u cilju sprečavanja i borbe protiv korupcije.

Član 66. Rješavanje sporova

1. Države ugovornice će nastojati da sporove koji se odnose na tumačenje i primjenu ove Konvencije riješe pregovorima.

2. Eventualni spor između dvije ili više država ugovornica koji se odnosi na tumačenje ili primjenu ove Konvencije koji se ne može riješiti pregovorima u razumnom roku

podnosi se na arbitražu na zahtjev jedne od tih država ugovornica. Ukoliko, nakon šest meseci od datuma zahtjeva za arbitražu, te države ugovornice nisu u stanju da se dogovore o organizaciji arbitraže, bilo koja od tih država ugovornica može podnijeti spor Međunarodnom sudu pravde putem zahtjeva u skladu sa Statutom Suda.

3. Svaka država ugovornica može prilikom potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja ovoj Konvenciji, izjaviti da ne smatra da je obavezuje tačka 2. ovog člana. Druge države ugovornice neće obavezivati tačka 2. ovog člana u odnosu na bilo koju državu ugovornicu koja je izrazila takvu rezervu.

4. Svaka država ugovornica koja je izrazila rezervu u skladu s tačkom 3. ovog člana može u svako doba povući tu rezervu obavještanjem generalnog sekretara Ujedinjenih nacija u tom smislu.

Član 67.

Potpisivanje, ratifikacija, prihvatanje, odobrenje i pristupanje

1. Ova Konvencija je otvorena svim državama za potpisivanje od 9. do 11. decembra 2003. godine u Meridi, Meksiko, a nakon toga u sjedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 9. decembra 2005. godine.

2. Ova Konvencija je takođe otvorena za potpisivanje regionalnim organizacijama za ekonomsku integraciju pod uslovom da je bar jedna država članica takve organizacije potpisala ovu Konvenciju u skladu s tačkom 1. ovog člana.

3 Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuju se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju može deponovati svoje instrumente o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju ukoliko je to učinila bar jedna njena država članica. U instrumentima o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju ta organizacija će navesti do koje mjere je nadležna u odnosu na pitanja koja se regulišu ovom Konvencijom. Ta organizacija takođe obavještava depozitara o svakoj eventualnoj promjeni u pogledu obima njene nadležnosti.

4. Ova Konvencija je otvorena za pristupanje bilo kojoj državi ili regionalnoj organizaciji za ekonomsku integraciju čija je bar jedna država članica postala članica ove Konvencije. Instrumenti o pristupanju deponuju se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija. Prilikom pristupanja regionalna organizacija za ekonomsku integraciju izjavljuje u kojoj mjeri sebe smatra nadležnom u odnosu na pitanja koja se regulišu ovom Konvencijom. Ta organizacija takođe obavještava depozitara o svakoj eventualnoj promjeni u pogledu obima svoje nadležnosti.

Član 68.

Stupanje na snagu

1. Ova Konvencija stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma deponovanja tridesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju. Za svrhe ove tačke eventualni instrument koji deponuje regionalna organizacija za ekonomsku integraciju ne smatra se kao dodatni instrument uz one koje su deponovale države članice te organizacije.

2. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju za ekonomsku integraciju koja ratifikuje, prihvati, odobri ili pristupi ovoj Konvenciji nakon deponovanja tridesetog instrumenta

u tom smislu, ova Konvencija stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma deponovanja odgovarajućeg instrumenta te države ili organizacije ili na dan stupanja ove Konvencije na snagu shodno tački 1. ovog člana u zavisnosti od toga koji je od ta dva datuma kasniji.

Član 69. Izmjene i dopune

1. Po isteku pet godina od stupanja ove Konvencije na snagu, država ugovornica može predložiti izmjenu ili dopunu Konvencije i dostaviti je generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji nakon toga obavještava države ugovornice i Konferenciju država ugovornica o predloženoj izmjeni i dopuni u cilju razmatranja i donošenja odluke o predlogu. Konferencija država ugovornica će uložiti sve napore za postizanje konsenzusa o svakoj izmjeni i dopuni. Ukoliko svi naponi za postizanje konsenzusa budu iscrpljeni, a ne postigne se dogovor, za usvajanje takve izmjene i dopune biće potrebna, u krajnjem slučaju, dvotrećinska većina glasova država ugovornica koje prisustvuju sastanku i koje glasaju.

2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju koriste svoje pravo glasa iz ovog člana, kada je riječ o pitanjima za koja su nadležne, u onom broju koji je jednak broju njihovih država članica koje su i članice ove Konvencije. Te organizacije neće koristiti svoje pravo glasa ukoliko njihove države članice ne koriste svoje pravo glasa i obratno.

3. Izmjena i dopuna koja se usvoji u skladu s tačkom 1. ovog člana podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju država ugovornica.

4. Izmjena i dopuna koja se usvoji u skladu s tačkom 1. ovog člana stupa na snagu u odnosu na državu ugovornicu nakon devedeset dana od datuma deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju te izmjene i dopune kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

5. Po stupanju na snagu, izmjena i dopuna postaje obavezna za države ugovornice koje su u tom smislu izrazile svoju saglasnost. Ostale države ugovornice i dalje obavezuju odredbe ove Konvencije i eventualne ranije izmjene i dopune koje su te države ugovornice ratifikovale, prihvatile ili odobrile.

Član 70. Otkazivanje

1. Država ugovornica može otkazati ovu Konvenciju pismenim obavještenjem generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Otkazivanje stupa na snagu nakon godinu dana, računajući od datuma kada generalni sekretar primi obavještenje.

2. Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju prestaje da bude članica ove Konvencije kada je sve njene države članice otkazu.

Član 71. Depozitar i jezici Konvencije

1. Za depozitara ove Konvencije određen je generalni sekretar Ujedinjenih nacija.

2. Original ove Konvencije, čiji su tekstovi na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španskom jeziku podjednako vjerodostojni, deponovaće se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

U POTVRDU ČEGA su dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašćeni u tu svrhu od strane svojih Vlada, potpisali ovu Konvenciju.

Konvencija je usvojena od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 31.10.2003.godine. Konvenciju je do sada potpisalo 140 država a ratifikovalo 38 i to: Alžir, Australija, Azerbedžan, Bjelorusija, Benin, Bolivija, Brazil, Hrvatska, Džibuti, Ekvador, Egipat, El Salvador, Francuska, Honduras, Jordan, Južna Afrika, Kenija, Kirgizija, Lesoto, Liberija, Libija, Madagaskar, Mađarska, Mauricijus, Meksiko, Namibija, Nigerija, Panama, Paragvaj, Peru, Rumunija, Senegal, Siera Leone, Šri Lanka, Togo, Turkmenija, Tanzanija i Uganda.

Bosna i Hercegovina je 16.12.2005.godine potpisala ovu Konvenciju i ona se nalazi u postupku ratifikacije.

UGOVOR O PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE*

Obaveza pružanja pravne pomoći

Član 1.

1. Države ugovornice obavezuju se da će, prema niže navedenim odredbama i uslovi-
ma, u najvećoj mogućoj mjeri, uzajamno pružati pravnu pomoć u svim postupcima u pogle-
du krivičnih djela za koja su u vrijeme kada je zatražena pravna pomoć nadležni pravosudni
organi države molilje.

2. Pravna pomoć će se takođe pružati:

- a) u predmetima opozivanja uslovne osude, uslovnog otpuštanja, odlaganja prekida-
nja izvršenja kazne preventivne mjere;
- b) u postupku obeštećenja zbog neopravdanog pritvora ili neopravdanog osuđivanja
u vezi sa krivičnim postupkom;
- c) u predmetima pomilovanja;
- d) u predmetima kaznene evidencije;
- e) u vezi sa dostavljanjem poziva za izdržavanje kazne, naloga za plaćanje novčane
kazne i troškova postupka.

Carinski propisi

Član 2.

1. Pravna pomoć se pruža i za radnje koje se po mišljenju zamoljene države sastoje
isključivo od povrede carinskih propisa.

2. Carinski propisi, u smislu stava 1. ovog člana, su pravni propisi o uvozu, uvozu,
tranzitu i skladištenju robe, koji se odnose na carinske i druge uvozno-izvozne dažbine.

3. Pravna pomoć se pruža nezavisno od toga da li u zamoljenoj državi postoji carinski
propis iste vrste.

4. Dokumenta i saopštenja koja se dostavljaju pravosudnim organima države molilje
u vezi sa zamolnicom za pružanje pravne pomoći povodom carinskih krivičnih predmeta
smiju se koristiti ne samo u ovom krivičnom postupku za koje je zahtjevana pomoć nego i u
carinskim i drugim dažbinskim postupcima koji su u neposrednoj vezi sa tim postupkom.

Obim pravne pomoći

Član 3.

Pravna pomoć posebno obuhvata saslušanje okrivljenog lica, svjedoka i vještaka,
uvidaj, pretres, zapljenu predmeta, dostavljanje akata, dopisa drugih predmeta koji su u vezi
sa krivičnim postupkom kao i dostavljanje pismenih materijala.

* Ugovor objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 2/1983, a stupio na snagu 1.01. 1983. go-
dine.

Odbijanje pravne pomoći

Član 4.

Pravna pomoć se ne pruža:

- a) ako djelo koje je navedeno u zamolnici nije sudski kažnjivo prema pravu zamoljene države;
- b) ako bi izvršenje zamolnice moglo da ugrozi suverenitet bezbjednost zamoljene države ili bi bilo u suprotnosti sa principima njenog pravnog poretka;
- c) ako djelo navedeno u zamolnici po mišljenju zamoljene države predstavlja krivično djelo političkog karaktera, vojno krivično delo;
- d) za radnje koje po mišljenju zamoljene države isključivo predstavljaju povredu propisa o porezima, monopolu devizama, povredu propisa o kontingentiranju robe ili o spoljnoj trgovini, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

Sadržaj zamolnice

Član 5.

1. Zamolnica za pravnu pomoć dostavlja se u pismenoj formi i mora sadržati:

- a) oznaku organa koji moli i zamoljenog organa;
- b) oznaku krivičnog predmeta, kratak opis krivičnog djela, uz oznaku mjesta i vremena izvršenja;
- c) pravnu ocjenu krivičnog djela;
- d) što tačnije podatke o okrivljenom licu, njegovo državljanstvo i mjesto stanovanja-boravka;
- e) ime i adresu eventualnog branioca;
- f) predmet zamolnice i druge neophodne podatke za njeno rješavanje.

2. Zamolnicu za pravnu pomoć potpisuje nadležni organ vlasti pravosuđa koji moli i na nju se stavlja službeni pečat. Legalizacija nije potrebna.

3. Uz zamolnicu za pretres lica ili prostorija ili zapljenu predmeta prilaže se jedan primjerak ovjeren prepis (kopija) naloga organa koji moli.

Način opštenja

Član 6.

1. Ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, prepiska u poslovima regulisanim ovim ugovorom odvijaće se između sekretarijata nadležnog za poslove pravosuđa socijalističke republike, socijalističke autonomne pokrajine, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, s jedne strane, i saveznog ministra za pravosuđe Republike Austrije, s druge strane. Na taj način će opštiti i pravosudni organi međusobno.

2. U hitnim slučajevima, nadležni pravosudni organi države molilje mogu nadležnim organima zamoljene države dostavljati zamolnice posredstvom Međunarodne organizacije krivične policije (INTERPOL).

Prevodi

Član 7.

1. Prevodi zamolnica koji se dostavljaju u skladu sa ovim ugovorom, kao i priloženih materijala, izuzimajući materijale iz stava 2. ovog člana, ne prilažu se. Za pismene materijale koji se dostavljaju primjenom člana 24. ne prilažu se prevodi.

2. Pismenim materijalima koji se dostavljaju, posebno materijalima u vezi sa krivičnim postupkom i sudskim odlukama, treba priložiti prijevod na jezik zamoljene države koji će sačiniti zakleti tumač države molilje. Ovjera potpisa tumača nije potrebna.

3. Ako pismeni materijal koji treba dostaviti nije preveden na jezik zamoljene države, sud kome je upućena zamolnica ograničava se na to da proslijedi pismeni materijal primaoca, ako je primalac spreman da ga prihvati.

Primjena procesnog prava

Član 8.

Prilikom rješavanja zamolnica za pružanje pravne pomoći primjenjuje se pravo zamoljene države. Propisi države molilje koji odstupaju od toga biće primijenjeni na njen zahtjev, ako je to u skladu sa principima procesnog prava zamoljene države.

Prisustvo pri radnjama pravne pomoći

Član 9.

1. Na zahtjev organa koji podnosi zamolnicu, zamoljeni organ će ga blagovremeno obavijestiti o mjestu i vremenu rješavanja zamolnice za pravnu pomoć. To obavještanje vrši se u neposrednom saobraćaju između organa koji moli i zamoljenog organa.

2. Lica koja učestvuju u krivičnom postupku i njihovi pravni zastupnici, kao i predstavnici organa uključenih u krivični postupak, imaju pravo da prisustvuju prilikom preduzimanja radnji pravne pomoći u zamoljenoj državi ako je to potrebno za stručno obavljanje zahtjeva za pružanje pravne pomoći. Oni imaju pravo da iznesu dodatna pitanja. Član 13. stav 4. shodno će se primjenjivati na ta lica.

3. Za prisutnost predstavnika organa države molilje iz stava 2. ovog člana prilikom pružanja pravne pomoći u zamoljenoj državi potrebno je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji saglasnost sekretarijata nadležnog za poslove pravosuđa socijalističke republike, socijalističke autonomne pokrajine, a u Republici Austriji - saglasnost saveznog ministra za pravosuđe.

Nadležni organ

Član 10.

1. Ako adresa lica na koje se odnosi zamolnica za pravnu pomoć nije tačno navedena ili se ispostavi da je netačna, zamoljeni organ, po mogućnosti, utvrđuje tačnu adresu.

2. Ako zamoljeni organ nije nadležan za rješavanje zamolnice, on treba da je uputi nadležnom organu i da o tome obavijesti organ koji moli.

Dostavljanje akata i predmeta

Član 11.

1. Država ugovornica će, na zahtjev druge države ugovornice, dostavljati akta, pismene materijale druge predmete koji mogu da služe kao dokazno sredstvo u krivičnom postupku u državi molilji. Pismeni materijali i drugi predmeti biće takođe dostavljeni ako u zamoljenoj državi podliježu zapljeni.

2. Dostavljanje akata pismenih materijala u originalu zahtijeva se ako nije dovoljno dostavljanje prepisa (kopija).

3. Zamoljena država može u toku postupka da zatraži akta, pismene materijale druge predmete koji su potrebni dok krivični postupak traje u toj državi.

4. Prava zamoljene države trećih lica u vezi sa dostavljenim pismenim materijalima predmetima ostaju netaknuta. Dostavljena akta, pismeni materijali ili predmeti vraćaju se zamoljenoj državi u najkraćem mogućem roku, ako se ona toga ne odriče.

5. Kod dostavljanja akata, pismenih materijala drugih predmeta u skladu sa ovim članom ne primjenjuju se propisi o uvozu i izvozu predmeta ili deviza.

Dokazivanje dostave

Član 12.

Dostavljanje se potvrđuje potvrdom o dostavi koja mora biti datirana i ovjerena potpisom organa koji dostavlja i potpisom primaoca ili potvrdom zamoljenog organa iz koje se vidi čin, forma i vrijeme dostave. Na posebnoj zamolnici zamoljeni organ će obavijestiti da li je dostavljanje izvršeno u skladu sa propisima zamoljene države.

Pozivi; garantovanje lične slobode

Član 13.

1. Ako se pokaže neophodnim da se jedno lice koje boravi u jednoj od zemalja ugovornica lično pojavi pred sudom druge države ugovornice radi saslušanja, tom licu dostavlja poziv nadležni organ zamoljene države.

2. Poziv ne smije da sadrži prijetnju prisilnih mera u slučaju neodazivanja. Ako se pozivano lice ne odazove pozivu, ne smiju biti primijenjene zakonom predviđene prisilne mjere.

3. Zamolnici za dostavu poziva okrivljenom udovoljiće se samo ako je poziv zamoljenom organu uručen najkasnije trideset dana prije datuma koji je određen za odazivanje na sud države molilje. Organ koji moli mora da poštuje ovaj rok pri podnošenju zamolnice.

4. Lice koje je na teritoriji jedne države ugovornice dobilo poziv da prisustvuje na sudu druge države ugovornice u vezi sa krivičnim predmetom i odazove se tom pozivu, ne smije na teritoriji te države ugovornice da bude hapšeno, gonjeno da bude ugrožavana njegova sloboda za djelo koje je počinilo prije stupanja na teritoriju države molilje. Gonjenje, hapšenje neko drugo ograničenje lične slobode dozvoljeno je:

- a) zbog krivičnog djela koje je predmet poziva lica kao okrivljenog;
- b) kada se pozvano lice i poslije izjave suda da njegovo prisustvo više nije potrebno zadržava duže od 15 dana na teritoriji države molilje, iako je imalo mogućnost da je napusti;

c) ako se poslije napuštanja teritorije države molilje tamo dobrovoljno vrati bude vraćeno na osnovu pravovaljane odluke.

5. Ograničenja krivičnog gonjenja, hapšenja, drugog ugrožavanja lične slobode, koja su sadržana u stavu 4. ovog člana, treba primijeniti na svjedoka i za krivično djelo koje bi on izvršio-pokušao da izvrši lažnim iskazom pred sudom države molilje.

6. Ako se poziva svjedok vještak, u pozivu treba pojedinačno navesti u kojoj mjeri ima pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, kao i na odštetu usljed izgubljenog vremena, a vještak, osim toga, i na naknadu za vještačenje. Pozvanom svjedoku vještaku, na njegov zahtjev, država molilja izdaje akontaciju za pokriće troškova puta i boravka.

Upućivanje uhapšenih lica kao svjedoka u državu molilju

Član 14.

1. Ako se pozvani svjedok na osnovu sudske odluke nalazi u zatvoru u zamoljenoj državi, biće izručen uz njegovu saglasnost državi molilji, na njen zahtev, radi saslušanja, ako protiv toga ne postoje ozbiljni razlozi.

2. Svjedok se u državi molilji i dalje drži u pritvoru i biće poslije saslušanja neodložno vraćen zamoljenoj državi.

Upućivanje uhapšenih lica u zamoljene države

Član 15.

1. Na molbu jedne države ugovornice, licu koje se nalazi u zatvoru u državi molilji po sudskoj odluci dozvoljava se da prisustvuje prilikom rješavanja molbe za pružanje pravne pomoći u zamoljenoj državi u vezi sa krivičnim postupkom u državi molilji ako postoji priznat razlog za hapšenje prema pravu zamoljene države, a upućivanju se ne suprotstavljaju ozbiljni razlozi.

2. Upućeno lice se u zamoljenoj državi i dalje drži u pritvoru i biće poslije udovoljavanja zamolnice za pravnu pomoć hitno vraćeno. Član 13. stav 4. shodno se primjenjuje.

Tranzit

Član 16.

Ako lice lišeno slobode neka država treba da sprovede radi svjedočenja jednoj državi ugovornica preko teritorije druge države ugovornice, odobriće se tranzit tog lica ako ono nije državljanin te države ugovornice.

Primjena prinudnih mjera

Član 17.

Nadležni organi zamoljene države primjenjuju prilikom rješavanja zamolnice za pravnu pomoć, po potrebi, ista prinudna sredstva kao prilikom rješavanja zamolnice za pružanje pravne pomoći nadležnog organa sopstvene države.

Obrazloženje nepružanja pravne pomoći

Član 18.

Ako se pravna pomoć uskrati u potpunosti ili djelimično ako za udovoljenje zamolnice postoje prepreke, organ koji moli biće o tome obaviješten, uz navođenje razloga.

Zamolnica za preuzimanje krivičnog gonjenja

Član 19.

1. Ako je državljanin jedne države ugovornice izvršio krivično djelo na teritoriji druge države ugovornice, koje je sudski kažnjivo u obje države ugovornice, država u kojoj je počinjeno djelo može da zamoli drugu državu ugovornicu da preuzme gonjenje ovog krivičnog djela.

2. Nadležni organi države u kojoj je izvršeno djelo ispitaće, u pojedinačnom slučaju po službenoj dužnosti, u interesu otkrivanja istine, iz razloga određivanja kazne ili iz drugih razloga važnih za krivični postupak i iz razloga izvršenja kazne ili resocijalizacije okrivljenog, da li je neophodno dostavljanje molbe iz stava 1. ovog člana.

3. Nadležni organi zamoljene države sprovedeće krivični postupak u skladu sa pravnim propisima svoje države. Prilikom ocjenjivanja saobraćajnih krivičnih djela zamoljena država treba da uzme za osnovu saobraćajne propise koji važe u mjestu izvršenja djela.

4. Ako se zamolnica za preuzimanje krivičnog gonjenja zasniva na lažnom iskazu kojim se tereti okrivljeni u državi molilji, u smislu člana 13. stav 4. krivično-pravne odredbe zamoljene države primjeniće se na isti način kao da je iskaz dat pred sudom zamoljene države.

Mjere u vezi sa zamolnicom

Član 20.

Pravosudni organi države molilje preduzimaju potrebne mjere u pogledu zamolnice za preuzimanje krivičnog gonjenja da bi zamoljenoj državi omogućili vršenje krivično-sudske nadležnosti. Ove mjere obuhvataju, kada se okrivljeni nalazi u pritvoru u državi molilji, i njegovo upućivanje organima zamoljene države.

Dokumentacija

Član 21.

1. Zamolnica za preuzimanje krivičnog gonjenja mora da sadrži opis činjeničnog stanja, kao i što tačnije podatke o okrivljenom licu, njegovo državljanstvo i mjesto stanovanja boravka. Zamolnici se prilažu:

- a) akta u originalu u ovjerenom prijepisu (kopiji), kao i dokazni materijal;
- b) odredbe o činjeničnom stanju i kazni koja se primjenjuje na djelo prema važećem pravu u mjestu izvršenja djela, a kod saobraćajnih krivičnih djela – i propisi za njihovo ocjenjivanje;
- c) izjave oštećenih krivičnim djelom, koje su neophodne za pokretanje krivičnog postupka.

2. Za dostavljanje akata i dokaznih materijala primenjuje se član 11. st. 4. i 5.

3. Izjava oštećenog potrebna za pokretanje krivičnog postupka a državi molilji ima dejstvo i u zamoljenoj državi. Izjava oštećenog koja je potrebna samo po pravu zamoljene države može u roku od 2 mjeseca poslije podnošenja prijave da bude naknadno upućena organu te države nadležnom za krivično gonjenje.

Načelo ne bis in idem

Član 22.

Pravosudni organi države molilje privremeno se odriču mjera gonjenja dijela navedenog u zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja. Od takvih mjera se u svakom slučaju odustaje:

- a) ako je okrivljeno lice u zamoljenoj državi pravosnažno oslobođeno ako je postupak konačno obustavljen zbog nedostatka dokaza zato što počinjeno djelo nije krivično djelo;
- b) ako je izrečena kazna preventivna mjera izvršena, ako se ona više ne može izvršiti po zakonu zbog akta o pomilovanju;
- c) za vrijeme dok je izvršenje kazne preventivne mjere postupno ili djelimično odloženo.

Obavještenje o rezultatu zamolnice

Član 23.

Zamoljena država obavještava državu molilju o onome što je preduzeto na osnovu zamolnice i o rezultatu krivičnog postupka. Ako o tome postoji pravosnažna odluka, biće dostavljena u originalu ovjerenom prijepisu (kopiji).

Saopštenja iz kaznene evidencije

Član 24.

1. Države ugovornice će se uzajamno obavještavati kvartalno, o svim krivično-pravnim osudama državljana druge države ugovornice koje su unijete u njenu kaznenu evidenciju. Izvodi iz kaznene evidencije biće razmijenjeni između Saveznog sekretarijata za pravosuđe i organizaciju savezne uprave Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Saveznog ministra za unutrašnje poslove Republike Austrije.

2. One će se takođe uzajamno obavještavati o daljim odlukama i rješenjima koja se odnose na krivično-sudske presude i unose se u kaznenu evidenciju.

3. Države ugovornice će uzajamno dostavljati, na način naveden u stavu 1, na pojedinačnu zamolnicu, ovjerene prijepise (kopije) krivično-sudskih presuda koje su zavedene u kaznenu evidenciju a odnose se na njihove državljanane.

Pravna obavještenja

Član 25.

Savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i savezni ministar pravosuđa Republike Austrije uzajamno se, na zahtjev, obavještavaju o krivičnom pravu, pravu o krivičnom postupku i pravu o izvršenju krivičnih sankcija svojih država.

Troškovi

Član 26.

Troškovi nastali rješavanjem zamolnice, izuzev troškova prouzrokovanih upućivanjem zatvorenika prema čl. 14. do 16, snosi zamoljena država.

Definicije

Član 27.

1. Sudski je kažnjivo djelo, u smislu ovog ugovora, ako je za gonjenje i kažnjavanje krivičnog djela nadležan:

- a) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji – sud za krivične stvari;
- b) u Republici Austriji – sud pozvan na osnovu zakonskih propisa za suđenje u krivičnim stvarima.

2. Pod pojmom "jezik zamoljene države", u smislu ovog ugovora, podrazumijeva se za cjelokupnu teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije srpskohrvatski, hrvat-skosrpski, slovenački i makedonski jezik, a za teritoriju Republike Austrije – njemački jezik.

3. U smislu ovog ugovora, pojam "preventivne mjere" označava:

- a) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji – mjere bezbjednosti, vaspitne mjere i mjere zaštitnog nadzora u vezi sa uslovnom osudom, koje su predviđene u krivičnom zakonodavstvu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- b) u Republici Austriji – svaka mjera koja ograničava slobodu, a koja je izrečena presudom krivičnog suda pored ili umjesto neke kazne.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti će se razmeniti u Beču.

Član 29.

1. Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.

2. Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica ga može pismeno otkazati diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od 6 mjeseci.

Član 30.

Stupanjem na snagu ovog ugovora stavljaju se van snage čl. 19. do 22. i čl. 24. do 28. Ugovora između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Republike Austrije o uzajamnom pravnom saobraćaju od 16. decembra 1954, kao i čl. 23. i 47. navedenog ugovora, ako se odnose na krivične stvari.

Sačinjeno u Beogradu, 1. februara 1982. godine, u dva originala na srpskohrvatskom i njemačkom jeziku, pri čemu oba teksta imaju istu važnost.

UGOVOR
O IZDAVANJU IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE
I REPUBLIKE AUSTRIJE OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE*

Obaveza izdavanja

Član 1.

Države ugovornice obavezuju se da će, prema niže navedenim odredbama i uslovima, jedna drugoj na molbu izdavati lica koja se gone u državi molilji zbog sudski kažnjivog djela ili se traže radi izvršenja sudske kazne preventivne mjere.

Krivična djela za koja ima mjesta izdavanju

Član 2.

1. Izdavanje će se odobriti radi gonjenja zbog djela za koje je prema pravu obje države ugovornice propisana kazna lišenja slobode ili preventivna mjera preko jedne godine stroža kazna.

2. Izdavanje radi izvršenja pravosnažno izrečene kazne preventivne mjere zbog jednog ili više djela navedenih u stavu 1. ovog člana odobriće se ako trajanje kazne preventivne mjere, odnosno njihov ostatak koji treba da se izvrši iznosi najmanje 4 meseca. Izdavanje će se takođe odobriti ako je potrebno izvršiti više kazni ili preventivnih mjera čiji je zbir najmanje 4 mjeseca.

3. Ako se izdavanje odobrava prema stavu 1. ili 2. ovog člana, ono se istovremeno ili naknadno odobrava i zbog drugih sudskih kažnjivih djela prema pravu obje države ugovornice i radi izvršenja kazni lišenja slobode izrečenih za takva djela preventivnih mjera kod kojih se ne stiču vremenski uslovi utvrđeni u navedenim stavovima.

Neizdavanje sopstvenih državljana

Član 3.

Državljeni zamoljene države se neće izdavati.

Odbijanje izdavanja zbog azila međunarodno-pravnih obaveza.

Član 4.

Izdavanje se neće odobriti:

- 1) ako lice čije se izdavanje traži uživa azil na teritoriji zamoljene države;
- 2) ako bi izdavanje bilo u suprotnosti sa obavezama zamoljene države iz multilateralnih ugovora.

Politička krivična djela

Član 5.

1. Izdavanje se neće odobriti ako se traži zbog djela koje, po mišljenju zamoljene države, predstavlja krivično djelo političkog karaktera.

* Ugovor objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, 2/1983, a stupio na snagu 1.01. 1984. godine.

2. Kao krivično djelo političkog karaktera neće se smatrati djelo protiv života, uključujući tu i pokušaj i saučesništvo, kao i svako drugo krivično djelo kod kojeg, uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinačnog slučaja, a naročito način izvršenja, primijenjena zapriječena sredstva težinu nastale očekivane posljedice, kriminalni karakter djela preteže nad političkim.

Vojna krivična djela

Član 6.

Izdavanje se neće odobriti ako se traži zbog djela koje se, po mišljenju zamoljene države, sastoji isključivo u povredi vojnih dužnosti.

Fiskalna krivična djela

Član 7.

Izdavanje se neće odobriti za djelo koje, po mišljenju zamoljene države, isključivo predstavlja povredu propisa o porezima, monopolu, carini ili devizama ili povredu propisa o kontingentiranju robe ili o spoljnoj trgovini.

Načelo ne bis in idem

Član 8.

1. Izdavanje se neće odobriti ako je prema licu za koje se traži izdavanje u zamoljenoj državi krivični postupak pravnosnažno okončan za djelo zbog kog se traži izdavanje.

2. Oslobođenje obustava samo zbog nedostatka sudske nadležnosti ne isključuje izdavanje.

3. Izdavanje se takođe neće odobriti ako je lice koje treba da se izda pravnosnažno oslobođeno oglašeno krivim u trećoj državi za djelo za koje se traži izdavanje ako je izrečena kazna preventivna mjera izvršena ili oprostena, ako je neizvršeni dio kazne oprostena, ako je izvršenje kazne preventivne mjere zastarjelo prema pravu treće države.

Zastarjelost

Član 9.

Izdavanje se neće odobriti ako je krivično gonjenje ili izvršenje kazne preventivne mjere zastarjelo prema pravu jedne od država ugovornica.

Smrtna kazna

Član 10.

Ako je prema pravu države molilje za djelo na kome se zasniva molba za izdavanje propisana smrtna kazna, a ta kazna nije propisana prema pravu zamoljene države, u državi molilji umjesto smrtne kazne smije se izreći ili izvršiti samo kazna lišenja slobode.

Sudska nadležnost zamoljene države

Član 11.

1. Neće se odobriti izdavanje zbog djela koje podliježe sudskoj nadležnosti zamoljene države.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, izdavanje se može odobriti ako se odobrava zbog nekog drugog djela i kada je neophodna krivično-pravna ocjena svih djela u državi molilji u interesu otkrivanja istine, zbog odmjjeravanja kazne i iz drugih razloga važnih za krivični postupak i zbog izvršenja kazne resocijalizacije lica koje treba da se izda.

Posebni slučajevi

Član 12.

1. Izdavanje se neće odobriti za djelo za koje prema pravu obije države ugovornice propisana kazna lišenja slobode ili preventivna mjera ne prelazi pet godina i ako bi izdavanje očigledno nesrazmjerno teško pogodilo lice koje treba da se izda zbog njegovog uzrasta, dugog boravka u zamoljenoj državi ili iz drugih ozbiljnih razloga koji leže u njegovim ličnim prilikama.

2. Ako se izdavanje ne odobrava iz razloga u stavu 1. ovog člana, zamoljena država ispitaće da li se protiv lica koje treba izdati može pokrenuti krivični postupak zbog djela na kome se zasniva molba za izdavanje. O rezultatu tog ispitivanja i pokrenutog krivičnog postupka treba obavijestiti državu molilju.

Amnestija

Član 13.

Amnestija data u zamoljenoj državi isključuje izdavanje samo ako djelo podliježe sudskoj nadležnosti te države.

Vanredni sudovi

Član 14.

Lice čije se izdavanje traži ne smije biti izvedeno pred vanredni sud u državi molilji. Neće se odobriti izdavanje radi izvršenja kazne preventivne mjere koju je izrekao takav sud.

Pretpostavke za gonjenje

Član 15.

Nepostojanje izjave oštećenog koja je prema pravu zamoljene države potrebna za pokretanje krivičnog postupka ne sprečava izdavanje.

Osuda u odsustvu

Član 16.

Radi izvršenja kazne preventivne mjere koja je prvenstveno dosuđena na osnovu sudskog postupka sprovedenog u odsutnosti lica koje treba da se izda, izdavanje će se odo-

briti samo ako država molilja garantuje da će se krivični postupak poslije izručenja ponovo sprovesti prema njenim pravnim propisima u prisustvu izdatog lica.

Načelo specijalnosti

Član 17.

1. Za djelo učinjeno prije predaje na koje se odobrenje za izdavanje ne odnosi ili koje je po nekom drugom osnovu nastalo prije predaje, izdato lice ne smije se ni goniti ni osuditi, niti podvrgnuti nekom drugom ograničenju lične slobode, niti dalje izdati trećoj državi.

2. Ograničenje iz stava 1. ovog člana prestaje:

a) ako se država koja je izdala lice saglasi sa krivičnim gonjenjem ili sudskom kaznom preventivnom merom. Molbi za saglasnost prilažu se dokumenta predviđena u članu 19. ovog ugovora i zapisnik sačinjen pred sudom iz kog se može videti stav izdate osobe u vezi sa nameravanim proširenjem krivičnog gonjenja ili izvršenjem kazne. Saglasnost se daje kad delo na kome se zasniva molba, prema ovom ugovoru, povlači za sobom obavezu za odobrenje izdavanja;

b) ako izdato lice posle konačnog puštanja na slobodu boravi duže od 45 dana u državi molilji, iako je moglo i smelo da je napusti, ako se posle napuštanja to države dobrovoljno ponovo tamo vrati.

3. Ako se u toku postupka u državi molilji promeni pravna kvalifikacija dela koja je postojala u postupku izdavanja, izdato lice može biti gonjeno ili suđeno samo ako je i prema novoj pravnoj kvalifikaciji činjeničnog stanja dozvoljeno izdavanje.

4. U toku navedenom u stavu 2. take b) ovog člana, izdatom licu će se dozvoliti izlazak iz zemlje, osim ako je po izdavanje učinilo novo delo. U tom slučaju, rok naveden u stavu 2) tačka b) ovog člana počinje da teče tek kada izdato lice i u krivičnom postupku koji je pokrenut zbog dela bude konačno pušteno na slobodu.

Predaja predmeta

Član 18.

1. Ako se odobri izdavanje lica, bez posebne molbe se odobrava i predaja predmeta:

a) koji mogu da posluže kao dokazno sredstvo;

b) koje je lice koje treba da se izda steklo krivičnim djelom ili unovčavanjem predmeta koji potiču iz krivičnog djela.

2. Ako izdavanje koje bi prema ovom ugovoru bilo dozvoljeno ne može da se odobri zbog toga što je lice koje treba da se izda pobjeglo, umrlo, nije moglo biti pronađeno na suverenoj teritoriji zamoljene države, predaja predmeta će se ipak odobriti.

3. U svakom slučaju ne dira se u prava zamoljene države trećih lica na predmetima. S obzirom na takva prava, poslije završetka postupka u državi molilji predmeti se vraćaju što prije i besplatno zamoljenoj državi. Ako bi takva prava bila povrijeđena predajom, predaja se neće dozvoliti.

4. Za predaju predmeta prema ovom članu ne primjenjuju se propisi o uvozu i izvozu predmeta i deviza.

Dokumentacija

Član 19.

1. Molbi za izdavanje prilaže se primjerak ovjereni prijepis (kopija) naloga za privaranje, izvršne osuđujuće prakse, odluke o izricanju preventivne mjere ili nekog drugog dokumenta istog dejstva. Ova dokumenta mora potpisati nadležni sudija i moraju imati službeni pečat.

2. Ako to nije sadržano u dokumentima iz stava 1. ovog člana, prilaže se i:

- a) opis djela, sa navođenjem vremena i mjesta izvršenja;
- b) pravna kvalifikacija djela i prijepis zakonskih odredaba koje treba primjeniti koje su primjenjene;
- v) u slučaju molbe za izdavanje radi izvršenja kazne preventivne mjere – dokumenta iz kojih proizlazi izvršnosti odluke;
- g) što tačnije podaci o licu čije se izdavanje traži, njegovom državljanstvu, prebiva-lištu ili boravištu.

Dopuna dokumentacije

Član 20.

Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražiće potrebnu dopunu. Za podnošenje ove dopune ona može da odredi primjeran rok, koji se može produžiti na obrazloženu molbu. U nedostatku dopune, o molbi za izdavanje odlučivaće se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Način opštenja

Član 21.

1. Molbe prema ovom ugovoru dostavljaju se pismeno.

2. Prepiska u stvarima izdavanje i tranzita, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, vršiće se između Saveznog sekretarijata za pravosuđe i organizaciju savezne uprave Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Saveznog ministarstva za pravosuđe Republike Austrije. Ovim načinom diplomatski put nije isključen.

Jezik i legalizacija

Član 22.

Molbe koje se podnose prema ovom ugovoru i dokumentacija koja treba da se priloži sačinjavaju se na jeziku države molilje. Njihova legalizacija nije potrebna. Prevodi se prilažu.

Pronalaženje i pritvor u postupku izdavanja

Član 23.

Ako država molilja postavi zahtjev za izdavanje koji odgovara odredbama ovog ugovora i dokaže da se lice čije izdavanje traži nalazi na suverenoj teritoriji zamoljene države, zamoljena država neodložno preduzima mjere potrebne za njegovo pronalaženje. Ako je

potrebno, ona to lice pritvara prema svom pravu i donosi druge mjere radi sprečavanja njegovog bjekstva.

Privremeni pritvor u postupku izdavanja

Član 24.

1. U hitnim slučajevima, država molilja može tražiti privremeno pritvaranje traženog lica. Takvu molbu mogu da upute pravosudni organi i najviše organi unutrašnjih poslova jedne države ugovornice odgovarajućim organima pravosuđa, unutrašnjih poslova druge države ugovornice. Zamoljena država odlučuje prema svom pravu o izricanju pritvora određivanju drugih mjera radi sprečavanja bjekstva traženog lica.

2. U zahtevu za privremeno pritvaranje navodi se da se raspolaže jednom od isprava navedenih u članu 19. stav 1) ovog ugovora i da postoji namjera da se podnese molba za izdavanje. Zahtev treba da sadrži i kratak opis djela, uz navođenje vremena i mjesta izvršenja, zapriječene kazne, kazne koja treba da se izvrši ili preventivne mjere, kao i što tačnije podatke o licu koje treba da se izda, njegovom državljanstvu i prebivalištu boravištu.

3. Zahtev iz stava 1. ovog člana može se podnijeti i poštom, teleksom putem Međunarodne organizacije krivične policije - INTERPOLA. Država molilja će biti odmah obaviještena u kojoj mjeri je udovoljeno njenom zahtjevu.

4. Privremeni pritvor se može ukinuti ako molba za izdavanje i dokumentacija navedena u članu 19. ovog ugovora ne bude dostavljena u roku od 30 dana. Privremeni pritvor ni u kom slučaju ne smije trajati duže od 45 dana od dana pritvaranja. Privremeni pritvor može se uvijek ukinuti ako zamoljena država preduzima druge mjere koje smatra nužnim za sprovođenje bjekstva traženog lica.

5. Ukidanje privremenog pritvora ne sprječava ponovo pritvaranje niti izdavanje ako molba za izdavanje bude kasnije prispela.

Inicijativa za izdavanje

Član 25.

1. Ako nadležni organi jedne države ugovornice saznaju da se na suverenoj teritoriji te države ugovornice nalazi lice čije izdavanje može tražiti druga država ugovornica, oni mogu privremeno da pritvore to lice. Druga država ugovornica treba da bude odmah o tome obaviještena, na način iz člana 24. stav 3. ovog ugovora, uz navođenje vremena i mjesta pritvaranja.

2. Država ugovornica obaviještena po stavu 1. ovog člana saopštava, najkasnije 15 dana od dana prijema obaveštenja o pritvoru, da li će podnijeti molbu za izdavanje. Molba za izdavanje mora da se dostavi u roku od 30 dana od dana obavještenja da će se tražiti izdavanje.

3. Pritvor se ukida ako se u roku iz stava 2. ovog člana ne najavi molba za izdavanje i saopšti da se izdavanje ne traži.

4. Ukidanje privremenog pritvora ne sprječava ponovno pritvaranje i izdavanje ako molba za izdavanje bude kasnije prispjela.

Odluka o molbi za izdavanje

Član 26.

1. Zamoljena država što prije odlučuje o izdavanju i o svojoj odluci obavještava državu molilju.
2. Potpuno ili djelimično odbijanje izdavanja treba obrazložiti.

Postojanje više molbi za izdavanje

Član 27.

1. Ako izdavanje traži država ugovornica i treba država, zamoljena država odlučuje o prvenstvu uzimajući u obzir sve okolnosti, naročito mjesto izvršenja krivičnog dela, redoslijed prispjelih molbi, državljanstvo lica koje treba da se izda, mogućnost njegovog daljeg izdavanja i, ako se molba odnosi na razna djela, težinu tih djela.
2. Ako su molbe zasnovane na raznim djelima i ako se daje prednost molbi treće države, zamoljena država će drugoj državi ugovornici, zajedno sa odlukom o molbi za izdavanje, saopštiti u kojoj mjeri se ona slaže sa eventualnim daljnim izdavanjem iz treće države drugoj državi ugovornici.

Predaja lica koje se izdaje

Član 28.

1. U slučaju odobrenja izdavanja, zamoljena država saopštava kada je spremna za predaju. Države ugovornice se dogovaraju o vremenu i mjestu predaje i za vrijeme predaje saopštavaju u kom vremenu se lice koje se izdaje nalazilo u pritvoru radi izdavanja.
2. Lice koje treba da se izda može se pustiti na slobodu ako se ne preuzme u roku od 15 dana od dana kada je zamoljena država spremna za predaju. Poslije isteka 30 dana od tog dana ono se u svakom slučaju pušta iz pritvora i molba za izdavanje se smatra bespredmetnom.
3. Ako je predaja lica koje treba da se izda, spriječena zbog njegovog zdravstvenog stanja ili drugih vanrednih razloga, države ugovornice će se o tome uzajamno obavijestiti i po prestanku smetnji dogovoriti o utvrđivanju novog termina za predaju, od kada će se računati rokovi iz stava 2. ovog člana.

Odlaganje i uslovna predaja

Član 29.

1. Zamoljena država može poslije odobrenja izdavanja da odloži predaju lica koje treba da se izda da bi sprovela krivični postupak protiv njega zbog nekog drugog krivičnog djela ili da bi izvršila kaznu lišenja slobode ili preventivnu mjeru koju su izrekli njeni sudovi.
2. Ako se odloži predaja, zamoljena država, na zahtjev države molilje, može da joj privremeno preda lice koje treba da se izda, radi sprovođenja hitnih procesnih radnji. Procesne radnje treba bliže opisati u molbi.

3. Država molilja će državi u pritvoru lice koje je privremeno predato i vratiće ga odmah poslije sprovođenja procesne radnje. Pritvor proveden na suverenoj teritoriji države molilje uračunaće se u kaznu koja će se izreći ili je izrečena u zamoljenoj državi.

Prateće osoblje

Član 30.

1. Prateće osoblje koje treba da dovede lice koje se izdaje na suverenu teritoriju druge države ugovornice ili da ga odvede sa te teritorije, ima pravo da na suverenoj teritoriji druge države ugovornice preduzima potrebne mjere do predaje poslije preuzimanja lica koje se izdaje da bi spriječilo njegovo bjekstvo.

2. Pratećom osoblju je dozvoljeno da pri obavljanju službene dužnosti na suverenoj teritoriji druge države ugovornice nosi službenu odjeću, potrebno služeno oružje i predmete opreme. Oružje se smije upotrijebiti samo u slučaju nužne odbrane.

Stvarna predaja predmeta

Član 31.

1. Predmeti čija je predaja odobrena prema članu 18. ovog ugovora predaju se, ako je moguće, istovremeno sa licem koje se izdaje.

2. Predaja predmeta radi uručivanja oštećenom može da se obavi uz saglasnost druge države ugovornice još prije odobrenja predaje lica ako je lice koje se izdaje saglasno sa neposrednim vraćanjem predmeta oštećenom.

Primjena procesnog prava i obavještenja

Član 32.

1. Ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, za postupak u vezi sa izdavanjem i pritvor na suverenoj teritoriji zamoljene države primjenjuje se njeno pravo.

2. Ako se lice izdaje radi krivičnog gonjenja, država molilja obavještava zamoljenu državu o rezultatu krivičnog postupka. Ako o tome postoji pravosnažna odluka, dostavlja se primjerak ili ovjereni prijepis (kopija) te odluke.

Tranzit

Član 33.

1. Tranzit lica koje treba da izda država jednoj državi ugovornici preko teritorije druge države ugovornice biće odobren pod istim uslovima kao izdavanje.

2. Ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, njegove odredbe važe i za tranzit.

3. Zamoljena država može da odbije tranzit ako se molba odnosi na lice protiv koga se u toj državi vodi krivični postupak, postoji izvršna osuđujuća presuda, ili ako bi tranzit mogao da povrijedi bitne interese te države.

4. Za vrijeme trajanja tranzita zamoljena država treba da drži u pritvoru lice koje se tranzitira. Zbog djela koja su učinjena prije tranzita, ona to lice ne smije da goni niti da mu izrekne kaznu preventivnu mjeru bez saglasnosti države koja treba da izvrši izdavanje.

5. Neće se odobravati tranzit sopstvenih državljana.

Tranzit vazdušnim putem

Član 34.

1. Ako u izvršenju izdavanja jedno lice treba da se prebaci iz treće države u državu ugovornicu vazdušnim putem, bez međuslijetanja preko suverene teritorije druge države ugovornice, nije potrebno izričito odobrenje države ugovornice preko koje se prelijeće. Tu državu će država molilja unapred obavijestiti o tome da postoji jedan od dokumenata u članu 19. stav 1) ovog ugovora, da lice koje se prevozi nije državljanin države ugovornice preko koje se prelijeće, da se lice ne goni zbog djela vojno-političkog karaktera, da se prema njemu neće izvršiti ni jedna kazna preventivna mjera dosuđena za takvo djelo i da nije u pitanju slučaj iz člana 10. ovog ugovora.

2. U slučaju nepredviđenog međuslijetanja na suverenu teritoriju države preko koje se prelijeće, obavještenje u smislu stava 1. ovog člana ima ista dejstva kao molba za pritvaranje koja je predviđena u članu 24. ovog ugovora.

Tranzitiranje radi izvršenja

Član 35.

Odredbe o tranzitu (čl. 33. i 34. ovog ugovora) primijenice se analogno i na predavanje lica koje se tranzitira preko suverene teritorije jedne države ugovornice na suverenu teritoriju druge države ugovornice radi izvršenja kazne preventivne mjere koju je izrekao sud treće države za neko krivično djelo. Isto važi ako je neko lice osuđeno u jednoj državi ugovornici i sprovodi se radi izvršenja kazne, preko suverene teritorije druge države ugovornice na suverenu teritoriju treće države.

Troškovi

Član 36.

Troškovi koji su nastali u vezi s izdavanjem, uslovnom predajom lica u smislu člana 29. stav 2. ovog ugovora predajom predmeta na njenoj teritoriji snosi zamoljena država. Država molilja snosi troškove avionskog prevoza koji su nastali zbog predavanja koja je na njen zahtjev izvršena vazdušnim putem i troškove koji su nastali zbog tranzita.

Definicije

Član 37.

(I) U smislu ovog ugovora, "jezik države molilje" podrazumijeva:

- a) za cjelokupnu teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - srpsko-hrvatski; hrvatskosrpski, slovenački i makedonski jezik;
- b) za teritoriju Republike Austrije - njemački jezik.

(2) U smislu ovog ugovora, pojam "preventivna mjera" označava:

- a) U Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - mjere bezbjednosti, vaspitne mjere i mjere zaštitnog nadzora u vezi sa uslovnom osudom, koje su predviđene u krivičnom zakonodavstvu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- b) U Republici Austriji - svaka mjera koja ograničava slobodu koja je izrečena presudom krivičnog suda pored ili umjesto neke kazne.

-
- (3) U smislu ovog ugovora, "pravosudnim organima" smatraju se:
- a) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - redovni sudovi, javna tužilaštva i Savezni sekretarijat za pravosuđe i organizaciju savezne uprave;
 - b) u Republici Austriji - sudovi, državna tužilaštva i Savezno ministarstvo za pravosuđe.
- (4) U smislu ovog ugovora, "najvišim organima unutrašnjih poslova" smatraju se:
- a) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove;
 - b) u Republici Austriji - Savezno ministarstvo za unutarnje poslove.
- (5) Ako je trajanje izvršenja preventivne mjere neodređeno, za ocjenu da li ona iznosi najmanje 4 mjeseca (član 2. stav 2. ovog ugovora) mjerodavan je trenutak u kome mjera najkasnije mora da se ukine prema pravu države molilje.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti razmjenjuju se u Beču.

Član 39.

1. Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.

2. Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Ugovor može pismeno otkazati svaka država ugovornica diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od 6 mjeseci.

Sačinjeno 1. februara 1982. godine u Beogradu, u dva originalna primjerka na srpskohrvatskom i njemačkom jeziku, pri čemu oba teksta imaju istu važnost.

**UGOVOR
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE
I REPUBLIKE AUSTRIJE
OD 1. FEBRUARA 1982. GODINE***

**DIO I
OPŠTE ODREDBE**

Obaveza nadzora i izvršenja

Član 1.

(1) Države ugovornice se obavezuju da na molbu, prema niže navedenim odredbama i uslovima, uzajamno vrše:

- 1) nadzor nad licima kojima je u jednoj državi ugovornici sud pravosnažno izrekao uslovnu krivičnu sankciju za vrijeme trajanja provjeravanja;
- 2) izvršenje kazne zatvora preventivne mjere koju je pravosnažno izrekao sud jedne države ugovornice.

(2) Nadzor izvršenje će se sprovesti u jednoj državi ugovornici samo ako je osuđeno lice državljanin te države ugovornice i u njoj ima svoje prebivalište ili boravište.

Sudske odluke koje podliježu nadzoru ili izvršenju

Član 2.

Nadzor ili izvršenje sprovede se samo ako je djelo na kome se zasniva odluka sudski kažnjivo prema pravu obje države ugovornice.

Politička krivična djela

Član 3.

(1) Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako djelo na kome se zasniva sudska odluka prema mišljenju zamoljene države predstavlja krivično djelo političkog karaktera.

(2) Neće se smatrati krivičnim djelom političkog karaktera djelo kod kojeg, uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinačnog slučaja, naročito način izvršenja, primjenjivana zapriječena sredstva težinu nastalih očekivanih posljedica, kriminalni karakter djela preteže nad političkim.

Vojna krivična djela

Član 4.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako se djelo na kome se zasniva sudska odluka, prema mišljenju zamoljene države, sastoji isključivo u povredi vojnih dužnosti.

* Ugovor objavljen u " Službenom listu SFRJ" - Međunarodni ugovori, br. 6/1983, a stupio na snagu 1. 01. 1984. godine.

Fiskalna krivična djela

Član 5.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako djelo na kome se zasniva sudska odluka, prema mišljenju zamoljene države, isključivo predstavlja povredu propisa o porezima, monopolu, carini ili devizama, povredu propisa o kontingentiranju robe ili spoljnoj trgovini.

Zastarjelost

Član 6.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako je izvršenje kazne preventivne mjere zastarjelo prema pravu jedne od država ugovornica.

Vanredni sudovi

Član 7.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako je odluku donio vanredni sud.

Osuda u odsustvu

Član 8.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako je sudska odluka donijeta u odsutnosti osuđenog lica.

Načelo ne bis in idea

Član 9.

1. Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako je osuđeno lice u zamoljenoj državi već pravosnažno osuđeno za isto djelo ili je oslobođeno iz nekog drugog razloga, osim zbog nedostatka sudske nadležnosti.

2. Osuda u trećoj državi sprječava nadzor izvršenje samo ako je kazna koja je tamo izrečena nad osuđenim licem potpuno izvršena ili oproštena ili oproštena za neizvršeni dio.

3. Ako je u državi ugovornici koja treba da preuzme nadzor ili izvršenje u toku krivični postupak protiv osuđenog lica za djelo na kome se zasniva zahtjev i ako je preuzet nadzor ili izvršenje, to država ugovornica privremeno obustavlja krivični postupak. Ona stiče pravo za ponovno krivično gonjenje ako osuđeno lice izbjegne nadzor ili izvršenje. Država koja je preuzela nadzor ili izvršenje konačno obustavlja krivični postupak ako je kazna ili preventivna mjera potpuno izvršena ili oproštena.

Javni poredak

Član 10.

Nadzor ili izvršenje neće se sprovesti ako bi izvršenje molbe moglo da ugrozi bezbjednost zamoljene države ako je u suprotnosti sa principima njenog pravnog poretka.

Dio II NADZOR

Načela nadzora Član 11.

Ako se lice koje u jednoj državi ugovornici ima prebivalište ili boraviste osudi u drugoj državi ugovornici (u daljem tekstu: država koja je donijela presudu) za krivično djelo na uslovnu krivičnu sankciju uz određivanje vremena provjeravanja, svaka država ugovornica može molbom zatražiti da se nadzor sprovede u onoj državi u kojoj osuđeno lice ima prebivalište boravište (u daljem tekstu: država koja vrši nadzor).

Mjere nadzora Član 12.

1. Nadzor (član 1. stav 1. tačka 1) se sastoji, s jedne strane, u izricanju mjera koje su predviđene prema pravu države koja vrši nadzor i koje su usmjerene na poboljšanje i na ponovno uključivanje osuđenog lica u život u zajednici i, s druge strane, u nadzoru nad njegovim ponašanjem da bi se, po potrebi, moglo obezbijediti opozivanje uslovno izrečene krivične sankcije.

2. Pri izricanju mjera potrebnih za nadzor uvažavaće se što više mjere izrečene u državi koja je donijela presudu.

3. Mjere nadzora izrečene u državi koja vrši nadzor ne smiju biti ni u kom slučaju strože, prema vrsti i trajanju od mjera izrečenih u državi koja je donijela presudu.

4. Za opoziv uslovne krivične sankcije isključivo je nadležna država koja je donijela presudu.

5. Nadzor se isključivo sprovodi prema pravu države koja vrši nadzor.

Odobrenje nadzora Član 13.

1. Na osnovu zahtjeva, uz koji treba priložiti dokumenta navedena u članu 28. ovog ugovora, zamoljena država obavještava državu molilju u kojoj je mjeri udovoljeno molbi. Potrebno ili delimično odbijanje treba obrazložiti.

2. Država koja vrši nadzor saopštava državi koja je donijela presudu uslove i mjere nadzora kojima je potčinjeno osuđeno lice u toku vremena provjeravanja.

3. Država koja vrši nadzor obavještava, što je moguće prije, državu koja je donijela presudu o svim okolnostima koje bi mogle da izazovu opoziv uslovne krivične sankcije; ona u svakom slučaju obavještava državu koja je donijela presudu u momentu isteka vremena provjeravanja o svim okolnostima koje se odnose na nadzor.

Obavještenja Član 14.

1. Država koja je donijela presudu neodložno obavještava državu koja vrši nadzor o svim okolnostima koje bi mogle uticati na nadzor. Ona je posebno obavještava o pomilovanju, amnestiji o opozivu uslovne krivične sankcije.

2. Ako država koja je donijela presudu opozove uslovnu krivičnu sankciju, njoj je prepušteno da državu koja vrši nadzor na osnovu ovog ugovora zamoli za izvršenje kazne preventivne mjere.

Dejstvo nadzora

Član 15.

Ako je preuzet nadzor, dalje mjere izvršenja u državi koja je donijela presudu privremeno se obustavljaju. Pravo države koja je donijela presudu na izvršenje konačno prestaje ako u vremenu provjeravanja nije nastala ni jedna okolnost koja prema pravu države koja je donijela presudu izaziva opoziv uslovne krivične sankcije.

Dio III

IZVRŠENJE

Načela izvršenja

Član 16.

1. Ako se lice koje u jednoj državi ugovornici ima prebivalište- boravište pravosnažno osudi u drugoj državi ugovornici (u daljem tekstu: država izricanja presude) na kaznu zatvora za krivično djelo ili se za to krivično djelo izrekne preventivna mjera, svaka država ugovornica molbom može zatražiti da se izvršenje kazne preventivne mjere sprovede u onoj državi u kojoj osuđeno lice ima prebivalište boravište (u daljem tekstu: država izvršilac).

2. Ni jedna odredba ovog ugovora ne isključuje pravo osuđenog lica, njegovog zakonskog zastupnika, bračnog druga, srodnika u prvoj liniji ili braće i sestara, na podnošenje molbe za prenošenje izvršenja.

Pretpostavke za izvršenje

Član 17.

1. Pored slučajeva predviđenih u čl. 2. do 10. ovog ugovora, izvršenje se neće sprovesti:

- 1) ako osuđeno lice neda saglasnost za izvršenje;
- 2) ako se osuđeno lice nalazi u zatvoru u državi izricanja presude, a u vrijeme podnošenja molbe treba da se izvrši kazna zatvora preventivna mjera u trajanju manje od četiri mjeseca.

2. Izvršenje se neće prenijeti:

- 1) ako osuđeno lice uživa azil u državi izricanja presude;
- 2) ako prenošenje izvršenja ne bi bilo u saglasnosti sa obavezama države izricanja presude iz multilateralnih sporazuma.

3. Za ocjenu pretpostavke iz stava 1. tačka 2. ovog člana sabiraju se kazne zatvora preventivne mjere ili ostaci kazni zatvora preventivnih mjera koji treba da se izvrše.

4. (4) Ako osuđeno lice nije u mogućnosti da da pravnovaljanu saglasnost za izvršenje, saglasnost zakonskog zastupnika (punomoćnika) treba pribaviti prema pravu one države u kojoj boravi osuđeno lice.

Sopstveni državljani

Član 18.

Sopstveni državljani se ne predaju u svrhu izvršenja kazne ili preventivne mjere.

Obaveznost utvrđenog činjeničnog stanja

Član 19.

1. U slučaju izvršenja država izvršilac je vezana za utvrđene činjenice na kojima se zasniva sudska odluka.

2. Za odluku o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka isključivo je nadležna država izricanja presude.

3. Ako se sudska odluka na kojoj se zasniva molba za izvršenje naknadno ukine izmijenjeni u državi izricanja presude ta država će o tome neodložno obavijestiti državu izvršioca.

Pomilovanje i amnestija

Član 20.

Pomilovanje i amnestiju u korist osuđenog lica mogu da daju i država izricanja presude i država izvršilac. Ako takve mjere preduzima država izricanja presude, ona neodložno obavještava o tome državu izvršioca.

Izvršenje

Član 21.

Izvršenje, uključujući i uslovni otpust, sprovodi se isključivo prema pravu države izvršioca.

Odobrenje izvršenja

Član 22.

Na osnovu molbe kojoj treba priložiti dokumenta navedena u članu 28. ovog ugovora, zamoljena država obavijestiti državu molilju u kojoj mjeri je udovoljeno molbi. Svako potpuno ili djelimično odbijanje treba obrazložiti.

Postupak izvršenja

Član 23.

1. Ako se preuzme izvršenje, sudovi države izvršioca, uzimajući u obzir kaznu zatvora ili preventivnu mjeru izrečenu u državi izricanja presude, određuju kaznu zatvora ili preventivnu mjeru koju treba izvršiti prema svom pravu.

2. Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđeno lice ne smije ni u kom slučaju da se dovede u teži položaj nego što bi ga imalo u državi izricanja presude.

3. Vrijeme provedeno u zatvoru države izricanja presude uračunaće se potpuno u kaznu zatvora preventivnu mjeru koja treba da se izdržava u državi izvršiocu.

Razdvajanje kazne

Član 24.

1. Ako se osuda zasniva na više djela, izvršenje može da uslijedi samo za dio kazne zatvora koji se odnosi na pojedina od tih djela i onda će država izricanja presude odrediti dio kazne koji se odnosi na ta djela. Država izvršilac ima pravo da državi izricanja presude odredi prikladan rok za donošenje takve odluke.

2. Ako država izricanja presude ne donese takvu odluku u roku iz stava 1. ovog člana, država izvršilac će o tome odlučiti konačno prema svom pravu i svojim načelima o odmjerenju kazne.

Dejstvo izvršenja

Član 25.

1. Ako je izvršenje preuzeto, prestaje dalje izvršenje u državi izricanja presude. Ako se osuđeno lice nalazi u zatvoru u državi izricanja presude, zatvor može trajati do njegove predaje državi izvršiocu.

2. Pravo države izricanja presude na izvršenje konačno prestaje kada je osuđeno lice potpuno izvršilo kaznu ili preventivnu mjeru u državi izvršiocu mu je ona konačno oprostena.

3. Ako osuđeno lice izbjegne izvršenje u državi izvršiocu, država izricanja presude ponovo stiče pravo na izvršenje ostatka kazne. Država izvršilac će neodložno obavijestiti državu izricanja presude o takvim okolnostima.

Predaja

Član 26.

Ako se osuđeno lice nalazi u državi izricanja presude i ono treba da se preda državi izvršiocu radi već odobrenog izvršenja kazne preventivne mjere koja mu je izrečena, na predaju se shodno primenjuju odredbe čl. 28. do 30. Ugovora o izdavanju između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Republike Austrije.

Načelo specijalnosti

Član 27.

1. Ako se lice u sprovođenju izvršenja koje je uslijedilo prema ovom ugovoru predaje iz države izricanja presude državi izvršiocu, ono tamo, zbog djela počinjenog prije predaje iz nekog drugog razloga nastalog prije predaje na koje se ne odnosi odobrenje izvršenja, ne smije da bude gonjeno, osuđeno niti podvrgnuto nekom drugom ograničenju lične slobode, niti izručeno trećoj državi.

2. Ograničenje iz stava 1. ovog člana prestaje:

- a. ako se država koja vrši predaju radi izvršenja saglasi sa krivičnim gonjenjem, izručenjem ili izvršenjem sudske kazne ili preventivne mjere;
- b. ako predato lice poslije njegovog konačnog puštanja na slobodu boravi duže od 45 dana u državi izvršiocu iako je moglo i smjelo da je napusti ili ako se poslije napuštanja te države dobrovoljno tamo ponovo vratilo.

3. Na saglasnost iz stava 2. tačka 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe Ugovora o izdavanju između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Republike Austrije.

Dio IV ZAJEDNIČKE ODREDBE O POSTUPKU

Zahtjevi i dokumentacija Član 28.

1. Zahtjevi se, shodno ovom ugovoru, dostavljaju pismeno.
2. Ako država izricanja presude podnese zahtjev shodno ovom ugovoru, uz zahtjev treba priložiti:
 - 1) primjerak ovjeren prijepis (kopiju) presude, sa potvrdom pravnosnažnosti i, po potrebi, o izvršnosti;
 - 2) prijepis primijenjenih zakonskih odredaba;
 - 3) što tačnije podatke o licu nad kojim treba da se vrši *nadzor u drugoj državi* ugovornici ili koje tamo treba da izdržava izrečenu kaznu preventivnu mjeru, o njegovom državljanstvu i o njegovom mjestu prebivališta-boravišta;
 - 4) po potrebi, potvrdu o vremenu zatvora koje treba uručivati;
 - 5) u slučaju izvršenja zapisnik sačinjen sa osuđenim licem iz koga se vidi saglasnost za izvršenje;
 - 6) ostala dokumenta koja mogu biti od značaja za ocjenu zahtjeva.
3. Ako država koja treba da preuzme nadzor da izvrši kaznu preventivnu mjeru izrečenu u državi izricanja presude podnese zahtev prema ovom ugovoru, uz zahtev treba priložiti:
 - 1) prijepis zakonskih odredaba koje treba primjeniti;
 - 2) što tačnije podatke o licu koje treba nadzirati ili koje treba da izdržava
 - 3) kaznu preventivnu mjeru, o njegovom državljanstvu i njegovom mjestu prebivališta- boravišta;
 - 4) ostala dokumenta koja mogu biti od značaja za ocjenu zahtjeva;
 - 5) ako se lice koje treba da izdržava kaznu preventivnu mjeru u državi izvršiocu već nalazi u toj državi onda i zapisnik sačinjen sa tim licem iz koga je saglasnost za izvršenje.
4. U slučaju zahtjeva iz stava 3. ovog člana, država izricanja presude istovremeno sa odobrenjem zahtjeva dostavlja primjerak prijepis (kopiju) presude na kojoj se nalazi potvrda pravnosnažnosti a, po potrebi, i o izvršnosti, prijepis primijenjenih zakonskih odredbi, kao i potvrdu o vremenu provedenom u zatvoru.

Dopuna dokumentacije Član 29.

Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražiće dopunu. Za podnošenje ove dopune ona može da odredi primjeren rok koji se može produžiti, na obrazloženu molbu. U nedostatku dopune, o molbi za izvršenje odlučivaće se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Način opštenja

Član 30.

1. Pismena korespondencija po ovom ugovoru vršiće se između sekretarijata nadležnog za poslove pravosuđa socijalističke republike ,socijalističke autonomne pokrajine Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, s jedne strane, i Saveznog ministarstva za pravosuđe Republike Austrije, s druge strane. Diplomatski put opštenja time nije isključen.

2. U hitnim slučajevima molbe i saopštenja po ovom ugovoru mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije krivične policije - INTERPOL

Jezik legalizacija

Član 31.

Zahtjevi koji se podnose prema ovom ugovoru i dokumentacija koja treba da se priloži sačinjavaju se na jeziku države molilje. Njihova legalizacija nije potrebna. Prijevodi se ne prilažu.

Troškovi

Član 32.

Troškovi nastali u primjeni ovog ugovora neće se naknađivati. Međutim, država koja moli za predaju lica vazдушnim putem snosi troškove koji su nastali iz te predaje.

Definicije

Član 33.

(1) U smislu ovog ugovora, pod "jezikom države molilje" podrazumijeva se:

- 1) za cjelokupnu teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - srpskohrvatski, hrvatskosrpski, slovenački i makedonski jezik;
- 2) za teritoriju Republike Austrije - njemački jezik.

(2) U smislu ovog ugovora, pojam "preventivna mjera" označava:

- 1) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - mjere bezbjednosti i vaspitne mjere koje su predviđene u krivičnom zakonu, koje izriče krivični sud i koje imaju za posljedicu oduzimanje slobode;
- 2) u Republici Austriji - svaka mjera koja znači oduzimanje slobode i koja je izrečena presudom krivičnog suda pored ili umjesto neke kazne.

(3) Ako je trajanje izvršenja preventivne mjere neodređeno, za ocjenu da li to trajanje iznosi najmanje četiri mjeseca (član 17. stav 1. tačka 2) mjerodavan je trenutak u kome mjera najkasnije mora da se ukine prema pravu države koja je donijela sudsku odluku.

(4) U smislu ovog ugovora, pod pojmom "uslovna krivična sankcija" podrazumijeva se:

- 1) u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - uslovna osuda, uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom i uslovni otpust;
- 2) u Republici Austriji - uslovni oproštaj kazne, uslovni oproštaj preventivnih mjera, uslovni otpust iz kazne zatvora iz preventivne mjere (paragrafi 43 i 45 do 47 Au-

strijskog krivičnog zakonika), kao i uslovna osuda (paragraf 13. Zakona o sudovima za maloljetnike iz 1961. godine).

Dio V
ZAVRŠNE ODREDBE
Član 34.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti razmijenice se u Beču.

Član 35.

Ovaj ugovor će se primjenjivati i na sudske odluke koje su izrečene prije stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 36.

(1) Ovaj ugovor stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.

(2) Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Njega može pismeno otkazati svaka država ugovornica diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci.

Sačinjeno dana 1. februara 1982. godine u Beogradu, u dva originalna primjerka na srpskohrvatskom i njemačkom jeziku, pri čemu oba teksta imaju istu važnost.

**UGOVOR
O UZAJAMNOM PRAVNOM SAOBRAĆAJU IZMEĐU
FNR JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE AUSTRIJE
OD 16. DECEMBRA 1954, GODINE***

**Dio prvi
PРАВNA ZAŠTITA, DOSTAVLJANJE I PРАВNA POMOĆ U
GRADANSKIM STVARIMA**

**Pravna zaštita
Član 1.**

Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i mogu se pred ovim pojavljivati pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

Član 2.

(1) Ako državljani jedne države ugovornice, koji imaju prebivalište, poslovno sjedište u jednoj od država ugovornica, istupaju kao tužioc i umješaci pred sudom druge države ugovornice, ne smije se od njih tražiti obezbjeđenje parničnih troškova ni polaganje predujma sudskih taksa.

(2) Predujam za troškove koje ima da snosi stranka može se zahtijevati od državljana druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

Član 3.

(1) Pravnosnažne i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice, kojima je na osnovu važećih propisa države parničnog suda određeno da tužioc i umješaci naknade parnične troškove ili plate sudske takse, izvršice se na zahtjev na teritoriji druge države ugovornice. Zahtjev za naknadu parničnih troškova treba da stavi stranka kojoj su troškovi dosuđeni, a zahtjev za naplatu sudskih taksa država ovaj zahtjev može se podnijeti neposredno nadležnom sudu ili se može uputiti na način predviđen za upućivanje zamolnica.

(2) Podnosilac zahtjeva treba da priloži: ovjereni prepis izreke odluke sa potvrdom o pravnosnažnosti i izvršnosti, kao i prijevod toga na jezik suda kome se zahtjev podnosi ili upućuje. Tačnost prijevoda treba da potvrdi tumač koji je službeno postavljen u jednoj od država ugovornica; ovjera potpisa tumača nije potrebna.

(3) Odluke navedene u stavu 1 koje je donio sud druge države izvršice se kao i sopstvene odluke, s tim da se stranke neće prethodno saslušavati ali im ostaje pridržano pravo žalbe.

* Ugovor objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 8/1955), a stupio na snagu 13. 12.1955. godine

Član 4.

Državljeni jedne države ugovornice uživaju pred sudovima druge države ugovornice, pod istim uslovima i u istom obimu kao i sopstveni državljani, pogodnosti koje se priznaju s obzirom na prihode i imovno stanje (siromaško pravo).

Član 5.

(1) Uvjerenje potrebno za sticanje pogodnosti navedenih u članu 4 izdavaće državni organi ove države ugovornice u kojoj predlagač ima uobičajeno boravište.

(2) Ako predlagač nema uobičajenog boravišta ni u jednoj od država ugovornica, dovoljno je uvjerenje diplomatsko- konzularnog predstavnika države čiji je on državljanin, nadležnog po mjestu njegovog uobičajenog boravišta.

Član 6.

(1) Državni organ nadležan za izdavanje uvjerenja navedenog u članu 5 stav 1 može tražiti od državnog organa druge države ugovornice obavještenja o prihodima i imovnom stanju predlagača.

(2) Sud koji odlučuje po molbi za priznavanje pogodnosti navedenih u članu 4 zadržava pravo da u granicama svojih ovlaštenja provjeri podnijeta uvjerenja i obavještenja.

Zajedničke odredbe o dostavljanju i pravnoj pomoći

Član 7.

(1) Države ugovornice obavezuju se da će po molbi vršiti dostavljanje i međusobno ukazivati pravnu pomoć u parničnim i vanparničnim stvarima, uključujući i pitanja porodičnog prava i starateljstva; ovo važi i za slučaj kad su u tim stvarima nadležni upravni organi.

(2) U sljedećim odredbama ovog dijela Ugovora imaju se pod sudovima podrazumijevati i upravni organi ukoliko su nadležni za stvari navedene u stavu 1.

Član 8.

Jugoslovenski i austrijski sudovi rade međusobno s jedne strane preko državnih sekretarijata za pravosuđe i upravu narodnih republika Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, a s druge strane preko Saveznog ministarstva pravde Republike Austrije, ukoliko ovim ugovorom nije izričito drukčije određeno (član 17 stav 2).

Član 9.

(1) Zamolnice za dostavljanje i pravnu pomoć sastavljaju se na srpskohrvatskom, slovenačkom, makedonskom i njemačkom jeziku. One moraju biti snabdjevene službenim pečatom organa od kojeg potiču i nije potrebno njihovo ovjeravanje.

(2) Isprave i druga pismena koja se sastavljaju pri rješavanju zamolnica navedenih u stavu 1 moraju se napisati na jednom od jezika navedenih u stavu 1.

Član 10.

Zamolnica treba da sadrži predmet molbe i značenje stranaka po imenu, zanimanju i mjestu prebivališta boravišta. U zamolnici za dostavljanje mora se osim toga označiti adresu primaoca i vrsta pismena koje treba dostaviti, a u zamolnici za pravnu pomoć okolnosti u pogledu kojih treba provesti dokaz, a po potrebi i pitanja koja se imaju postaviti licu koje treba saslušati.

Član 11.

Udovoljenje zamolnicama vrši se po zakonu zamoljene države. Međutim, zahtjevu suda od kojeg potiče zamolnica, da se postupi po nekoj naročitoj formi, udovoljiće se ukoliko se to ne protivi osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene države.

Član 12.

(1) Ako je zamoljeni sud nenadležan, uputiće zamolnicu nadležnom sudu.

(2) Udovoljenje zamolnice može se odbiti samo ako zamoljena država smatra da se udovoljenjem zamolnici ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost, ili da je udovoljenje u suprotnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva.

Član 13.

U svim slučajevima u kojima nije udovoljeno zamolnici obavijestiće se o tome bez odlaganja sud od kojeg potiče zamolnica i to u slučaju upućivanja drugom sudu uz naznaku tog suda, a u slučaju odbijanja uz navođenje razloga.

Dostavljanje

Član 14.

(1) Pismena koja treba dostaviti moraju se sastaviti na jeziku zamoljenog suda ili se mora uz njih priložiti prijevod na taj jezik. Prijevod treba da bude službeno potvrđen kao ispravan od strane tumača koji je službeno postavljen u jednoj od država ugovornica; ovjera potpisa tumača nije potrebna.

(2) Ako pismeno nije sastavljeno na jeziku zamoljenog suda niti je priložen prijevod na taj jezik (stav 1), zamoljeni sud ograničiće se na to da izvrši dostavu predajom pismena primaocu ako je ovaj voljan da ga primi.

Član 15.

Dostavljanje se dokazuje ili dostavnicom, na kojoj treba da bude datum, potpis dostavljača i lica koje je preuzelo pismeno, kao i pečat suda ili uvjerenjem zamoljenog suda iz kojeg proizlaze činjenica, forma i vrijeme dostavljanja.

Član 16.

Sudovi država ugovornica mogu na teritoriji druge države ugovornice dostavljati pismena preko diplomatskih i konzularnih predstavnika svoje države licima koja ne pripadaju

ni državi u kojoj treba izvršiti dostavu niti kojoj trećoj državi. Pri tome se ne smiju primjenjivati prinudna sredstva niti se smije njima prijetiti.

Pravna pomoć

Član 17.

(1) Sudovi kojima su upućene zamolnice za pravnu pomoć udovoljiće ovima i pri tome će, po potrebi, primijeniti ista prinudna sredstva kao i pri udovoljenju zamolnicama za pravnu pomoć sudova sopstvene države. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku parničnih stranaka.

(2) Sud od kojeg potiče zamolnica biće na njegov zahtjev pravovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje; ovo obavještenje vršiće sudovi neposredno preko pošte.

Troškovi dostavljanja i pravne pomoći

Član 18.

(1) Povodom udovoljenja zamolnicama za dostavljanje i pravnu pomoć ne smiju se od države od koje potiče zamolnica zahtijevati nikakve takse niti troškovi. Od toga se izuzimaju samo naknade vještacima.

(2) Sprovođenje vještačenja može se učiniti zavisnim od polaganja predujma kod zamoljenog suda samo ako naknadu vještaku treba da snosi stanka.

Dio drugi

KRIVIČNE STVARI

Dostavljanje i pravna pomoć

Član 19.

Države ugovornice obavezuju se da će u krivičnim stvarima po molbi vršiti dostavljanje i međusobno ukazivati pravnu pomoć.

Član 20.

Dostavljanje se neće vršiti niti će se ukazivati pravna pomoć ako djelo, koje je predmet krivičnog postupka prema zakonima zamoljene države nije sudski kažnjivo ako ono predstavlja političko, čisto vojno, fiskalno krivično djelo.

Član 21.

Izvršenje dostavljanja i pružanja pravne pomoći može se odbiti:

1) ako zamoljena država smatra da je udovoljenje zamolnici podobno da ugrozi njena suverena prava njenu sigurnost, da je udovoljenje u protivnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva;

2) ako je okrivljeni državljanin zamoljene države i ne nalazi se na teritoriji države od koje potiče zamolnica.

Član 22.

Pravna pomoć obuhvata naročito izvršenje sudskih izviđajnih i istražnih radnji, kao što su ispitivanje okrivljenog, saslušavanje svjedoka i vještaka, sudski uviđaj, pretres, oduzimanje predmeta i predavanje akata i predmeta koji se odnose na određeni krivični postupak. Međutim, ovi akti i predmeti predavaće se samo ako se nalaze na čuvanju kod organa zamoljene države i ako se tome ne protive posebni razlozi; njih treba vratiti što je moguće prije.

Član 23.

(1) Ako neko lice, ma čijeg državljanstva ono bilo, primi na teritoriji jedne države ugovornice poziv u nekoj sudskoj krivičnoj građanskoj stvari i dobrovoljno se pojavi pred sudom druge države ugovornice kao svjedok ili vještak ne smije se tamo goniti ili lišiti slobode zbog ranijeg krivičnog djela osuda, kao saokrivljeni u krivičnom djelu koje je predmet postupka u kojem se to lice saslušava kao svjedok vještak. Sa krivičnim djelima i osudama izjednačuju se kažnjive radnje i rješenja o kažnjavanju zbog kojih vode postupak upravni organi odnosno koje su oni doneli.

(2) Međutim, lice navedeno u stavu 1 gubi ovu pogodnost ako, mada je za to imalo priliku, ne napusti teritoriju države od čijeg suda je pozvano u roku od pet dana pošto je prestala potreba njegovog prisustva u sudu.

(3) U zamolnici za dostavljanje poziva treba navesti iznos koji će se isplatiti za pokriće troškova putovanja i boravka. Država od koje potiče zamolnica daće pozvanom licu, na njegovo traženje, predujam za pokriće troškova putovanja i boravka.

Član 24.

(1) Ako je lice koje sud jedne države ugovornice traži kao svjedoka vještaka lišeno slobode na teritoriji druge države ugovornice, može se za njegovu privremenu predaju zamoliti Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije odnosno Savezno ministarstvo pravde Republike Austrije.

(2) Ovoj molbi udovoljiće se ako takvo lice na to pristaje i ako se tome ne protive posebni razlozi. Takvo lice treba da bude vraćeno što je moguće prije. Pri tome de se primijeniti shodno odredba člana 23. stav 1.

Član 25.

Na izvršenje dostavljanja i pružanje pravne pomoći u krivičnim stvarima primjenjuju se shodno odredbe članova 8 do 11, 12 stav 1, 13 do 15 i 17 stav 1.

Obavještavanja o kaznama

Član 26.

(1) Države ugovornice saopštavaće međusobno diplomatskim putem četvorogodišnje prepise kaznenih listova o prvosnažnim osuđujućim presudama koje se odnose na državljanu druge države ugovornice i koje se, po važećim propisima upisuju u kazneni registar.

(2) Isto tako države ugovornice saopštavaće jedna drugoj i kasnije odluke i rješenja koja se odnose na takve presude i unose se u kazneni registar.

(3) Osim toga, države ugovornice dostavljajuće jedna drugoj po molbi u pojedinačnom slučaju izvode iz presuda navedenih u stavu 1.

Član 27.

Države ugovornice davaće jedna drugoj po molbi diplomatskim putem obavještenja o upisima u kazneni registar:

1) koja se odnose na državljane države koja moli takva obavještenja;

2) koja se odnose na druga lica ako se protiv ovih u državi koja moli obavještenje vodi krivični postupak, a ta lica se nalaze u toj državi.

Troškovi

Član 28.

(1) Troškove prouzrokovane izvršenjem dostavljanja i pružanjem pravne pomoći u krivičnim stvarima kao i davanjem obavještenja snosiće ona država ugovornica na čijoj su teritoriji nastali.

(2) Međutim, troškove koji su nastali povodom zamolnice za sprovođenje dokaza vještačenjem za privremeno upućivanje lica koje je lišeno slobode na teritoriji zamoljene države, naknadiće država od koje potiče zamolnica.

Dio treći

ZAOŠTAVŠTINE

Član 29.

(1) Državljeni jedne države ugovornice mogu, prema pravu te države prema pravu druge države ugovornice, izjavom posljednje volje darovanjem za slučaj smrti raspolagati cjelokupnom svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Državljeni jedne države ugovornice mogu, na osnovu zakonskog nasljednog prava ili prava na nužni dio, na osnovu izjave posljednje volje darovanja za slučaj smrti, sticati u drugoj državi ugovornici imovinska prava pod istim uslovima i u jednakom obimu kao i državljani te države.

Član 30.

Za raspravljanje o nepokretnim stvarima iz zaostavštine i za rješenje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio legat koji se na te stvari odnose isključivo su nadležni sudovi one države ugovornice na čijoj se teritoriji te stvari nalaze.

Član 31.

(1) Za raspravljanje o pokretnim stvarima iz zaostavštine državljana država ugovornica kao i za rješavanje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio legat koji se na te stvari

odnose nadležni su sudovi države kojoj pripada ostavilac ukoliko u ovom ugovoru nije drukčije određeno. Međutim, nadležnost sudova druge države ugovornice ne isključuje se u slučajevima u kojima izvršenje predviđeno u stavu 2 nije više moguće.

**SPORAZUM
IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOCI
U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA
SA POSEBNIM DODATKOM***

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vlade Republike Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima potpisan 26. februara 1996. godine u Splitu u tri originalna primjerka, kao i Poseban dodatak Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima potpisan 26. februara 1996. godine u Splitu.

Član 2.

Tekst Sporazuma i Posebnog dodatka u originalu glasi:

**SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O PRAVNOJ POMOCI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA**

Vlada Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske, su se u želji, da unaprijede pravne odnose među državama, da unaprijede svoju saradnju na području pravosuđa i da olakšaju međusobni pravni promet sporazumjele, da sklope ovaj sporazum.

**I. POGLAVLJE
OPĆE ODREDBE**

Član 1.

1. Državljeni jedne države ugovornice imaju jednaku garanciju svojih prava u postupcima pred sudovima i sudjeluju u postupcima pred sudovima druge države ugovornice pod jednakim uslovima kao njezini državljani.

* Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH" - Međunarodni ugovori br. 1/96

2. Državljeni jedne države ugovornice imaju slobodan pristup sudovima i sudjeluju u postupcima pred sudovima druge države ugovornice pod jednakim uslovima kao njezini državljani.

3. Odredbe gornjih stavova odnose se i na pravne osobe.

Obim pravne pomoći

Član 2.

1. Države ugovornice uzajamno pružaju pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima, na način i u obimu predviđenom ovim sporazumom.

2. Pojam "građanske stvari" u ovom sporazumu obuhvaća i privredne i porodične stvari.

3. Pojam "krivične stvari" u ovom sporazumu obuhvaća krivična djela, privredne prestupe i prekršaje.

4. Pravosudni organi država ugovornica, u skladu sa odredbama ovog sporazuma, pružaju pravnu pomoć i drugim organima koji su po zakonodavstvu države ugovornice nadležni za stvari iz prethodnih stavova ovog člana.

Član 3.

Države ugovornice uzajamno će pružati pravnu pomoć tako, da će dostavljati i uručivati pismena, razmjenjivati obavijesti o pitanjima iz zakonodavstva i krivične evidencije te obavljati pojedine procesne radnje, kao što su: pojedine istražne radnje, dostava materijalnih dokaza, saslušavanje okrivljenih, svjedoka, stranaka, vještaka i drugih osoba, sudski uviđaj, vještačenje i drugo.

Način saobraćanja

Član 4.

1) Nadležni organi država ugovornica saobraćaju, postupajući po ovom sporazumu, sa strane Republike Hrvatske putem Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, sa strane Bosne i Hercegovine putem Ministarstva pravde i opće uprave BiH, a sa strane Federacije Bosne i Hercegovine putem Ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine.

2) Odredba prvog stava ovog člana ne isključuje saobraćanje diplomatskim odnosno konzularnim putem.

3) U hitnim slučajevima nadležni organi države ugovornice mogu upućivati molbe i obavijesti predviđene ovim sporazumom nadležnim organima druge države ugovornice putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Jezik

Članak 5.

1) Molbu za pravnu pomoć (u daljem tekst: molba) i sva ostala pismena, koja je potrebno priložiti u skladu sa odredbama ovog sporazuma, dostavljaju se na jeziku države koja moli za pravnu pomoć (u daljem testu: država moliteljica). Prijevod na jezik države

ugovornice koju se moli za pravnu pomoć (u daljem tekstu: zamoljena država), nije potrebno prilagati.

2) Odgovori na molbe dostavljaju se na jeziku zamoljene države.

Molba za pravnu pomoć

Član 6.

1) Molba za pravnu pomoć mora sadržavati:

1. naziv organa koji moli za pravnu pomoć i organa od kojeg se moli pomoć,
2. opis predmeta u kojem se moli za pomoć; u krivičnim stvarima i zakonski opis krivičnog djela,
3. oznaka podataka koji su važni za provedbu postupka davanja pravne pomoći,
4. ime i prezime, te podatke o rođenju stranaka u postupku, mjesto njihovog stalnog prebivališta, državljanstvo, a za pravne osobe firma odnosno ime i sjedište,
5. ime i prezime mogućih pravnih zastupnika u pojedinim predmetima:

2) Molba i priložena pismena moraju biti potpisana i imati pečat organa koji moli za pravnu pomoć.

Član 7.

1) Pravna pomoć se pruža u skladu sa zakonodavstvom zamoljene države.

2) Nadležni organ, koji pruža zamoljenu pravnu pomoć može pri tom postupati i na način i u obliku koji želi država moliteljica, ukoliko to nije u suprotnosti s propisima zamoljene države.

Član 8.

1) Ako zamoljeni organ nije nadležan za udovoljenje molbi, molbu upućuje nadležnom organu u zamoljenoj državi ugovornici i o tome obavještava državu moliteljicu.

2) Ako molbi nije bilo udovoljeno, potrebno je o tome izvijestiti državu moliteljicu i navesti razloge zašto molbi nije bile udovoljeno. Ako su zajedno sa molbom za pravnu pomoć poslana i druga pismena i ta se vraćaju.

Član 9.

Zamoljena država može odbiti pravnu pomoć ako bi udovoljenje molbi bilo u suprotnosti s njezinim pravnim poretkom bi moglo štetiti njezinoj suverenosti i sigurnosti.

Uručivanje pismena

Član 10.

Molba za uručivanje pismena mora, pored podataka iz odredbe člana 6. ovog sporazuma, sadržavati i adresu osobe kojoj se pismo uručuje.

Član 11.

1) Nadležni organ izvršava uručenje u skladu sa propisima zamoljene države. Na izričitu molbu može se kod uručjenja pismena primijeniti propis države moliteljice, ako to nije u suprotnosti s propisima zamoljene države.

2) Uručenje pismena dokazuje se u skladu sa propisima o uručenju koji važe na teritoriju zamoljene države. Nadležni organ navodi u potvrdi o uručenju vrijeme i mjesto uručenja, te osobi kojoj je pismeno bilo uručeno.

3) Potvrda o uručenju odmah se dostavlja državi moliteljici. Ukoliko uručenje nije moguće, potrebno je državu moliteljicu odmah izvijestiti o razlozima.

Obavijesti o propisima

Član 12.

Države ugovornice će, na molbu, jedna drugu izvijestiti o propisima koji važe ili su važili na njezinom teritoriju, te će, po potrebi, slati i tekstove tih propisa.

Troškovi pružanja pravne pomoći

Član 13.

1) Ako u ovom sporazumu nije drukčije određeno, države ugovornice ne mogu zahtijevati vraćanje troškova koji su nastali radi pružanja pomoći, osim naknade vještaku i naknade troškova vještačenja.

2) Zamoljeni organ može tražiti jamčevinu za troškove iz prvog stava ovog člana.

II. POGLAVLJE PРАВNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

Oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka

Član 14.

Državljeni jedne države ugovornice su pred sudovima druge države ugovornice oslobođeni plaćanja troškova sudskog postupka pod jednakim uslovima i u jednakom obimu kao i državljani te države.

Član 15.

1) O oslobođenju od plaćanja troškova iz člana 14. ovog sporazuma sud zamoljene države odlučuje na prijedlog stranaka. U skladu sa propisima zamoljene države o oslobođenju od plaćanja troškova sudskog postupka, odlučuje se na osnovu potvrde o imovinskom stanju koju izdaje nadležni organ one države ugovornice na čijem teritoriju stranka ima svoje stalno prebivalište.

2) Ako osoba iz prethodnog stava ima stalno prebivalište na teritoriji treće države, potvrdu može izdati diplomatsko konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je državljanin ta osoba.

3) Sud zamoljene države koji odlučuje o molbi za oslobađanje od plaćanja troškova sudskog postupka, može zahtijevati u vezi s rim dodatne obavijesti.

Osiguranje parničnih troškova

Član 16.

1. Od državljana jedne države ugovornice koji sudjeluje u postupku pred sudom druge države ugovornice, kao tužitelj umješlač, nije dopušteno zahtijevati osiguranje parničnih troškova, samo zato jer je strani državljanin i na teritoriju te države nema stalno prebivalište.

2. Odredba prvog stava ovog člana primjenjuje se i na pravne osobe.

Isprave

Član 17.

1) Isprave koje je izdao i ovjerio u propisanom obliku sud ili drugi nadležni organ države ugovornice, te su potpisane i na njime je otisnut pečat nadležnog organa, nije potrebno dalje ovjeravati za upotrebu na teritoriju druge države ugovornice.

2) Prvi stav ovog člana odnosi se i na prijepise i fotokopije isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

Član 18.

Javne isprave, izdane na teritoriji jedne države ugovornice, imaju na teritoriju druge države ugovornice istu dokaznu snagu kao i javne isprave te države.

Član 19.

1) Države ugovornice dostavljaju jedna drugoj izvode iz državnih matrica, te pravomoćne sudske odluke, koje se odnose na lična stanja državljana druge države ugovornice.

2) Isprave i sudske odluke iz prvog stava ovog člana dostavljaju se besplatno svakih šest mjeseci diplomatskim putem.

Priznanje i izvršenje sudskih odluka

Član 20.

Države ugovornice, pod uslovima iz ovog sporazuma na svom teritoriju priznanju i izvršavaju sudske odluke u građanskim stvarima, te sudske nagodbe u takvim predmetima donesene i sklopljene pred sudom druge države ugovornice.

Član 21.

1) Odluke iz člana 20. ovog sporazuma priznaju se i izvršavaju:

- 1) ako je odluka pravomoćna i izvršna po zakonu države ugovornice na čijem je teritoriju donesena,
- 2) ako za stvar u *kojoj* je odluka donesena nije isključivo nadležan sud države ugovornice na čijem teritoriju se zahtijeva priznanje odnosno izvršenje odluke,

-
- 3) ako je u slučaju odluke donesene u odsutnosti, stranka koja se nije pojavila i nije sudjelovala u postupku, a protiv koje je donesena odluka, u skladu sa zakonom države ugovornice na čijem je teritoriju postupak proveden, pravilo i pravovremeno obaviještena o postupku, a u slučaju njene procesne nesposobnosti, ako je bila pravilno zastupana,
 - 4) ako u istoj pravnoj stvari, među istim strankama, nije bila donesena pravomoćna odluka pred sudom države ugovornice na čijem teritoriju se zahtijeva priznanje ili izvršenje odluke,
 - 5) ako pred sudom zamoljene države nije u toku već prije započeta parnica u istoj pravnoj stvari i među istim strankama,
 - 6) ako priznanje i izvršenje odluke nije u suprotnosti s Ustavom i pravnim poretkom zamoljene države.
- 2) Odluku o priznanju i izvršenju odluke države moliteljice donosi nadležni sud zamoljene države. .

Član 22.

1. Onaj koji moli za priznanje i izvršenje odluke, može molbu za priznanje i izvršenje podnijeti kod suda države ugovornice, koji odlučuje o priznanju i izvršenju kod suda države ugovornice koji je odluku donio. Upućivanje molbe sudu koji je nadležan za odlučivanje o priznanju i izvršenju, izvršit će se u skladu sa odredbom članka 4. ovog sporazuma.

2. Molbi za priznanje i izvršenje odluke treba priložiti:

- 1) pravomoćnu odluku njen ovjereni prijepis s potvrdom o pravomoćnosti i izvršnosti,
- 2) potvrdu da je stranka koja nije sudjelovala u postupku, a protiv koje je bila donesena odluka, u skladu sa zakonom. države koja je odluku donijela, pravilno i pravovremeno pozvana na raspravu, a u slučaju da je stranka procesno nesposobna još i potvrdu da je bila pravilno zastupana.

Član 23.

1. Postupak za priznanje i izvršenje odluke provodi se po propisima države, koja odlučuje o priznanju i izvršenju.

2. Molbu za priznanje i izvršenje može podnijeti svak ko ima pravni interes za takvo priznanje i izvršenje.

III. POGLAVLJE PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Član 24.

Države ugovornice, u skladu s odredbama ovog sporazuma, jedna drugoj pružaju pravnu pomoć u svim postupcima u vezi sa krivičnim djelima za koja su bili, u trenutku kada je pravna pomoć zamoljena, nadležni pravosudni organi države moliteljice.

Član 25.

Države ugovornice jedna drugoj pružaju pravnu pomoć i u prekršajnim stvarima.

Odbijanje pravne pomoći

Član 26.

Države ugovornice odbit će pravnu pomoć:

1. ako djelo koje je navedeno u molbi po pravu zamoljene države nije krivično djelo,
2. ako bi udovoljenje molbi bilo u suprotnosti s pravnim poretkom zamoljene države i moglo bi, po mišljenju zamoljene države, ugroziti njezinu suverenost, sigurnosti i druge bitne interese države,
3. ako je molba u vezi s djelom, koje je po mišljenju zamoljene države krivično djelo političke vojne prirode.

Pozivi

Član 27.

U pozivu osumnjičeniku, svjedoku i drugom sudioniku u postupku, koji se poziva iz države ugovornice, ne smije biti zapriječeno poduzimanjem mjera prinude, u slučaju da se pozivu ne odazove. Ako se pozvani ne odazovu pozivu, za to mu ne smije biti izrečena kaznena sankcija.

Član 28.

Svjedoku vještaku koji se odazove pozivu suda države moliteljice pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, u skladu sa propisima države moliteljice.

Privremena predaja lica lišenih slobode

Član 29.

1. Ukoliko država ugovornica koja provodi krivični postupak pozove kao svjedoka radi suočenja, osobu koja je lišena slobode u drugoj državi ugovornici, ta će se, uz njenu saglasnost, privremeno predati državi moliteljici.
 2. Država moliteljica mora privremeno predanu osobu vratiti u roku koji odredi zamoljena država.
 3. Privremena predaja može se odbiti:
 - 1) ako se osoba iz prvog stava ovog član s tim ne slaže,
 - 2) ako bi uslijed predaje došlo do produženja lišavanja slobode iz prvog stava ovog člana,
 - 3) ako po mišljenju zamoljene države postoje drugi važni razlozi protiv njene predaje državi moliteljici.
 4. Privremena predaja se odgađa ako je potrebno da je osoba iz prvog stava ovog člana prisutna u krivičnom postupku koji je u toku na teritoriji zamoljene države.
-

5. Privremeno predana osoba iz prvog stava ovog člana mora biti na teritoriju države moliteljice u pritvoru.

Član 30.

Predaju lica iz prvog stava člana 29. ovog sporazuma obavljaju nadležni organi države ugovornice, koji se dogovaraju o mjestu i vremenu predaje.

Zaštita lične slobode

Član 31.

1. Svjedok vještak koji se odazove pozivu suda države moliteljice, nezavisno o njegovom državljanstvu, ne može biti u toj državi krivično gonjen pritvoren, te mu se ne može, na bilo koji drugi način, ograničiti sloboda, radi krivičnog djela koje je učinio prije dolaska na teritoriju države moliteljice.

2. Osoba koja je pozvana da se pojavi pred sudom države moliteljice, da bi krivično odgovarala za djelo koje joj se stavlja na teret, ne smije, nezavisno o državljanstvu, na njezinoj teritoriji biti gonjena pritvorena, niti joj se, na bilo koji drugi način, smije ograničiti sloboda za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njezinog odlaska iz zamoljene države ugovornice.

3. Krivično gonjenje, lišavanje slobode kakvo drugo ograničenje slobode, dozvoljeni su:

- 1) radi krivičnog djela, zbog kojeg je neko pozvan kao okrivljeni,
- 2) kada se pozvani, nakon što njegova prisutnost po izjavi suda više nije potrebna, zadrži više od petnaest dana na teritoriju države moliteljice, iako bi je mogao napustiti,
- 3) ako se, nakon što je napustio teritoriju države moliteljice, na njezinu teritoriju dobrovoljno vrati.

Prisutnost radnjama pravne pomoći

Član 32.

1. Na izričitu molbu države moliteljice, zamoljena država obavijestit će je o mjestu i vremenu izvršenja molbe.

2. Sudionici u krivičnom postupku i njihovi pravni zastupnici, te predstavnici organa uključenih u krivični postupak, imaju u zamoljenoj državi pravo prisustvovati radnjama pravne pomoći i postavljati dodatna pitanja putem zamoljenog organa. Na njih se odgovara juče primjenjuje odredba iz član 31. ovog sporazuma.

3. Za prisutnost predstavnika pravosudnih organa države moliteljice, pri pružanju pravne pomoći u zamoljenoj državi potrebna je saglasnost zamoljene države. Saglasnost u Republici Hrvatskoj izdaje Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, u Bosni i Hercegovini Ministarstvo pravde i opće uprave Bosne i Hercegovine, a u Federaciji Bosne i Hercegovine Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine.

Obavijesti iz krivične evidencije

Član 33.

1. Države ugovornice obavještavaju jedna drugu o svim osudama državljana druge ugovornice, koje su upisane u njezinu krivičnu evidenciju. Izvode iz krivične evidencije, države ugovornice izmjenjuju svakih šest mjeseci putem ministarstava pravosuđa država ugovornica.

2. Države ugovornice jedna drugu obavještavaju i o drugim podacima upisanim u krivičnoj evidenciji.

Ustupanje krivičnog gonjenja

Član 34.

1. Ako državljanin države ugovornice počini krivično djelo na teritoriju druge države ugovornice, može država na čijem teritoriju je djelo počinjeno, pod uslovima iz ovog sporazuma, zamoliti drugu državu ugovornicu da preuzme krivično gonjenje.

2. Nadležni organi zamoljene države provode krivični postupak u skladu sa propisima te države.

3. Pravosudni organi države moliteljice poduzet će, u vezi sa molbom za preuzimanje krivičnog gonjenja, sve što je potrebno da bi zamoljenoj državi omogućili obavljanje procesnih radnji koje su u njezinoj krivičnoj sudskoj nadležnosti. Te mjere obuhvaćaju i predaju organima zamoljene države, okrivljenog koji je u pritvoru u državi moliteljici.

Član 35.

1. U zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja mora biti opisano činjenično stanje i moraju biti navedeni što potpuniji podaci o okrivljenom, njegovom državljanstvu i prebivalištu boravištu.

2. Molbi treba priložiti:

- 1) spise u originalu -ovjerenom prijepisu,
- 2) potvrdu druge podatke o državljanstvu osobe za koju se moli preuzimanje krivičnog gonjenja,
- 3) izvod odredbi iz krivičnog zakona koje su pripremljene u toj krivičnoj stvari.
- 4) izjave oštećenih da su saglasni sa ustupanjem krivičnog gonjenja.

3. Izjava oštećenog, koja je potrebna za pokretanje krivičnog postupka u državi moliteljici, vrijedi i u zamoljenoj državi.

Član 36.

1. Pravosudni organi države moliteljice privremeno će prekinuti mjere u vezi s gonjenjem za djelo navedeno u molbi za preuzimanje krivičnog gonjenja.

2. Te će se mjere uvijek obustaviti:

- 1) ako je okrivljeni u zamoljenoj državi pravomoćno oslobođen ili je postupak obustavljen zbog pomanjkanja dokaza zato jer počinjeno djelo nije kažnjivo djelo,

-
- 2) ako su izrečena kazna mjera sigurnosti već izvršeni ako izvršenje po zakonu zbog akta pomilovanja nije više moguće.
 - 3) za onoliko vremena za koliko je izvršenje kazne mjere sigurnosti potpuno ili djelomično odgođeno.

Član 37.

Zamoljena država obavijestit će državu moliteljicu da li je zamoljeno krivično gonjenje preuzela. Ako krivično gonjenje nije preuzeto, sva se dokumentacija u vezi s tim predmetom vraća državi moliteljici zajedno s obavijesti zašto molbi nije bilo udovoljeno. Ako je zamoljeno krivično gonjenje preuzeto, po završenom postupku državi moliteljici će biti dostavljena pravomoćna odluka.

IV. POGLAVLJE ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38.

1. Ovaj sporazum stupa na snagu trideseti dan od dana zadnje obavijesti diplomatskim putem ugovornih stranaka o ispunjenju uslova koji su predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog sporazuma, privremeno će se primjenjivati od dana njegovog potpisivanja.

2. Ovaj sporazum sklopljen je na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkazanim rokom od šest mjeseci.

3. Sporazum je sastavljen u dva izvorna primjerka, na bosanskom i hrvatskom jeziku, pri čemu su oba primjerka jednako vjerodostojna.

U Splitu, dana 26. februara 1996. godine.

POSEBAN DODATAK SPORAZUMU O PRAVNOJ POMOCI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA

Tačka 1.

Stranke ugovornice saglasne su da se ovaj sporazum privremeno odnosi samo na teritoriju Federacije BiH, dok će se posebnim sporazumom urediti pitanje i njegove primjene na srpski entitet u BiH.

U Splitu, 26. februara 1996.

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE
O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE BOSNE
I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE
I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM
I KRIVIČNIM STVARIMA***

Član 1.

U Sporazumu između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, sklopljenom u Splitu, 26. februara/veljače 1996. godine (u daljem tekstu: Sporazum) naziv Sporazum mijenja se i glasi:

**”SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOĆI
U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA”**

Član 2.

Preambula Sporazuma mijenja se i glasi:

”Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su se u želji;
unaprjeđenja pravnih odnosa među državama,
unaprjeđenja svoje saradnje na području pravosuđa i
olakšanja međusobnog pravnog prometa

sporazumjele sklopiti ovaj sporazum”.

Član 3.

U članu 4. Sporazuma stav 1. mijenja se i glasi:

”Način saobraćanja”

Član 4.

1) Nadležni organi država ugovornica saobraćaju, postupajući po ovom Sporazumu, sa strane Bosne i Hercegovine putem Ministarstva civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine, a sa strane Republike Hrvatske putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.”

* Sporazum je objavljen u ”Službenom glasniku BiH”, Međunarodni ugovori, br. 11/2005

Član 4.

U članu 32. Sporazuma stav 3. mijenja se i glasi:
Prisutnost radnjama pravne pomoći

Član 32.

3) Za prisutnost predstavnika pravosudnih organa države moliteljice pri pružanju pravne pomoći u zamoljenoj državi, potrebna je saglasnost zamoljene države. Saglasnost u Bosni i Hercegovini izdaje Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine, a u Republici Hrvatskoj Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.”

Član 5.

Tekst završne odredbe iz člana 38. stav 2. Sporazuma mijenja se i glasi:

”Sporazum je sastavljen u dva izvornika, svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine – bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.”

Član 6.

Poseban dodatak Sporazumu o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima stavlja se izvan snage.

Član 7.

Ovaj sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu trideseti dan od dana prijema posljednjeg od obavještenja kojim se države ugovornice pismeno, diplomatskim putem, međusobno izvještavaju o ispunjenju uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom država ugovornica za stupanje ovog sporazuma na snagu.

Sastavljeno u Sarajevu dana , 17.06.2002. godine u dva izvornika, svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine – bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

**SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA***

Vlada Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske u želji za unapređenjem i razvijanjem daljnje saradnje u području pravnog prometa, cijeneći načela pravičnosti i socijalne rehabilitacije osuđenih osoba, smatrajući da se ovi ciljevi u najvećoj mjeri mogu postići izvršenjem krivičnih sankcija u domicilnoj državi osuđene osobe, dogovorile su se da sklope ovaj sporazum.

PRVI DIO

Zajedničke odredbe

Član 1.

(1) Države ugovornice obavezuju se da će na molbu, u skladu sa uslovima utvrđenim ovim sporazumom međusobno izvršavati sudske odluke u krivičnim stvarima koje je donio sud jedne države ugovornice, protiv državljanina druge države ugovornice ili protiv osobe koja na njezinoj teritoriji ima stalno prebivalište i to:

1. preuzimati nadzor nad osobama prema kojima je pravomoćno izrečena uslovna krivična sankcija za vrijeme provjeravanja.
2. preuzimati izvršenja kazni zatvora i drugih mjera koje predstavljaju lišenje slobode.

(2) Državljaninom države ugovornice smatra se osoba koja prema zakonima te države ima njezino državljanstvo.

Član 2.

(1) Nadzor ili izvršenje prema odredbama ovog sporazuma preuzet će se, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. ako je osuđena osoba državljanin države izvršenja i tamo ima stalno prebivalište,
2. ako je sudska odluka pravosnažna,
3. ako se osuđena osoba s tim saglasi,

* Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH, - Međunarodni ugovori , br.1/96

-
4. ako je djelo, na kojem se zasniva pravosnažna sudska odluka, krivično djelo prema pravu obije države,
 5. ako država presuđenja i država izvršenja pristaje na prijenos izvršenja iiii nadzora,
 6. ako osuđena osoba u vrijeme podnošenja molbe ima još najmanje izdržati šest mjeseci kazne iiii mjere što uključuje i uslovnu sankciju.

(2) U posebnim slučajevima ugovore strane mogu pristati na prijenos izvršenja i u slučaju kad osuđena osoba mora još izdržati manji period izrečene kazne ili mjere od perioda navedenog u tački 6. stav 1. ovog člana.

(3) Ako osuđena osoba ne može dati pravovaljan pristanak na prijenos izvršenja iiii nadzora, pristanak zakonskog zastupnika treba pribaviti prema pravu one države na čijoj teritoriji boravi osuđena osoba.

Član 3.

(1) Izvršenje ili nadzor neće se preuzeti:

1. ako bi izvršenje iiii nadzor bili protivni osnovnim načelima pravnog sistema države izvršenja,
2. ako država izvršenja smatra da je djelo na kojem se temelji pravosnažna sudska odluka političke, vojne iiii fiskalne prirode,
3. ako bi izvršenje ili nadzor bili protivni drugim, obavezama koje je na međunarodnoj razini prihvatila država izvršenja,
4. ako se u državi izvršenja već vodi kazneni postupak, povodom odnosnog djela iiii ga ona namjerava pokrenuti,
5. ako država izvršenja nije u mogućnosti izvršiti sankciju zbog zastare izvršenja,
6. ako se protiv osuđene osobe s obzirom na starost u vrijeme izvršenja djela ne može voditi krivični postupak u državi izvršenja,
7. ako je osuđena osoba u zamoljenoj državi već pravosnažno osuđena za isto djelo ili je oslobođena,
8. ako je sudska odluka donesena u odsutnosti osuđene osobe,
9. ako sudsku odluku nije donio redovni sud,
10. ako osuđena osoba uživa azil u državi izricanja presude.

(2) Zamoljena država treba, bez odgađanja izvijestiti državu moliteljicu o tome što je preduzela povodom molbe.

(3) U slučaju odbijanja molbe za preuzimanje izvršenja iiii nadzora, u cjelini iiii djelomično, zamoljena država dužna je obrazložiti razlog ili razloge za odbijanje.

Član 4.

(1) Pomilovanje ili amnestiju mogu dati i država presuđenja i država izvršenja.

(2) Ako takve mjere preduzima država presuđenja o tome je dužna bez odgađanja izvijestiti državu izvršenja.

Član 5.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanja osuđene osobe utvrđuje se dogovorom između nadležnih tijela država ugovornica.

Član 6.

Vlastiti državljani ne predaju se u svrhu izvršenja ili nadzora.

DRUGI DIO

Nadzor

Član 7.

(1) Države ugovornice će na molbu, pod uslovima utvrđenim ovim sporazumom međusobno nadzirati osobe kojima je sud u jednoj državi ugovornici pravosnažno izrekao uslovnu krivičnu sankciju za vrijeme provjeravanja.

(2) Nadzor se provodi u onoj državi ugovornici čije je osuđenik državljanin ili u *kojoj* ima stalno prebivalište.

Član 8.

(1) Nadzor se provodi isključivo u skladu s pravom države koja nadzire.

(2) Mjere nadzora izrečene u državi koja nadzire ne smiju ni u kom slučaju biti strože, prema svojoj prirodi i trajanju, od mjera izrečenih u državi presuđenja.

(3) Pri izricanju mjera potrebnih za nadzor, u državi koja nadzire, treba u što većoj mjeri uvažavati mjere izrečene u državi presuđenja.

Član 9.

Za opoziv uslovne krivične sankcije isključivo je nadležna država presuđenja.

Član 10.

(1) Na osnovu molbe, *kojoj* treba priložiti isprave navedene u i članu 23. ovog sporazuma, zamoljena država dužna je bez odgađanja izvijestiti državu moliteljicu, da li će udovoljiti molbi.

(2) Država koja nadzire treba izvijestiti državu presuđenja o uslovima i mjerama nadzora, o svim okolnostima koje bi mogle dovesti do opoziva uslovne krivične sankcije, kao i o proteku vremena nadzora.

Član 11.

(1) Država presuđenja dužna je bez odgađanja izvijestiti državu koja nadzire o pomilovanju, amnestiji opozivu uslovne krivične sankcije.

(2) Ako država presuđenja opozove uslovnu krivičnu sankciju ona, putem molbe upućene državi koja je nadzirala, može zatražiti preuzimanje izvršenja kazne.

Član 12.

(1) Ako je nadzor preuzet, daljnje izvršenje u državi presuđenja privremeno se obustavlja.

(2) Pravo države presuđenja na izvršenje konačno prestaje ako u toku preuzetog nadzora nije nastala ni jedna od okolnosti koja prema pravu države presuđenja izaziva opoziv uslovne krivične sankcije.

TREĆI DIO

Izvršenje

Član 13.

(1) Ako je osoba koja je državljanin jedne od država ugovornica osoba koja na njezinoj teritoriji ima stalno prebivalište, pravosnažno osuđena za krivično djelo u drugoj državi ugovornici na kaznu zatvora ili joj je izrečena sigurnosna mjera, svaka država ugovornica može zahtijevati da se izvršenje kazne zatvora ili sigurnosne mjere provede u onoj državi ugovornici čiji je osuđenik državljanin u kojoj ima stalno prebivalište.

(2) Ovaj sporazum ne isključuje pravo osuđene osobe, njezinog zakonskog zastupnika, supružnika, srodnika u pravnoj liniji, brata, sestre na podnošenje molbe za prijenos izvršenja sudu koji je donio odluku, ili nadležnom tijelu kako države izricanja presude tako i države čiji je osuđeni državljanin ili u kojoj ima stalno prebivalište.

(3) Nadležno tijelo države presuđenja poučit će osuđenog, što je moguće prije, o mogućnosti izdržavanja kazne sigurnosne mjere u državi čiji je državljanin na čijoj teritoriji ima stalno prebivalište:

Član 14.

(1) Ako se preuzme izvršenje, sudovi države izvršenja uzimajući u obzir kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru izrečenu u državi presuđenja, određuju kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru koju treba izvršiti prema svojem pravu.

(2) Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđena osoba ne smije ni u kojem slučaju biti dovedena u teži položaj nego što bi ga imala u državi presuđenja.

(3) Vrijeme provedeno u zatvoru u državi presuđenja uračunat će se potpuno u kaznu zatvora sigurnosnu mjeru, koju treba izdržati u državi izvršenja.

Član 15.

Izvršenje se provodi isključivo prema pravu države izvršenja.

Član 16.

(1) Država izvršenja vezana je za utvrđene činjenice na kojima se temelji sudska odluka.

(2) Za ukidanje izmjenu sudske odluke na *kojoj* se temelji molba za preuzimanje izvršenja isključivo je nadležna država presuđenja o čemu je dužna odmah izvijestiti državu izvršenja.

Član 17.

(1) Ako se presuda temelji na više djela, izvršenje se može zahtijevati samo za dio kazne koji otpada na pojedina od tih djela.

-
- (2) Država presuđenja utvrđuje dio kazne za koji se preuzima izvršenje.
- (3) Ako država presuđenja u prikladnom roku ne postupi u skladu sa stavom 2. ovog člana, država izvršenja će odlučiti prema svom pravu i odrediti dio kazne koji treba izvršiti.

Član 18.

(1) Preuzimanjem izvršenja privremeno prestaje daljnje izvršenje u državi presuđenja. Ako se osuđena osoba nalazi u zatvoru u državi presuđenja, zatvor može trajati dok se ona ne preda državi izvršenja.

(2) Pravo države presuđenja na izvršenje konačno prestaje kada je osuđena osoba potpuno izdržala kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru u državi izvršenja ili joj je ona konačno oproštena.

(3) Država presuđenja ponovno stiče pravo na izvršenje ako osuđena osoba izbjegne izvršenje u državi izvršenja. Država izvršenja o postojanju tih okolnosti dužna je izvijestiti državu presuđenja.

Član 19.

(1) Osuđena osoba ne može biti, bez suglasnosti države presuđenja, krivično gonjena, suđena, podvrgnuta nekom drugom ograničavanju slobode ili izručena trećoj državi, zbog nekog drugog krivičnog djela učinjenog prije prijenosa izvršenja, a ne onog zbog kojeg je prijenos izvršenja odobren.

(2) Saglasnost države presuđenja iz stava 1. ovog član nije potrebna:

1. ako osuđena osoba ne napusti teritorij države izvršenja u roku od 45 dana od dana otpustva sa izdržavanja. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme za koje osuđena osoba, nezavisno od svoje volje, nije mogla napustiti teritoriju države izvršenja,
2. ako je osuđena osoba napustila teritoriju države izvršenja, *kojoj* je u tom cilju predana, pa se ponovno dobrovoljno vratila na njen teritorij.

ČETVRTI DIO

Odredbe o postupku

Član 20.

(1) Pismena korespondencija prema ovom sporazumu obavljat će se između Ministarstva pravde i opće uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske. Diplomatski put ovim nije isključen.

(2) U hitnim slučajevima molbe i priopćenja, prema ovom sporazumu mogu se dostavljati preko međunarodne organizacije kaznene policije - INTERPOL- a.

Član 21.

(1) Molbe i potrebne isprave koje se podnose prema odredbama ovog sporazuma sastavljaju se u pismenoj formi na jeziku države moliteljice. Prijevodi na jezik zamoljene države ne prilažu se.

(2) Legalizacija isprava iz stavka 1. ovog člana nije potrebna.

Član 22.

Prema ovom sporazumu "jezik države moliteljice" podrazumijeva:

1. za teritoriju Bosne i Hercegovine - bosanski, hrvatski i srpski jezik, a za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine - bosanski i hrvatski jezik.
2. za teritoriju Republike Hrvatske - hrvatski jezik.

Član 23.

(1) Ako država presuđenja podnosi molbu, prema ovom sporazumu, molbi treba priložiti:

1. primjerak ili ovjereni prijepis sudske odluke s potvrdom pravomoćnosti i prema potrebi o izvršnosti,
2. prijepis primijenjenih zakonskih odredbi,
3. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu, o njezinom mjestu stalnog prebivališta,
4. prema potrebi potvrdu o vremenu provedenom na izvršavanju kazne koje treba uračunati,
5. zapisnik o izjavi osuđene osobe iz koje se vidi njezina saglasnost za prijenos izvršenja i nadzor,
6. ostale dokumente koji mogu biti od značaja za ocjenu molbe.

(2) Ako država izvršenja podnosi molbu, prema ovom sporazumu, molbi treba priložiti:

1. prijepis zakonskih odredbi koje treba primijeniti,
2. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu, stalnom prebivalištu,
3. ostale isprave koje mogu biti od značaja za ocjenu molbe,
4. ako se osuđeni već nalazi u državi izvršenja, treba priložiti i zapisnik iz kojeg se vidi njegova saglasnost za prijenos izvršenja.

(3) U slučaju molbe iz stava 2. ovog člana država presuđenja dostavlja istovremeno sa odobrenjem molbe primjerak i prijepis sudske odluke na kojoj se nalazi potvrda pravosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti, prijepis primijenjenih zakonskih odredbi i po potrebi potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne koje treba uračunati.

Član 24.

(1) Ako zamoljena država smatra da podaci i isprave koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražit će dopunu u primjerenom roku, koji se na obrazloženu molbu mote produžiti.

(2) U nedostatku dopune o molbi za prijenos izvršenja odlučivat će se na temelju postojećih podataka i dokumentacije.

Član 25.

(1) Troškove nastale u vezi sa predajom osuđene osobe radi izvršenja krivične sankcije, snosi država izvršenja, osim troškova nastalih na teritoriji države presuđenja o čemu će se dogovoriti tijela nadležna za predaju i preuzimanje osuđene osobe.

(2) Država koja moli predaju osuđene osobe vazdušnim putem snosit će troškove koji su nastali tom predajom.

Član 26.

Država izvršenja izvijestit će državu presuđenja o izvršenju krivične sankcije i to:

1. kad se krivična sankcija izvrši,
2. kad osuđena osoba izbjegne izvršenje,
3. kad država presuđenja zatraži posean izvještaj.

Član 27.

Ovaj sporazum će se primjenjivati i na sudske odluke donesene prije njegovog stupanja na pravnu snagu.

Član 28.

(1) Prema ovom sporazumu pod pojmom mjera koje imaju učinak lišenja slobode podrazumijeva se:

1. za teritoriju Bosne i Hercegovine sigurnosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
2. za teritoriju Republike Hrvatske sigurnosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske koje predstavljaju lišenje slobode,

(2) Ako je trajanje izvršenja ovih mjera neodređeno, pri ocjeni da li to trajanje iznosi najmanje šest mjeseci (Čl.2. st. 1) uzet će se kao kriterij, rok u kome se izrečena mjera mora ukinuti prema pravu države presuđenja.

(3) Prema ovom sporazumu pod pojmom uslovna krivična sankcija podrazumijeva se:

1. za teritorij Bosne i Hercegovine uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
2. za teritorij Republike Hrvatske uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske.

PETI DIO

Završne odredbe

Član 29.

(1) Ovaj sporazum stupa na snagu trideseti dan od dana zadnje obavijesti diplomatskim putem ugovornih stranaka o ispunjenju uslova koji su predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog sporazuma, a privremeno će se primjenjivati od dana potpisivanja.

(2) Ovaj sporazum sklopljen je na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkaznim rokom od šest mjeseci.

(3) Ovaj sporazum će se i nakon otkaza primjenjivati na izvršenje krivičnih sankcija prema osobama koje su predane na temelju odredbi ovog sporazuma.

Sporazum je sastavljen u tri izvorna primjerka, na bosanskom i hrvatskom jeziku, pri čemu su sva tri primjerka jednako vjerodostojna.

U Splitu dana ,26. februara 1996. godine.

**POSEBAN DODATAK
SPORAZUMU O MEDUSOBNOM IZVRŠAVANJU
SUDSKIH ODLUKA U KAZNENIM STVARIMA**

Točka 1.

Stranke ugovornice suglasne su da se ovaj sporazum privremeno odnosi samo na teritorij Federacije BiH, dok će se posebnim sporazumom urediti pitanje i njegove primjene na Srpski entitet u BiH.

U Splitu, 26. veljače 1996.

**SPORAZUM
IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE
O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE
HRVATSKE, VLADE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O MEĐUSOBNOM
IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA***

Član 1.

U Sporazumu između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, zaključenom u Splitu 26.februara 1996.godine (u daljem tekstu: Sporazum) naziv Sporazuma mijenja se i glasi:

**”SPORAZUM
IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA”**

Član 2.

Preambula Sporazuma mijenja se i glasi:

”Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina, u želji unapređenja i razvijanja dalje saradnje u oblasti pravnog saobraćaja, cijeneći načela pravičnosti i socijalne rehabilitacije osuđenih lica, smatrajući da se ovi ciljevi u najvećoj mjeri mogu postići izvršenjem krivičnih sankcija u domicilnoj državi osuđenog lica, dogovorile su se zaključiti ovaj sporazum”

Član 3.

U članu 20. Sporazuma stav 1. mijenja se i glasi:

**”Član 20.
Odredbe o postupku**

Pisana korespondencija prema ovom sporazumu obavljaće se između Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske i Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine. Dipomatski put ovim nije isključen”.

Član 4.

Član 22. Sporazuma mijenja se i glasi:

* Sporazum se nalazi u postupku ratifikacije i u skladu sa članom 8 primjenjuje se na privremenim osnovama od dana potpisivanja.

”Član 22.

Prema ovom Sporazumu ”jezik države moliteljice” podrazumijeva:

1. Za teritoriju Republike Hrvatske – hrvatski jezik”.
2. Za teritoriju Bosne i Hercegovine – bosanski jezik, srpski jezik i hrvatski jezik

Član 5.

Član 28. Sporazuma mijenja se i glasi:

”Član 28.

Prema ovom Sporazumu pod pojmom mjera koje imaju učinak lišenja slobode podrazumijeva se:

1. za teritoriju Republike Hrvatske bezbjednosne i vaspitne mjere propisane kaznenim zakonodavstvom Republike Hrvatske koje predstavljaju lišenje slobode.
2. za teritoriju Bosne i Hercegovine bezbjednosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,

Ako je trajanje izvršenja ovih mjera neodređeno, pri ocjeni da li to trajanje iznosi najmanje šest mjeseci (Član 2. stav 1. tačka 6.) uzeće se kao kriterij krajnji rok u kome se izrečena mjera mora ukinuti prema pravu države presuđenja.

Prema ovom sporazumu pod pojmom uslovna krivična sankcija podrazumijeva se:

1. na teritoriju Republike Hrvatske uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske.”
2. na teritoriju Bosne i Hercegovine uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisana krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,

Član 6.

Tekst završne odredbe iza člana 29. Sporazuma mijenja se i glasi:

”Sporazum je sastavljen u dva izvornika, svaki na hrvatskom jeziku i službenim jezicima Bosne i Hercegovine – bosanskom jeziku, srpskom jeziku, i hrvatskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.”

Član 7.

Poseban dodatak Sporazumu o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima stavlja se van snage.

Član 8.

Ovaj sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu trideseti dan od dana prijema zadnjeg obavještenja kojim se države ugovornice pisano, diplomatskim putem, međusobno obavještavaju o ispunjenju uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom za stupanje ovog sporazuma na snagu.

Sastavljeno u Sarajevu, dana 5.12.2003.godine u dva izvornika, svaki na hrvatskom jeziku i službenim jezicima Bosne i Hercegovine – bosanskom jeziku, srpskom jeziku i hrvatskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA*

Bosne i Hercegovina i Srbija i Crna Gora (u daljem tekstu: države ugovornice) u želji za razvijanjem saradnje u oblasti pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, a u cilju efikasnijeg ostvarivanja prava i interesa svojih državljana, kao i unaprijeđenja sveukupnih odnosa i saradnje između dve države, sporazumele su se o sljedećim:

PRVO POGLAVLJE OPŠTE ODREDBE

Pružanje pravne pomoći

Član 1.

(1) Države ugovornice će, na zahtev, pružati jedna drugoj pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima pod uslovima i na način utvrđen ovim ugovorom.

(2) Pod "građanskim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumevaju se i privredne i porodične stvari.

(3) Pod "krivičnim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumevaju se krivična djela i privredni prestupi.

(4) Pravnu pomoć ukazuju sudovi i drugi organi država ugovornica koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni da odlučuju o stvarima iz st. 1. do 3. ovog člana. Pravna zaštita i slobodan pristup sudovima i drugim organima

Član 2.

(1) Državljeni jedne države ugovornice imaju jednaku pravnu zaštitu u postupcima pred sudovima i drugim organima druge države ugovornice kao i njeni državljani.

(2) Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i drugim organima. Pred ovim organima oni mogu da zastupaju svoje interese, podnose zahteve i preduzimaju radnje pod istim uslovima kao i njeni sopstveni državljani.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na pravna lica osnovana u skladu sa zakonima države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi njihovo sjedište.

Obim pravne pomoći

Član 3.

Pravna pomoć, u smislu ovog ugovora, obuhvata: dostavljanje pismena i preduzimanje procesnih radnji (saslušanje stranaka, svjedoka i drugih lica, oduzimanje predmeta,

* Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", - Međunarodni ugovori, br. 11/2005

privremena predaja, uviđaj, vještačenje i dr.), davanje obavještenja o propisima država ugovornica, priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka.

Organi saradnje

Član 4.

(1) Radi pružanja pravne pomoći prema ovom ugovoru, sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica međusobno komuniciraju preko svojih nadležnih organa i to:

1) za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

2) za Srbiju i Crnu Goru - preko Ministarstva za ljudska i manjinska prava;

(2) Odredba stava 1. ovog člana ne isključuje komuniciranje diplomatskim, odnosno konzularnim putem.

(3) U hitnim slučajevima sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica mogu komunicirati i preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Obaveza sačivanja zamolnice

Član 5.

(1) Zahtjev za pružanje pravne pomoći prema ovom ugovoru podnosi se u vidu zamolnice.

(2) Zamolnicu podnosi sud ili drugi nadležni organ države ugovornice kojoj je pravna pomoć potrebna (u daljem tekstu: država molilja) i upućuje je nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu države ugovornice od koje se traži pravna pomoć (u daljem tekstu: zamoljena država).

Sadržina zamolnice

Član 6.

(1) Zamolnica sadrži:

1) naziv organa države molilje od koga potiče zamolnica, a po mogućnosti i naziv zamoljenog organa;

2) ime i prezime, podatke o rođenju, prebivalište ili boravište, zanimanje i državljanstvo, odnosno naziv i sjedište stranaka i njihovo svojstvo u postupku;

3) ime, prezime i adresu pravnih zastupnika stranaka, ako ih imaju;

4) oznaku spisa i opis slučaja za koji se traži pravna pomoć, a u krivičnim stvarima i pravnu kvalifikaciju učinjenog djela;

5) predmet zamolnice, a po potrebi i pitanja koja se imaju postaviti licu čije se saslušanje traži;

6) naziv akta i adresu lica kome treba izvršiti dostavljanje;

7) druge elemente predviđene ovim ugovorom za pojedine vidove pravne pomoći.

(2) Zamolnica i drugi akti koje u njenom prilogu dostavljaju sudovi i drugi organi država ugovornica moraju biti potpisani i snabdjeveni pečatom suda ili drugog organa od koga potiču.

(3) Zamoljena država može tražiti dodatna obavještenja i akte koji su joj potrebni za izvršenje zamolnice.

Član 7.

(1) Zamolnica i akti koje treba priložiti uz zamolnicu saglasno odredbama ovog ugovora dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

(2) Odgovori na zamolnice dostavljaju se na jeziku zamoljene države.

(3) Akti koje treba uručiti licima u zamoljenoj državi dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

Način pružanja pravne pomoći

Član 8.

(1) Postupanje po zamolnicama vrši se po propisima zamoljene države.

(2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, zamoljeni organ će, na zahtev suda ili drugog organa od koga potiče zamolnica, moći da postupi na način koji je posebno označen u zamolnici, ako to nije u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države

Ustupanje zamolnice nadležnom organu

Član 9.

(1) Ako sud ili drugi nadležni organ kome je zamolnica upućena nije nadležan za postupanje, zamolnicu će bez odlaganja ustupiti nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu na teritoriji zamoljene države, o čemu će obavjestiti organ koji mu je zamolnicu dostavio.

(2) Zamoljeni organ će preduzeti potrebne mjere za utvrđivanje prave adrese, ako se lice kome treba izvršiti dostavljanje ne može pronaći na adresi označenoj u zamolnici.

Nemogućnost udovoljenja zamolnici

Član 10.

Ako zamoljeni organ nije mogao da udovolji zamolnici, odmah će o tome obavjestiti organ države molilje i vratiće dostavljena akta uz navođenje razloga zbog kojih nije mogao da postupi po zamolnici.

Dokazivanje dostavljanja

Član 11.

Dostavljanje akata se dokazuje potvrdom o dostavljanju koja se sastavlja po propisima zamoljene države. U potvrdi o dostavljanju mora biti naznačeno mjesto i datum prema i potpis primaoca ili označen drugačiji način dostavljanja.

Odbijanje pravne pomoći

Član 12.

(1) Zamoljena država će odbiti pravnu pomoć ako nisu ispunjeni uslovi za pružanje pravne pomoći predviđeni ovim ugovorom.

(2) Zamoljena država može odbiti ukazivanje pravne pomoći ako smatra da bi udovoljenje zamolnice ugrozilo njen suverenitet ili bezbednost ili bi bilo u suprotnosti sa njenim pravnim poretkom.

Troškovi ukazivanja pravne pomoći

Član 13.

(1) Svaka država ugovornica snosi troškove ukazivanja pravne pomoći koji su nastali na njenoj teritoriji, ako ovim ugovorom nije drugačije određeno.

(2) Države ugovornice neće zahtjevati naknadu troškova za izvršene radnje po zamolnicama, osim nagrade za izvršeno vještačenje i druge troškove nastale povodom vještačenja, kao i troškove privremenog upućivanja lica lišenog slobode u zamoljenoj državi, kao svjedoka, na teritoriju države molilje.

(3) Vještačenje se može usloviti prijetodnim polaganjem predujma kod zamoljenog suda, ako troškove vještačenja snosi stranka.

(4) Svjedoku ili vještaku koji se odazove pozivu suda države molilje pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, saglasno propisima države molilje.

(5) U pozivu će se navesti koje naknade pripadaju licima iz stava 4. ovog člana, a na njihov zahtev daće im se predujam za pokriće troškova.

Zaštita svjedoka i vještaka

Član 14.

(1) Svjedok ili vještak koji se pojavljuje pred sudskim organima države molilje na osnovu poziva koji mu je dostavljen od strane sudskog organa zamoljene države ne može, bez obzira na njegovo državljanstvo, biti podvrgnut sudskom gonjenju, pritvoren zbog djela koje je predmet sudskog postupka u kome je traženo njegovo prisustvo ili za djelo koje je počinio prije nego što je napustio teritoriju države molilje, niti upućen da izdržava kaznu na osnovu neke ranije donesene sudske odluke.

(2) Odredba stava 1. ne primjenjuje se ako svjedok ili vještak, iako je za to imao mogućnosti, nije napustio teritoriju države molilje u roku od 15 dana pošto mu je saopšteno da njegovo prisustvo više nije potrebno. U ovaj rok ne uračunava se vreme u kome svjedok ili vještak iz objektivnih razloga nije mogao da napusti teritoriju države molilje.

Obavještenje o propisima

Član 15.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore davaće, na zahtev, jedno drugom tekst propisa koji važe ili su važili na teritoriji njihove države, a po potrebi i obavještenja o određenim pravnim pitanjima u vezi sa materijom koja je predmet ovog ugovora.

DRUGO POGLAVLJE

PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

1. Oslobođenje od davanja obezbeđenja parničnih troškova (cautio iudicatum solvi) i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka

Član 16.

(1) Od državljanina jedne države ugovornice koji učestvuje u postupku pred sudom druge države ugovornice kao tužilac ili umješlač nije dozvoljeno zahtjevati obezbeđenje parničnih troškova samo zato što je strani državljanin i na teritoriji te države nema prebivalište.

(2) Predujam taksa i troškova postupka koje snosi stranka može se zahtjevati od državljanina druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljanina.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana shodno se primjenjuju i na pravna lica.

Član 17.

(1) Državljanini jedne države ugovornice kada se pojavljuju pred sudovima druge države ugovornice imaju pravo na oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova, kao i na besplatnu pravnu pomoć u toku postupka pod istim uslovima i u istom obimu kao i njeni sopstveni državljani.

(2) Molbu u smislu stava 1. ovog člana stranka može podnijeti neposredno nadležnom sudu druge države ugovornice ili sudu države ugovornice čiji je državljanin, ako na njenoj teritoriji ima prebivalište ili boravište. Sud države ugovornice čiji je stranka državljanin dostaviće molbu nadležnom sudu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

Član 18.

(1) Uvjerenje o imovnom stanju na osnovu kojeg se priznaju olakšice iz člana 17. stav 1. ovog ugovora, izdaje nadležni organ one države ugovornice na čijoj teritoriji molilac ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako molilac ima prebivalište ili boravište na teritoriji treće države, ovo uvjerenje na teritoriji treće države može izdati nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin.

(3) Sud koji odlučuje o zahtevu za ostvarivanje prava predviđenih u članu 17. stav 1. ovog ugovora može, po potrebi, tražiti dodatna obavještenja od organa države ugovornice čiji je molilac državljanin.

2. Postupanje po zamolnicama u građanskim stvarima

Član 19.

(1) Sudovi kojima su upućene zamolnice izvršiće ih što je moguće prije i primjeniti po potrebi ista prinudna sredstva kao i prilikom izvršenja zamolnica između domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku stranaka.

(2) Sud ili drugi organ od koga potiče zamolnica biće na svoj zahtev blagovremeno obavješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje kako bi eventualno zainteresovana stranka mogla tome da prisustvuje. Sudovi mogu vršiti ovo obavještenje neposredno.

Član 20.

(1) Države ugovornice pružaće jedna drugoj pomoć u utvrđivanju adrese lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih državljana u postupku pred organima nadležnim za odlučivanje u građanskim stvarima u smislu ovog ugovora i ako se u tu svrhu pruže odgovarajući podaci.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana upućuje se organu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

3. Isprave Oslobođenje od legalizacije

Član 21.

(1) Javne isprave koje je sastavio ili izdao sud ili drugi nadležni organ jedne države ugovornice i koje su snabdevene potpisom i službenim pečatom nije potrebno dalje overavati radi upotrebe pred organima druge države ugovornice. Isto tako, nije potrebna ni dalja ovjera privatnih isprava ako je ove ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

(2) Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na prijepise javnih i privatnih isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.
Dokazna snaga javnih isprava

Član 22.

Javne isprave izdate od nadležnih organa jedne države ugovornice imaju pred organima druge države ugovornice istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu

Član 23.

(1) Države ugovornice dostavljaće jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga kao i pravno-snažne sudske odluke koje se odnose na lična stanja državljana druge države ugovornice.

(2) Isprave i sudske odluke iz stava 1. ovog člana dostavljaju se, bez taksa i troškova, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

(3) Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljaće se odmah, a ostali izvodi i sudske odluke krajem svakog tromesečja.

4. Zaostavštine

Član 24.

(1) Državljeni jedne države ugovornice mogu na teritoriji druge države ugovornice sticati imovinska prava na osnovu zakonskog ili testamentarnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i državljani te strane ugovornice.

(2) Državljeni jedne države ugovornice mogu izjavom posljednje volje (testamentom) raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge države ugovornice.

Član 25.

Ako je prema mjerodavnom pravu koje se primjenjuje na raspravljanje zaostavštine iz člana 24. ovog ugovora nasljednik država, pokretna imovina pripada državi ugovornici čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a nepokretna imovina državi ugovornici na čijoj se teritoriji ova imovina nalazi.

5. Priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka Sudske odluke

Član 26.

(1) Država ugovornica priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji, pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge države ugovornice:

- 1) sudske odluke u građanskim stvarima, pod kojima se u smislu ovog ugovora podrazumijevaju i privredne i porodične stvari;
- 2) sudske odluke u krivičnim stvarima u delu kojim je odlučeno o imovinsko-pravnim zahtevima.

(2) Sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom u građanskim stvarima.

Uslovi za priznanje i izvršenje

Član 27.

(1) Sudske odluke iz člana 26. ovog ugovora priznaju se i izvršavaju ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da je odluka pravnosnažna i izvršna po zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji donesena;
- 2) da po zakonu države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži, donošenje odluke u toj pravnoj stvari nije u isključivoj nadležnosti domaćeg suda ili drugog organa;
- 3) da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je sudska odluka donesena bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno u slučaju procesne nesposobnosti bila pravilno zastupana, prema zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donesena;
- 4) da između istih stranaka u istoj stvari na teritoriji države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži nije od suda ranije već donesena pravnosnažna odluka ili priznata neka druga strana sudska odluka;
- 5) da između istih stranaka u istoj stvari nije pokrenut postupak pred sudom one države ugovornice u kojoj se traži priznanje, odnosno izvršenje prije postupka u kome je odluka čije se priznanje, odnosno izvršenje traži bila donesena;
- 6) da priznanje, odnosno izvršenje odluke nije u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži.

Član 28.

(1) Država ugovornica priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji odluke izbranih sudova, kao i pred njima sklopljena poravnanja u privrednim stvarima (u daljem tekstu: arbitražne odluke) donesene na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Na priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe člana 27. ovog ugovora.

(3) Priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana odbiće se ako nisu ispunjeni uslovi iz stava 2. ovog člana i ako se utvrdi:

- 1) da arbitražna odluka nije zasnovana na pismenom sporazumu o nadležnosti izbranog suda koji je donio odluku (u daljem tekstu: ugovor o arbitraži);
- 2) da ugovor o arbitraži nije punovažan po zakonu kome su ga stranke podvrgle, kao i zakonu države ugovornice u kojoj se traži priznanje, odnosno izvršenje;
- 3) da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa ugovorom o arbitraži;
- 4) da je arbitražni sud prekoračio granice svog ovlašćenja određene ugovorom o arbitraži;
- 5) da je arbitražnu odluku poništio ili obustavio nadležni organ države ugovornice u kojoj je odluka donesena.

(4) Ako je izbrani sud prekoračio ovlašćenja iz ugovora o arbitraži, arbitražna odluka će se, ako su ispunjeni ostali uslovi i ako je to moguće, priznati i izvršiti u onom djelu za koji je sud bio ovlašćen.

Zahtjev za priznanje i izvršenje

Član 29.

(1) Zahtjev za priznanje i izvršenje sudske i arbitražne odluke zainteresovana stranka podnosi nadležnom sudu države ugovornice u kojoj se traži priznanje i izvršenje ili nadležnom sudu države ugovornice gdje je odluka donijeta, koji će zahtjev dostaviti na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje sudske odluke prilažu se:

- 1) original ili ovjereni prepis sudske odluke ili poravnanja sa potvrdom da je odluka pravnosnažna i izvršna, ako to ne proizilazi iz odluke;
- 2) potvrda da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je odluka donijeta bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno da je procesno nesposobna stranka bila pravilno zastupana u skladu sa zakonom države ugovornice čiji je organ donio odluku.

(3) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje arbitražne odluke prilažu se:

- 1) original ili ovjereni prepis odluke izbranog suda ili poravnanja koje je pred njim zaključeno;
- 2) original ili ovjereni prepis sporazuma o nadležnosti izbranog suda.

Postupak priznanja i izvršenja

Član 30.

(1) Postupak priznanja i izvršenja odluke sprovodi se po zakonu države ugovornice na čijoj teritoriji se traži priznanje i izvršenje.

(2) Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznanje i izvršenje odluke ograničiće se samo na utvrđivanje postojanja uslova predviđenih u čl. 27. do 29. ovog ugovora.

Član 31.

Primena odredbi koje se odnose na izvršenje sudskih ili arbitražnih odluka ne može biti u suprotnosti sa propisima država ugovornica koji se odnose na transfer novca i iznošenje stvari dobijenih izvršenjem.

TREĆE POGLAVLJE PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Opšti vidovi pravne pomoći

Član 32.

(1) Opšti vidovi pravne pomoći posebno obuhvataju izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušanje okrivljenog, svjedoka i vještaka, uviđaj, prijetres prostorija i lica, zaplenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, kao i dostavljanje akata, pismenih materijala i drugih predmeta koji su u vezi sa krivičnim postupkom u državi molilji.

(2) Uz zamolnicu za pretres lica ili prostorija ili zaplenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, prilaže se jedan primjerak ili ovjeren prepis odluke organa koji moli ovu radnju.

(3) Predmete i izvornike akata i pismena koji su dostavljeni radi izvršenja zamolnice, strana molilja vratiće što prije zamoljenoj državi, ukoliko ih se ona ne odrekne.

Pozivi

Član 33.

U pozivu osumnjičenom, okrivljenom, optuženom, svjedoku, vještaku ili drugom učesniku u postupku koji se poziva iz zamoljene države, ne sme biti zapriječena prinudna mjera u slučaju da se pozivu ne odazove. Ako se pozvani ne odazove pozivu, za to mu ne smije biti izrečena sankcija.

Privremena predaja lica lišenog slobode

Član 34.

(1) Ukoliko država ugovornica, koja sprovodi krivični postupak pozove, kao svjedoka ili radi suočenja, lice koje je lišeno slobode u drugoj državi ugovornici, to lice će se, ukoliko se sa tim saglasi, privremeno predati državi molilji.

(2) Država molilja dužna je da privremeno predato lice vrati u roku koji odredi zamoljena država.

(3) Predaja će se odbiti:

1) ako se lice lišeno slobode s tim ne saglasi;

2) ako bi usljed predaje moglo doći do produženja njegovog lišenja slobode;

3) ako po mišljenju zamoljene države, postoje drugi važni razlozi protiv njegove predaje državi molilji.

(4) Predaja se može odložiti ako je prisustvo lica lišenog slobode potrebno u krivičnom postupku koji se vodi na teritoriji zamoljene države.

(5) Ako treća država treba da preda jednoj od država ugovornica lice lišeno slobode, preko teritorije druge države ugovornice, druga država ugovornica će, pridržavajući se odredaba ovog ugovora, odobriti tranzit lica lišenog slobode, ako ono nije državljanin te države ugovornice.

(6) U slučaju iz stava 1. ovog člana predato lice mora biti u pritvoru na teritoriji države molilje, a u slučaju iz stava 5. ovog člana na teritoriji zamoljene države za tranzit, ukoliko država od koje je zatražena predaja ne zahtjeva da ono bude pušteno na slobodu.

(7) Ako zamoljena država udovolji zamolnici, država molilja je dužna da lice lišeno slobode drži u pritvoru za vrijeme njegovog boravka na njenoj teritoriji i da ga, po preduzetoj radnji pravne pomoći, odmah vrati zamoljenoj državi ukoliko ona ne zahtjeva da bude pušteno na slobodu. Predato lice uživa zaštitu predviđenu u članu 14. ovog ugovora.

Zaštita lične slobode

Član 35.

(1) Lice koje je pozvano da se pojavi pred sudom države molilje, da bi krivično odgovaralo za djelo koje mu se stavlja na teret, ne smije, nezavisno od državljanstva, na njenoj teritoriji biti gonjeno ili pritvoreno niti mu se na bilo koji način smije oduzeti ili ograničiti sloboda za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njegovog odlaska iz države molilje.

(2) Krivično gonjenje, lišenje slobode ili bilo kakvo drugo ograničenje lične slobode dozvoljeno je ako se pozvani, nakon što njegova prisutnost po izjavi suda više nije potrebna, zadrži više od 15 dana na teritoriji države molilje iako je mogao napustiti ili ako se nakon napuštanja teritorije države molilje dobrovoljno vrati na njenu teritoriju.

Prisustvo radnjama pravne pomoći

Član 36.

(1) Na izričitu molbu države molilje, zamoljena država obavještice je o mjestu i vremenu izvršenja zamolnice.

(2) Predstavnici zainteresovanih pravosudnih organa i lica koja učestvuju u krivičnom postupku, kao i njihovi pravni zastupnici mogu prisustvovati prilikom preduzimanja radnje pravne pomoći ako se s tim saglasi zamoljena država ugovornica. Ova lica uživaju zaštitu predviđenu u članu 14. Ugovora.

(3) Saglasnost za prisustvovanje predstavnika zainteresovanih pravosudnih organa i drugih lica države molilje u smislu stava 2. ovog člana u Bosni i Hercegovini Ministarstvo

pravde BiH a u Srbiji i Crnoj Gori daje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, po pribavljenom mišljenju Ministarstva pravde Republike Srbije ili Ministarstva pravde Republike Crne Gore.

Obaveštenja iz kaznene evidencije

Član 37.

(1) Države ugovornice obavještavaju jedna drugu o svim osudama državljana druge države ugovornice koje su upisane u njenu kaznenu evidenciju. Izvode iz kaznene evidencije države ugovornice dostavljaju svakih šest mjeseci preko organa iz člana 4. stav 1. ovog ugovora.

(2) Države ugovornice, na molbu, obavještavaju jedna drugu i o drugim podacima upisanim u kaznenu evidenciju.

(3) Države ugovornice, na molbu, dostavljaju jedna drugoj podatke o licima koja su državljanima druge države ugovornice, a koja se nalaze pod istragom ili protiv kojih je pokrenut krivični postupak na teritoriji druge države ugovornice.

Odbijanje pravne pomoći

Član 38.

Države ugovornice odbiće pravnu pomoć:

1) ako djelo, koje je navedeno u zamolnici, po pravu zamoljene države nije krivično djelo;

2) ako je zamolnica u vezi sa djelom, koje je po mišljenju zamoljene države, političke ili vojne prirode.

Ustupanje i preuzimanje krivičnog gonjenja

Član 39.

(1) Ako je državljanin jedne države ugovornice ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište učinilo krivično djelo na teritoriji druge države ugovornice, koje je sudski kažnjivo u obema državama ugovornicama, država ugovornica u kojoj je djelo učinjeno može zamoliti drugu državu ugovornicu da preuzme krivično gonjenje.

(2) Nadležni organi zamoljene države sprovode krivični postupak u skladu sa propisima te države.

Član 40.

(1) U zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja mora biti opisano činjenično stanje i moraju biti navedeni što potpuniji podaci o okrivljenom, njegovom državljanstvu i prebivalištu ili boravištu.

(2) Uz zamolnicu se prilažu:

1) spisi u izvorniku ili ovjerenom prepisu;

2) dokaz o državljanstvu, prebivalištu, odnosno boravištu lica za koje se moli preuzimanje krivičnog gonjenja;

-
- 3) izvod odredaba iz krivičnog zakona koje se u toj krivičnoj stvari primjenjuju u državi molilji;
 - 4) izjave oštećenih da su saglasni sa ustupanjem krivičnog gonjenja;
 - (3) Izjava oštećenog lica koja je potrebna za pokretanje krivičnog postupka u državi molilji ima pravno dejstvo i u zamoljenoj državi.
 - (4) Zamoljena država obavještava državu molilju da li je preuzela krivično gonjenje. Ako zamoljena država ne prihvati zamolnicu za preuzimanje krivičnog gonjenja, odmah će obavjestiti državu molilju i vratiti joj spise koji su dostavljeni uz zamolnicu.

Član 41.

Pravosudni organi države molilje privremeno se odriču mjera gonjenja za djela navedena u zamolnicu za preuzimanje krivičnog gonjenja. Od takvih mera se u svakom slučaju odustaje:

- 1) ako je nadležni sud ili nadležni organ zamoljene države ugovornice konačno obustavio krivični postupak zbog nedostatka dokaza ili zato što učinjeno djelo nije krivično djelo;
- 2) ako je okrivljeni u zamoljenoj državi ugovornici pravosnažno oslobođen;
- 3) ako je odluka suda koja je donesena u zamoljenoj državi ugovornici već izvršena ili izvršenju nema mjesta po zakonu ili zbog akta o pomilovanju ili amnestiji, ili je prema pravu zamoljene države nastupila zastarjelost.

Član 42.

Zamoljena država ugovornica obavještava državu molilju o ishodu krivičnog postupka u vezi sa zamolnicom za preuzimanje krivičnog gonjenja i radi toga dostavlja pravosnažnu odluku u izvorniku ili ovjerenom prepisu.

ČETVRTO POGLAVLJE ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice će rješavati diplomatskim putem.

Član 44.

- (1) Ovaj ugovor podleže ratifikaciji.
- (2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednje od nota kojima se države ugovornice uzajamno obavještavaju o sprovedenom postupku ratifikacije u skladu sa njihovim zakonodavstvom.
- (3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prema obavještenja o otkazivanju.

Ovaj ugovor sačinjen je u Sarajevu, dana 24.02.2005.godine, u dva istovjetna primerka na službenim jezicima država ugovornica i to, za Bosnu i Hercegovinu: na srpskom jeziku, bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku, a za Srbiju i Crnu Goru na srpskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

UGOVOR

IZMEĐU SRBIJE I CRNE GORE I BOSNE I HERCEGOVINE O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA*

Srbija i Crna Gora i Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu: države ugovornice), u želji da razvijaju odnose uzajamnog povjerenja i saradnje u oblasti pravnog saobraćaja u krivičnim stvarima, uzimajući u obzir da bi izvršenje krivičnih sankcija u državi čiji su državljani osuđena lica doprinijelo efikasnijoj i potpunijoj resocijalizaciji izvršilaca krivičnih djela i polazeći od principa humanosti, dogovorile su se da zaključe ovaj ugovor.

PRVO POGLAVLJE

Opšte odredbe

Član 1.

(1) Države ugovornice obavezuju se da će, na osnovu zamolnice, u skladu sa uslovima propisanim ovim ugovorom, međusobno izvršavati pravnosnažne sudske odluke u krivičnim stvarima koje donese sud jedne države ugovornice protiv državljanina druge države ugovornice ili protiv lica koja na njenoj teritoriji imaju prebivalište, tako što će:

- 1) vršiti nadzor nad licima kojima je izrečena uslovna krivična sankcija u toku vremena provjeravanja;
- 2) izvršavati kazne zatvora i druge mjere koje podrazumjevaju lišenje slobode.

(2) Državljaninom države ugovornice smatra se lice koje po zakonima te države ima njeno državljanstvo.

Član 2.

(1) Nadzor ili izvršenje, prema odredbama ovog ugovora, preuzeće se ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) ako je osuđeno lice državljanin države izvršenja ili u njoj ima prebivalište;
- 2) ako je sudska odluka pravnosnažna;
- 3) ako osuđeno lice da saglasnost;
- 4) ako je djelo na kome se zasniva pravnosnažna sudska odluka krivično djelo prema pravu obje države ugovornice;
- 5) ako države ugovornice postignu saglasnost o prenosu nadzora ili izvršenja;
- 6) ako osuđeno lice u vrijeme podnošenja zamolnice treba da izdrži još najmanje šest mjeseci od izrečene kazne ili druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode, uključujući i uslovnu krivičnu sankciju.

(2) Izuzetno, od odredbe stava 1. tačka 6. ovog člana države ugovornice mogu se sporazumjeti o prenosu nadzora ili izvršenja i kad je trajanje neizvršenog dijela izrečene kazne

* Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori, broj 11/2005.

zatvora, druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode ili vremena provjeravanja uslovno izrečene krivične sankcije kraće od šest mjeseci.

(3) Ako osuđeno lice ne može da da pravovaljanu saglasnost za prenos nadzora ili izvršenja, treba pribaviti saglasnost njegovog zakonskog zastupnika (punomoćnika) po pravu one države u kojoj osuđeno lice ima prebivalište.

Član 3.

Nadzor ili izvršenje neće se preuzeti:

- 1) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa osnovnim načelima pravnog poretka države izvršenja;
- 2) ako je djelo na kome se zasniva sudska odluka, po mišljenju države izvršenja, političke ili vojne prirode;
- 3) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa drugim obavezama koje je država izvršenja preuzela zaključivanjem međunarodnih ugovora;
- 4) ako se u državi izvršenja protiv osuđenog lica vodi krivični postupak zbog krivičnog djela za koje se traži nadzor ili izvršenje;
- 5) ako je izvršenje sankcije zastarjelo, prema pravu jedne od država ugovornica;
- 6) ako se protiv osuđenog lica, s obzirom na godine života u vrijeme izvršenja djela ne bi mogao voditi krivični postupak u državi izvršenja;
- 7) ako je osuđeno lice u zamoljenoj državi već pravnosnažno osuđeno za isto krivično djelo ili ako je bilo oslobođeno od optužbe;
- 8) ako je sudska odluka donijeta u odsustvu osuđenog lica;
- 9) ako osuđeno lice uživa pravo azila u državi izricanja.

Član 4.

(1) Zamoljena država je dužna da bez odlaganja obavijesti državu molilju da li prihvata ili odbija zahtjev za preuzimanje nadzora ili izvršenja.

(2) U slučaju potpunog ili djelimičnog odbijanja preuzimanja nadzora ili izvršenja, zamoljena država dužna je da navede razloge odbijanja.

Član 5.

Svaka država ugovornica može amnestirati ili dati pomilovanje osuđenom licu u skladu sa svojim zakonodavstvom, o čemu je dužna da odmah obavijesti drugu državu ugovornicu.

Član 6.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanja osuđenog lica utvrđuje se dogovorom nadležnih organa država ugovornica.

DRUGO POGLAVLJE

Nadzor

Član 7.

(1) Države ugovornice će, na osnovu zamolnice, i pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, međusobno vršiti nadzor, u toku vremena provjeravanja, nad licima kojima je sud u jednoj državi ugovornici pravnosnažno izrekao uslovnu krivičnu sankciju.

(2) Nadzor će se vršiti u državi čije je osuđeno lice državljanin, ili u kojoj ima prebivalište.

Član 8.

(1) Nadzor se vrši isključivo prema pravu države koja ga je preuzela.

(2) Mjere nadzora određene u državi koja vrši nadzor, prema vrsti i trajanju, ne smiju biti strože od mjera određenih u državi koja je donijela presudu.

(3) Prilikom određivanja mjera nadzora u državi ugovornici koja je nadzor preuzela, nastojće se da se primjene mjere određene u državi koja je donijela presudu.

Član 9.

Za opozivanje uslovne krivične sankcije isključivo je nadležna država u kojoj je presuda donijeta.

Član 10.

(1) Zamoljena država dužna je da što prije obavijesti državu molilju da li će udovoljiti njenoj molbi za preuzimanje izvršenja nadzora iz člana 7. ovog ugovora.

(2) Država koja vrši nadzor obavijestiće državu koja je donijela presudu o mjerama nadzora i o svim okolnostima koje bi mogle da dovedu do opozivanja uslovne krivične sankcije, kao i o isteku vremena provjeravanja.

Član 11.

(1) Država koja je donijela presudu dužna je da bez odlaganja obavijesti državu koja vrši nadzor o pomilovanju, amnestiji ili opozivu uslovne krivične sankcije.

(2) Ako država koja je donijela presudu opozove uslovnu krivičnu sankciju, ona može da zamoli državu koja je vršila nadzor na osnovu ovog ugovora da preuzme izvršenje krivične sankcije.

Član 12.

(1) Ako je nadzor preuzet, dalje mjere u vezi izvršenja u državi koja je donijela presudu privremeno se obustavljaju.

(2) Pravo države koja je donijela presudu na izvršenje konačno prestaje ako u toku vremena provjeravanja nije nastupila nijedna okolnost zbog koje prema njenom pravu treba opozvati uslovnu krivičnu sankciju.

TREĆE POGLAVLJE

Izvršenje

Član 13.

(1) Ako je lice koje je državljanin jedne od država ugovornica ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište, u drugoj državi ugovornici pravnosnažno osuđeno za krivično djelo na kaznu zatvora ili mu je izrečena druga mjera koja podrazumjeva lišenje slobode, svaka od država ugovornica može da zamoli da se kazna zatvora ili druga mjera koja podrazumjeva lišenje slobode izvrši u onoj državi čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(2) Ovaj ugovor ne isključuje pravo osuđenog lica, njegovog zakonskog zastupnika, bračnog druga, srodnika u pravoj liniji, brata ili sestre, da podnese molbu za prenos izvršenja sudu koji je donio odluku ili nadležnom organu, kako države izricanja, tako i države čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(3) Nadležni organ države izricanja, daće osuđenom licu što prije pravnu pouku o mogućnostima izdržavanja kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode u državi čiji je državljanin ili na čijoj teritoriji ima prebivalište.

Član 14.

(1) Ako se izvršenje preuzme, sud države izvršenja izriče prema svom pravu kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumjeva lišenje slobode koju treba izvršiti, uzimajući u obzir kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumjeva lišenje slobode izrečenu u državi izricanja.

(2) Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđeno lice ni u kom slučaju ne smije biti dovedeno u teži položaj u odnosu na položaj koji bi imalo u državi izricanja.

(3) Vrijeme lišenja slobode u državi izricanja uračunaće se u potpunosti u kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumjeva lišenje slobode koja treba da se izvrši u državi izvršenja.

Član 15.

Izvršenje se sprovodi isključivo prema pravu države izvršenja.

Član 16.

(1) U slučaju preuzimanja izvršenja, država izvršenja vezana je za utvrđeno činjenično stanje na kome je zasnovana sudska odluka države izricanja.

(2) Za odlučivanje o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka isključivo je nadležna država izricanja.

(3) Ako se sudska odluka na kojoj se zasniva molba za izvršenje naknadno ukine ili izmijeni u državi izricanja, ta država je dužna da o tome odmah obavijesti državu izvršenja. Na osnovu nove odluke sud države izvršenja će odlučiti o daljem izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode prema odredbama ovog ugovora.

Član 17.

(1) Ako je osuda izrečena za više krivičnih djela, izvršenje može da se prenese i samo za dio kazne koji se odnosi na pojedina od tih djela. U tom slučaju država izricanja odrediće dio kazne koji se odnosi na ta djela. Država izvršenja odrediće državi izricanja primjeren rok za donošenje takve odluke.

(2) Ako država izricanja ne donese odluku u roku iz stava 1. ovog člana, država izvršenja će prema svom pravu odrediti dio kazne koji treba izvršiti.

Član 18.

(1) Ako je izvršenje preuzeto, privremeno prestaje pravo na dalje izvršenje u državi izricanja. Ako se osuđeno lice nalazi u zatvoru u državi izricanja, zatvor može da traje do njegove predaje državi izvršenja.

(2) Pravo države izricanja na izvršenje konačno prestaje kad osuđeno lice izdrži kaznu ili drugu mjeru koja podrazumjeva lišenje slobode u državi izvršenja, ili kad mu je ona konačno oproštena.

(3) Ako osuđeno lice izbjegne izvršenje u državi izvršenja, država izricanja ponovo stiče pravo na izvršenje. Država izvršenja dužna je da o takvim okolnostima odmah obavijesti državu izricanja.

Član 19.

(1) Osuđeno lice ne može zbog drugog krivičnog djela učinjenog prije preuzimanja izvršenja, a za koje nije odobreno preuzimanje, bez saglasnosti države izricanja biti krivično gonjeno, osuđeno, podvrgnuto nekom drugom ograničenju lične slobode ili izručeno trećoj državi.

(2) Saglasnost iz stava 1. ovog člana nije potrebna:

- 1) ako osuđeno lice u roku od 45 dana nakon konačnog puštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode ne napusti teritoriju države izvršenja. U taj rok ne računa se vrijeme za koje osuđeno lice, nezavisno od svoje volje, nije moglo da napusti teritoriju države izvršenja;
- 2) ako je osuđeno lice napustilo teritoriju države izvršenja, a zatim se na tu teritoriju ponovo dobrovoljno vratilo.

ČETVRTO POGLAVLJE Odredbe o postupku

Član 20.

(1) Pismena korespondencija prema ovom ugovoru vršiće se za Srbiju i Crnu Goru - preko Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde.

(2) Diplomatski put komunikacije ovim nije isključen.

(3) U hitnim slučajevima zamolnice i obavještenja prema ovom ugovoru mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Član 21.

(1) Zamolnice i dokumentacija koje se prilože uz zamolnicu, prema odredbama ovog ugovora, dostavljaju se u pismenom obliku na službenom jeziku države molilje.

(2) Legalizacija isprava iz stava 1. ovog člana nije potrebna.

Član 22.

(1) Ako država izricanja podnese zamolnicu, prema ovom ugovoru, uz zamolnicu treba da priloži:

- 1) primjerak ili ovjeren prepis sudske odluke sa potvrdom pravosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti;
- 2) prepis zakonskih odredaba na kojima se zasniva sudska odluka;
- 3) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i prebivalištu;
- 4) potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumjeva lišenje slobode koje treba uračunati;
- 5) zapisnik o izjavi osuđenog lica iz koga se vidi njegova saglasnost za prenos nadzora ili izvršenja;
- 6) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.

(2) Ako država izvršenja podnese zamolnicu, uz istu treba da priloži:

- 1) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i mjestu prebivališta;
- 2) prepis zakonskih odredaba koje treba primjeniti;
- 3) ako se osuđeno lice već nalazi u državi izvršenja, zapisnik iz koga se vidi njegova saglasnost za prenos izvršenja;
- 4) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, država izricanja, zajedno sa obavještenjem o odobrenju zahtjeva, dostavlja i primjerak ili ovjereni prepis sudske odluke sa potvrdom o pravosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti, prepis primjenjenih zakonskih odredaba, kao i potvrdu iz stava 1. tačka 4. ovog člana.

Član 23.

(1) Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražiće dopunu i odrediti primjeren rok koji može da se produži na obrazloženu molbu države molilje.

(2) Ako se zahtjevu za dopunu dokumentacije u određenom roku ne udovolji, odluka o zamolnici za prenos izvršenja donijeće se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Član 24.

(1) Troškove nastale u vezi sa predajom osuđenog lica radi izvršenja krivične sankcije snosi država izvršenja, izuzev troškova nastalih na teritoriji države izricanja.

(2) Država koja zahtjeva da se prevoz osuđenog lica radi predaje obavi vazdušnim putem, snosi troškove koji nastanu u vezi sa tom predajom.

Član 25.

Država izvršenja obavijestice državu izricanja o izvršenju krivične sankcije, i to:

- 1) kad se sankcija izvrši;
- 2) kad osuđeno lice izbjegne izvršenje;
- 3) kad država izricanja zatraži poseban izvještaj.

Član 26.

(1) Država ugovornica će, na molbu druge države ugovornice, dozvoliti tranzit preko svoje teritorije osuđenog lica koje treća država predaje državi ugovornici koja traži tranzit. Zamoljena država nije obavezna da dozvoli tranzit lica koje se, prema ovom ugovoru, ne bi moglo predati radi izvršenja.

(2) Uslovi i način tranzita iz stava 1. ovog člana, kao i pitanja troškova uređuju se dogovorom između nadležnih organa država ugovornica.

Član 27.

Ovaj ugovor će se primjenjivati i na sudske odluke donesene prije njegovog stupanja na snagu.

PETO POGLAVLJE

Značenje izraza

Član 28.

U smislu ovog ugovora pod "službeni jezik države molilje", podrazumijeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - srpski jezik;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - srpski, bosanski i hrvatski jezik.

Član 29.

(1) U smislu ovog ugovora pod "druge mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode", podrazumijeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Srbije i krivičnim zakonodavstvom Republike Crne Gore, koje izriče sud i koje imaju za posljedicu lišenje slobode;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje izriče sud i koje imaju za posljedicu lišenje slobode.

(2) U smislu ovog ugovora pod "druge mjere koje podrazumjevaju lišenje slobode", podrazumjeva se i mjere bezbjednosti koje se izriču uz glavnu kaznu.

Član 30.

U smislu ovog ugovora pod "krivična sankcija", podrazumjeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - kazna zatvora, mjera bezbjednosti i vaspitna mjera;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu – kazna zatvora, mjera bezbjednosti i vaspitna mjera.

Član 31.

U smislu ovog ugovora pod "uslovna krivična sankcija", podrazumjeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Srbije i krivičnim zakonodavstvom Republike Crne Gore;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

ŠESTO POGLAVLJE

Završne odredbe

Član 32.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice rješavaće diplomatskim putem.

Član 33.

- (1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.
- (2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednjeg obaveštenja o izvršenoj ratifikaciji.
- (3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.
- (4) U slučaju otkazivanja Ugovor će se primjenjivati na započeta izvršenja krivičnih sankcija nad licima koja su predana na osnovu odredaba ovog ugovora.

Sačinjen u Sarajevu, dana 14.02.2005.godine, u po dva istovjetna primjerka na službenim jezicima država ugovornica– za Srbiju i Crnu Goru na srpskom jeziku, a za Bosnu i Hercegovinu na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.